

Univerza v Mariboru

Pedagoška fakulteta

Univerza v Mariboru

Filozofska fakulteta

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

KONČNO POROČILO O IZVEDENIH AKTIVNOSTIH V OKVIRU PROJEKTA V OBJEMU BESED

Pripravili:

vodja projekta red. prof. dr. Dragica Haramija

vodja evalvacije izr. prof. dr. Tina Vršnik Perše

Maribor, 25. 11. 2017

Raziskovalno-razvojni projekt **V objemu besed**, ki ga financiralo Ministrstvo za kulturo RS, je potekal od 1. oktobra 2016 do 25. novembra 2017. Kot prispevek k tovrstnim prizadevanjem smo izvedli raziskovalno-razvojni projekt *V objemu besed*, katerega prijavitelj je bila Univerza v Mariboru, nosilka projekta je bila Pedagoška fakulteta UM, partnerja v projektu pa Filozofska fakulteta UM in Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS. Razvojni del projekta je bil izveden v štirinajstih slovenskih vrtcih v dvanajstih statističnih regijah (regijska razpršenost).

Sodelujoči

Vodja projekta: red. prof. dr. Dragica Haramija, zaposlena na Pedagoški fakulteti in Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru, predsednica Društva Bralna značka Slovenije - ZPMS

Raziskovalke, zaposlene na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru: doc. dr. Janja Batič, doc. dr. Maja Hmelak, red. prof. dr. Milena Ivanuš Grmek, izr. prof. dr. Katja Košir, doc. dr. Marta Licardo, izr. prof. dr. Alenka Lipovec, doc. dr. Marija Ropič, izr. prof. dr. Tina Vršnik Perše; zunanja strokovna sodelavka mag. Nika Vizjak.

Raziskovalke, zaposlene na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru: izr. prof. dr. Mira Krajnc Ivič, doc. dr. Simona Pulko, izr. prof. dr. Melita Zemljak Jontes.

Raziskovalca iz Univerze v Ljubljani: red. prof. dr. Igor Saksida (Pedagoška fakulteta UL in UP), Polona Vilar (Filozofska fakulteta UL, Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo).

Člani Društva Bralna značka Slovenije – ZPMS: Manca Perko, prof. slov. in dipl. lit. komp., Petra Potočnik, dipl. lit. komp., mag. Tilka Jamnik, Kristina Picco, dipl. lit. komp., Slavko Pregl, dipl. ekon.

V projekt so bili vključeni naslednji vrtci in multiplikatorji (po abecednem redu krajev):

Vrtec Petra Klepca pri Osnovni šoli Cerkno: Adrijana Mavri, Bernarda Tušar,

Vrtec Jurček pri OŠ Gornji Petrovci: Vanja Kajzer Novak, Mateja Meško,

Vrtec Jesenice: Mateja Hočevnar, Diana Jug,

Osnovna šola Krmelj (vrtec pri OŠ): Anja Luzar, Mateja Ručman,

Vrtec Litija: Tanja Hauptman, Luka Strle,

Vrtec Pod gradom Ljubljana: Kaja Ajdnik, Zala Kadunc, Mojca Kalan, Maja Žižek,

Otroški vrtec Metlika: Tanja Janžekovič, Mateja Vidmar,

Vrtec Ormož: Vesna Podplatnik, Davorina Vajd, Andreja Žnidarič,

Vrtec Pivka (vrtec pri Osnovni šoli Pivka): Klara Gardelin, Marjanca Grubiša, Martina Lenarčič, Marta Šabec, Marija Štavar,

Vrtec Krojaček Hlaček Prevalje (vrtec pri Osnovni šoli Franja Goloba Prevalje): Jelka Može, Eva Podovšovnik,

Vrtec Ciciban Sevnica: Helena Lužar, Marjanca Županc,

Vrtec Sežana: Maja Anderlič Može, Katarina Černigoj,

Osnovna šola Šalovci (vrtec pri OŠ): Suzana Balek, Sandra Tibola,

Vrtec Velenje: Mateja Marolt, Urška Rihter.

Vsebina

Vsebinsko poročilo	4
1 Vzpostavitev mreže vrtcev in vključenost družin	5
2 Usposabljanje multiplikatorjev.....	6
3 Izvedbeni načrt izobraževanja za starše in otroke	12
4 Evalvacija	17
5 Gradiva, ki so jih prejeli otroci v trajno last.....	17
6 Izvedba vmesnega in končnega srečanja	20
7 Izdane publikacije	22
8 Spletna stran projekta	29
9 Medijski odmevi in predstavitve projekta.....	30
10 Zagotavljanje trajnosti načrtovanih rezultatov projekta.....	36
Sklep: Kazalniki uspešnosti programa družinske pismenosti V objemu besed	39
Evalvacijsko poročilo	41
1 Metoda	41
2 Rezultati.....	43
Poročilo vzgojiteljev – multiplikatorjev o delu v vrtcih	56
1 Vrtec Ciciban Sevnica.....	56
2 Vrtec Jesenice	61
3 Vrtec Sežana	64
4 Vrtec Krojaček Hlaček Prevalje (vrtec pri Osnovni šoli Franja Goloba Prevalje)	70
5 Vrtec Litija.....	76
6 Vrtec Jurček pri OŠ Gornji Petrovci	87
7 Osnovna šola Šalovci (vrtec pri OŠ)	91
8 Vrtec Velenje	94
9 Vrtec Petra Klepca Cerčno (Zavod Osnovna šola Cerčno)	103
10 Vrtec Pod gradom Ljubljana	120
11 Vrtec Ormož	123
12 Otroški vrtec Metlika	135
13 Osnovna šola Krmelj (vrtec pri OŠ)	141
14 Vrtec Pivka (vrtec pri Osnovni šoli Pivka)	155

Vsebinsko poročilo

Družinsko pismenost v projektu predstavljamo kot temelj bralne pismenosti, slednja pa je nujni pogoj za delovanje v informacijski družbi. Pri utemeljitvi namena in ciljev projekta izhajamo iz temeljnih dokumentov, na podlagi katerih smo pripravili program, v nadaljevanju so predstavljene izvedene dejavnosti:

- 1 vzpostavitev mreže vrtcev in vključenost družin,
- 2 usposabljanja multiplikatorjev,
- 3 izvedbeni načrt usposabljanja za starše, pri čemer so v prilogi poročila izvedbe srečanj v vrtcih,
- 4 evalvacija,
- 5 gradiva, ki so jih prejeli otroci v trajno last,
- 6 izvedba vmesnega in končnega srečanja,
- 7 izdane publikacije,
- 8 spletna stran projekta,
- 9 medijski odmevi,
- 10 trajnostna naravnost projekta *V objemu besed* z nadaljnjimi izobraževanji mentorjev branja.

V poročilu uporabljamo naslednje termine, povezane z branjem:

- *Bralna kultura*: odnos posameznika in družbe do knjige kot medija in branja kot procesa, torej splet družbenih pojmovanj, vrednot, norm, sporočil v zvezi z branjem. Gre za razvoj bralnih navad, pa tudi za odnos do branja kot procesa in njegove vloge pri razvedrilu, pridobivanju znanja, posameznikovem razvoju itd.

- *Bralna pismenost* (imenovana tudi bralna zmožnost): predpogoj za udeleževanje v bralni kulturi. Kot zmožnost in družbena praksa se razvija vse življenje v različnih okoliščinah in na različnih področjih ter prežema vse človekove dejavnosti. Poudariti je treba, da se tudi razumevanje termina bralna pismenost z razvojem družbe in tehnologije spreminja.

- *Družinska pismenost*: različne dejavnosti znotraj družine, povezane s pismenostjo v najširšem pomenu besede, ko hkrati sodelujejo različne generacije in se skupaj učijo. V izobraževalnem pomenu vključuje napredek pismenosti vseh družinskih članov oz. jo interpretiramo kot vsako dejavnost, pri kateri družinski člani uporabljajo bralne, pisne ali računske spretnosti v družinski skupnosti v vsakdanjem življenju. Vključuje pa tudi bralno kulturo in navade, povezane s pismenostjo.

- *Porajajoča se pismenost* (imenovana tudi zgodnja ali predbralna pismenost) je otrokova spodobnost branja različnih znakovnih sistemov pred usvojitvijo branja jezikovnih/besednih znakov. Je torej vse, kar otrok ve o branju, bralnem gradivu in pismenosti, preden sam začne brati.

- *Predbralno obdobje*: se navezuje na otrokov razvoj, kompetence in veščine v predšolskem obdobju, ko se pri otroku razvija porajajoča se pismenost.

- *Večrazsežna pismenost*: kompleksna pismenost, ki vključuje najrazličnejše kode komuniciranja, in je kot taka sestavljena iz več ločljivih oblik pismenosti (npr. besedne, besedilne, vizualne, digitalne, (multi)medijske, sestavljene pismenosti). Izraz želi opozoriti na

potrebo po preseганju pogoste omejitve pojmovanja pismenosti na branje in pisanje in vzpostaviti povezavo z jezikom, dojetjem in izražanjem.

Začetek projekta s prvo aktivnostjo, **izobraževanjem multiplikatorjev**, je bil 20. 10. 2016, ob začetku so spregovorili dekan Pedagoške fakultete UM red. prof. dr. Marko Marhl, prodekanica za raziskovalno dejavnost Filozofske fakultete UM red. prof. dr. Irena Stramljič Breznik, predstavnica Ministrstva za kulturo mag. mag. Brigita Lipovšek in red. prof. dr. Dragica Haramija kot predsednica Društva Bralna značka Slovenije, zaposlena na UM Pedagoška fakulteta in Filozofska fakulteta ter vodja projekta. Na uvodni del so bili povabljeni tudi mediji.

1 Vzpostavitev mreže vrtcev in vključenost družin

Ob vabilu vrtcem oz. vrtčevskim skupinam (torej institucijam in ne posameznim družinam), ki smo jih vključili v projekt, smo se izognili izpostavljenosti in izločenosti socialno-ekonomsko deprivilegiranih družin, hkrati pa smo ob tem upoštevali Zakon o varovanju osebnih podatkov. Zveza prijateljev mladine Slovenije, katere del je Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS, ne izpostavlja revnejših otrok ali družin, temveč vedno dela z vsemi enako, pomaga pa seveda tistim družinam, ki so pomoči potrebne, ne da bi drugi vedeli za pomoč. Zveza prijateljev mladine Slovenije torej uresničuje načelo enakosti in enakopravnosti tudi tako, da ne razkriva podatkov o socialno ogroženih. Menimo, da bi bilo izpostavljanje ekonomsko slabše situiranih družin zanje žaljivo, zato smo že ob prijavi predlagali sodelovanje vseh družin v izbranih vrtčevskih skupinah. S takšnim načinom delovanja smo ubranili dostojanstvo vseh sodelujočih.

Mreža vrtcev je bila vzpostavljena po regijskem principu, pri čemer smo pričakovali 72 družin iz vse Slovenije, v projekt pa se je vključilo kar 335 otrok iz 329 družin.

Vključeni vrtci po regijah in vključeno število otrok

Regija	Vrtec, število multiplikatorjev	Število otrok po starostnih		Skupaj	Kohezijska regija
Osrednjeslovenska	Vrtec Pod gradom 1 + 1 (+ 2 pomočnici vzgojiteljic)	10	10	20	Zahodna kohezijska regija: 33 % vrtcev glede na regijski izbor. 90 otrok = 27 % vključenih otrok.
Gorenjska	Vrtec Jesenice 1 + 1	7	8	15	
Goriška	Vrtec Petra Klepca Cerklje (vrtec pri OŠ) 1 + 1	12	18	30	
Obalno-kraška	Vrtec Sežana 1 + 1	8	17	25	Vzhodna kohezijska regija: 67 % vrtcev glede na regijski izbor. 245 otrok = 73 % vključenih otrok.
Pomurska*	OŠ Gornji Petrovci (vrtec)	9	20	44	
	OŠ 1 + 1 OŠ Šalovci (vrtec pri OŠ) 1 + 1	6	9		
Podravska	Vrtec Ormož, enota Velika Nedelja 1 + 1 in Podgorci 0 + 1	5	5	18	
Koroška	Vrtec Prevalje (vrtec pri OŠ) 1 + 1	10	22	32	
Savinjska	Vrtec Velenje 1 + 1	14	24	38	
Jugovzhodna	Otroški vrtec Metlika 1 + 1	8	8	16	
Primorsko-notranjska	Vrtec Pivka (vrtec pri OŠ) 1 + 1 (+ dve pomočnici vzgojiteljic in vodja vrtca)	9	10	19	

Posavska*	Vrtec Krmelj (vrtec pri OŠ) 1 + 1	12	19	48
	Vrtec Ciciban Sevnica 1 + 1	8	9	
Zasavska	Vrtec Litija 1 + 1	15	15	30
Skupaj: 12 regij	14 vrtcev, 29 skupin 34 multiplikatorjev	133	202	335

Pomurska (14,9 %), Podravska (15,5 %) in Posavska (17,3 %) regija so,¹ kar se zadeva rezultate bralne pismenosti in statistične podatke o stopnji tveganja revščine, v slabšem položaju od drugih regij, zato smo bili pri vključevanju otrok ter staršev v projekt še posebej pazljivi, saj so to regije, ki imajo najmanj prihodkov na prebivalca v Sloveniji. V raziskavi Amalije Žakelj in Milene Ivanuš Grmek (2010, 2011b, 2013; Ivanuš Grmek, Žakelj, Čagran 2011), na katero smo se naslanjali že ob prijavi projekta, je bilo ugotovljeno, da obstaja povezanost med socialno-kulturnim okoljem prebivalstva v posameznih regijah in dosežki na nacionalnem preverjanju znanja.

Cilji projekta so bili: postaviti ustrezne mehanizme za spodbujanje družinskega branja in metod dela za različne populacije (deprivilegiranih) odraslih, ki jih je treba opolnomočiti, da bi lahko na svoje otroke prenesli bralne navade; razširiti bralno kulturo in zavedanje o njeni pomembnosti na čim širši sloj prebivalcev; spremeniti odnos do branja: ta naj bo pozitiven, branje naj postane vrednota; poseben poudarek je na ranljivih skupinah prebivalstva. Zaradi nepotrebnega izpostavljanja ekonomsko deprivilegiranih otrok in njihovih staršev smo se že ob prijavi projekta odločili, da bomo delali z vsemi vključenimi otroki in starši v skupinah enako, ne glede na njihov ekonomski položaj. Projekt, če bi izločili le ekonomsko marginalizirane skupine, bi lahko hitro pridobil sloves *projekta za revne*. Res pa je, da smo že pri izbiri vrtcev pazili na to, da ti niso pozicionirani v najbogatejša okolja.

2 Usposabljanje multiplikatorjev

Ker smo kot osnovo vzeli **12 statističnih regij**, smo načrtovali iz vsake regije pritegnili k sodelovanju najmanj **2 multiplikatorja**, skupaj torej najmanj **24 multiplikatorjev**, to zahtevo smo v celoti izpolnili, saj smo imeli v projektu **34 multiplikatorjev iz štirinajstih vrtcev** (po dva iz Prekmurja in Posavja) iz vseh dvanajstih statističnih regij.

Usposabljanje multiplikatorjev je potekalo po 30-urnem programu, ki je bil pripravljen ob prijavi projekta. Srečanja so bila 20. 10. in 21. 10. 2016 (Pedagoška fakulteta UM) ter 28. 10. 2016 (Filozofska fakulteta UL).

Prvo izobraževanje: Maribor (2 dni, 20 ur)

Predavatelj	Naslov predavanja	Število ur
red. prof. dr. Dragica Haramija	Uvodna predstavitev projekta	1
red. prof. dr. Milena Ivanuš Grmek	Vpliv socialno-kulturnega kapitala družine na razvoj in uspešnost otrok	1
doc. dr. Maja Hmelak	Spodbujanje razvoja bralne pismenosti v družini kot ena izmed ravnih kakovosti v vrtcih	2
izr. prof. dr. Mira Krajnc Ivič	Pogovarjanje je ustvarjanje	3

¹ Podatek velja za leto 2016. *Stopnja tveganja revščine*. Pridobljeno s spletne strani <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/6757>; dostopno 14. 7. 2017.

doc. dr. Marija Ropič	Učinek jezikovne in fonološke zmožnosti predšolskih otrok na opismenjevanje	3
Manca Perko, prof. slov. in dipl. lit. komp.	Predšolska bralna značka kot trajnostna podpora družinskemu branju	2
izr. prof. dr. Alenka Lipovec	Razvijanje naravoslovno matematične kompetence z uporabo otroške literature	2
red. prof. dr. Dragica Haramija, doc. dr. Janja Batič	Teorija slikanice	2 + 2
doc. dr. Marta Licardo	Razvojni mejniki jezikovnih zmožnosti, socialno-emocionalnega področja in opolnomočenje staršev za uporabo literature, iger in drugih didaktičnih sredstev	2

Drugo izobraževanje: Ljubljana, Filozofska fakulteta, Oddelek za bibliotekarstvo, informacijske znanosti in knjigarstvo (1 dan: 10 ur).

Predavatelj	Naslov predavanja	Število ur
izr. prof. dr. Polona Vilar	Branje, zaklad življenja	2
Kristina Picco, dipl. lit. komp.	Izbor kakovostnih otroških knjig	2
red. prof. dr. Igor Saksida	Razvijanje bralnih strategij pri predšolskem otroku	2
pisatelj Slavko Pregl, dipl. ekon.	Pisateljske skrivnosti in čarovnije	2
red. prof. dr. Dragica Haramija, izr. prof. dr. Tina Vršnik Perše	Temeljni napotki multiplikatorjem za nadaljnje delo	2

Vsebine izobraževanja multiplikatorjev

Red. prof. dr. Dragica Haramija je v sklopu projekta V objemu besed za multiplikatorje pripravila predavanje z naslovom Uvodna predstavitev projekta, kjer je predstavila izobraževanje multiplikatorjev in njihovo nadaljnje delo v projektu, zastavljene cilje ter trajnostno naravnost projekta (publikacije, objave, izvajanje družinske pismenosti po koncu projekta).

Red. prof. dr. Milena Ivanuš Grmek je v sklopu projekta V objemu besed za multiplikatorje pripravila predavanje z naslovom Vpliv socialno-kulturnega kapitala na razvoj in uspešnost otrok.

Predavanje je zasnovala kot aktivno obliko dejavnosti. Najprej je podala teoretična izhodišča, nato pa skupaj z udeleženci iskala načine, kako lahko vrtec in družina prispevata k dvigu kulturnega kapitala v družini, kar lahko vpliva na razvoj otroka. Pri predavanju je izhajala iz opredelitve socialno-kulturnega okolja ter opredelila vlogo družine in vrtca pri razvoju otroka. Kot pomemben dejavnik razvoja otroka je izpostavila vlogo družine in vrtca pri spodbujanju bralne pismenosti. Pri tem je izpostavila, da je pomemben dejavnik razvoja bralne pismenosti branje otroku, pogovor z otrokom, kjer otrok s svojimi besedami pripoveduje in tako izgrajuje razumevanje ter postavljanje kvalitetnih vprašanj. Na koncu je skupaj z udeleženci izobraževanja (multiplikatorji) jasno opredelila vlogo vzgojitelja in vlogo staršev v procesu spodbujanja bralne pismenosti ter poudarila pomen skupnega delovanja vseh z namenom spodbujanja celovitega razvoja predšolskih otrok.

Doc. dr. Maja Hmelak je v sklopu projekta V objemu besed za multiplikatorje pripravila predavanje z naslovom *Spodbujanje razvoja bralne pismenosti v družini kot ena izmed ravni kakovosti v vrtcih*. Predavanje je zasnovala kot aktivno obliko dejavnosti, kjer je podala teoretična izhodišča, skupaj z udeleženci pa nato v razgovoru in na primerih prikazala ustrezne

pristope, načine in oblike spodbujanja bralne pismenosti v družini. Pri tem je predavateljica izhajala iz kakovosti delovanja vrtcev, še posebej se je usmerila na posredno raven kakovosti, ki predstavlja aktivno sodelovanje vzgojiteljev in drugih strokovnih delavcev s starši predšolskih otrok. Posebej je izpostavila pomen ustrezne komunikacije in razvoja odnosa do branja ter vse postavila v okvir formalnih in neformalnih oblik sodelovanja. Izhodišča je povezala s cilji in načeli Kurikula za vrtce. Na koncu je skupaj z udeleženci izobraževanja (multiplikatorji) jasno opredelila vlogo vzgojitelja in vlogo staršev v procesu razvoja bralne pismenosti ter poudarila pomen skupnega (timskega) delovanja vseh z namenom spodbujanja ustreznega vsestranskega razvoja predšolskih otrok.

Izr. prof. dr. Mira Krajnc Ivič je v sklopu projekta *V objemu besed* za multiplikatorje pripravila predavanje z naslovom *Pogovarjanje je ustvarjanje*. Pogovarjanje po mnenju Marjanovič, Fekonja in Kranjc predstavlja način učenja otroka skozi celoten vrtčevski kurikulum, prav zato je svoje predavanje zasnovala kot metode razgovora, dela s primeri in diskusije ob besedilih ter posnetkih. Predstavljena teoretična izhodišča so bila ponazorjena z izbranimi besedili ter posnetki pogovorov doma ter v vrtčevski skupini. Tako je bilo ne le teoretično, ampak tudi na primerih prikazano kritično branje umetnostnih (pesem *Sposodim si* Ferija Lainščka) in neumetnostnih besedil (odlomek iz političnega govora, komentarji na spletnih straneh ob spreminjanju Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih) v odvisnosti od konteksta. Večkrat je bilo poudarjeno, da komuniciranje poteka v kontekstu in da zato nenehno beremo (besedne in nebesedne) znake, da se lahko orientiramo v prostoru in času. Poleg elementov konteksta, to so mentalni, socialni in fizični svet, je predavanje poudarilo pomen komunikacijskih načel, zlasti sodelovanja in vljudnosti, ki omogočata spodbujanje otrokove pozitivne samopodobe in odprto, neovirano komuniciranje, kar je ugodno in prinaša dobrobiti ne le za otroka, ampak tudi odrasle osebe (vzgojitelja, vzgojiteljico, staršev). Ob primerih (didaktičnih) pogovorov v jutranjem krogu, na sprehodu, ob pristočasnih aktivnostih so udeleženci skupaj s predavateljico ovrednotili dejavnosti vzgojiteljice, vzgojitelja kot spodbujajoče za razvoj bralne pismenosti. Pogovarjanje je bilo tako predstavljeno kot temeljna človekova dejavnost vzpostavljanja in ohranjanja stika z drugimi ter ustvarjanja razmerij, sveta.

Doc. dr. Marija Ropič je v sklopu projekta *V objemu besed* za multiplikatorje pripravila predavanje z naslovom *Učinek jezikovne in fonološke zmožnosti predšolskih otrok na opismenjevanje*. V predavanju je opozorila na pomen zgodnjega govornega razvoja, dejavnike govornega razvoja, razvoj otrokovega pripovedovanja zgodbe v predšolskem obdobju, predstavila primere malčkovih prvih zgodb, pri čemer je posebej izpostavila učinek jezikovne zmožnosti predšolskih otrok na opismenjevanje, nadalje predstavila ravni glasovnega zavedanja, osnovna didaktična načela razvijanja glasovnega zavedanja, predstavila primere vaj za spodbujanje glasovnega ali fonološkega zavedanja predšolskih otrok in sklenila predavanje z učinkom fonološke ali glasovne zmožnosti predšolskih otrok na opismenjevanje oziroma na branje in pisanje. Pri navedenem je pokazala možnosti za aktivno vlogo multiplikatorjev in staršev na področju spodbujanja jezikovne in fonološke zmožnosti predšolskih otrok. Kurikulum za vrtce (1999) je predstavljal smernice za omenjeno predavanje.

Manca Perko, prof. slov. in dipl. lit. komp. je v sklopu projekta *V objemu besed* za multiplikatorje pripravila predavanje z naslovom *Predšolska bralna značka*. Najprej je predstavila razvoj programa, ki se je začel pred dvema desetletjema (približno sočasno) na

različnih ustanovah in v različnih predelih Slovenije. Nadaljevala je s prikazom današnjega koncepta Predšolske bralne značke na nacionalni ravni, ki združuje različne uspešne prakse za spodbujanje in razvijanje bralne, knjižne in književne kulture za predšolske otroke in njihove družine. Predstavila je okvirni letni programski lok in nacionalno motivacijsko gradivo. V nadaljevanju se je posvetila najpogostejšim težavam, ki jih imajo odrasli pri spodbujanju branja otrok. Za mentorje branja je namreč ključno, da le-te prepoznavajo, saj lahko le tako družinam ponudijo ustrezno podporo in pomoč. Osrednji poudarek predavanja pa je bil namenjen izbiri kakovostnega bralnega gradiva. Predstavila je koncept izbire bralnih gradiv za izvajanje programa Predšolska bralna značka, kot ga priporoča Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS, in po predlaganem »ključu« pripravila primer izbora 10 knjig. Knjige je razdelila med udeležence, jih predstavila in obrazložila izbiro, pri čemer je posebej poudarila, da je ključen koncept načrtnega izbiranja kakovostnih gradiv, vsakokratno posamezen izbor pa je vedno odvisen od konkretnih okoliščin.

Izr. prof. dr. Alenka Lipovec je v sklopu projekta V objemu besed za multiplikatorje pripravila predavanje z naslovom *Razvijanje naravoslovno matematične kompetence z uporabo otroške literature*. Predavanje je slonelo na dveh temah: a) nujnost razvitosti bralne pismenosti za reševanje matematičnih problemov in b) otroška leposlovna literatura kot pomemben vir avtentičnih naravoslovno matematičnih problemov. Udeleženci so bili v prvem delu seznanjeni z rezultati mednarodnih raziskav, ki utemeljujejo branje kot potreben pogoj za razvijanje matematične in naravoslovne pismenosti. Med raziskavami je bil izpostavljen vpliv branja starša na matematične dosežke otrok. Z integracijo literature v matematične aktivnosti lahko namreč starši razvijajo bolj pozitiven odnos do matematike, ki ga prenašajo tudi na otroke. V drugem delu so bili predstavljeni konkretni primeri uporabe otroške leposlovne literature pri razvijanju zgodnjih pojmov iz matematike in kriteriji za prepoznavanje kakovostne matematične otroške literature. Udeleženci so na osnovi izkušenj reflektirali lastno strokovno delo na tem področju. Predavanje je bilo sklenjeno s pregledom ugotovitev, katerih skupni imenovalec je, da otroška literatura lahko služi kot učinkovito orodje za povezovanje in dvigovanje tako bralne kot naravoslovno matematične pismenosti.

Red. prof. dr. Dragica Haramija in doc. dr. Janja Batič sta v sklopu projekta V objemu besed za multiplikatorje pripravili predavanje z naslovom *Teorija slikanice*. V uvodnem delu predavanja sta opredelili slikanico kot multimodalno delo, ki ga sestavljata literarni in likovni del. Pri tem pa vsak del bralca nagovarja s svojim kodom sporočanja (jezikovni in vizualni kod). Izpostavili sta različne vrste interakcij med obema deloma. Predstavili sta zvrsti in vrste v otroški slikanici (poezija, proza, slikanice brez besedila). Predavateljici sta v nadaljevanju opredelili literarne prvine (morfologija in tematologija) ter likovne in oblikovne prvine v slikanici (npr. likovni elementi in kompozicija, likovne tehnike in materiali, format in oblika). Posebej sta izpostavili kako ilustracije spreminjajo morfološke značilnosti besedila kot npr.: književni čas, literarni lik, razpoloženje, predmetna stvarnost, prostor in intraikonično besedilo. V zadnjem delu predavanja sta na primeru slikanice Lea Lionnia, Mali modri in mali rumeni udeležencem izobraževanja predstavili predloge za celostno branje slikanice, ki vsebuje sočasno branje besedila in slik. Pogovor o prebrani slikanici pa se nanaša na informacije pridobljene iz obeh kodov sporočanja ter zaznane interakcije med obema. Ob koncu so udeleženci praktično preizkusili pripovedno moč likovnih sredstev s preprostim oblikovanjem zgodbe s trganjem barvnih papirjev.

Doc. dr. Marta Licardo je v sklopu projekta V objemu besed za multiplikatorje pripravila predavanje z naslovom *Razvojni mejniki jezikovnih zmožnosti, socialno-emocionalnega področja in opolnomočenje staršev za uporabo literature, iger in drugih didaktičnih sredstev*. Predavateljica je v uvodu predstavila pomen razvojnih mejnikov, prednosti spremljanja razvojnih mejnikov ter možnosti za vključevanje staršev v spremljanje razvoja otrok s poudarkom na opolnomočenju staršev. Osredotočila se je na razvojne mejnike s področja komunikacije in socialno-emocionalnega področja, za prvo in drugo starostno obdobje. Udeleženci so prejeli delovno gradivo z opisi razvojnih mejnikov in metodami za delo z otroki, ki so ga aktivno uporabljali v času predavanja pri izvedbi kratkih vaj. V drugem delu predavanja je udeležencem predstavila pomembnost oblikovanja vprašanj v pogovoru in ob branju z otroki z uporabo uveljavljene taksonomije ter splošnih osnovnih konceptov. Na koncu je predstavila nabor otroške literature s tematikami za socialno-emocionalno področje, za prvo in drugo starostno obdobje, predloge za vaje, didaktične igre in igrače za socialno-emocionalno področje ter predloge za delavnice s starši.

Izr. prof. dr. Polona Vilar je v sklopu projekta V objemu besed za multiplikatorje pripravila predavanje z naslovom *Branje, zaklad življenja*. Glede na načrt se je z uporabo metode predstavitve ter aktivnega vključevanja udeležencev usmerila v tri skupine kompetenc:

1. Razviti boljše razumevanje porajajoče se pismenosti (imenovane tudi zgodnja oz. predbralna pismenost) in ozavestiti njen pomen v otrokovem razvoju. Gre za razvijajoče se veščine branja, pisanja, govorjenja in poslušanja, ki so med najmočnejšimi napovedniki otrokovega kasnejšega učnega uspeha in tudi zmanjšujejo možnosti za razvoj rizičnih oblik vedenja. Čeprav se bralne in jezikovne veščine razvijajo skozi celo življenje, so zgodnja leta – nekako od rojstva do osmega leta – najpomembnejše obdobje za razvoj pismenosti. V tem obdobju, zlasti pa na njegovem začetku, imajo starši in družina ključno vlogo. Ugotovljeno je, da pestrost jezika in pismenosti, ki jima je otrok izpostavljen v predšolskem obdobju, izrazito pozitivno vplivata na njegovo razmišljanje in delovanje na področjih, ki so povezana s šolskim uspehom. V zvezi s tem sta bili glavni vprašanji:
 - Kaj je porajajoča se pismenost?
 - Zakaj je pomembna?
2. Ozavestiti tri pomembne dejavnike razvoja veščin zgodnje pismenosti, ki jih poudarja Mednarodna federacija knjižničnih združenj IFLA in ugotoviti, kaj vsak od njih pomeni v praksi/vsakodnevem življenju: obkroženost z bralnim gradivom, branje otroku in model odraslega, ki bere (oz. je zgled pismenosti). To je podlaga za razvoj konkretnih praks pri delu s starši v družinskih ali medgeneracijskih programih, zlasti pri otrocih, ki niso vključeni v vrtec, z namenom izboljšanja in obogatitve domačega okolja, kar poveča možnosti, da otroci, ko se vključijo v šolanje, tam tudi uspejo. V tem sklopu so bila glavna vprašanja:
 - Kaj pomeni obkroženost z bralnim gradivom in pismenostjo v domačem okolju in kako jo uresničujemo?
 - Kaj pomeni in zakaj je pomembno branje otroku in kako ga uresničujemo?
 - Kaj pomeni model odraslega, ki bere in je zgled pismenosti, in kako ga uresničujemo (v družini in v drugih okoljih)?
3. Ozavestiti, kakšna je vloga staršev (v prenesenem smislu tudi drugih odraslih, ki skrbijo za otroke oz. se ukvarjajo z njimi), kakšne kompetence obsega, kako lahko starši krepijo veščine pismenosti pri svojih otrocih:
 - da se zavedajo svoje vloge pri razvoju pismenosti svojih otrok,
 - da redno vključujejo otroke v aktivnosti sporazumevanja, branja in pisanja,

- da organizirajo domače okolje tako, da podpira in spodbuja pismenost in jezik,
- da so aktivni partnerji z vzgojitelji, knjižničarji in drugim učnim osebjem, ki skrbi za njihove otroke,
- da so zgled in model pismenosti (npr. da s svojim delovanjem sporočajo, da je branje prijetna, pozitivna, zaželena, sproščujoča aktivnost, ki bogati posameznika in družino in ki zahteva čas in pozornost, da pisno komunicirajo skozi različne kanale, itd.)

Namen predavanja je bil multiplikatorje opremiti s kompetencami, ki jim bodo pomagale prenašati ta spoznanja v delo s starši.

Kristina Picco, dipl. lit. komp.: Izbor kakovostnih otroških knjig

Izbor kakovostnih otroških knjig je ključen pri spodbujanju in razvijanju branja. Odrasli posredniki branja (tako profesionalni kot starši) imajo pogosto težave pri izbiranju kakovostnega in primernega bralnega gradiva za otroke. Zato je pomembno, da vedo, kje in na kakšen način si lahko pri tem pomagajo. Nujno za profesionalne posrednike branja je, da poznajo strokovne izbore sodobnih knjig za otroke (slovenske nagrade s področja mladinske književnosti, Priročnik za branje kakovostnih mladinskih knjig, Knjigometer ...), ki jim olajšajo pregled obsežne produkcije otroških knjig na Slovenskem. Le usposobljeni profesionalni posredniki (vzgojitelji, učitelji, bibliotekarji) lahko staršem svetujejo pri izbiri gradiv in jim lajšajo poti do njih (z zagotavljanjem fondov kakovostnih knjig v svojih ustanovah in z obvladljivimi ožjimi izbori kakovostnih knjig).

Red. prof. dr. Igor Saksida je v sklopu projekta V objemu besed za multiplikatorje pripravil predavanje z naslovom *Razvijanje bralnih strategij pri predšolskem otroku*. Osredotočil se je na temeljna kurikularna vprašanja (Čemu brati besedila v vrtcu? Kaj brati? Kako brati?), pri tem je opredelil splošne in posebne cilje vrtčevske književne vzgoje (čemu brati: razvijanje pismenosti, vloga »mentorjev pismenosti«, prepoznavanje zmožnosti in interesov otrok ter njihovo razvijanje, sodelovanje s kolegi in starši, individualizacija in timsko delo. sodelovanje s starši, vzgojitelj kot mentor branja). Predstavil je temeljna načela: načelo demokratičnosti: vsak otrok naj pove, kako doživlja besedilo, načelo vodenosti: mentor branja s postavljanjem vprašanj in oblikovanjem bralnih nalog spodbuja poglobljanje doživetja, načelo medbesedilnosti: branje povezujemo s predhodnimi izkušnjami (tudi risankami, filmi ...). Ob vprašanju, kaj brati, je poudaril različnost/pestrost besedilnih »svetov« - izhajanje iz otrokovih interesov, hkrati pa njihovo razvijanje ob neumetnostnih in umetnostnih besedilih: bralni dogodek poteka ob kvalitetni knjigi, razvija naj se doživljanje sodobne in klasične književnosti v povezavi s predopismenjevanjem (vzgojitelj kot bralni model). Vprašanje, kako brati, izhaja iz literarnega doživetja in spodbujanja pogovora o njem v skupini, pri čemer se razvijajo recepcijske strategije (napovedovanje, razumevanje besedila: besedilne slike, književne osebe, dogajanje/zgodba (obnova, poustvarjanje), tema, prvine zgradbe in jezika, perspektiva; aktualizacija. Predavanje je bilo zasnovano dialoško in je opozorilo na morebitne stranpoti pri izvajanju projekta.

Slavko Pregl je v sklopu projekta V objemu besed za multiplikatorje pripravil predavanje z naslovom *Pisateljske skrivnosti in čarovnije*, sestavljeno iz treh sklopov.

1. Knjiga je izum z dolgo brado, ki prekipeva od mladosti ter v:

- pododdelku čarovnija in bogastvo na papirju govoril o nastanku črk ter izumih papirja, barv in tiska, z nekaj zgodovinskimi ilustracijami,

- pododdelku pamet in lepota na prodaj govoril o razsežnostih svetovnega in slovenskega založništva,
 - pododdelku maslo in topovi o smiselnosti vlaganj v knjigo/pamet, s primeri iz sveta in Slovenije.
2. Sklop pisatelj je vladar svetov s pododdelki o svetovih fantazije in neresničnih bitij, o realnem svetu ter o tem, kako ju kot vzgojitelj in bralec obvladati, je bil namenjen različnim zvrstem in načinom pisanja ter uporabi jezika.
 3. V sklopu njegovo smrkavo veličanstvo bralec je tekla beseda o vzpodbujanju k branju tistih, ki ne berejo, kako zadržati tiste, ki berejo in potem o vsem, kar lahko pri tem stori pisatelj na obisku v vrtcu ali šoli in seveda o okoliščinah, ki so potrebne, da tak obisk obrodi uspeh. Vsi sklopi so bili ilustrirani s konkretnimi primeri, kako delovati pri neposrednem delu.

Red. prof. dr. Dragica Haramija in izr. Prof. dr. Tina Vršnik Perše sta v sklopu projekta V objemu besed za multiplikatorje pripravili predavanje z naslovom *Temeljni napotki multiplikatorjem za nadaljnje delo*.

Vsi (bodoči) multiplikatorji so izpolnili anketo ob začetku in na koncu predavanj, rezultati njihovega zadovoljstva s ponujenimi temami so upoštevanji pri pripravi oz. izboljšavi modela izobraževanja multiplikatorjev, ki ga v študijskem letu 2017/2018 razpisuje Pedagoška fakulteta UM kot posodobitveni program vseživljenjskega izobraževanja pedagoških delavcev v vzgoji in izobraževanju.

3 Izvedbeni načrt izobraževanja za starše in otroke

V razpisu projekta je bila postavljena zahteva po 20-urnem usposabljanju za starše (in otroke), in sicer v desetih dvournih srečanjih. Zahteva je bila v celoti izpolnjena, kar je razvidno iz poročil multiplikatorjev, ki je priloga tega dokumenta.

Preglednica usposabljanj za starše, časovna razporeditev posameznega sklopa se je na terenu prilagajala posamezni skupini staršev in otrok, v vsaki skupini pa je bilo izvedenih naslednjih deset dejavnosti za spodbujanje družinske pismenosti (ne nujno po tem vrstnem redu), pripravila Dragica Haramija ob prijavi projekta:

	Naslov usposabljanja	Vsebina
1.	Uvod v družinsko branje (predstavitev projekta)	Pomen branja (ob slikanici <i>Ostržek bere za bralno značko</i> Tilke Jamnik in Petra Škerla). Tilka Jamnik je obiskala vse vključene vrtce in pojasnila pomen družinske pismenosti. Predstavila je kakovostne slikanice za prvo in drugo starostno obdobje. Namen srečanja je staršem predstaviti pomen branja ter možnosti izbora kakovostnega bralnega gradiva v sodelovanju z najbližjo splošno knjižnico ali v povezavi z bibliobusom.
2.	Iskanje in uporaba informacij	Pismenost v vsakdanjem življenju: nakupovanje, kuharski recepti, navodila na embalaži ipd. Spoznavanje pomena informiranosti: kako najdemo informacije. Multiplikator starše seznani s pomenom pismenosti v vsakdanjem življenju (branje kot ključni faktor pridobivanja informacij) in v vsakdanjih situacijah. Branje je predpogoj za učenje na kateremkoli področju ; ni povezano le s šolanjem, temveč pridobivamo z branjem informacije v življenju. Multiplikator pripravi kakovostne slikanice za spodbujanje družinskega Branja. Družinska pismenost je medgeneracijska bralna dejavnost na vseh področjih otrokovega razvoja (področja: socialno, kognitivno, motivacijsko, moralno, estetsko in čustveno področje), kjer razvijamo naslednje dejavnosti: jezik, umetnost, družba, narava, matematika in gibanje.
3.	Informativne slikanice (naravoslovje, matematika)	Poseben poudarek na kakovostnih slikanicah z naravoslovnimi vsebinami (npr. voda, rastline, živali, kemijski poskusi za otroke, matematične vsebine ...). Multiplikator lahko pripravi vsebine na način, kakor je bilo predstavljeno na področju matematike: konkretne informativne slikanice – kakšen tip nalog je za otroke primeren, pri čemer je poseben poudarek na vizualni podobi predstavljenega/zastavljenega problema. V nadaljevanju branje in naloge iz leposlovnih slikanic, v katerih najdemo naravoslovne in matematične pojme.
4.	Leposlovne slikanice	Pravljičica, zgodba, pesem ... v slikanici (knjigi) in kako narediti (lutkovno) predstavo; razmerje med knjigo in filmom ali animiranim filmom; vloga radijske igre za razvoj otrokovega slušnega razumevanja. Multiplikator se s starši pogovarja o leposlovnih delih, ki jih poznajo otroci tudi skozi druge medije.

		Razmerje med zgodbo v knjigi (slikanici) in drugem mediju. Pozorno poslušanje in opazovanje je pomemben člen v razvoju pismenosti. Morda multiplikator pripravi skupaj z udeleženci (otroki in starši) krajši prizor. S to dejavnostjo razvijamo pri otroku razumevanje igre vlog in njegov govorni položaj.
5.	Informativne in leposlovne slikanice (družba, okolje, odnosi)	Knjiga je lahko v pomoč: medsebojni odnosi, problemi otrok v času odraščanja, tabu teme. Poseben poudarek na slikanica s prilagoditvami (npr. vaje za odpravljanje govornih težav, glasovno zavedanje). V prvem starostnem obdobju naj bodo besedila krajša in enostavnejša, teme prilagojene starosti (razumevanje, spoštovanje ipd.), v drugem starostnem obdobju so lahko odnosi predstavljeni bolj kompleksno. V obeh starostnih skupinah so lahko teme predstavljene skozi tematsko raznolike leposlovne slikanice.
6.	Leposlovne slikanice	Poezija (od poigrank do npr. Prešernove Zdravljice v slikanici), v 1. starostnem obdobju prstne igre; v drugem poezija sodobnih avtorjev v slikaniških izdajah. Multiplikator poudari pomen poezije za razvoj otrokovega glasovnega zavedanja. Na enem od srečanj, morda na tem, multiplikator organizira obisk knjižnice (če je to mogoče oz. če je knjižnica blizu vrtca; drugače lahko povabi knjižničarko v vrtec).
7.	Informativne slikanice (naravoslovje, matematika)	Za vsako starostno obdobje bodo pripravljene dejavnosti, ki so lahko zabavne, ob tem pa se otrok nauči skozi knjige sprejemati naravoslovne vsebine. Multiplikator pripravi informativne slikanice, pri čemer gre tudi za možnost izvajanja izbranih vsebin s poskusi. Druga možnost je, da pripravi multiplikator osrednjo temo, nato poišče najrazličnejše gradivo o zastavljeni temi (pesem, realistično zgodbo, pravljico, informativno slikanico, pripravi poskus).
8.	Povezovanje z bralnimi spodbudami iz okolja, spodbude kulturnih ustanov idr.	2. april - mednarodni dan knjig za otroke, vključitev v bralno akcijo na določeno temo. Multiplikator predstavi staršem literarne nagrade (finalistke), poseben poudarek je na slikaniškem gradivu, primernem za predšolsko obdobje. Multiplikator se skupaj s starši lahko odloči za sodelovanje v neki prireditvi ali akciji najbližje splošne knjižnice; ogled razstave ilustracij, obisk galerije ali pridružitve k dogodkom ob Noči knjige (23. april – svetovni dan književnosti).
9.	Informativne slikanice (gibanje, umetnost)	Poudarek bo na slikanica h z gibalno, glasbeno, likovno in lutkarsko vsebino. Informativne slikanice npr. o glasbilih, izdelavi lutk, multiplikator poudari z izbrano dejavnostjo (npr. obravnava glasbene pravljice).
10.	Srečanje s pisateljico kot motivacija za branje	Priprava staršev in otrok na srečanje s pisateljico bo potekala na vsakem srečanju po 15 minut (knjige izbrane avtorice bodo družine brale doma kot model bralnega nahrbtnika pri Bralni znački). Po nastopu ustvarjalke bodo podeljena bralna priznanja otrokom ter diplome o sodelovanju staršem in multiplikatorjem.

Vnaprej je bilo načrtovanih 10 srečanj za starše in otroke: vsako srečanje je trajalo dve uri in je poteklo v vrtcih v popoldanskem času (to sta bili zahtevi razpisa). Srečanja so bila ciljno usmerjena na spoznavanje kakovostne leposlovne in informativne literature, ki so jo profesionalni posredniki branja (vzgojitelji multiplikatorji) predstavljali staršem in otrokom. Na polovici srečanj je bila prisotna tudi evalvatorica, ki je spremljala dejavnosti, deloma je bila njena vloga tudi svetovalna; hkrati je potekalo sistematično opazovanje izvedbe srečanj po vnaprej pripravljenih kazalnikih kakovosti izvedbe. Ob koncu šolskega leta 2016/2017, po končanem delu evalvatoric in multiplikatorjev, sta bili opravljeni kvalitativni analizi poročil izvajalcev in evalvatorjev. Srečanja so bila zastavljena premišljeno, in sicer na način, da vse udeležence prepričajo v pomen in pomembnost branja raznolikih kakovostnih besedil in jih povežejo z različnimi področji dejavnosti, primernimi kognitivnemu razvoju otroka. Kljub zelo pohvalnim mnenjem vzgojiteljev in staršev sta bili pogosto navedeni dve sugestiji, ki bi ju veljalo v prihodnje upoštevati, in sicer da je 10 srečanj preveč ter da je 2 uri dela na enem srečanju predolgo. Srečanja so bila zasnovana kot mesečni dogodki, zato so upoštevala tudi dogodke, ki so za otroke pomembni, vendar so se v nekaterih vrtcih starši in multiplikatorji odločili, da so izvajali več dejavnosti v zimskem obdobju (prilagojeno staršem iz ruralnih področij, ki imajo pozimi več časa kakor v pomladanskih mesecih). Ob prilagajanju izvedbe glede na starost otrok, dinamiko skupine, okolje, v katerem vrtec deluje, je bila upoštevana tudi možnosti izvedbe nekaterih predlaganih dejavnosti (npr. ali je vrtec sploh v takem okolju, da je lahko skupina obiskala splošno knjižnico).

Izvedena so bila vsa srečanja z izbranimi pisateljicami, in sicer:

Ida Mlakar : Vrtec Sevnica, Vrtec Velenje, Vrtec Metlika

Barbara Hanuš: Vrtec Litija, Vrtec Jesenice

Aksinja Kermauner: Vrtec Gornji Petrovci in Vrtec Šalovci

Vesna Radovanovič: Vrtec Cerkno, Vrtec Prevalje, Vrtec Ormož, enota Velika Nedelja, Vrtec Krmelj
Anja Štefan: Vrtec Pivka, Vrtec Ljubljana, Vrtec Sežana.

Pri izvedbi načrtovanih dejavnosti smo vpeljali tudi **bralni nahrbtnik**: vsaki sodelujoči skupini smo kupili bralni nahrbtnik z logotipom projekta V objemu besed in pripravili sezname za branje. Z multiplikatorji smo se dogovorili, da bodo kot model družinskega branja brale družine izbrane knjige doma, o njih pa bodo otroci poročali, ko nahrbtnik vrnejo. Dogovorili smo se za (najmanj) tri prebrana dela za prvo starostno obdobje in (najmanj) štiri dela za drugo starostno obdobje, v nahrbtnik so jih vzgojitelji dali več, da so lahko otroci in starši izbirali. V nahrbtniku so bile tudi informativne knjige iz seznama, objavljenega na spletni strani Društva Bralna značka Slovenije - ZPMS, seznam je pripravila mag. Tilka Jamnik. Starši so dobili navodilo, naj preberejo otrokom najmanj eno informativno knjigo. Dogovorili smo se tudi, da bo v nahrbtniku vedno vsaj ena knjiga avtorice, ki pride na obisk v vrtec na zadnje srečanje.

Bralni sezname:

Prvo starostno obdobje, izbor priporočenih del iz leposlovja, seznam je pripravila red. prof. dr.

Dragica Haramija:

Ljudske, Marlenka Stupica: Pojte, pojte, drobne ptice, preženite vse meglice.

Ljudske, Marlenka Stupica: Pleši, pleši, črni kos!

Mira Voglar, Lidija Osterc: Biba buba baja.

Lila Prap: Živalske uspavanke. Male živali. Moj očka.

Janez Bitenc, Daša Simčič: Kuža Pazi.

Miroslav Košuta, Maša Kozjek: Lestev in sirček.

Koroška pripovedka, Marija Vogelnik: O miški, ki si je trebuh prerezala.
Kristina Brenkova (izbor), Ančka Gošnik - Godec: Babica pripoveduje.
Ela Peroci, Ančka Gošnik - Godec: Muca Copatarica.
Vitomil Zupan, različni ilustratorji: Plašček za Barbaro.
Polonca Kovač, Jelka Reichman: Mali medo.
Slavko Pregl, Kostja Gatnik: Juha cviluha. Smejalnik in cvililna zavora.
Kajetan Kovič, Jelka Recihman: Maček Muri.
Svetlana Makarovič, Gorazd Vahen: Sovica Oka.
Vinko Möderndorfer, Tanja Komadina: Velika žehta.
Bina Štampe Žmavc, Ana Razpotnik Donati: Snežnosek.
Peter Svetina, Mojca Osojnik: O mrožku, ki si ni hotel striči nohtov. Mrožek dobi očala. Ringaraja.
Ida Mlakar, Kristina Krhin: Kako sta Bibi in Gusti preganjala žalost. Kako sta Bibi in Gusti porahljala prepir.
Anja Štefan, Anka Gošnik Godec: Iščemo hišico.
Vesna Radovanovič, Kristina Krhin: Petelinček.
Aksinja Kermauner, Zvonko Čoh: Žiga špaget gre v širni svet.
Majda Koren, Jelka Godec Schmidt: Mala pošast Mici.
Majda Koren, Bojan Jurc: Medved in Miška 1, Medved in Miška 2.
Leo Lionni: Mali modri in mali rumeni.
Hans de Beer: Beli medvedek, poznaš pravo pot? Beli medvedek, vzemi me s seboj!
Eric Carle: Zelo lačna gosjenica. O miški, ki je iskala prijatelja.
Eric Hill: serija zgodb o psu Pikiju (Kje je Piki, Pozdravljen, Piki, Piki peče torto ...).
David McKee: Elmerjev dan. Elmerjevo vreme. Elmerjeve barve.
Max Velthuis: serija zgodb o Žabcu (Žabec se boji, Zaljubljeni Žabec, Žabec in tujec ...).
Julia Donaldson, Axel Scheffler : Zverjasec. Zverjašček. Bi se gnetli na tej metli?
Isol: Poredni Petit.

Drugo starostno obdobje, izbor priporočenih del iz leposlovja, seznam je pripravila red. prof. dr.

Dragica Haramija:

Ljudke, Zvonko Čoh: Enci benci na kamenci 1., 2., 3. del

Srečko Kosovel: Medvedki sladkosnedki.

Tone Pavček, različni ilustratorji: Juri Muri v Afriki. Juri Muri drugič v Afriki.

Dane Zajc, Jelka Godec-Schmidt: Ta roža je zate.

Saša Vegri, Marjan Manček: Mama pravi, da v očkovi glavi

Niko Grafenauer, Marjan Manček: Pedenjped. Žabja radijska postaja sleherni večer oddaja.

Bina Štampe Žmavc, Danijel Demšar: Vprašanja srca.

Lila Prap, Lila: Kam gredo sanje. Kraca.

Andrej Rozman Roza, Damijan Stepančič: Mihec gre prvič okrog sveta, Balon velikan.

Feri Lainšček, Marjan Manček: Rad bi

Liljana Klemenčič (prir.), Mojca Osojnik: Kako je Evropa dobila ime.

Koroška narodna, več ilustratorjev: Mojca Pokrajculja.

Slovenska ljudska, Ančka Gošnik – Godec: Zlata ptica.

France Bevk, Tone Kralj: Peter Klepec.

Fran Milčinski, Ana Razpotnik Donati: V Butalah sejejo sol.

Frane Milčinski, več ilustratorjev: Zvezdica Zaspanka.

Ela Peroci, Marlenka Stupica: Moj dežnik je lahko balon.

Leopold Suhodolčan, Marjanca Jemec-Božič: Piko dinozaver.

Saša Vegri, Kostja Gatnik: Jure kvak kvak.

Polonca Kovač, Aco Mavec: Pet kužkov išče pravega.
Polonca Kovač, Marjan Manček: Zverinice od A do Ž.
Slavko Pregl, Arjan Pregl: Zvezda s čepico. Male oblačne zgodbe. Varja se pogovarja.
Kajetan Kovič, Jelka Reichman: Moj prijatelj Piki Jakob. Zmaj Direndaj. Maček Muri.
Vida Brest, Marjanca Jemec Božič: Prodajamo za gumbe.
Svetlana Makarovič, različni ilustratorji: Veveriček posebne sorte. Kosovirja na leteči žlici. Ščeper in Mba. Pekarna Mišmaš. Sapramiška. Sapramišja sreča. Kuzma, trinajsti škrat (zbirka).
Bina Štampe Žmavc, različni ilustratorji: Pogašeni zmaj.
Desa Muck, Maša Kozjek: Zbirka Čudežna bolha Megi.
Janja Vidmar, Suzi Bricelj: Prijatelja. V puščavi. Dežela belega oblaka.
Mojca Osojnik: Hiša, ki bi rada imela sonce. Polž Vladimir gre na štop. Kako je gnezdila sraka Sofija.
Andrej Rozman Roza, Matjaž Schmidt: Balon velikan.
Peter Svetina, Damijan Stepančič: Čudežni prstan.
Peter Svetina, Peter Škerl: Klobuk gospoda Konstantina.
Primož Suhodolčan, Uroš Hrovat: serija Peter nos (eno knjigo po izbiri).
Ida Mlakar, Ana Razpotnik Donati: Ciper coper medenjaki. Čarmelada. Zafuclana prejica.
Anja Štefan, Marjanca Jemec Božič: Gugalnica za vse, Bobek in barčica.
Tatjana Kokalj, Mojca Cerjak: Naježene prigode.
Vesna Radovanovič, Ana Razpotnik Donati: Rožnati avtobus. Dedkovo kolo. Gnezdo.
Aksinja Kermauner, Zvonko Čoh: Žiga špaget gre v širni svet.
Majda Koren, različni ilustratorji: Mala pošast Mici.
Majda Koren, Tina Brinovar: Nace in Rudi.
Nina Mav Hrovat, Ana Zavadlav: O miški, ki je zbirala pogum.
Nataša Konc Lorenzutti, Anja Zavadlav: Mi smo slike, Ravno prav velik.
Marcus Pfister: Til in krokodil. Sonce in luna. Hopek. Mavrična ribica.
Eric Carle: Zelo osamljena kresnička. Zelo tih čriček.
Kathryn Cave: Drugačen.
David McKee: Elmer.
Lawrence Schimel, Sara Rojo Pérez: Boš bral knjigo z mano?
Sendak, Maurice: Tja, kjer so zverine doma.
Isol: Poredni Petit. Družinska skrivnost. Kulturna izmenjava.
Anja Štefan, Jelka Reichman: Lešniki, lešniki.
Lila Prap: Živalska abeceda. Mednarodni živalski slovar.
Majda Koren, Andreja Peklar: Zgodbe zajca Zlatka. Še zgodbe zajca Z.
Jelka Godec Schmidt: Vrtec Pri veseli kravi, Gremo v vrtec Pri veseli kravi.
Škrat Zguba in kameleon, 1, 2, 3.

Podrobna poročila multiplikatorjev so priloga poročila.

Poročila multiplikatorjev za dejavnosti, ki so jih izvajali na 10. srečanjih s starši in otroki so zaradi obsežnosti priloga tega dokumenta. V poročila multiplikatorjev je smiselno vključeno tudi delo mag. Tilke Jamnik, ki je bila v oktobru in novembru 2016 v vseh vključenih vrtcih, kjer je imela (večinoma) uvodno predavanje o branju za otroke in z njimi. V vseh skupinah je delala z istimi knjigami, s poučnimi za najmlajše in s poučnimi za malo starejše mlade bralce. V polovici knjig je imela priloženi dve vprašanji: eno, da jih je usmerila, drugo je namenjeno spodbudi, naj starši ustrezajo zanimanju otroka. Vrtci so se sami odločali, ali je bila bralna delavnica namenjena le staršem, ali pa so bili vanjo vključeni tudi otroci. Če je bila z otroki, je bilo treba v prvem delu organizirati varstvo za njih, kar se je pokazalo, da je v nekaterih vrtcih težava.

4 Evalvacija

Evalvacija je proces, na podlagi katerega lahko ugotavljamo in spodbujamo kvaliteto samega programa in njegove izvedbe. Namen evalvacije projekta *V objemu besed* je bil spremljati načrt in izvedbo programa v okviru projekta, katerega cilj je spodbujanje družinske pismenosti pri družinah s predšolskimi otroki s poudarkom na analizi uspešnosti spodbujanja družinske pismenosti v deprivilegiranih družinskih okoljih.

V okviru evalvacije smo vključili analize Vprašalnika za evalvacijo kompetenc multiplikatorjev za spodbujanje družinske pismenosti (pred in po izvedbi programa), analizo navedb na Obrazcu za sprotno zapisovanje predlogo za spremembo izvedbe programa za multiplikatorje, analizo Vprašalnika za starše (pred začetkom in po zaključku izvedb srečanj), analizo zapisov na Protokolu za opazovanje programa izobraževanja ter analizo zapisov na Protokolu za opazovanje srečanj v vrtcih.

Na podlagi navedenih analiz smo ugotovili, da je program primerno zastavljen in omogoča razvijanje kompetenc za spodbujanje družinske pismenosti. Na podlagi evalvacije smo ugotovili, da so bili vsi kazalniki uspešnosti programa družinske pismenosti *V objemu besed* doseženi. Edini kazalnik, ki ga nismo dokazali na podlagi analiz, so spremembe, ki jih lahko pripišemo izvedbi projekta na ravni navad, povezanih z branjem ter drugih povezanih značilnosti, kar bi bilo mogoče prepoznavati ob drugačni metodološki zasnovi in trajanju celotnega projekta.

Evalvacijsko poročilo je v celoti podano v drugem poglavju tega poročila.

5 Gradiva, ki so jih prejeli otroci v trajno last

5.1 V letu 2016 so bila nabavljena naslednja gradiva:

Vsaka skupina:

- Prvo starostno obdobje: plakat ABECEDA, zgoščenko, škatlo ABC karte (deset različnih paketov kart), Leo Lionni: *Mali modri in mali rumeni*.
- Drugo starostno obdobje: plakat ABECEDA – poklici, zgoščenko, škatlo ABC karte (deset različnih paketov kart), Leo Lionni: *Mali modri in mali rumeni*.

Vsak otrok:

- Prvo starostno obdobje: plakat ABECEDA, zgoščenko, en paket ABC kart, Cicido, Eric Hill: *Piki obišče babico in dedka* ali *Piki obišče kmetijo*, Barbara Hanuš: *Različna sva, rada se imava*, Lila Prap: *Zakaj*.
- Drugo starostno obdobje: plakat ABECEDA – poklici, zgoščenko, en paket ABC kart, Ciciban, Leo Lionni: *Mali modri in mali rumeni*, Lila Prap: *Mačji zakaji* ali *Žuželčji zakaji*.
- Kjer sta v družini dva otroka iste starostne skupine, prejme en otrok nadomestni knjigi, in sicer Svetlana Makarovič: *Kokokoška Emilija* in Slavko Pregl: *Slaščičarna pri veseli Eli* ali drugi naslov Lile Prap ali drugi naslov Erica Hilla.

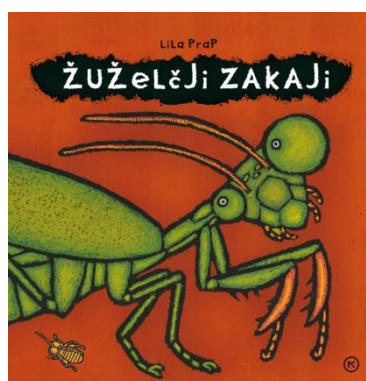
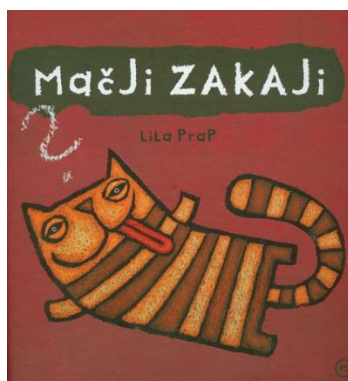
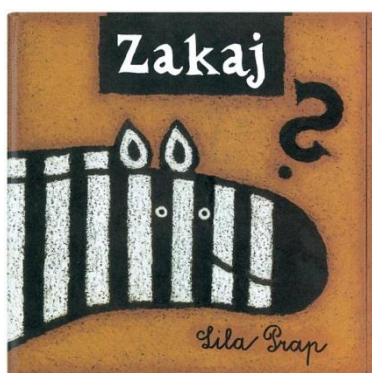
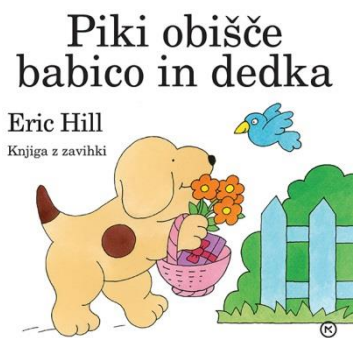
Založba Mladinska knjiga

Eric Hill: *Piki obišče babico in dedka* ali *Piki obišče kmetijo*

Barbara Hanuš: *Različna sva, rada se imava*

Lila Prap: *Zakaj?*, *Mačji zakaji*, *Žuželčji zakaji*

Založba Mladinska knjiga je podarila otroško periodiko, za vsakega otroka Ciciban ali Cicido ter zgoščenko.

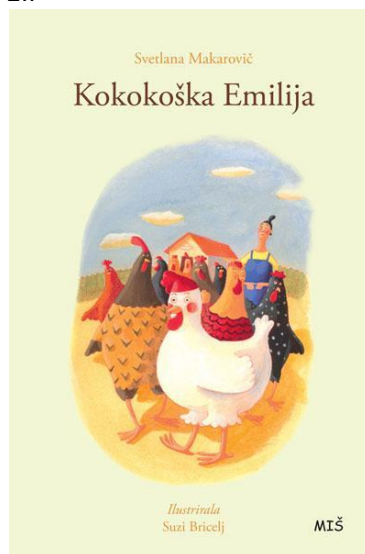

Založba Miš

Leo Lionni: *Mali modri in mali rumeni*

Svetlana Makarovič: *Kokokoška Emilija*

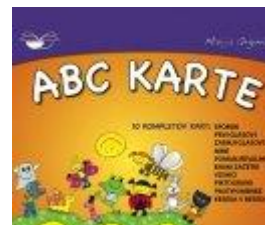
Slavko Pregl: *Slaščičarna pri veseli Eli*

Založba Izolit

plakat ABECEDA, plakat ABECEDA – poklici

ABC karte

5.2 Nabavljeno gradivo, ki so ga prejeli otroci v trajno last 2017

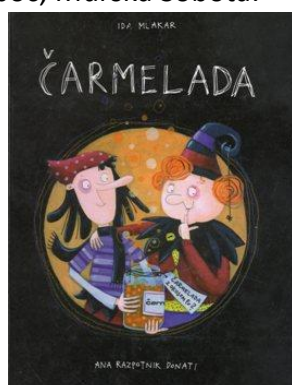
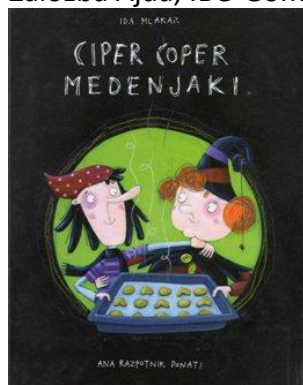
Nabavljena in plačana vsa gradiva, napovedana ob prijavi projekta. V letu 2017 je dobil vsak sodelujoči otrok 3 knjige iz nabora in paket pripovedovalnih kock.

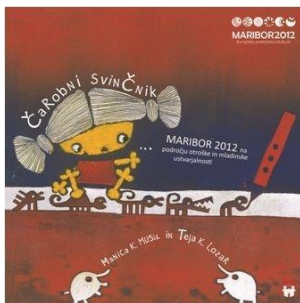
Vsaka skupina: pripovedovalne kocke + vse knjižne naslove.

Vsak otrok glede na starost prejme 3 knjige + pripovedovalne kocke.

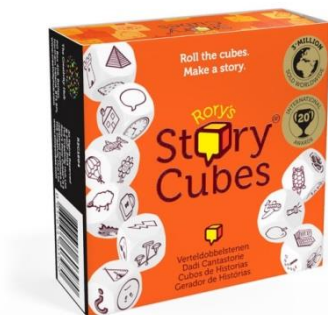
- Priredbe folklornega slovstva: JEZERNIK, POVODNI MOŽ V KRKI, ŠKRATEC, SKRIVNOSTNA BELA GOLOBICA
- Ida Mlakar: CIPER COPER MEDENJAKI, ČARMELEDA, KODRLAJSA IN TESEKBUM TROBENTA, ZAFUCLANA PRAVLJICA,
- Manica Klenovšek Musil: ČAROBNI SVINČNIK,
- PRIPOVEDOVALNE KOCKE.

Založba Ajda, IBO Gomboc, Murska Sobota:

Trgovina Črna Luknja: trgovina z domišljijo, generalni uvoznik originalnih pripovedovalnih kock Rory.

Za pripovedovalne kocke sta dr. Marta Licardo in dr. Dragica Haramija napisali didaktični instrumentarij za uporabo, ki je namenjen vzgojiteljem in staršem. Navodila so bila razdeljena skupaj s kockami, objavljena so v priročniku primerov dobre prakse.

6 Izvedba vmesnega in končnega srečanja

6.1 Vmesna konferenca

Konferenca, na kateri so bili prisotni vsi multiplikatorji, evalvatorice, predavatelji in šest staršev (vzgojiteljice pa so s seboj prinesle tudi pisma staršev), je bila zelo uspešna. Potekala je 10. 2. 2017 v prostorih Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru. Multiplikatorji so predstavljali primere dobrih praks v okviru projekta, njihove pp predstavitve (razen Ljubljane, ker nimajo dovoljenj staršev) so bile objavljene na spletni strani projekta, zdaj so sestavni del končnega poročila (priloga dela v vrtcih).

6.2 Zaključna konferenca

Konferenca je potekala 13. 10. 2017 na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru, za prijave na konferenco in sprotno obveščanje udeležencev je skrbelo Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS. Zaključne konference se je udeležilo 134 udeležencev, med njimi tudi predstavnici Ministrstva za kulturo RS.

Foto: Ivo Vek

Program sklepne konference V objemu besed

9.00 – 9.15 Pozdravni govori (dr. Haramija, dr. Lipovec, dr. Stramljič Breznik, mag. Lipovšek)

9.15 – 9.45 Rezultati projekta

dr. Dragica Haramija: Predstavitev celotnega projekta

dr. Tina Vršnik Perše, dr. Katja Košir: Evalvacija

Predstavitev publikacij, ki so nastale v okviru projekta

9.45 – 11.15 **Jezik v vrtcu**

dr. Mira Krajnc Ivič: Jezikovno-vedenjski vzorci in bralna pismenost

dr. Simona Pulko, dr. Melita Zemljak Jontes: Razmisleki o načinih razvijanja jezikovnih zmožnosti predšolskih otrok

dr. Marija Ropič: Jezik v vrtcu

dr. Tamara Gazdić-Alerić: Razvoj in izboljšanje bralnih navad, spretnosti in veščin učencev, učiteljev in študentov

dr. Polona Vilar: Otroške knjižnice in branje

Manca Perko, mag. Tilka Jamnik: Predšolska bralna značka odmor

12.15 – 14.15 **Bralna pismenost in različna predmetna področja**

dr. Janja Batič: Pomen vizualne pismenosti

dr. Marta Licardo: Področje družbe in razvoj bralne pismenosti

Nataša Hiter Ravnjak, Sabina Petek: Lahko branje za vse

dr. Alenka Lipovec: Matematika in bralna pismenost

dr. Rene Markovič: Fizikalni sistemi – »peskovnik« razvoja funkcionalne pismenosti pri otrocih

mag. Darija Petek: Področje naravoslovja in razvoj bralne pismenosti

Miran Muhič: Šport in bralna pismenost

dr. Igor Saksida: Bralni dogodek v vrtcu

odmor

14.30– 16.00 **Predstavitve dela v vrtcih**

Vrtec Litija (Luka Sterle in Tanja Hauptman), Vrtec Gornji Petrovci (Mateja Meško in Vanja Kajzer Novak), Vrtec Pivka (Marjanca Grubiša, Marta Šabec, Marija Štavar, Martina Lenarčič, Klara Gardelin), Vrtec Ormož (Davorina Vajd), Vrtec Cerkno (Adrijana Mavri), Vrtec Velenje (Mateja Marolt in Urška Rihtar), Maribor (Barbara Bednjički Rošer).

odmor

16.00 – 16.30

Pravljični popoldan z Vesno Radovanovič

Zaključek

7 Izdane publikacije

Pri izdanih publikacijah združujemo dve pomembni sestavini:

- pripravo smernic modela za spodbujanje družinske pismenosti,
- izdane knjige.

Od vsega začetka je za celostno podobo projekta skrbelo Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS, in sicer prav posebej za koordinacijo, povezano z ustrezno uporabo ilustracij Tanje Komadina in logotipa BZ za objavo na publikacijah projekta.

Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS je odstopilo odkupljeno ilustracijo Tanje Komadina, avtorica je prejela vse natisnjene publikacije.

Odločili smo se, da smo Smernice vključili v vse izdane publikacije. Empirični rezultati projekta so bili osnova za ***Smernice modela družinske pismenosti, v katerih podrobneje pojasnujemo:***

- **termina družinska pismenost in bralna pismenost,**
- **načine in vrste branja,**
- **pomembnost predstavljanja različnih gradiv v raznolikih medijih,**
- **temeljna izhodišča za izbor kakovostnega bralnega gradiva,**
- **pomembnost glasnega branja otrokom,**
- **vplive nekaterih dejavnikov na uspeh otrokovega branja,**
- **pomen odraslega, ki naj bo bralni zgled otroku.**

Vsi podatki o projektu so dostopni na spletni strani:
<http://www.bralnaznacka.si/>

Smernice modela družinske pismenosti

Smernice modela družinske pismenosti so nastale v okviru projekta V objemu besed; pripravile so jih Dragica Haramija, Janja Batič, Katja Košir, Mira Krajnc Ivič, Marta Licardo, Alenka Lipovec, Simona Pulko, Marija Ropič, Polona Vilar, Tina Vršnik Perše, Melita Zemljak Jontes.

Družinska pismenost je del bralne pismenosti, ki vključuje medgeneracijsko branje na vseh področjih dejavnosti (jezik, umetnost, družba, narava, matematika, gibanje) ter na vseh področjih otrokovega razvoja (kognitivnem, socialnem, čustvenem, estetskem, moralno-etičnem in motivacijskem področju). Razumemo jo kot različne dejavnosti znotraj družine, povezane s pismenostjo v najširšem pomenu besede, ko hkrati sodelujejo različne generacije in se skupaj učijo. Družinsko pismenost v projektu predstavljamo kot temelj bralne pismenosti, ta pa je nujni pogoj za delovanje posameznika v informacijski družbi.

Bralne pismenosti ne razumemo zgolj kot branje besedila, temveč razumevanje besedila kot prepleta jezikovnih in nejezikovnih znakov, gre za t. i. multimodalna besedila, v njih poleg besed, besednih zvez, stavkov in njihovih pomenov beremo tudi druge nejezikovne znake (slike, tabele, fotografije, risbe ...). Vsako branje, tudi branje e-gradiv (s tablic, telefonov ipd.), je branje različnih znakovnih sistemov. Leposlovna in informativna gradiva beremo izbirno ali linearno. Na prvi način beremo e-gradiva, kjer naslovniki sami izbiramo smer in zaporedje prebranih znakov, na drugi način običajno beremo klasična tiskana gradiva, npr. knjige, časopise, učbenike, kjer avtor določi zaporedje branega. Če branje razumemo kot branje vseh vrst gradiv, vidimo, da nenehno beremo (npr. na pošti, cesti, v trgovini, pri zdravniku). Pomembno je ozavestiti tri dejavnike razvoja veščin zgodnje pismenosti pri predšolskem otroku, ki jih poudarja Mednarodna federacija knjižničnih združenj IFLA (2006): obkroženost z bralnim gradivom, branje otroku in model odraslega, ki bere (oz. je zgled pismenosti). Potreben pogoj za razvijanje bralne pismenosti je dostopnost do kakovostnih bralnih gradiv. Otroci naj bodo čim bolj izpostavljeni bralnemu gradivu doma, v vrtcu (bralni kotički) ter šolskih in splošnih knjižnicah, kjer je članstvo zanje brezplačno.

Kako izbrati kakovostne knjige

Kakovostna knjiga ima spoznavno, etično, estetsko vrednost in kakovostno slikovno gradivo. Pri izbiri pazimo na razmerje med branjem domače in prevedene literature, pri čemer izbiramo več del slovenskih avtorjev. Pazimo tudi, da ne spregledamo pomembnih knjig različnih literarnozgodovinskih obdobj, čemur rečemo kanon (naj otrok že v predšolskem obdobju spozna različne kanonske literarne like, npr. Piko Nogavičko, Rdečo kapico, Mojco Pokrajculjo, mačka Murija, Petra Pana, malega modrega in malega rumenega ...), hkrati pa naj bodo v izbor vključena tudi sodobna besedila (npr. po priporočilu bralne značke, otroških knjižnic). Pri predšolskih otrocih sta pomembni še primerna dolžina besedila in oblika knjige (slikanica, ilustrirana knjiga), saj je pri branju nujno upoštevati tudi branje ilustracij.

Izbor gradiv naj vključuje ustrezno razmerje med literarnimi in informativnimi (poučnimi) knjigami in otroško periodiko. Literarna besedila se ločijo glede na književne zvrsti (poezija, proza, dramatika) in vrste (izštevanka, pravljice, pripovedke, basni ...), pri čemer naj bodo zastopana raznolika besedila, ki razvijajo odnos do soljudi, domišljijo, občutljivost, ustvarjalnost, predstave o svetu ipd.

Informativna besedila ločimo glede na strokovna področja (npr. naravoslovje, umetnost, družboslovje), ponujajo odgovore na vprašanja, ki se nam porajajo (npr. kako deluje telo, kako živijo živali, zakaj si umivamo zobe, kam gre dan, ko pride noč, kako nastane ...). Kakovostna bralna gradiva spodbujajo pridobivanje besednega zaklada.

Glasno branje otrokom

Otrokom berejo profesionalni bralci (pedagoški delavci, knjižničarji ...) in neprofesionalni bralci (starši, stari starši ...). Profesionalni bralec se mora na branje ustrezno pripraviti zato, da otroku omogoči doživljanje, sprejemanje, razumevanje besedila in odzivanje nanj (interpretativno branje). Profesionalni bralec bere z namenom uresničevanja zastavljenih ciljev. Neprofesionalni bralec v prvi vrsti bere z namenom, da preživi čas z otrokom in z njim vzpostavlja pozitiven čustveni odnos.

Bralci naj posebno pozornost namenijo opazovanju ilustracij v slikanicah in ilustriranih knjigah. Ustrezna priprava na branje tovrstnega gradiva zahteva podrobno opazovanje ilustracij in poglobljen razmislek o tem, kako ilustracije spreminjajo (npr. dopolnjujejo, nadgrajujejo) zapisano besedilo. Branje slikanic naj poteka tako, da si otroci med poslušanjem branega besedila ogledujejo ilustracije. Pogovor, ki sledi po branju, naj se navezuje tako na besedilni kot na slikovni del slikanice.

Vpliv nekaterih dejavnikov na uspeh otrokovega branja

Govorjenje je vzajemno povezano z branjem. Profesionalni in neprofesionalni bralci naj spodbujajo radovednost in aktivnost otrok, da čim bolj razvijajo pojmovno znanje in si bogatijo besedišče, npr. z didaktičnimi igrami z zvokom in glasom, rimarijami, izštevankami, prstnimi igrami. Otrokom zagotovimo čim več aktivnega sodelovanja v sporazumevanju tudi preko igre vlog. Tako bodo spoznavali in se učili strategij za tvorjenje besedil v različnih govornih položajih (npr. pogovarjanje na rojstnodnevni zabavi, v vrtcu z vzgojitelji, otroci, z nadrejenimi ali s sodelavci v službi) in razvijali empatijo. Otroci naj čim več pripovedujejo o svojih in izmišljenih dogodkih, s pomočjo katerih bodo razvijali jezikovne zmožnosti in domišljijo ter izvirnost. Podlaga za razvoj glasovnega zavedanja in vidnega razločevanja, potrebnega za sistematično opismenjevanje v osnovni šoli, so grafomotorične vaje, ki razvijajo gibalne spretnosti za pisanje in orientacijo v prostoru (npr. skrivanje in iskanje predmetov v prostoru: spodaj, levo, zadaj ...; opazovanje linij v naravi: vodoravno, poševno; risanje s palico po pesku, vlečenje črte po

mokrem steklu, polaganje palčk v različne položaje, otrokovo telo v prostoru: ležimo, se vrtimo ...).

Odrasli kot bralni zgled

Vsak odrasli, ki bere predšolskemu otroku, predstavlja bralni zgled, če se tega zaveda ali ne. Bralni zgled smo, kadar beremo z otrokom ali kadar beremo sami in nas otrok pri tem opazuje. Vloga staršev in drugih pomembnih odraslih je izjemno pomembna pri razvoju družinske pismenosti in razvoju pismenosti otrok. Starši naj organizirajo domače okolje tako, da podpirajo in spodbujajo pismenost in razvoj jezika (npr. smiselno opremimo otroško sobo ali kotiček v ta namen, otroku nudimo knjižno gradivo na dosegu roke, beremo ob dogovorjenem času ipd.). Starši naj bodo tudi aktivni partnerji s knjižničarji (otroka vpišejo v knjižnico in jo skupaj redno obiskujejo), s strokovnimi delavci v vrtcu (se vključijo v vrtčevske dejavnosti in projekte vezane na razvoj predopismenjevalnih veščin) in so tudi sami zgled oz. model pismenosti. Tako s svojim delovanjem vsem članom družine sporočajo, da je branje prijetna, pozitivna, zaželeno, sproščujoča aktivnost, ki bogati posameznika in družino in ki zahteva čas in pozornost. Kadar odrasli beremo otroku, je pomembno, da smo pozorni na ustrezen tempo, glasnost, izgovorjavo in intonacijo (doživeto branje) ter pomen prebranega. Pomembno je, da se odrasli zavedamo, da otrok ob našem glasnem branju pridobiva prve izkušnje z besedili, spoznava glasove, črke in druge simbole, razvija spretnosti rabe jezika in jezik sam, pridobiva nova znanja. Navdušenje oz. odnos do učenja novih spoznanj in branja samega, odrasli prenašamo na otroka in ob pogovoru o prebranem poglobljamo odnos in razumevanje prebranega besedila. Otrokovo doživljanje skupnega branja in časa, ki ga preživimo povezani ob bralnih aktivnostih, je odvisno od vzdušja in odnosa, ki ga ob branju vzpostavimo z otrokom. Vzdušje naj bo prijetno, varno, svobodno, igrivo in usmerjeno v otrokove interese. Z glasovi, besedami, zgodbami se lahko igramo. Vedno se z otroki pogovarjajmo o prebranem (naj povedo, kako so besedilo razumeli, pojasnimo jim neznane besede ali dogodke, z besedami se lahko tudi igramo ipd.).

Z otrokom beremo vsakodnevno, glasno branje naj postane del dnevne rutine (v vrtcu in doma). Profesionalni in neprofesionalni bralci naj bi v predšolskem obdobju brali do 30 minut dnevno. Čas branja v tem obdobju podaljšujemo od 5 do 30 minut glede na otrokovo starost in sposobnost ohranjanja pozornosti, ki je pogosto odvisna tudi od bralnega zgleда oz. kako in koliko beremo odrasli.

Smernice modela družinske pismenosti so namenjene vsem družinam, pri čemer menimo, da so hkrati temelj izvedbenega kurikula na vseh področjih otrokovega razvoja in dejavnosti v predšolskem izobraževanju. Skupno usklajeno delo pedagoških delavcev v predšolskem izobraževanju, interdisciplinarnih raziskovalnih skupin in knjižničarjev lahko obrodi odlično smer razvoja bralne pismenosti na Slovenskem. Seveda pa je za uveljavljanje in ozaveščanje pomena bralne pismenosti potrebna tudi širša podpora politike, medijev, ne nazadnje celotnega prebivalstva.

7.1 Takoj na začetku projekta je izšla **zloženka**, ki je bila namenjena staršem, da bi pristopili v projekt. Zloženka je prirejena varianta že obstoječe zloženke, ki jo je za Društvo Bralna značka Slovenije napisala mag. Tilka Jamnik.

BRANJE IN OTROK V PREDŠOLSKEM OBDOBJU

Vzemimo si le deset minut dnevno za branje otroku. Branje bo spodbudilo še pogovor.

Glasno branje, pogovor z otrokom, čas, ki ga preživimo skupaj, so nenadomestljivi!

▶ **Z otrokom se pogovarjamo** vse od rojstva. Med negovanjem mu pojmo, se igramo z njim bibanke. Otroku morda ne razume besed, čuti pa melodijo, ritem in ljubezen.

▶ Poleg igrač mu ponudimo tudi **igralne knjige** (iz blaga, lesa, kartona). Pokažemo mu slike in opišemo, kaj predstavljajo. Lahko oblikujemo zgodbo, poimenujemo predmete, osebe, pojave, dogodke.

▶ Ko želi lahko samostojno sedi, ga vzemimo v naročje ali tesno k sebi in mu berimo ali pripovedujemo tako, da skupaj **opazujemo ilustracije**.

Pogovarjamo se z njim: če med branjem sprašuje in tudi sam kaj pove, pomeni, da nam sledi, razume in sodeluje. Majhen otrok redko samo poslušal!

▶ **Postopoma ga aktivno vključimo v branje** z vprašanji, napotki, naj kaj poišče na ilustraciji. Spodbujamo ga, da ponovi besedo, prosimo ga, naj obrne list v knjigi, razložimo mu posamezne besede.

Branje povežimo z otrokovimi dožitvji. Otroci v zgodnjem otroštvu poslušajo in sodelujejo s celim telesom: posnema, kar sliši; od ugodja, da mu beremo, nas objame. ▶ Da bi spodbudili otrokov jezikovni razvoj, se z njim **igramo z glasovi, žrkami, besedami**; izmišljamo si zgodbe in pravljice, po branju narišemo risbo, z gibi pokažimo, kaj so počeli junaki v pravljici, z igračkami uprizorimo pravljico. Pripovedujemo zgodbe in pravljice iz svojega otroštva, svoje spomine. Skupaj naredimo knjigo: odrasli zapišemo, kar smo si skupaj z otrokom izmislili, otrok naj nariše risbe ali slike.

▶ Postopoma, zagotovo pa približno pri treh letih, **začnimo otroku brati različna besedila**. Daljše zgodbe in obsežnejše knjige mu berimo v nadaljevanjih. Ko nas otrok kaj vpraša, sezimo po poučnih knjigah, priročnikih, atlasih, enciklopedijah in v njih skupaj z otrokom poiščimo odgovor. Tako otroka navajamo, da je knjiga vir informacij in znanja.

BRANJE IN OTROK V ZGODNJEM BRALNEM OBDOBJU

Branje je najboljša učenje. (A. Puškin)

BRANJE IN SAMOSTOJNI BRALEC

Na izlet ali sprehod v naravo vzemimo seboj knjigo, poiščimo zamisli za ustvarjalne dejavnosti, praznovanja, družabne igre, recept v kuharski knjigi, besedo v slovarju ... Priročnike uporabljamo odrasli, otrok pa naj nas opazuje in nam »pomaga« pri iskanju. Nobena knjiga ni prezahtevna, če smo ob otroku odrasli!

▶ **Skupaj z otrokom preberimo** navodila za uporabo čistil, uživanje zdravih, hrane; pokažimo mu, da preberemo, kako dvigniti denar iz bankomata, kdaj pripelje mestni avtobus, kje presedamo na potovanju z vlakom, koliko stane bencin ... Berimo napise na trgovinah in povejmo, kaj pomenijo. Berimo podnapise televizijskih oddaj in filmov, berimo besedila pri delu z računalnikom. Berimo.

▶ Ob otrokovem vstopu v šolo **ne prenehajmo z bralnimi dejavnostmi** ob branju in po njem.

▶ Otroku **glasno berimo**, dokler si želi.

▶ **Spodbujamo** otroka in mu pomagamo pri začetnem branju; poslušajmo ga, ko glasno bere, pomagajmo mu izpopolnjevati bralno tehniko.

▶ **Pomagamo pri težavah**: razložimo neznane besede, preberimo »en odstavek za pogum«, berimo izmenično: eno stran otrok, drugo mi. Pazimo na pravilno izgovarjavo. ▶ Otroku **pomagamo pri branju, dokler nas potrebuje!**

▶ Ko otrok usvoji bralno tehniko in začne uživati v branju, se zdi, da nas ne potrebuje več. Toda še vedno mu **berimo** »za lahko noč«, **dokler nas prosí** za to. Otroci ne uživajo le v branju, srečen je, ker smo z njimi!

▶ **Pogovarjamo se o knjigah**, drug drugemu priporočamo knjige, pozanimajmo se, kaj otrok bere. Opozorjamo ga na novosti, in to ne glede na otrokovo starost. Branja se učimo z vsako knjigo na novo – morda nas bo otrok ob kateri svet potreboval, si zaželel naše družbe.

▶ **Pogovarjamo se o problemih, ki jih obravnavajo knjige**. Tak pogovor lahko pomaga pri razumevanju stisk, težav (medsebojni odnosi ...) in njihovem reševanju.

KAJ LAHKO ŠE STORIMO ZA RAZVOJ OTROKOVE BRALNE KULTURE

Omejimo čas za gledanje televizije in igre na računalniku – ne prepuščajmo jim otroka! Bodimo otroku zgled – berimo tudi sami!

▶ **Včlanimo otroka v splošno knjižnico** (praviloma so člani od 18. leta starosti in brezposelne osebe oproščeni članarin in vpisnin). Prosimo knjižničarje, da nam svetujejo primerne knjige, morda tudi zgoščenke ... Knjižnico obiskujemo z otrokom, gradivo pa naj izbira sam. V knjižnici običemo še (brezplačne) prireditve za otroke: ure pravljic, igralne ure s knjigo, razstave ...

Ko je otrok starejši, ga spodbujamo, da še naprej obiskuje knjižnico in raziskuje dodatne možnosti, ki jih knjižnica ponuja.

▶ **Vzgojitelje, učitelje vprašamo, kaj priporočajo v branje** in katere dejavnosti izvajajo za spodbujanje branja (**bralno značko** ...). Vključimo se vanje! Imajo v vrtcu ali na šoli bralne kotičke, knjižnice? Ogledimo si jih skupaj z otrokom. Spodbujamo ga, naj jih raziskuje tudi sam. Prosimo strokovne delavce v vrtcu, šoli, knjižnici, da pripravijo predavanje ali delavnico o pomenu branja.

▶ Pozanimajmo se, kaj se v zvezi s spodbujanjem branja dogaja **v našem kraju**.

▶ Z otrokom **pojdivo v gledališče, kino, opero, na balet**; povežimo predstave z branjem, če so uprizorjene po literarnih predlogah. Povežimo risanke in igrane filme na televiziji z literarnimi predlogami, poljudnoznanstvene oddaje pa s poučnimi knjigami.

▶ Z otrokom **obiščimo knjigarno** in mu kupimo knjigo.

▶ **Podarimo mu knjigo** ob osebnih in drugih praznikih, npr. ob rojstnem dnevu, novem letu; naročimo ga na njegovo najljubšo revijo ... V družinski knjižnici naj ima otrok nekaj svojih knjig.

Avtorica: mag. Tika Jamnik
Izoblikovano in ilustrirovano:
dr. Mira Kržajc Ivčič
Oblikovatelj in ilustrator: Tanja Komadina
Tisk: Cicero, Begunje, d.o.o.
Posebna izdaja v okviru projekta
V objemu besed
Vredne projekte v objemu besed:
dr. Dragica Haramija

Izdalo: Društvo bralna značka Slovenije - ZPMS
Mališičeva 16, 1000 Ljubljana
Tel.: 01/4300 557 ali 4300 558
www.bralnaznacka.si | E|
Ljubljana, oktober 2016

V OBJEMU BESED: OTROK, BRANJE ODRASLI

Projekt za spodbujanje družinske pismenosti v predšolskem obdobju temelji na medgeneracijskem sodelovanju otrok, staršev in vzgojiteljev, da bi odkrivali svet knjig, sprejemali različne zgodbe in brali kakovostne knjige. Branje je temelj pridobivanja znanja na vseh področjih človekovega življenja.

▶ **Nikoli ni prezgodaj!** Že ob rojstvu na otroka ugodno vplivajo petje, pogovor in branje.

▶ **Nikoli ni prepozno!** Z vsakim novim besedilom se vedno znova učimo branja.

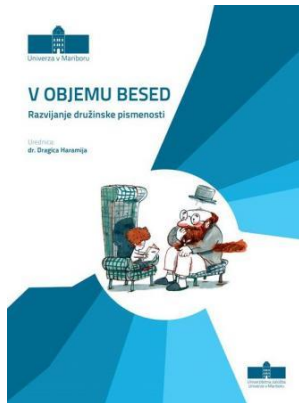
▶ **Vsak čas je ravno pravi** za branje, pogovor in prijetno druženje ob branju.

7.2 Pri Univerzitetni založbi Univerze v Mariboru so izšle elektronske variante monografije o družinski pismenosti, priročnik za starše, primeri dobrih praks ter znanstvena monografija o bralni pismenosti v predšolski vzgoji in izobraževanju. Publikacije so izšle tudi v tiskani varianti in so brezplačne.

Najprej je bila izdana monografija **V objemu besed: razvijanje družinske pismenosti**, na podlagi katere smo pripravili strokovni priročnik za starše. V priročniku na poljuden način prispevam k dvigu ozaveščenosti o pomenu branja kot vseživljenjskega procesa. Družinsko pismenost opredelujemo kot skupek različnih dejavnosti znotraj družine, ki so povezane s pismenostjo v najširšem pomenu besede, ko hkrati sodelujejo različne generacije in se skupaj

učijo. Ob dejavnih spodbujanja bralne pismenosti (IFLA, 2006: obkroženost z bralnim gradivom, branje otroku in odrasli kot bralni zgled) so v priročniku predstavljene različne spodbude za pozitiven odnos do bralne kulture in navad, povezanih s pismenostjo.

Monografija z naslovom **V objemu besed: Razvijanje družinske pismenosti** je dostopna na povezavi: <http://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/268>.

Pri Univerzitetni založbi Univerze v Mariboru je izšla publikacija z naslovom **Kako razvijati družinsko pismenost v predšolskem obdobju**. Gradivo je dostopno na povezavi: <http://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/281> V publikaciji so zbrani primeri dobre prakse za razvijanje družinske pismenosti.

Priročnik za starše z naslovom **Razvijanje družinske pismenosti V objemu besed: priročnik za starše** je dostopen na povezavi: <http://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/272>.

Razvijanje družinske pismenosti V objemu besed: priročnik za starše je nastal v okviru istoimenskega raziskovalno-razvojnega projekta, ki ga je financiralo Ministrstvo za kulturo RS (od oktobra 2016 do novembra 2017). Gre za projekt na področju spodbujanja družinskega branja oz. družinske pismenosti, ki je del bralne pismenosti (ta pa je nujni pogoj za delovanje človeka v družbi) in vključuje medgeneracijsko branje na vseh področjih dejavnosti v vrtcu (jezik, umetnost, družba, narava, matematika, gibanje) ter na vseh področjih otrokovega razvoja (kognitivnem, socialnem, čustvenem, estetskem, moralno-etičnem in motivacijskem).

Znanstvena monografija z naslovom **Bralna pismenost v predšolski vzgoji in izobraževanju** je dostopna na povezavi: <http://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/286>

Znanstvena monografija **Bralna pismenost v predšolski vzgoji in izobraževanju** je nastala ob koncu raziskovalno-razvojnega projekta V objemu besed, ki ga je financiralo Ministrstvo za kulturo RS (oktobra 2016 do novembra 2017). Gre za projekt na področju spodbujanja družinskega branja oz. družinske pismenosti, ki vključuje medgeneracijsko branje na vseh področjih dejavnosti v vrtcu (jezik, umetnost, družba, narava, matematika, gibanje) ter na vseh področjih otrokovega razvoja (kognitivnem, socialnem, čustvenem, estetskem, moralno-etičnem in motivacijskem). V monografiji je petnajst tematsko zaokroženih poglavij, v prvem delu sta predstavljena model družinske pismenosti in evalvacija izvajanega projekta, sledijo poglavja o jezikovnem razvoju otrok, lahkem branju, informacijski pismenosti, vizualni pismenosti ter razvoju jezikovne občutljivosti na različnih kurikularnih področjih dejavnosti. Monografija je plod predhodnih raziskav in predstavlja nekatere rešitve ter izboljšave na področju družinskega branja. Hkrati predstavlja sodelovalen interdisciplinaren odnos različnih znanstvenih ved in vključuje posebno skrb za ranljive skupine prebivalstva. Bralna pismenost se prenaša medgeneracijsko in je nabor kompetenc, ki se razvija vse življenje.

7.3 Podarjanje vseh izdanih publikacij

Vsak avtor je prejel monografsko publikacijo, v kateri je sodeloval.

Na Univerzitetno založbo Univerze v Mariboru smo oddali 20 obveznih izvodov vsake izdane publikacije.

V Miklošičevo knjižnico, ki je skupna knjižnica treh fakultet (FNM, FF in PEF) smo oddali 10 izvodov vsake publikacije.

V Univerzitetno knjižnico Maribor smo oddali 5 izvodov vsake publikacije.

V knjižnico Pedagoške fakultete v Ljubljani smo oddali 3 izvode vsake publikacije.

V knjižnico Pedagoške fakultete v Kopru smo oddali 2 izvoda vsake publikacije.

Vse knjige smo podarili tudi vsem območnim splošnim knjižnicam (čeprav je bil za območne knjižnice že oddan obvezni izvod, smo se odločili, da podarimo vsaki osrednji knjižnici še po en izvod publikacij). Publikaciji sta zloženi po paketih za osrednje območne knjižnice:

OOK	Št. knjižnic
	OOK +
	OK
Celje	12
Koper	6
Kranj	5
Ljubljana	9
Nova Gorica	4
Novo mesto	9
Ptuj	2
Ravne	4
Maribor	3
Murska Sobota	4
10	58

Vsi sodelujoči vrtci in vse sodelujoči vzgojitelji (multiplikatorji) so prejeli vse štiri izdane monografske publikacije.

Priročnik za vzgojitelje so prejeli vsi udeleženci zaključne konference V objemu besed.

Preostala gradiva smo razdelili vrtcem in šolam na različnih prireditvah (srečanje ravnateljev vrtcev v Portorožu, srečanje ravnateljev osnovnih šol v Portorožu, simpozij Društva Bralna značka Slovenije – ZPMS v Ljubljani) in študentom smeri Predšolska vzgoja na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru.

8 Spletna stran projekta

POSTAVITEV IN UREJANJE SPLETNEGA ZAVIHKA PROJEKTA NA SPLETNI STRANI DRUŠTVA BRALNA ZNAČKA SLOVENIJE – ZPMS 2016 in 2017

Petra Potočnik je v sklopu projekta pripravila in urejala poseben zavihek »V objemu besed« na spletni strani Društva Bralna značka Slovenije – ZPMS, kjer so razvidne dejavnosti, ki sestavljajo celoto projekta. Zavihek je zastavljen tako, da se z osnovne strani, kjer je opisana zasnova projekta, odpirajo podstrani, ki vsebujejo informacije, potrebne za posamezna področja projekta.

V letu 2016 so bile oblikovane naslednje podstrani:

- PREDSTAVITEV PROJEKTA (osnovne informacije o projektu)
- IZOBRAŽEVANJE MULTIPLIKATORJEV (urnik izobraževanj, zgibanka *Otrok, branje, odrasli* (pdf) za potrebe projekta, predstavitev vsebin in PPT predstavitev predavanj)
- AVTORJI (predstavljeni so avtorji, primerni za srečanja v vrtcih, ki so jih sodelujoči lahko povabili)
- GALERIJA SLIK IN MEDIJI (fotografije z dogodkov in izobraževanj ter objave v medijih)
- IZOBRAŽEVANJA STARŠEV IN OTROK (fotografije in poročila z izobraževanj, srečanj, delavnic staršev in otrok; seznama priporočene literature za knjižni nahrbtnik projekta).

Podstrani so se dograjevale postopoma, kot so se kazale potrebe projekta.

V letu 2017 sta bili dodani še dve podstrani:

- EVALVACIJE, POROČILA (predstavitve na strokovnem srečanju predavateljev, multiplikatorjev in staršev v okviru projekta na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru (petek, 10. 2. 2017), poročila vzgojiteljev o srečanjih, končno poročilo)
- PUBLIKACIJE (opis in povezave do štirih elektronskih knjig: do monografije *V objemu besed: razvijanje družinske pismenosti*, publikacije *Kako razvijati družinsko pismenost v predšolskem obdobju*, priročnika za starše: *Razvijanje družinske pismenosti V objemu besed: priročnik za starše* ter znanstvene monografije).

Urejanje zavihka je potekalo na naslednjih ravneh:

- mesečno pregledovanje spletnih strani štirinajstih sodelujočih vrtcev in objavljanje povezav na njihove objave;
- prenos in tehnične prilagoditve zavihka, potrebne za postavitve na novi spletni strani Društva Bralna značka Slovenije – ZPMS, ki je bila oblikovana med potekom projekta;
- med potekom projekta so bile pripravljene posodobitve predstavitev avtorjev na spletni strani Društva Bralna značka Slovenije – ZPMS, kar pomeni, da so bile izvedene tudi posodobitve predstavitev avtorjev, izbranih za projekt v zavihku *V objemu besed*;
- ob izteku projekta je bil pripravljen pregled in izbor medijskih objav (press clipping) za projekt.

Na zavihek »V objemu besed« se povezujeta Pedagoška Fakulteta Univerze v Mariboru ter Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru.

Po zaključku projekta bo spletni zavihek ostal na spletni strani Društva Bralna značka Slovenije – ZPMS. Vsebine, ki bodo ostale: predstavitev projekta, končno poročilo, poročila vzgojiteljev o srečanjih, predstavitev izbranih avtorjev, povezave do vseh štirih elektronskih knjig ter model družinske pismenosti.

9 Medijski odmevi in predstavitve projekta

9.1 Medijski odmevi

- Tiskovna konferenca ob začetku projekta, 20. 10. 2017 (BKTV).
- Tiskovna konferenca ob vmesni konferenci, 10. 2. 2017 (BKTV).
- Tiskovna konferenca Pedagoške fakultete UM ob začetku študijskega leta 2017/2018, 2. 10. 2017:

Datum objave: 2.10.2017 13:07 **Avtor:** Špela Pokeržnik

Na Pedagoški fakulteti PEF UM je danes potekala novinarska konferenca, na kateri je v. d. dekana red. prof. dr. Milena Ivanuš Grmek predstavila delovanje fakultete in podrobnosti ob dnevu fakultete, ki bo 5. 10. 2017.

Nosilki aktualnih projektov Pikt.Um - izr. prof. dr. Alenka Lipovec in V objemu besed - red. prof. dr. Dragica Haramija sta seznanili s cilji in udeleženci obeh projektov. Predstojnica Centra za pedagoško izobraževanje in strokovno izpopolnjevanje izr. prof. dr. Katja Košir pa je izpostavila dejavnosti na področju vseživljenjskega izobraževanja.

PIVŠKI LIST

Prispevek o projektu "V objemu besed" v Vrtcu Pivka. Prispevek je bil objavljen v glasilu Občine Pivka Pivški list (januar 2017).

PROJEKT »V OBJEMU BESED«

V šolskem letu 2016/2017 smo se v vrtcu Pivka vključili v projekt »V objemu besed«. Namen projekta je dvig družinske pismenosti, ki je medgeneracijska bralna dejavnost na vseh področjih otrokovega razvoja (jezik, umetnost, družba, narava, matematika, gibanje).

Izvedli bomo deset srečanj z otroki in starši, na katerih se bomo srečevali z različnimi oblikami zgodb, pravlic, umetnostnih in neumetnostnih besedil. Prvič smo se zbrali v četrtek, 27. 10. 2016, v enoti vrtca Vetrnica. Obiskala nas je Tinka Jamnik. Staršem je predstavila različne pristope spoznavanja pisane besede ter na kakšen način otroka vplesti v svet besed, ki nas obkroža na vsakem koraku.

Staršem so se pridružili otroci. Skupaj so spoznavali otroško literaturo, ki jo je s seboj prinesla predavateljica. Otroci so sami izbirali knjige, ki so bile razstavljene na knjižnem koticu ter jih prinášali staršem. Skupaj so jih prelistali in prebrali, medtem ko so otroci sloneli v toplem objemu starševskega naročja. V sredo, 9. 11. 2016, smo izpejali 2. srečanje, ki je bilo v mestni knjižnici v Krpanovem domu v Pivki. Knjižničarka Dartaniela Stegel nam je predstavila knjižnico in povabila starše k brezplačnemu vpisu. Prebrala nam je slikanico Mali modri in mali rumeni, avtorja Leo Lionnija.

Sledili sta dve delavnici. V prvi so otroci lahko sami zmesali modro in rumeno barvo ter pripovedovali o svojih ugotovitvah. V drugi delavnici pa so iz barvnega papirja s trganjem ustvarjali figure, ki so predstavljale člane njihove družine. Ob izdelkih so spontano pripovedovali o svoji družini. »Carobni« december smo začeli s 3. srečanjem. Izdelali smo laterne iz odpadnega materiala (stekleni kozarci, žica). Pobarvali smo jih z akrilnimi barvami ter z vatiranimi palčicami narisali različne vzorce. Otroci so bili pri ustvarjanju navdušeni, vsak otrok je izdelal svojo laterno. Po končanem delu smo odšli v Praviljično sobo, kjer nas je pričakala babica Valerija. Prebrala nam je pravljico Lahko noč, čarobna luna, avtorice Janet Bingham. Nato smo poiskali vsak svojo laterno, prižgali svečko in odšli na sprehod po mestu.

Nala srečanja so dobro obiskana. Otrokom in staršem ob prijetnem druženju čas hitro mine in veselimo se novih dogodivščin v okviru našega projekta.

Strokovne delavke vrtca Pivka

POMUREC.COM

Prispevek o projektu "V objemu besed" v Vrtcu pri OŠ Šalovci. Prispevek je bil objavljen 8. aprila 2017.

SLOVENSKE NOVICE

Članek o začetku projekta V objemu besed, Slovenske novice (6. november 2016).

- [.PDF](#) **Bibaleze.si Projekt v objemu besed**
- [.PDF](#) **Burja glasilo občine Komen Vrtec Stanjel**
- [.PDF](#) **Glasnik občine Divaca Vrtec Senozece**
- [.PDF](#) **Nedeljske novice Projekt V objemu besed**
- [.PDF](#) **Pomurec Vrtec pri OS Salovci**
- [.PDF](#) **Primorske novice Vrtec Petra Klepca pri OS Cerklno**
- [.PDF](#) **STA.si Projekt v objemu besed**

9.2 Druge vrste podpora projektu v letu 2017, ki ga je opravilo Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS:

- motivacijska gradiva Bralne značke (predšolska priznanja in mape);
- obveščanje o projektu po sprotno posodabljeni bazi e-naslovov (osnovne šole, vrtci, mentorji, člani Društva, splošne knjižnice, zveze in društva prijateljev mladine, prijavljeni na e-novice; baza zajema okrog 2000 naslovov), npr. ob zaključku šolskega leta 2016/2017, ob začetku šolskega leta 2017/2018;
- knjižna darila in čokoladice za prireditev »Regionalno-razvojne zgodbe – vrtnice in vino«, 7. junij 2017;
- obveščanja o projektu na FB profilu in spletni strani Bralne značke;
- sodelujoči vrtci in partnerji so bili povabljeni na osrednjo slovensko prireditev za zlate bralce v Cankarjevem domu;

- omemba projekta v okviru predstavitve Bralne značke v Kulturnih degustacijah na Kulturnem bazarju v CD, 30. 3. 2017;
- omemba projekta v okviru predstavitve Bralne značke na strokovni sredi v MKL 13. 9. 2017;
- organizacija in promocija seminarja *Primeri dobre prakse: V objemu besed*, ki je potekal 21. septembra 2017 v Murski Soboti v okviru festivala Oko besede 2017 (srečanje mladinskih pisateljev):
 - o elektronsko obveščanje po bazi e-naslovov,
 - o zbiranje prijav,
 - o priprava potrdil za udeležence,
 - o priprava seminarskega gradiva (mape, kazalke, čokoladice),
 - o knjižna darila za sodelujoče (*Album 14/15/16*);
- vključitev predstavitve publikacij projekta na razstavnem prostoru Bralne kulture na Kulturnem bazarju v okviru srečanja ravnateljev vrtcev v Portorožu, 17. 10. 2017.

9.3 Druge predstavitve projekta

9.3.1 Predstavitev projekta V objemu besed na prireditvi Univerze v Mariboru

Univerza v Mariboru je v sodelovanju s Fakulteto za kmetijstvo in biosistemske vede in Občino Hoče – Slivnica v Botaničnem vrtu organizirala 7. junija 2017 prireditev »Regionalno-razvojne zgodbe – vrtnice in vino«. Na prireditvi so bili med drugim predstavljeni razvojno – raziskovalni projekti Univerze v Mariboru, ki so naravnani trajnostno in družbeno odgovorno.

Vir: osebni arhiv; na fotografiji dr. Katja Košir, Andreja Žiško in dr. Dragica Haramija.

Na stojnici Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru je bil predstavljen tudi projekt V objemu besed. Vodja projekta je zainteresiranim udeležencem predstavila projekt, razdelila strokovno gradivo o projektu in z nekaterimi udeleženci preizkušala celostno branje slikanic.

»Univerza v Mariboru udejanja svoje poslanstvo raziskovalne in izobraževalne institucije s tem, da skrbi tudi za prenos novega znanja v okolje in povezovanje deležnikov pri skupnem regionalnem razvoju. Tako zagotavlja pretok znanja, ki jih podjetja in druge institucije potrebujejo pri pripravi in izvajanju številnih razvojnih projektov.« (spletna stran Univerze v Mariboru).

9.3.2 Predstavitev projekta na **strokovnem srečanju Zveze bibliotekarskih društev Slovenije** v Podčetrtku 27. september 2017, v zborniku Zveze bibliotekarskih društev Slovenije je izšel

tudi znanstveni prispevek: HARAMIJA, Dragica. V objemu besed : projekt za spodbujanje družinskega branja = In words' embrace ("V objemu besed") : project for promotion of family reading. V: BEŠTER, Tomaž (ur.), VOVK, Damjana (ur.). *Povezovanje, sodelovanje, skupnosti : ustvarimo državo bralcev : zbornik referatov = Connection, collaboration, communities : building a country of readers : proceedings*. Ljubljana: Zveza bibliotekarskih društev Slovenije: = Slovenian Library Association. 2017, str. 264-276, ilustr. [COBISS.SI-ID [23386120](#)].

9.3.3 Seminar Društva Bralna značka Slovenije – ZPMS, Murska Sobota, 21. 9. 2017

Primeri dobre prakse: V objemu besed

Predstavitel projekta V objemu besed: red. prof. dr. Dragica Haramija, vodja projekta

Projekt *V objemu besed*, v katerem sodelujejo Pedagoška fakulteta in Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru in Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS, je raziskovalno-razvojni projekt za izboljšanje družinske pismenosti na Slovenskem. Prepričani smo, da imajo izobraževalne ustanove posebno poslanstvo pri razvijanju bralne pismenosti, zato so vrtci kot ustanove, ki imajo prvi sistemski stik s starši, lahko naravnani na izjemno kakovostne bralne spodbude. Projekt poteka od oktobra 2016 do novembra 2017, v 14 vrtcih po vseh slovenskih regijah je bil izvajan v šolskem letu 2016/2017 in se je – vsaj na formalni ravni – junija že zaključil. Vključenih je bilo 335 otrok iz 329 družin, 34 multiplikatorjev (vzgojiteljev, ki so imeli 30-urno izobraževanje), sodelovalo je 8 raziskovalk iz Pedagoške fakultete UM, 3 raziskovalke iz Filozofske fakultete UM, 1 raziskovalka iz FF UL, 1 raziskovalec iz PEF UL in UP ter štirje člani Društva Bralna značka Slovenije – ZPMS.

S slikanico Rožnati avtobus v svet matematike: Adrijana Mavri, Vrtec Petra Klepca pri Osnovni šoli Cerkno

Predstavljena bo izvedena dejavnost spoznavanje matematike ob slikanici Rožnati avtobus, avtorice Vesne Radovanovič. Del dejavnosti je multiplikatorka izvedla samo s starši, del pa skupaj s starši in njihovimi otroki z namenom, da jim predstavi matematiko v slikanicah, kako skozi dejavnost (igro) otroka na zanimiv in zabaven način popeljemo v svet matematike ter tako obogatimo družinsko pismenost.

Škatle za opismenjevanje: Tanja Janžekovič in Mateja Vidmar, Vrtec Metlika

Škatle za opismenjevanje so izdelale strokovne delavke Otroškega vrtca Metlika z namenom, da bi otrokom vsebinsko petih slikanic (Eric Hill: Piki, Grigor Vitez: Zrcalce, Svetlana Makarovič: Pod medvedovim dežnikom, Max Velthuijs: Zbirka Žabec, Ela Peroci: Muca Copatarica) s pomočjo različnih didaktičnih materialov (didaktične igre, rajalne igre, pesmi in deklamacije, uganke, miselne igre, križanke, matematične naloge, pobarvanke, različne vrste lutk, živalske kostume za igro, plišaste živali, igre za razvoj fine in grobe motorike) predstavile na inovativen in zabaven način.

V objemu besed pri najmlajših in najstarejših predšolskih otrocih: Mateja Marolt in Urška Rihter, Vrtec Velenje
V prispevku je predstavljen nekaj primerov dobre prakse, ki bodo podkrepjeni z delavnico. Spoznanje, da je spodbujanje pismenosti že v predšolskem obdobju pomembno: spodbujati k branju starše in otroke, se o prebranem pogovarjati in poustvarjati skozi ostala kurikularna področja, nadgrajevati in ponujati nove izzive, se igrati črkarije, glasovne igrice, spodbujati branje na vsakem koraku ... in tako usmerjati že najmlajše v razvoj pismenosti, da bodo nekoč postali kompetentni bralci, ki bodo brali s kritičnostjo in razumevanjem.

O rumenem in modrem: Sandra Tibola in Suzana Balek, Vrtec Šalovci

Predstavljen bo primer izvedbe z avtorsko slikanico Mali modri in mali rumeni Lea Lionnija: ena multiplikatorka je brala pripoved, druga pa je slikala na pripravljene podlage na panoju. Otroci so slikanico prejeli v trajno last. Pogovor je bil usmerjen na družino in odnose. Sledile so dejavnosti, povezane z drugimi predmetnimi področji: mešanje barv, izbruh vulkana, mavrično nebo in nevihta. Predstavljena bo tudi Žepna knjižica - od ideje do nastanka in končnega rezultata.

9.3.4 Simpozij Društva Bralna značka Slovenije – ZPMS, Ljubljana, Cankarjev dom, 21. 11. 2017

Primeri dobrih praks v predšolskem obdobju: *V objemu besed – projekt družinske pismenosti*

Predstavitel projekta V objemu besed: red. prof. dr. Dragica Haramija, vodja projekta

S slikanico Rožnati avtobus v svet matematike: Adrijana Mavri, Vrtec Cerkno

Branje in slikanice: Barbara Bednjički Rošer, Vrtec Ivana Glinška Maribor

9.3.5 Na **Kulturnem bazarju v Mariboru**, ki bo 29. 11. 2017, bo vodja projekta dr. Dragica Haramija predstavila projekt V objemu besed.

Temeljne načrtovane in izvedene dejavnosti projekta so bile:

- Priprava in razvoj **interdisciplinarnega modela in smernic za prepoznavanje bralnih navad** ter izboljšanje le-teh v vzgojno-izobraževalnih zavodih in družinah: v sodelovanju z različnimi institucijami (visokošolske institucije, vrtci, osnovne šole, knjižnice) za otroke, starše, študente, vzgojitelje, učitelje, knjižničarje in strokovne delavce v vzgoji in izobraževanju.

Priprava in razvoj interdisciplinarnega modela in smernic za popularizacijo branja v sodelovanju z različnimi institucijami (visokošolske institucije, vrtci, osnovne šole, knjižnice) za otroke, starše, študente, vzgojitelje, učitelje, knjižničarje in strokovne delavce v vzgoji in izobraževanju. **Oboje je združeno zapisano v Smernicah za razvoj družinske pismenosti.**

- Priprava **programa za usposabljanje** vzgojiteljev, učiteljev, knjižničarjev, pedagogov, psihologov, logopedov in drugih pedagoških strokovnih delavcev, ki so v stiku z različnimi starostnimi skupinami otrok: spodbujanje profesionalnega razvoja vzgojiteljev, učiteljev in drugih strokovnih delavcev v vrtcu in šoli (kadar vrtec sodi k OŠ) in usposabljanje študentov/bodočih pedagoških delavcev za zavedanje o pomenu branja, dela z ranjivejšimi skupinami otrok v vrtcu in pomoč tistim, ki ne (z)morejo brati sami: otroci v predbralnem obdobju (vključno s pozornostjo do otrok s posebnimi potrebami in otrok, katerih materni jezik ni slovenščina).

To točko smo opravili v dveh smereh:

Pripravili smo **izbirni predmet Družinska pismenost**, ki se bo izvajal na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru, na smeri Predšolska vzgoja (predlog izbirnega predmeta je v fazi potrjevanja).

Pripravili smo **program za usposabljanje vzgojiteljev in učiteljev**, ki je uvrščen v Katalog izobraževanj Ministrstva za izobraževanje za šolsko leto 2017/2018.

- Priprava **programa za usposabljanje staršev** za dvig družinske pismenosti, ki bi se lahko po pripravljenem modelu izvajal v vseh vrtcih po Sloveniji. Na podlagi evalvacije smo pripravili pet izobraževanj (utemeljitev v znanstvenem članku Dragice Haramija), saj smo s pomočjo evalvacije ugotovili, da je 10 srečanj za starše preveč. Več o tem v članku Haramija, objavljenem v znanstveni monografiji *Bralna pismenost v predšolski vzgoji in izobraževanju*.

- Priprava **bralnih seznamov za spodbujanje branja različnih starostnih skupin bralcev in branje po različnih zmožnostih**: tematski sezname (glede na interese), kakovostne knjige za različne starostne skupine, seznam priporočene literature za bralce začetnike in vse bralce s težavami pri branju. V projektu smo izvedli tudi bralno značko s pomočjo bralnih nahrbtnikov (vsaki skupini smo kupili en nahrbtnik), seznam leposlovja za 1. in 2. starostno obdobje je pripravila Dragica Haramija, seznam informativnih gradiv je pripravila Tilka Jamnik.

- Priprava **evalvacijskega poročila**: evalvacijo projekta sta pripravili Tina Vršnik Perše in Katja Košir, objavljena je v znanstveni monografiji *Bralna pismenost v predšolski vzgoji in izobraževanju*.

- **Članki**: zavezali smo se, da bomo pripravili najmanj 2 **strokovna** in 2 **znanstvena prispevkov** za objavo v strokovnih in znanstvenih revijah: objavili smo dodatni dve knjigi strokovnih in znanstvenih prispevkov.

- Priprava **strokovnega priročnika** za multiplikatorje in vse mentorje branja.

- Priprava **poljudnega priročnika** za starše.

- Izdelava vsebin in vzdrževanje **spletne strani** projekta.

- Organizacija 1 **vmesnega strokovnega posveta** z udeležbo vseh strokovnjakov in staršev.

- Organizacija 1 **zaključne konference** s predstavitvijo rezultatov in končne evalvacije programa širši zainteresirani javnosti.
- Priprava in izvedba najmanj 3 **tiskovnih konferenc** (ob začetku, vmesna in ob koncu projekta).
- Priprava **programa za usposabljanje staršev** za dvig družinske pismenosti, ki bi se lahko po pripravljenem modelu izvajal v vseh vrtcih po Sloveniji.
- Zaključno **poročilo**: pripravili smo poročilo za tri poročanja kot sestavni del finančnega poročila, dodajamo celosten pregled opravljenega dela kot vsebinsko poročilo o projektu.

10 Zagotavljanje trajnosti načrtovanih rezultatov projekta

Za trajnost načrtovanih rezultatov bosta skrbela Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru (predvsem Oddelek za predšolsko vzgojo) in Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS z načrtovanjem nadaljnjih strokovnih izpopolnjevanj za vzgojitelje, knjižničarje, sloveniste, pedagoge in psihologe (mentorje branja) in starše predšolskih otrok, torej neprofesionalne posrednike branja. Raziskovalci, ki smo v projektu sodelovali, bomo razvijali občutljivost za bralno pismenost na vseh predmetnih področjih pri delu s študenti, bodočimi vzgojitelji predšolskih otrok. Vse izdane publikacije so javno dostopne v knjižnicah in kot elektronske knjige prek Univerzitetne založbe Univerze v Mariboru, dostopne so na Cobissu in prek spletne strani Društva Bralna značka Slovenije – ZPMS: <http://www.bralnaznacka.si/>.

Program vseživljenjskega izobraževanja se bo že v študijskem letu 2017/2018 odvijal v okviru Centra za pedagoško izobraževanje in strokovno izpopolnjevanje Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru. Program smo pripravili na podlagi celoletnega dela z vrtci, evalvacijskega poročila, priporočil evalvatoric in multiplikatorjev. Obsega 24 ur izobraževanja in je uvrščen v Katalogu programov nadaljnega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju KATIS. Predvideni program bomo izvedli spomladi leta 2018.

Programski sklop:	Programi profesionalnega usposabljanja
Tematski sklop:	Prednostne teme
Tema:	Uporaba različnih didaktičnih strategij po predmetnih področjih

Podatki o programu

Program:	RAZVOJ BRALNE PISMENOSTI V PREDŠOLSKEM OBDOBJU		
Izvajalec:	UNIVERZA V MARIBORU, PEDAGOŠKA FAKULTETA Koroška cesta 160, 2000 Maribor		
Ključne besede:	Bralna pismenost, porajajoča se pismenost, bralne strategije, zavedanje otroka o tisku in drugih medijih		
Način izvedbe:	strnjeno	Št. ur:	24
Št. udeležencev:	30	Št. izpeljav:	1
		Št. točk:	1,50
Ciljna skupina:	Vzgojitelji, učitelji prvega triletja v osnovni šoli ter vsi, ki pri svojem delu potrebujejo znanja in kompetence, vezane na spodbujanje bralne pismenosti predšolskih otrok.		
Cilji:	Udeleženci bodo: - na osnovi zunanjih in notranjih spodbud preoblikovali odnos do branja; - spoznali dejavnosti za spodbujanje bralne pismenosti, prilagojene posameznim starostnim		

skupinam otrok; - usposobljeni za trajnostno naravnani odnos do bralne pismenosti; - izboljšali svoje kompetence za spodbujanje porajajoče se pismenosti.

Aktivna udeležba na predavanjih, aktivno sodelovanje, reševanje zastavljenih problemov, vaj, nalog v okviru seminarskih vaj in delavnic, aktivno sodelovanje pri analizi besedil in posnetkov ter diskusiji ob besedilih in posnetkih, aktivno sodelovanje v diskusiji o dobrih praksah ustreznih pristopov, načinov in oblik spodbujanja bralne pismenosti v predšolskem obdobju na različnih predmetnih področjih.

Obveznosti:

Pri pripravi programa profesionalnega usposabljanja upoštevamo nacionalno strategijo razvoja bralne pismenosti, ki je v trenutku oddaje programa še v javni obravnavi, vendar se deli, ki se nanašajo na predšolsko izobraževanje tako močno povezujejo s kurikulumom, da jih velja upoštevati že sedaj.

Opombe:

Pogoji:

Podatki o koordinatorju

Priimek in ime: Mag. Andreja Žiško
Telefon: 02 22 93 858
E-pošta: andreja.zisko@um.si

Teme in predavatelji

Vsebina	Št. ur
Predstavitve področja bralne pismenosti (knjige in knjižnice za otroke) - predavanje: Dragica Haramija	2
Jezikovno-vedenjski vzorci in bralna pismenost - delavnica: Mira Krajnc Ivič- predavanje: Mira Krajnc Ivič	2
Vloga jezika pri bralni pismenosti - predavanje: Simona Pulko- seminarske vaje: Simona Pulko, Melita Zemljak Jontes	3
Razvijanje gibalno-športnih kompetenc skozi bralno pismenost - delavnica: Miran Muhič	1
Obogatitev otrokovega gibanja s plesom - delavnica: Olivera Ilić	1
Družinska pismenost kot pomemben dejavnik za področje otrokovega razvoja: kako jo spodbujati - delavnica: Marta Licardo- predavanje: Marta Licardo	2
Razvijanje matematičnih kompetenc skozi bralno pismenost - delavnica: Alenka Lipovec- predavanje: Alenka Lipovec	2
Razvijanje naravoslovnih kompetenc skozi bralno pismenost - delavnica: Darija Petek- predavanje: Darija Petek	2
Razvijanje glasbenih kompetenc skozi bralno pismenost - delavnica: Olga Denac- predavanje: Olga Denac	2
Celostno branje slikanic kot temeljna kompetenca bralne pismenosti - delavnica: Janja Batič- predavanje: Janja Batič, Dragica Haramija	3

Samoevalvacija dejavnosti za spodbujanje bralne pismenosti - delavnica: Tina Vršnik Perše- predavanje: Tina Vršnik Perše	2
Razvijanje družboslovnih kompetenc skozi bralno pismenost - predavanje: Marta Licardo	1
Zaključek - predavanje: Dragica Haramija	1

Za trajnostno naravnost projekta smo poskrbeli tudi s prijavo novega izbirnega predmeta **Družinska pismenost**, nosilka predmeta red. prof. dr. Dragica Haramija, na 1. stopnji študijske smeri Predšolska vzgoja na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru (predmet je v fazi potrjevanja):

Družinska pismenost je del bralne pismenosti, ki vključuje medgeneracijsko branje na vseh področjih dejavnosti (jezik, umetnost, družba, narava, matematika, gibanje) ter na vseh področjih otrokovega razvoja (kognitivnem, socialnem, čustvenem, estetskem, moralno-etičnem in motivacijskem področju). Razumemo jo kot različne dejavnosti znotraj družine, povezane s pismenostjo v najširšem pomenu besede, ko hkrati sodelujejo različne generacije in se skupaj učijo.

- Utemeljitev terminologije in definicije: bralna pismenost, družinska pismenost, vseživljenjsko učenje, bralne kompetence.
- Načini za spodbujanje družinskega branja (branje v vrtcu, branje doma).
- Otroška slikanica kot posebna oblika knjige in izbira kakovostnih slikanic za družinsko branje (npr. bralni nahrbtnik, Bralna značka).
- Interpretacija besedil in ilustracij v slikanici: pristop k celostnemu branju.
- Otrok in knjižnica.
- Model razvijanja družinske pismenosti.

Cilji in kompetence: Poglobljanje znanja o modelu družinske pismenosti: obkroženost z bralnim gradivom, branje otroku in odrasli kot bralni zgled. Poznavanje zakonskih podlag s področja bralne pismenosti na Slovenskem. Samostojna interpretacija aktualnih književnih besedil. Za slikanico kot posebno obliko knjige je pomembno vedenje, da ima tri temeljne sestavine: besedilo, ilustracijo in odnos med besedilom in ilustracijo (interakcija). Vloga knjižnice za razvoj porajajoče se pismenosti. Otrokovo zavedanje o tisku. Vloga odraslih pri razvoju otrokove bralne pismenosti.

Predvideni študijski rezultati: Poglobljeno znanje in razumevanje družinske pismenosti kot temeljnega modela uspešnega bralnega razvoja otrok. Študenje imajo poglobljeno znanje o bralnih strategijah in razvijanju teh v predbralnem obdobju otrokovega razvoja. Zmožnost celostne interpretacije književnih besedil v slikaniški obliki.

Prenesljive/ključne spretnosti in drugi atributi:

- Sposobnost samostojnega in avtonomnega delovanja na področju porajajoče se pismenosti, družinske pismenosti in širšega spodbujanja bralne kulture.
- Prenos modela družinskega branja na čim širši krog otrok in staršev.

Posebna pozornost velja deprivilegiranim družinam in njihovemu bralnemu napredku, kar pomeni boljšo vključenost v družbo.

Sklep: Kazalniki uspešnosti programa družinske pismenosti V objemu besed

- Izvedba izobraževanja za multiplikatorje: izvedeno je bilo izobraževanje v obsegu 30 ur, udeležilo se ga je 38 pedagoških delavcev.
- Število usposobljenih multiplikatorjev: v prijavi smo obljubili najmanj 24 multiplikatorjev, delalo jih je 34 v 29 skupinah.
- Didaktično gradivo za multiplikatorje: pripravili so ga predavatelji izobraževanja za multiplikatorje (gradivo je bilo podano po kurikularnih področjih dejavnosti, npr. matematika in leposlovje, družboslovje in leposlovje, jezik in književnost ..., posebej velja izpostaviti interdisciplinarni model, predstavljen na primeru slikanice Lea Lionnija Mali modri in mali rumeni (povezovanje književnosti in likovne umetnosti; multimodalna analiza slikanice); podane so bile smernice za vseh 10 srečanj multiplikatorjev s starši in otroki.
- Število staršev, udeležencev v projektu: napovedali smo jih najmanj 72, sodelovalo je 335 družin iz vseh 12-ih statističnih regij.
- Članki: v prijavi smo napovedali najmanj 2 strokovna in 2 znanstvena članka: ker je Univerzitetna založba Univerze v Mariboru pripravila prelom in elektronsko verzijo knjig, nam je ostalo dovolj denarja, da smo izdali monografijo strokovnih člankov s primeri dobre prakse (11 prispevkov) in znanstveno monografijo (15 člankov); teh dveh publikacij nismo napovedali ob prijavi, smo pa posebej ponosni, da nam jih je uspelo izdati.
- Zloženska za starše je bila izdana takoj na začetku projekta, izdali smo jo v 1.000 izvodih, razdeljena je bila predvsem v vrtcih, kjer je potekal projekt.
- Kakovostna neknjižna gradiva za otroke iz ekonomsko deprivilegiranih družin: plakat abecede, igralne karte, povezane z opismenjevanjem, igre za razvijanje bralne pismenosti in pripovedovalne kocke, opis gradiv je sestavni del poročila.
- Leposlovne in informativne slikanice (v trajno last otrokom), kar je podrobneje predstavljeno v posebnem poglavju.
- Otroška periodika (v trajno last otrokom), pri čemer so vsi otroci dobili revijo Cicido ali Ciciban (odvisno od starosti) in zgoščenko.
- Bralne mape (v trajno last družinam), pri čemer so tako otroci kot tudi starši prejeli diplomu (potrdilo) o sodelovanju v projektu.
- Didaktično gradivo za starše (pripravijo predavatelji izobraževanja za multiplikatorje in multiplikatorji), gradivo je v večji meri zbrano v člankih in v poročilih multiplikatorjev.
- Priprava in razvoj interdisciplinarnega modela in smernic za prepoznavanje bralnih navad ter izboljšanje le-teh v vzgojno-izobraževalnih zavodih in družinah: model družinske pismenosti smo pripravljali skozi celoten projekt, ob rezultatih evalvacije smo ga korigirali in ga izdali v vseh publikacijah.
- Priprava bralnih seznamov za spodbujanje branja za različne starostne skupine predšolskih otrok in branje po različnih zmožnostih: v času intenzivnega sodelovanja v projektu, to je v šolskem letu 2016/2017, so starši in otroci brali za Bralno značko, pri čemer smo vsako skupino opremili z bralnim nahrbtnikom in pripravili sezname za branje (posebej za 1. in 2. starostno obdobje; seznama vsebujeta leposlovje in informativno literaturo).
- Strokovni priročnik za multiplikatorje (in vse mentorje branja; pripravijo predavatelji): *V objemu besed: razvijanje družinske pismenosti.*
- Poljudni priročnik za starše (pripravijo predavatelji): *Razvijanje družinske pismenosti V objemu besed: priročnik za starše.*
- Spletna stran projekta (pripravi Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS, objavijo društvo in obe sodelujoči fakulteti Univerze v Mariboru): po koncu projekta bo na spletni strani Društva

Bralna značka Slovenije – ZPMS ostal zavihek s poročilom, predstavitev dejavnosti v vrtcih in objavo povezave do elektronskih publikacije, ki smo jih izdali.

- Promocijske dejavnosti (Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta in Pedagoška fakulteta, Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS): objave smo spremljali in jih zbrali v dokument, ki je sestavni del vsebinskega poročila.
- Strokovni posvet (Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta in Pedagoška fakulteta) je bil izveden 10. 2. 2017.
- Zaključna konferenca (Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta in Pedagoška fakulteta) je bila izvedena 13. 10. 2017.
- Končno poročilo o izvedbi projekta (pripravi vodja projekta).
- Končno evalvacijsko poročilo (pripravi vodja evalvatorjev).

Posebej velja poudariti visoko stopnjo zadovoljstva udeležencev (multiplikatorjev in staršev) v projektu in pridobljene kompetence multiplikatorjev. Zaznali smo tudi spremembe, ki jih lahko pripišemo izvedbi projekta na ravni navad, povezanih z branjem, značilnosti bralne pismenosti pri otrocih teh družin, vzpostavljanju socialnih odnosov v družinah ter komunikacijskih spretnostih otrok.

Evalvacijsko poročilo

1 Metoda

1.1 Udeleženci

V izobraževanju za multiplikatorje je sodelovalo 34 vzgojiteljev iz 14 vrtcev vseh statističnih regij v Sloveniji.

V izvajanju programa za starše, ki so ga multiplikatorji izvajali v vrtcih tekom celotnega šolskega leta 2016/17, je, kot je bilo že navedeno, sodelovalo 335 otrok iz 329 družin. Pri izpolnjevanju anketnih vprašalnikov je sodelovalo 325 staršev oziroma družin, odgovori so bili navedeni za 134 otrok iz 1. starostnega obdobja in 198 otrok iz 2. starostnega obdobja. Izvajanje obeh izobraževanj je spremljalo pet evalvatoric.

1.2 Pripomočki

Za evalvacijo izobraževanja za multiplikatorje sta bila uporabljena naslednja pripomočka:

Vprašalnik za evalvacijo kompetenc multiplikatorjev za spodbujanje družinske pismenosti (pred in po izvedbi programa)

Gre za samoocenjevalni vprašalnik, ki je namenjen oceni kompetenc za razvijanje družinske pismenosti. Vprašalnik je sestavljen iz 31 postavk, na katere so udeleženci odgovarjali na petstopenjski lestvici (1 – sploh ne; 5 – zelo dobro). Vse postavke se nanašajo na kompetence za razvijanje družinske pismenosti, ki so bile vključene v program izobraževanja za multiplikatorje. Različica vprašalnika, ki so jo udeleženci izpolnjevali po izvedenem izobraževanju, vključuje še štiri vprašanja, namenjena oceni učinkovitosti izobraževanja in zadovoljstva udeležencev z izobraževanjem: (1) vprašanje, kjer morajo udeleženci na petstopenjski lestvici (1 – sploh ne; 5 – zelo dobro) oceniti stopnjo razumevanja svoje vloge v projektu spodbujanja družinske pismenosti po izvedenem izobraževanju; (2) oceno zadovoljstva z vsebinami programa v celoti (1 – zelo nezadovoljna/zadovoljen; 5 – zelo zadovoljna/zadovoljen); (3) katere vsebine so bile posebej uporabne (odprto vprašanje in (4) predlogi za izboljšanje programa izobraževanja (odprto vprašanje).

Protokol za opazovanje programa izobraževanja

Protokol je namenjen opazovanju izobraževanja s strani evalvatoric projekta. Vključuje 20 postavk, ki se nanašajo na aktivnosti predavatelja, spodbujanje aktivnega dela udeležencev, doseganje ciljev ipd., in jih mora opazovalec oceniti na petstopenjski lestvici (1- sploh ne drži; 5 – popolnoma drži). Prav tako protokol vključuje semantični diferencial, namenjen oceni motiviranosti udeležencev izobraževanja s strani ocenjevalca. Vključeni so štirje pari motivacijskih stanj (zadržani – sproščeni, ravnodušni – zainteresirani, pasivni – aktivni, nezadovoljni – zadovoljni), ki jih ocenjevalec ocenjuje na petstopenjski lestvici. Na vsakem izmed štirinajstih vsebinskih sklopov izobraževanja je bila prisotna ena evalvatorica.

Za evalvacijo izvedbe programa za spodbujanje družinske pismenosti so bili uporabljeni naslednji pripomočki:

Vprašalnik za starše (pred in po izvedbi programa)

Vprašalnik je namenjen oceni vedenj staršev, ki spodbujajo bralno pismenost otrok, navad, povezanih z branjem, ter demografskih značilnosti družin. Različica, uporabljena po zaključku izvedbe programa, je namenjena tudi oceni zadovoljstva staršev z izvedenim programom. Vprašalnik vključuje naslednje vidike:

- Prvih dvanajst postavk se nanaša na oceno pogostosti vedenj, s katerimi starši spodbujajo bralno pismenost otrok (npr. pripovedovanje zgodb, igranje besednih iger, branje oznak). Starši so postavke ocenjevali na petstopenjski lestvici (1 – nikoli ali skoraj nikoli; 5 – vsak dan).
- Vprašanje o pogostosti lastnega branja doma za zabavo (1 – nikoli ali skoraj nikoli; 5 – vsak dan).
- Tri postavke, ki merijo stališča staršev o pomenu branja predšolskim otrokom (1 – sploh se ne strinjam; 5 – popolnoma se strinjam).
- Čas, ki ga udeleženec nameni lastnemu branju knjig (minute/teden).
- Čas, ki ga udeleženec nameni branju skupaj z otrokom (minute/teden).
- Pogostost lastnega obiska knjižnice ali knjigarne v zadnjih treh mesecih.
- Pogostost otrokovega obiska knjižnice ali knjigarne z enim izmed družinskih članov v zadnjih treh mesecih.
- Izvajanje Predšolske bralne značke v vrtcu, kamor je vključen otrok (da/ne/ne vem).
- Vključenost otroka v Predšolsko bralno značko (da/ne/se še nismo odločili).
- Število knjig doma (0-10; 11-25; 26-100; 101-200; več kot 201).
- Število otroških knjig doma (0-10; 11-25; 26-50; 51-100; več kot 100).
- Ali so otroške knjige, ki jih imajo doma, večinoma v slovenščini.
- Različica po izobraževanju je vključevala tudi tri vprašanja, namenjena oceni zadovoljstva staršev s programom in sicer (1) oceno stopnje zadovoljstva z vsebino programa v celoti (1 – zelo nezadovoljna/nezadovoljen; 5 – zelo zadovoljna/zadovoljen); (2) katere vsebine so bile posebej uporabne (odprto vprašanje) in (3) predloge za izboljšanje programa za spodbujanje družinske pismenosti (odprto vprašanje).

Protokol za opazovanje srečanj v vrtcih

Protokol je namenjen opazovanju srečanj v vrtcih s strani evalvatoric projekta. Vključuje 23 postavk, ki se nanašajo na aktivnosti multiplikatorja, spodbujanje aktivnega dela staršev (in otrok), doseganje ciljev ipd., in jih mora opazovalec oceniti na petstopenjski lestvici (1- sploh ne drži; 5 – popolnoma drži). Prav tako protokol vključuje semantični diferencial, namenjen oceni motiviranosti udeležencev programa (staršev, otrok) s strani ocenjevalca. Vključeni so štirje pari motivacijskih stanj (zadržani – sproščeni, ravnodušni – zainteresirani, pasivni – aktivni, nezadovoljni – zadovoljni), ki jih ocenjevalec ocenjuje na petstopenjski lestvici. Vprašalnik vključuje tudi vprašanje morebitnih posebnosti na posameznem predavanju oz. delavnici (odprto vprašanje), pozitivnih vidikov izvedbe na srečanju (odprto vprašanje) in evalvatoričnih predlogih za izboljšanje (odprto vprašanje).

Obrazec za sprotno zapisovanje predlogov za spremembo izvedbe za multiplikatorje

Obrazec je namenjen sprotni evalvaciji lastnega dela in programa s strani multiplikatorjev. Sestavljen je tako, da multiplikatorji po vsakem srečanju zabeležijo: (1) cilje srečanja; (2) doseženost ciljev; (3) predloge za izboljšanje in (4) drugo.

Vsi v raziskavi uporabljeni pripomočki so bili sestavljeni za potrebe raziskave. Za zagotavljanje vsebinske veljavnosti uporabljenih pripomočkov smo pri njihovi pripravi dosledno izhajali iz vsebin in ciljev posameznega izobraževanja, pri čemer so vse uporabljene mere skrbno pregledale vse evalvatorice kot strokovnjakinje za področja spodbujanja bralne pismenosti, pedagogike in psihologije.

1.3 Postopek

Evalvacija projekta je sledila vsebinski zasnovi projekta, ki predvidevala dva vsebinska sklopa:

- (1) Izobraževanje in usposabljanje multiplikatorjev za njihovo samostojno delo z družinami je potekalo v treh strnjениh delih (3x10 ur), pri čemer so bili vsi multiplikatorji prisotni v vseh treh delih. Udeleženci so pred in po izobraževanju izpolnili Vprašalnik za evalvacijo kompetenc multiplikatorjev za spodbujanje družinske pismenosti. Vzpostavljanje obeh različic smo zagotovili z uporabo šifer. Tekom izobraževanja so evalvatorice zaporedno (vsaka določen vsebinski sklop) opazovale izvedbo izobraževanja in o svojih opažanjih poročale na Protokolu za opazovanje programa izobraževanja.
- (2) Program za spodbujanje družinske pismenosti so multiplikatorji v vrtcih izvajali tekom celotnega šolskega leta 2016/17 po zaključenem izobraževanju za multiplikatorje. Srečanja so potekala od novembra do junija. V program vključeni starši so pred in po izvedbi programa izpolnili Vprašalnik za starše. Vzpostavljanje obeh različic smo zagotovili z uporabo šifer. Evalvatorice so bile zadolžene za spremljanje izvedbe v posameznih vrtcih in so bile v vsakem vrtcu prisotne na petih (od desetih) srečanjih. Za vsako izmed srečanj, na katerem so bile prisotne, so izpolnile Protokol za opazovanje srečanj v vrtcih. Multiplikatorji so po vsakem izvedenem srečanju svoja opažanja o srečanju zapisovali v Obrazec za sprotno zapisovanje predlogov za spremembo izvedbe.

2 Rezultati

2.1 Analiza izvedbe izobraževanja za multiplikatorje

V tabeli 1 prikazujemo povprečne vrednosti in standardne deviacije odgovorov udeležencev izobraževanja za multiplikatorje na postavke, kjer so ocenjevali svojo usposobljenost za spodbujanje družinske pismenosti. Prav tako so v tabeli prikazane vrednosti t-testa za odvisne vzorce za preverjanje statistične pomembnosti razlik med ocenami pred in po izobraževanju.

Tabela 1 - Aritmetične vrednosti in standardne deviacije ter vrednosti t-testa za preverjanje statistične pomembnosti razlik med ocenami pred in po izobraževanju za posamezne postavke

Postavka	M_{pred}	SD_{pred}	M_{po}	SD_{po}	t	df	p
----------	------------	-------------	----------	-----------	---	----	---

Poznam razvojne mejnike za področje komunikacije v predšolskem obdobju.	3,69	0,72	4,34	0,59	-	34	,000
					5,360		
Poznam razvojne mejnike za socialno-emocionalno področje.	3,57	0,69	4,26	0,61	-	34	,000
					6,428		
Zavedam se pomena spodbujanja bralne pismenosti za razvoj predšolskih otrok.	4,80	0,40	4,91	0,28	-	34	,211
					1,276		
Razumem koncept zgodnje pismenosti (porajajoče se pismenosti).	4,31	0,80	4,86	0,43	-	34	,000
					3,932		
Zavedam se pomena zgodnje pismenosti za nadaljnji razvoj otrokove bralne pismenosti.	4,83	0,38	4,89	0,32	-,702	34	,487
Poznam otroško literaturo in didaktična sredstva, ki spodbujajo socialno-emocionalni razvoj otrok.	3,74	0,66	4,46	0,50	-	34	,000
					5,632		
Poznam načine postavljanja vprašanj z vključevanjem osnovnih konceptov in različnih zahtevnostnih stopenj vprašanj.	3,60	0,81	4,23	0,49	-	34	,000
					5,087		
Znam kritično brati besedila.	3,83	0,66	4,26	0,56	-	34	,005
					2,983		
Znam utemeljiti svojo vlogo (vlogo vzgojitelja) pri razvijanju otrokovega odnosa do branja.	4,12	0,59	4,71	0,46	-	33	,000
					6,159		
Znam utemeljiti vlogo družine pri razvijanju otrokovega odnosa do branja.	4,20	0,58	4,71	0,46	-	34	,000
					5,413		
Razumem vlogo odraslega kot bralnega zgleda za spodbujanje zgodnje pismenosti otrok.	4,63	0,49	4,89	0,40	-	34	,005
					3,010		
Znam načrtovati dejavnosti, ki so potrebne ob branju za predšolske otroke.	4,11	0,58	4,54	0,61	-	34	,002
					3,431		
Čutim se usposobljenega za načrtovanje diferencirane in individualizirane interpretacije besedil.	3,40	0,78	4,23	0,55	-	34	,000
					7,387		
Poznam novejšo kakovostno produkcijo otroških knjig, primernih za predšolsko obdobje.	3,31	0,72	4,46	0,70	-	34	,000
					7,690		
Znam izbrati kakovostno slikanico.	3,94	0,64	4,51	0,61	-	34	,000
					4,574		

Otroku znam pomagati pri izbiri ustrezne besede glede na govorni položaj.	4,11	0,58	4,40	0,55	-	34	,016
					2,533		
Poznam načine spodbujanja glasovnega zavedanja pri predšolskih otrocih.	3,74	0,85	4,57	0,56	-	34	,000
					5,720		
Poznam možnosti vplivanja na otrokovo kasnejše opismenjevanje s spodbujanjem glasovnega zavedanja.	3,77	0,73	4,60	0,55	-	34	,000
					6,938		
Znam celostno prebrati slikanico (multimodalno branje besedila in ilustracij).	4,09	0,78	4,60	0,49	-	34	,000
					4,098		
Čutim se usposobljeno/-ega za posredovanje veščin multimodalnega branja staršem.	3,23	0,80	4,20	0,58	-	34	,000
					6,992		
V leposlovnem besedilu znam prepoznati matematične pojme.	3,89	0,76	4,63	0,60	-	34	,000
					5,634		
Čutim se usposobljeno/-ega izbrati razvojno primerno informativno literaturo s področja matematike.	3,49	0,61	4,46	0,66	-	34	,000
					7,318		
Dobro obvladam uporabo leposlovnih besedil za razvijanje vsebin s področja gibanja.	3,57	0,78	4,23	0,60	-	34	,000
					4,638		
Dobro obvladam uporabo leposlovnih besedil za razvijanje vsebin s področja narave.	3,74	0,78	4,43	0,72	-	34	,000
					3,884		
Dobro obvladam uporabo leposlovnih besedil za razvijanje vsebin s področja družbe.	3,71	0,79	4,29	0,79	-	34	,001
					3,454		
Čutim se usposobljeno/-ega za pripravo otrok na srečanje s pisateljem.	3,34	0,72	4,29	0,67	-	34	,000
					6,952		
Razumem vlogo pisatelja kot bralnega modela za spodbujanje družinske pismenosti pri delu s predšolskimi otroki.	4,06	0,72	4,51	0,56	-	34	,001
					3,467		
Poznam nacionalni model Predšolske bralne značke.	3,77	0,91	4,57	0,66	-	34	,000
					6,234		
Poznam nagrade (in druge vrste priporočil) s področja otroške in mladinske književnosti.	3,31	0,99	4,37	0,88	-	34	,000
					6,458		

Poznam Priročnik za branje kakovostnih mladinskih knjig in ga znam uporabljati.	3,03	1,15	4,34	0,80	-	34	,000
							6,718
Čutim se usposobljeno/-ega za spodbujanje družinske pismenosti.	3,49	0,82	4,34	0,66	-	34	,000
							5,767

Opombe. Udeleženci so odgovarjali na petstopenjski lestvici; 1 – sploh ne; 5 – zelo dobro.

Iz tabele 1 je razvidno, da so udeleženci izobraževanja na skoraj vseh postavkah po izobraževanju poročali o višji kompetentnosti kot pred izobraževanjem. Zaključimo lahko torej, da je izobraževanje pomembno prispevalo k njihovi zaznani kompetentnosti za spodbujanje družinske pismenosti. Pretežno nižje vrednosti standardne deviacije kot mere razpršenosti rezultatov po izobraževanju v primerjavi z vrednostmi pred izobraževanjem kažejo, da je izobraževanje prispevalo k zmanjšanju razlik med udeleženci v zaznani kompetentnosti za spodbujanje družinske pismenosti. Pred izobraževanjem so udeleženci najnižje ocenili svojo kompetenost na postavkah, vezanih na izvedbo programa za spodbujanje družinske pismenosti (»Čutim se usposobljeno/-ega za pripravo otrok na srečanje s pisateljem.«; »Čutim se usposobljenega za načrtovanje diferencirane in individualizirane interpretacije besedil.«; »Poznam novejšo kakovostno produkcijo otroških knjig, primernih za predšolsko obdobje.«; »Poznam nagrade (in druge vrste priporočil) s področja otroške in mladinske književnosti.«; »Čutim se usposobljeno/-ega za posredovanje veččin multimodalnega branja staršem.« in »Poznam Priročnik za branje kakovostnih mladinskih knjig in ga znam uporabljati.«). Na vseh omenjenih postavkah je prišlo do statistično pomembnega povečanja samozaznane kompetenosti udeležencev tekom izvedbe izobraževanja, na treh izmed omenjenih postavk (»Poznam novejšo kakovostno produkcijo otroških knjig, primernih za predšolsko obdobje.«, »Poznam nagrade (in druge vrste priporočil) s področja otroške in mladinske književnosti.« in »Poznam Priročnik za branje kakovostnih mladinskih knjig in ga znam uporabljati.«) so bile razlike najvišje izmed vseh postavk. To nakazuje, da je izobraževanje učinkovito nagovorilo področja udeležencev, kjer se zaznavajo kot šibkejši. Redke postavke, kjer se niso pokazale statistično značilne razlike v samozaznani kompetentnosti pred in po izobraževanju, se pretežno nanašajo na splošne vidike spodbujanja družinske pismenosti (npr. zavedanje pomena bralne pismenosti), na katerih so udeleženci svojo kompetenost ocenili kot visoko že pred izobraževanjem. Najnižje razlike v samoocenjeni kompetentnosti pred in po izobraževanju so se tako pokazale na postavkah »Razumem vlogo odraslega kot bralnega zgleda za spodbujanje zgodnje pismenosti otrok.«, »Zavedam se pomena spodbujanja bralne pismenosti za razvoj predšolskih otrok.« in »Otroku znam pomagati pri izbiri ustrezne besede glede na govorni položaj.«

Udeleženci izobraževanja so po zaključenem izobraževanju poročali, da dobro razumejo svojo vlogo v projektu spodbujanja družinske pismenosti ($M = 4,19$; $SD = 0,70$). Nihče izmed udeležencev ni poročal, da svoje vloge v projektu sploh ne razume ali da jo razume slabo, 6 udeležencev (15 %) je poročalo, da svojo vlogo razume srednje, 18 (45 %) dobro in 13 (32,5 %) zelo dobro.

Udeleženci so bili z izvedbo izobraževanja zadovoljni ($M = 4,32$; $SD = 0,88$). Eden izmed udeležencev (2,5 %) je poročal, da je bil z izvedbo izobraževanja zelo nezadovoljen, štirje (10 %), da se ne morejo odločiti, večina udeležencev pa je bila z izvedbo programa zadovoljna (13 udeležencev; 32,5 %) ali zelo zadovoljna (19 udeležencev; 47,5 %).

V okviru odprtega vprašanja so udeleženci navajali, katere vsebine so bile po njihovem mnenju še posebej uporabne. Pri tem je bilo posebej izpostavljenih nekaj vsebin, kot so razvijanje bralnih strategij, teorija slikanic, izbiranje kakovostnih otroških knjig, razvijanje naravoslovno matematične pismenosti z uporabo otroške literature in razvojni mejniki socialno-emocionalnega področja, številni udeleženci pa so navajali tudi, da so se jim zdele uporabne vse vsebine.

Udeleženci so podali tudi nekaj smiselnih predlogov za izboljšanje izobraževanja, ki se nanašajo pretežno na to, kako bodo multiplikatorji izvajali program in ne toliko na sam program izobraževanja. Podani predlogi so vezani na: manjše število načrtovanih srečanj za starše in otroke, bolj specifične priprave na posamezno srečanje s starši ter več predlagane literature za starše.

Tabela 2 – Evalvacija posameznih vidikov različnih vsebinskih sklopov izobraževanja za multiplikatorje s strani evalvatoric projekta (frekvence)

	Sploh drži.	Večinoma ne drži.	Niti drži - ne drži.	Večinoma drži.	Popolnoma drži.
	f	f	f	f	f
V skupini je bilo dobro delovno vzdušje.	-	2	-	4	8
Predavatelj/-ica je suvereno vodil/-a izobraževanje.	-	3	1	2	8
Cilji predavanja/delavnice so bili jasno predstavljeni.	1	-	1	5	7
Cilji predavanja/delavnice so bili doseženi.	1	-	1	6	6
Udeleženci so se dejavno vključevali v proces dela.	-	-	4	5	5
Predavatelj/-ica se je ustrezno odzival/-a na raznolike potrebe udeležencev in temu prilagajal/-a delo.	-	1	1	8	4
Srečanje je bilo razgibano in zanimivo za udeležence.	-	2	1	3	8
Predstavljena je bila sodobna literatura, aktualna za določeno področje.	1	1	-	5	7
Predavatelj/-ica je udeležence seznanjal/-a tudi z drugimi viri informacij.	2	2	1	3	6
Predavatelj/-ica je upošteval/-a individualne razlike med udeleženci.	-	1	1	7	5
Predavatelj/-ica je besedno in nebesedno komuniciral/-a z vsemi udeleženci.	1	2	-	3	8
Predavatelj/-ica je pri komunikaciji z udeleženci uporabljal/-a primerne načine komunikacije.	-	-	1	3	10
Predavatelj/-ica je redno (večkrat med srečanjem) izpostavljaj/-a pomen skupnih dejavnosti z otrokom (branje, pripovedovanje zgodbic ipd.).	-	-	-	4	10
Predavatelj/-ica je redno (večkrat med srečanjem) izpostavljaj/-a pomen pogovora o prebranem med starši in otrokom.	-	-	1	4	9

Predavatelj/-ica je redno (večkrat med srečanjem) izpostavljaj/-a razloge, zakaj je branje predšolskim otrokom pomembno.	-	-	-	4	10
Predavatelj/-ica je redno (večkrat med srečanjem) izpostavljaj/-a pomen zgloda branja odraslih (staršev).	2	1	1	5	5
Predavatelj/-ica je redno (večkrat med srečanjem) podajal/-a primere, kako lahko poteka aktivnost branja in pogovora o njem.	1	3	1	4	5
Predavatelj/-ica je redno (večkrat med srečanjem) izpostavljaj/-a različne primere dobre literature za predšolske otroke.	-	1	1	6	6
Predavatelj/-ica je redno (večkrat med srečanjem) osmisli/-a vsebino, razložil/-a uporabno vrednost posamezne tematike.	1	1	1	7	4
Predavatelj/-ica je redno (večkrat med srečanjem) pri udeležencih preverjal/-a razumevanje podajanih vsebin.	-	1	1	2	10

Tabela 2 prikazuje ocene posameznih vsebinskih sklopov programa s strani evalvatoric. Vsak vsebinski sklop je ocenjevala ena od petih evalvatoric. Prevladujoč odgovor pri večini postavk je »popolnoma drži«, kar kaže na to, da so tudi evalvatorice večino elementov posameznih izobraževanj ocenile pozitivno. Najbolj pozitivno so bili ocenjeni naslednji vidiki:

- uporaba primernih načinov komunikacije s strani predavatelja; za en sklop so evalvatorice ocenile, da to niti ne drži, niti drži, za tri sklope, da to večinoma drži, za deset sklopov pa, da vedno drži;
- redno izpostavljanje pomena skupnih dejavnosti z otrokom (branje, pripovedovanje zgodbic ipd.) s strani predavatelja; za štiri sklope so evalvatorice ocenile, da to večinoma drži, za deset sklopov pa, da vedno drži;
- redno izpostavljanje pomena pogovora o prebranem med starši in otrokom s strani predavatelja; za en sklop so evalvatorice ocenile, da to niti ne drži, niti drži, za štiri sklope, da to večinoma drži, za devet sklopov pa, da vedno drži;
- redno izpostavljanje razlogov, zakaj je branje predšolskim otrokom pomembno, s strani predavatelja; za štiri sklope so evalvatorice ocenile, da to večinoma drži, za deset sklopov pa, da vedno drži.

Protokol za opazovanje izvedbe programa je vključeval tudi oceno motiviranosti udeležencev tekom posameznega sklopa izobraževanja s strani evalvatoric. Te podatke prikazujemo v tabeli 3.

Tabela 3 - Ocena motiviranosti udeležencev izobraževanj tekom posameznega sklopa izobraževanja s strani evalvatoric (frekvence)

	1 (f)	2 (f)	3 (f)	4 (f)	5 (f)	
zadržani	-	3	3	4	4	sproščeni;
ravnodušni	1	1	3	4	5	zainteresirani;
pasivni	2	1	1	4	5	aktivni;

nezadovoljni	-	2	1	5	6	zadovoljni.
--------------	---	---	---	---	---	-------------

Evalvatorice so udeležence na večini sklopov izobraževanj zaznale kot sproščene, zainteresirane, aktivne in zadovoljne. Na manjšini sklopov izobraževanja so bili udeleženci zaznani kot skrajno ravnodušni in pasivni.

V okviru opazovanj izvedbe programa izobraževanja so tudi evalvatorice podale nekaj predlogov za izboljšanje programa izobraževanja za multiplikatorje. Najpomembnejši podan predlog je vezan na to, da so bila nekatera srečanja oz. predavanja v okviru programa izobraževanja zasnovana presplošno in niso bila osredotočena na podajanje vsebin, specifičnih za področje izboljšanja družinske pismenosti, medtem ko so bila večinoma predavanja odlično zastavljena, kakor so navajali tudi udeleženci izobraževanj.

3.2 Analiza izvedbe programa za spodbujanje družinske pismenosti za starše in otroke

Druga faza analize programa izobraževanja za starše je potekala na ravni evalvacije izvedbe samega programa za starše in otroke, ki so ga izvajali vzgojitelji v vrtcih - multiplikatorji. Sestavljena je bila iz (a) analize vprašalnikov za udeležence programa o njihovem zadovoljstvu z vsebino, z metodami dela, organizacijo in izvedbo programa in (b) opazovanja izvedbe, ki so ga opravile evalvatorice na podlagi vnaprej opredeljenih kategorij opazovanega vedenja in vsebin ter zapisovanju tega v za to oblikovane protokole.

Vseh 235 v program vključenih staršev je pred in po izvedbi programa poročalo o z branjem povezanih navadah družine ter svojih stališčih do branja.. Povprečna starost otrok, vključenih v program, je bila 3,82 let (SD = 1,33).

V Tabeli 4 prikazujemo ocene staršev o pogostosti posameznih dejavnosti spodbujanja bralne pismenosti otrok pred in po izvedbi programa.

Tabela 4 – Mere opisne statistike in vrednosti t-testa za preverjanje statistične značilnosti razlik v oceni pogostosti posameznih z branjem povezanih dejavnosti pred in po izvedbi programa

<i>Dejavnost s predšolskim otrokom</i>	M_{pred}	SD_{pred}	M_{po}	SD_{po}	t	df	p
Pripovedujem zgodbe.	3,90	0,99	3,75	0,94	2,95	111	0,004
Prepevam.	4,13	1,05	4,09	0,94	0,68	110	0,499
Se igram s črkami (npr. kocke s črkami abecede).	3,14	1,14	3,31	1,05	-0,65	107	0,516
Se pogovarjam o tem, kar počneva.	4,71	0,66	4,78	0,47	0,57	109	0,566
Pripovedujem, kaj sem jaz prebral/-a.	3,29	1,22	3,54	1,07	0,59	112	0,556
Se igram besedne igre.	3,32	1,15	3,48	0,97	-0,31	111	0,753
Pišem črke ali besede.	3,40	1,23	3,53	1,13	-1,00	111	0,321

Skupaj bereva razne oznake (npr. prometni znaki ...).	3,67	1,15	3,80	1,09	-0,81	112	0,419
Si pripovedujeva ali pojeva pesmice, ki vključujejo števila.	3,39	1,71	3,92	1,02	-0,15	110	0,881
Preštevava različne stvari v otroških knjigah.	3,76	0,96	3,82	0,83	0,09	110	0,931
Otroku berem slikanice in si skupaj ogledujeva ilustracije v njih.	4,19	0,78	4,14	0,80	0,10	110	0,918
Z otrokom se pogovarjam, kaj je narisal (otrok dobi možnost, da mi razloži, kaj je naredil, kaj je narisal – pove zgodbo ob svojem izdelku).	3,89	1,00	3,95	0,96	-1,23	111	0,222

Opombe. Udeleženci so odgovarjali na 5-stopenjski lestvici: 1 – nikoli ali skoraj nikoli; 2 – enkrat na mesec; 3 – do enkrat tedensko; 4 – večkrat tedensko, a ne vsak dan; 5 – vsak dan.

Kot je razvidno iz tabele 4, tekom izvedbe programa pri udeleženi družinah ni prišlo do statistično značilnih sprememb v s strani staršev poročanih dejavnostih družinske pismenosti. Statistično značilna je razlika le pri postavki »Pripovedujem zgodbe.«, pri čemer so starši pred izvedbo programa poročali o višji stopnji pripovedovanja zgodb otroku kot po izvedenem programu. Pri vseh drugih dejavnostih so razlike med poročanjem staršev pred in po izvedenem programu zanemarljive. Možni razlogi za odsotnost zaznanih učinkov programa so visoka družinska pismenost v družine vključenih staršev že pred izvedenim programom, višja stopnja dajanja socialno zaželenih odgovorov s strani staršev pred izvedbo programa zaradi še nevzpostavljenega delovnega odnosa v projektu in letni čas (prvo ocenjevanje je potekalo novembra, drugo pa maja oziroma junija, ko vreme omogoča več popoldanskih dejavnosti z otroki na prostem).

Tabela 5 – Mere opisne statistike in vrednosti t-testa za preverjanje statistične značilnosti razlik v oceni stališč staršev do branja predšolskim otrokom pred in po izvedbi programa

<i>Stališča o branju predšolskim otrokom</i>	M_{pred}	SD_{pred}	M_{po}	SD_{po}	t	df	p
Branje predšolskim otrokom je prijeten način preživljanja prostega časa.	4,71	0,51	4,73	0,53	-1,185	113	0,238
Branje predšolskim otrokom je pomembno za njihov splošni napredek in razvoj.	4,88	0,42	4,88	0,37	0,276	113	0,783
Branje predšolskim otrokom je pomembno za nadaljnji razvoj otrokove pismenosti.	4,87	0,44	4,91	0,38	-0,257	113	0,798

Opombe. Udeleženci so odgovarjali na 5-stopenjski lestvici: 1 – sploh se ne strinjam; 2 – večinoma se ne strinjam; 3 – ne morem se odločiti; 4 – večinoma se strinjam; 5 – popolnoma se strinjam.

Iz tabele 5 je razvidno, da se stališča staršev do branja predšolskim otrokom tekom izvedbe programa niso spremenila. Pri tem velja poudariti, da so že pred izvedbo programa starši izražali izjemno pozitivna stališča so branja predšolskim otrokom.

Tabela 6 – Mere opisne statistike in vrednosti t-testa za preverjanje statistične značilnosti razlik v oceni bralnih navad družine pred in po izvedbi programa

<i>Bralne navade družine</i>	M _{pred}	SD _{pred}	M _{po}	SD _{po}	t	df	p
čas na teden (približno v minutah), ki ga namenite svojemu branju knjig	97,57	126,45	105,79	206,96	-0,617	109	0,538
čas na teden (približno v minutah), ki ga namenite branju skupaj z otrokom	118,46	89,69	125,27	97,07	-1,094	110	0,276
število vaših osebnih obiskov knjižnice ali knjigarne v zadnjih treh mesecih	4,37	9,09	3,88	3,29	0,822	111	0,413
število otrokovih obiskov knjižnice ali knjigarne z enim od družinskih članov v zadnjih treh mesecih	3,19	3,58	3,55	3,09	-0,339	109	0,736

Kot je razvidno iz Tabele 6, razlike med s strani staršev poročanih z branjem povezanih navadah pred in po izvedenem programu niso statistično značilne. Razvidno je sicer, da so starši po izvedenem programu v povprečju poročali o nekoliko več časa, namenjenega lastnemu branju in branju z otrokom, vendar pa razliki nista statistično značilni.

Pred izvedbo programa je 176 (75,5 %) staršev poročalo, da se v vrtcu, v katerega je vključen njihov otrok, izvaja predšolska bralna značka, 12 (5,2 %), da se ne izvaja, in 45 (19,3 %), da ne vedo. Po izvedbi programa je 163 (80,3 %) staršev poročalo, da se v njihovem vrtcu predšolska bralna značka izvaja, 11 (5,4), da ne, in 29 (14,3 %), da ne vedo. Na začetku šolskega leta, torej pred izvedbo programa, je 140 staršev (62,5 %) poročalo, da je njihov otrok vključen v projekt predšolske bralne značke, 64 (28,6 %), da ni, in 20 (8,9 %), da se še niso odločili. Po izvedbi projekta je bilo po poročanju staršev v projekt predšolske bralne značke vključenih 139 otrok (70,9 %), 47 staršev (24 %) je poročalo, da otrok ni vključen, in 10 (5,1 %), da se še niso odločili.

Ob zaključku programa so starši poročali tudi o svojem zadovoljstvu z izvedenim programom. 6 staršev (2,9 %) je poročalo, da so zelo nezadovoljni oz. nezadovoljni s programom, 6 (2,9 %) se jih ni moglo odločiti, 60 (29,3 %) jih je bilo zadovoljnih in 133 (64,9 %) jih je bilo s programom zelo zadovoljnih.

Nekateri predlogi staršev so zanimivi ne le za samo nadgradnjo projekta V objemu besed, kot npr. družinska bralna značka. Tudi za samo nadgradnjo projekta V objemu besed pa so starši imeli nekaj zanimivih predlogov, npr. ena delavnica, namenjena medsebojnemu izmenjavanju otroških knjig, prav tako pa so starši poudarjali, da bi bilo dobrodošlo, če bi bilo v program vključenih več srečanj, namenjenih skupnemu branju in s tem povezanih dejavnosti ter več dejavnosti, v katerih bi tudi starši aktivno sodelovali. Pobuda staršev pa je bila tudi, da bi bilo pomembno najti način, da bi se programa udeležilo več staršev in otrok, predvsem tistih, ki doma na splošno ne berejo veliko.

Tudi evalvatorice so v opažanjih podajale mnenja, da so bile v številnih primerih v projekt vključene družine, ki so izražale navdušenje nad branjem, zato je vključevanje širše skupine družin zagotovo ena od priložnosti, da bi program dosegel še večji učinek.

3.2.1 Opazovanje izvedb, ki so jih opravile evalvatorice

V projektu je bilo vključenih 15 različnih enot predšolske vzgoje, vendar so bile posamezne enote obravnavane kot en vrtec kar se tiče izvedbe evalvacije, zato smo evalvatorice v vrtcih opravile 60 opazovanj. Skupno število odgovorov se pri posameznih postavkah oz. vprašanih razlikuje: npr. posamezno srečanje je bilo izvedeno samo za starše (in zato evalvatorice niso podajale odgovorov na vprašanja, vezana na otroke) ali pa je npr. bilo srečanje ločeno za 1. in drugo starostno skupino in ker je evalvatorica opazovala obe srečanja, je izpolnila tudi dva opazovalna lista. Skupaj je bilo izpolnjenih 63 protokolov za opazovanje.

Tabela 7: Ocene evalvatoric o ravnanju multiplikatorjev med izvedbo programa za starše in otroke

	Nikoli ne drži.		Večinoma ne drži.		Niti drži - niti drži.		Večinoma drži.		Vedno drži.		SKUPAJ PODANIH OCEN	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
V skupini je bilo dobro delovno vzdušje.	0	0,00	3	4,76	0	0,00	12	19,05	48	76,19	63	100,00
Multiplikator/-ka je suvereno vodil/-a izobraževanje.	0	0,00	0	0,00	3	4,76	8	12,69	52	82,54	63	100,00
Cilji delavnice so bili jasno predstavljeni.	1	1,59	1	1,59	2	3,17	11	17,46	48	76,19	63	100,00
Cilji delavnice so bili doseženi.	0	0,00	1	1,59	2	3,17	10	15,87	50	79,36	63	100,00
Starši so se dejavno vključevali v proces dela.	0	0,00	1	1,59	8	12,69	17	26,98	37	58,73	63	100,00
Otroci so se dejavno vključevali v proces dela.	0	0,00	0	0	1	1,72	14	24,14	43	74,14	58	100,00
Multiplikator/-ka se je ustrezno odzival/-a na raznolike potrebe udeležencev in temu prilagajal/-a delo.	0	0,00	0	0,00	2	3,17	12	19,05	49	77,78	63	100,00

Srečanje je bilo razgibano in zanimivo za starše.	0 0,00	3 4,76	4 6,35	9 14,28	47 74,60	63 100,00
Srečanje je bilo razgibano in zanimivo za otroke.	0 0,00	0 0,00	0 0,00	14 24,14	44 75,86	58 100,00
Uporabljena je bila literatura, predstavljena na izobraževanju multiplikatorjev.	0 0,00	1 1,69	2 3,39	10 16,95	46 77,97	59 100,00
Multiplikator/-ka je udeležence seznanjal/-a tudi z drugimi viri informacij.	2 3,17	1 1,59	1 1,59	9 14,28	50 79,36	63 100,00
Multiplikator/-ka je upošteval/-a individualne razlike med starši.	0 0,00	0 0,00	5 7,94	24 38,09	34 53,97	63 100,00
Multiplikator/-ka je upošteval/-a individualne razlike med otroci.	0 0,00	0 0,00	0 0,00	17 29,31	41 70,69	58 100,00
Multiplikator/-ka je besedno in nebesedno komuniciral/-a z vsemi udeleženci.	0 0,00	0 0,00	0 0,00	12 19,05	51 80,95	63 100,00
Multiplikator/-ka je pri komunikaciji s starši uporabljal/-a primerne načine komunikacije.	0 0,00	0 0,00	0 0,00	14 22,22	49 77,78	63 100,00
Multiplikator/-ka je redno (večkrat med srečanjem) izpostavljaj/-a pomen skupnih dejavnosti z otrokom (branje, pripovedovanje zgodbic ipd.).	1 1,59	3 4,76	1 1,59	15 23,81	43 68,25	63 100,00
Multiplikator/-ka je redno (večkrat med srečanjem) izpostavljaj/-a pomen pogovora o prebranem med starši in otrokom.	1 1,59	3 4,76	3 4,71	14 22,22	42 66,67	63 100,00
Multiplikator/-ka je redno (večkrat med srečanjem) izpostavljaj/-a razloge, zakaj je branje predšolskim otrokom pomembno.	1 1,59	3 4,76	2 3,17	12 19,05	45 71,43	63 100,00
Multiplikator/-ka je redno (večkrat med srečanjem) izpostavljaj/-a pomen zgleda branja odraslih (staršev).	1 1,59	3 4,76	2 3,17	15 23,81	42 66,67	63 100,00
Multiplikator/-ka je redno (večkrat med	3 5,08	2 3,39	7 11,86	5 8,47	42 71,18	59 100,00

srečanjem) podajal/-a primere, kako poteka aktivnost branja in pogovora o njem v vrtcu.						
Multiplikator/-ka je redno (večkrat med srečanjem) izpostavljala različne primere dobre literature za predšolske otroke.	1 1,01	2 2,0	1 1,01	10 10,10	49 49,49	63 100,00
Multiplikator/-ka je redno (večkrat med srečanjem) osmisli/-a vsebino, razložil/-a uporabno vrednost posamezne tematike.	1 1,59	3 4,76	2 3,17	14 22,22	43 68,25	63 100,00
Multiplikator/-ka je redno (večkrat med srečanjem) pri udeležencih preverjal/-a razumevanje podanih vsebin.	0 0,00	1 1,59	7 11,11	19 30,16	36 57,14	63 100,00

Iz tabele 7 je razvidno, da so evalvatorice izvedbe srečanj, ki so jih opazovale, večinoma ocenile dobro, saj so pri vseh postavkah za več kot polovico opazovanih srečanj navedle, da trditve vedno držijo. Največji delež strinjanja so evalvatorice navajale s trditvami, da so multiplikatorji suvereno vodili izobraževanje ter da so multiplikatorji besedno in nebesedno komunicirali z vsemi udeleženci, saj so za več kot 80 % opazovanih srečanj navedle, da trditvi vedno držita. Prav tako so o visokem strinjanju evalvatorke poročale pri trditvah: v skupini je bilo dobro delovno vzdušje; cilji delavnice so bili jasno predstavljeni; cilji delavnice so bili doseženi; otroci so se dejavno vključevali v proces dela; multiplikatorka se je ustrezno odzvala na raznolike potrebe udeležencev in temu prilagajala delo; srečanje je bilo zanimivo in razgibano za starše, srečanje je bilo razgibano in zanimivo za otroke: uporabljena je bila literatura, predstavljena na izobraževanju multiplikatorjev; multiplikatorka je udeležence seznanjala tudi z drugimi viri informacij; multiplikatorja je pri komunikaciji s starši uporabljala primerne načine komunikacije. Da te trditve vedno držijo so evalvatorice navedle za več kot tri četrtine opazovanih srečanj. O najmanjšem strinjanju so evalvatorice poročale pri trditvah: multiplikatorja je redno (večkrat med srečanjem) izpostavljala različne primere dobre literature za predšolske otroke; multiplikatorka je upoštevala individualne razlike med starši; starši so se dejavno vključevali v proces dela ter multiplikatorka je redno (večkrat med srečanjem) pri udeležencih preverjala razumevanje podanih vsebin.

Na podlagi navedenega predlagamo, da se med programom izobraževanja za multiplikatorje osredotoči in opozori tudi na pomen izpostavljanja različnih primerov dobre literature za predšolske otroke in pomen preverjanja razumevanja podanih vsebin. Prav tako bi bilo smiselno v program vključiti vsebine, ki bodo multiplikatorje opolnomočile na področju upoštevanja razlik med starši ter prav tako aktivnega vključevanja staršev v aktivnosti. Nekaj več poudarka bi bilo smiselno nameniti tudi ozaveščanju o pomenu zgleda branja pri odraslih, izpostavljanju pomena pogovora o prebranem med starši in otrokom, izpostavljanju pomena skupnih dejavnosti z otrokom ter rednemu osmišljanju in podajanju uporabne vrednosti

podajanih vsebin, saj so tudi glede teh postavk evalvatorice navajale, da jih nekatere multiplikatorke med izvedbo programa niso vključevale redno.

Evalvatorice so v okviru opazovanj navajale tudi posebnosti, ki so jih opazile na posameznem predavanju oz. delavnici ter na podlagi tega podajale predloge za izboljšanje izvedbe predavanj oz. delavnic za starše oz. otroke.

Na podlagi analize opazovanj so evalvatorice ugotavljale, da so se izvedbe med posameznimi vrtci izrazito razlikovale, večinoma pa so bile zelo dobre. Evalvatorice so najpogosteje navajale opažanja kot so: izjemna motiviranost otrok (tudi najmlajših) in staršev ter sodelovanje multiplikatorke z otroki in starši; dobro sodelovanje vrtca z okoljem, kar se je izkazalo kot zelo dobrodošlo pri raznolikem izvajanju delavnic v okviru projekta V objemu besed; otrokom iz najmlajše skupine hitro upade motivacija (predvsem na srečanju s pisateljem je bilo to izrazito pogosto opažanje). Na podlagi tega so evalvatorice tudi podajale predloge za izboljšanje izvedbe predavanj oz. delavnic za starše in otroke. Največ predlogov je bilo vezanih na najmlajšo skupino otrok, saj so evalvatorice predlagale npr. krajši čas izvedbe pri najmlajši skupini otrok ter ločena srečanja za mlajše in starejše otroke. Prav tako je bilo nekaj predlogov vezanih na doslednejšo uporabo knjižne izreke, kar bi prav tako veljalo poudariti ob snovanju programa izobraževanja za multiplikatorje. Prav tako velja izpostaviti opažanja pisateljev, da je pomembno, da otroci pred srečanjem z njimi dobro poznajo njihova dela, kar je potrebno izpostaviti tudi med samim programom izobraževanja. Zadnji predlogi pa so vezani na to, da so bile posamezne delavnice zasnovane samo za starše in so bile bolj v obliki predavanj: evalvatorice so podale predlog, da bi bili v vsa srečanja vključeni tudi otroci, četudi bi bil del posameznega srečanja izveden ločeno za starše in otroke, prav tako pa bi morala vsa srečanja (tudi za starše) vključevati tudi aplikativni del v obliki delavnice ali primerov dobrih praks.

Vse navedene predloge bi bilo smiselno vključiti tudi v nadaljnje snovanje programa, k izboljšanju izvedbe programa za starše in otroke pa bodo zagotovo pripomogli tudi priročniki, izdani v okviru projekta V objemu besed.

Poročilo vzgojiteljev – multiplikatorjev o delu v vrtcih

1 Vrtec Ciciban Sevnica

Oddelka: Račke in Žabice

Starost otrok: 2–3 leta in 4–5 let

Vzgojiteljici: Marjanca Županc in Helena Lužar

1. SREČANJE, ki je bilo v četrtek, 10. 11. 2016, z začetkom ob 16.30 v igralnici oddelka Žabice.

Na srečanju so bili ravnateljica, pomočnica ravnateljice, ki je koordinatorka projekta v našem vrtcu, 14 staršev otrok obeh oddelkov in vzgojiteljici, ki vodita projekt v vrtcu. Ravnateljica Vlasta Fele je pozdravila starše ter gostji mag. Tilko Jamnik in dr. Melito Zemljak Jontes. Najprej so starši izpolnili anketni vprašalnik. Mag. Tilka Jamnik je v prvem delu staršem razložila, kako pomembno je vsakodnevno branje za otroka in kaj otroci skupaj s starši ob branju doživljajo, ter jim ob primerih predstavila različno bralno gradivo. V drugem, praktičnem delu so starši po pregledu poučne knjige, ki so jo dobili, pripovedovali, zakaj jim je knjiga všeč, ali bi bila primerna za delo z otrokom, na kakšen način in kdaj bi posegli po njej. Odzivi staršev so bili pozitivni, knjige, ki so jih pregledovali, pa so se jim zdele zanimive in zelo uporabne. V nadaljevanju sta multiplikatorki staršem posredovali še nekaj informacij o nadaljnjih srečanjih.

2. SREČANJE, ki je bilo v torek, 29. 11. 2016, z začetkom ob 16.30 v skupnih prostorih Vrtca Ciciban Sevnica.

Na srečanju je bilo 11 staršev in 13 otrok ter še dve strokovni delavki, ki sta v času teoretičnega dela srečanja skrbeli za otroke, kasneje pa sta sodelovali tudi v delavnici.

V teoretičnem delu sta vzgojiteljici staršem predstavili pomen branja in vlogo projekta pri spodbujanju bralne pismenosti v predšolskem obdobju. Seznanili sta jih s pismenostjo v vsakdanjem življenju, z neumetnostnimi in umetnostnimi besedili, s ključnimi dejavniki, ki vplivajo na bralne kompetence majhnih otrok, in s Priročnikom za branje kakovostnih mladinskih knjig, poleg tega pa sta jim ponudili nekaj idej za obdaritev v prihajajočih praznikih.

Drugi del srečanja je bil namenjen kuharski delavnici. V avli vrtca sta vzgojiteljici pripravili knjižni kotiček s kakovostnimi knjigami (slikanice, priročniki, igroknjige) za otroke in starše ter kuharski kotiček s sestavinami, sadjem in pripomočki. Vse sestavine in sadje so bili opremljeni s poimenovalnimi napisi.

Po teoretičnem delu sta vzgojiteljici otroke in starše povabili v knjižni kotiček, po pogovoru ob knjigah sta jih povedli še v kuharski kotiček. Otroci so poimenovali sestavine, sadje in pripomočke ter kmalu

ugotovili, da lahko spečejo palačinke, sadje pa pripravijo na različne načine. V knjigah so otroci poiskali recepte, nato pa se je začelo praktično delo. Starši in otroci so pripravili maso za palačinke ter narezali sadje za sadno solato in sadni napitek. Na koncu so se z vsem pripravljenim posladkali. Odzivi otrok in staršev so bili pozitivni. Vzgojiteljici sta srečanje pripravili za obe vključeni skupini.

3. SREČANJE, ki je bilo v četrtek, 8. 12. 2016, z začetkom ob 16.30 na sevniškem gradu.

To srečanje sta vzgojiteljici združili s prireditvijo vrtca Sevnica *Čarobni obisk gradu*. Na gradu sta v prostorih stare galerije pripravili delavnico z naslovom *Škratke besedne igre*. Otrokom sta z igro (v vlogah Škratka Lenka in Veselka) predstavili pomen družinskega branja in jih seznanili z izštevankami, ugankami, prstnimi igrami, pesmimi in pravljicami. Otroci so ves čas aktivno sodelovali: reševali so uganko, sodelovali pri prstni igri, izštevali ter razmišljali o pomenu in pomembnosti poslušanja pravljic in učenju branja.

Otroci so si v Felicijanovi dvorani ogledali tudi predstavo *Škratek Prehladek*, v grajski kapeli so prisluhnili petju glasbene skupine *Coronas* in v ustvarjalni delavnici izdelali grajskega škratka.

Prireditve se je udeležilo 450 obiskovalcev, ki so se v šestih skupinah udeležili delavnice vzgojiteljic.

4. SREČANJE, ki je bilo v sredo, 18. 1. 2017, z začetkom ob 16.30 v skupnih prostorih Vrtca Ciciban Sevnica.

Srečanja se je udeležilo 11 staršev in 12 otrok, navzoči pa sta bili še dve strokovni delavki, ki sta v času posredovanja teoretičnega dela srečanja skrbeli za otroke, kasneje pa sta sodelovali tudi v delavnici.

V teoretičnem delu sta vzgojiteljici starše seznanili s kakovostnimi slikanicami s poudarkom na naravoslovnih vsebinah (zlasti matematičnih).

Praktična delavnica je potekala v igralnici oddelka Račke. Vzgojiteljici sta jo izvedli skupaj z otroki in starši obeh oddelkov. Otroci so v naročju staršev najprej prisluhnili zgodbi *Mali modri in mali rumeni*. Po branju so otroci skupaj s starši v dveh koticah po zgodbi ustvarjali. V enem kotičku so trgali barvne papirje, jih razporejali in lepili na večji papir. Otroci so s starši poimenovali osebe, ki jih imajo otroci radi, so jim pomembne, se z njimi družijo. Nastajali so izdelki z mnogimi imeni, različnimi barvami, velikostmi, z otroškimi risbami, pripisi, napisi. Vsak otrok je pokazal svoj izdelek strokovnim delavkam in ga opisal. Ob izdelkih so otroci pripovedovali krajše zgodbe. V drugem kotičku pa so slikali z rumeno in modro tempero. Mlajši otroci so se z barvama poigrali in ju mešali, starejši pa so naslikali še sebe, družinske člane, prijatelje itd.

Pred začetkom delavnice so si otroci ogledali različne slikanice z naravoslovnimi vsebinami in se o njih pogovarjali, na koncu pa sta jim vzgojiteljici razdelili knjižno gradivo kot nagrado za sodelovanje.

5. SREČANJE, ki je bilo v sredo, 25. 1. 2017, z začetkom ob 16.30 v Knjižnici Sevnica.

Koordinatorica projekta v vrtcu Zdenka Poljšak je stopila v stik z direktorico knjižnice in se dogovorila, da otroke knjižničarka Sabina sprejme in jim predstavi knjižnico.

Srečanja sta se udeležili obe skupini. Prisotne je knjižničarka najprej povabila v igralni kotichek oddelka za cicibane. Z otroki in starši se je pogovarjala o knjižnici, knjigah, vedenju v knjižnici in odnosu do knjižnega gradiva. Otroci in starši so aktivno sodelovali v pogovoru. Knjižničarka je prebrala zgodbico o medvedku, ki je imel v svoji knjižnici zelo veliko knjig, njegovi prijatelji pa vsak samo po eno. Nekega dne so, ne da bi medvedek vedel, smuknili v njegovo knjižnico, si ogledovali knjige, a jih nato niso pospravili. Medvedek je opazil nered v knjižnici in se razjezil. A ko so mu živali zaupale, kako malo knjig imajo, jih je povabil k sebi. Razložil jim je, kako se morajo v knjižnici obnašati, in se z njimi dogovoril, da si bodo lahko pri njem izposojali knjige. Knjižničarka je nato otroke in starše povabila, da si skupaj ogledajo oddelke in prostore knjižnice.

Po vrnitvi v oddelek za cicibane so se otroci igrali z lutkami, igračkami in knjigami, ki so v igralnem koticčku, ali pa s starši prelistavali knjige s polic, namenjenih izposoji. Dva otroka so starši tudi vpisali v knjižnico.

6. SREČANJE, ki je bilo v sredo, 16. 3. 2017, z začetkom ob 16.30 v prostorih Vrtca Ciciban Sevnica.

Otroci prvega starostnega obdobja so se s starši udeležili srečanja v igralnici oddelka Račke. Otroci so najprej prisluhnili zgodbi *Mali medo* (pripoved ob ilustracijah), se pogovorili o njej, nato pa so se s starši udeležili še delavnice, kjer so izdelovali ročne lutke. Najprej so se dogovorili, katere lutke

potrebujejo za uprizoritev zgodbe. Ko so vsi naredili lutke, so skupaj s starši *Malega meda* tudi odigrali.

Otroci drugega starostnega obdobja so se s starši zbrali v igralnici oddelka Žabice. Otrokom je vzgojiteljica prebrala živalsko pravljico *Pod medvedovim dežnikom*. Po branju so se ob ilustracijah pogovarjali o vsebini in značilnostih junakov. Potem so se lotili izdelovanja ročnih lutk iz filca. Vsakdo si je izbral in izdelal svojo lutko – tako otroci kot tudi starši. Razdelili so si vloge in v malem lutkovnem gledališču so pravljico najprej uprizorili otroci, potem pa še starši. Navdušenje je bilo obojestransko.

7. SREČANJE, ki je bilo v četrtek, 23. 3. 2017, z začetkom ob 16.30 v prostorih Vrtca Ciciban Sevnica.

Prvi del srečanja so bili otroci in starši prvega in drugega starostnega obdobja združeni. Poslušali so pripovedovanje zgodbe ob ilustracijah knjige *Malček palček*. Po krajšem pogovoru ob slikanici so se vsi skupaj razdelili v dve skupini. Obe skupini sta ustvarjali na temo *Moja družina*. Poimenovali so družinske člane, nato pa s starši začeli izdelovati družinsko drevo posameznega otroka. Starši so pisali, otroci pa risali. Ko so končali, so predstavili svoje družine, mlajši otroci ob pomoči staršev, starejši pa sami. Ob zaključku srečanja si je vsak od staršev izbral pesem o mami, očku ali družini in nam jo prebral.

8. SREČANJE, ki je bilo v torek, 25. 4. 2017, z začetkom ob 16.30 v prostorih Vrtca Ciciban Sevnica.

Otroci prvega starostnega obdobja so skupaj s starši sejali semena in sadili sadike rož, v knjižnem kotičku pa pregledovali knjige z naravoslovno vsebino in se pogovarjali o njih. Ob koncu srečanja je vzgojiteljica prebrala pravljico *Vrtnar*.

Otroci drugega starostnega obdobja so se lotili naravoslovnih poskusov. V prvem kotičku so s starši prikazali izbruh vulkana, v drugem so ugotavljali, ali lahko pobarvajo rože, v tretjem so napihnili balonček s čarobnim praškom, v četrtem so opazovali, kako pleza barvilo, v petem kotičku pa so sejali semena ter sadili gomolje in čebulnice ter sadike rož. V knjižnem kotičku so gledali knjige z naravoslovno vsebino in v knjigah poiskali izvedene poskuse. Vsi so izvedli vse poskuse. Pri delu so vsi neizmerno uživali.

9. SREČANJE, ki je bilo v sredo, 3. 5. 2017, z začetkom ob 17.00 v prostorih Vrtca Ciciban Sevnica.

Na srečanje je bila povabljena otroška pisateljica in pravljíčarka Ida Mlakar Črnič. Z otroki je poklepetala o svojih slikanicah in jim predstavila knjižna junaka pujsa Bibi in pujsa Gustija. Z njimi je navezala tople in pristen stik, tako da so otroci v pogovoru z veseljem sodelovali. Z lutkami jim je uprizorila zgodbo *Kako sta Bibi in Gusti zalivala hišico* in jih navdušila.

Po predstavi je pisateljica otrokom podelila bralna priznanja. V dar so dobili knjigo *Kako sta Bibi in Gusti preganjala žalost*. Na koncu so se vsi še posladkali. Na srečanje so povabili tudi tiste otroke oddelkov Račke in Žabice, ki niso bili vključeni v projekt.

10. SREČANJE, ki je bilo v sredo, 31. 5. 2017, z začetkom ob 16.30 v Knjižnici Sevnica v oddelku za cicibane.

Na tem srečanju so se otroci in starši seznanili z načini zaščite pred škodljivimi vplivi sonca. Ob plakatu *Sončna ura pravi, kdaj v senco se postavi* so se seznanili s pomenom pravilne zaščite pred sončnimi žarki (primerna oblačila, pokrivala, zaščitna krema, dovolj tekočine, navodila, kako naj otrok sam poišče senco v naravi, itd.). Poslušali so zgodbo *Senčna ura*, se po branju pogovorili o vsebini, nato pa v delavnici izdelovali poletna pokrivala – legionarske kape. Nato so se podali v igralni kotiček ali pa so skupaj s starši listali knjige in se pogovarjali ob ilustracijah. Ob koncu srečanja so otroci in starši prejeli zahvalo za sodelovanje v projektu in dobili v dar *'pripovedovalne kocke'*.

2 Vrtec Jesenice

Multiplikatoriki: Mateja Hočevar in Diana Jug

Poročilo o izvedbi srečanj v okviru projekta *V objemu besed* v Vrtcu Jesenice

Že pred začetkom izvajanja srečanj v okviru projekta *V objemu besed* je bilo v Vrtcu Jesenice dogovorjeno, da bodo ta potekala za prvo in drugo starostno obdobje skupaj.

Na 1. SREČANJU je evalvatorica zaprosila starše, naj izpolnijo vprašalnik za pomoč pri ocenjevanju uspešnosti projekta. Večino srečanja je vodila mag. Tilka Jamnik, ki je predstavila osnovne informacije o primerni literaturi za otroke in starše ter priporočila za skupno branje. Cilj je bil dosežen, saj so tako starši kot otroci pokazali veliko zanimanja za prikazane knjige in za pogovor o njih.

2. SREČANJE je potekalo v Občinski knjižnici Jesenice. Cilj srečanja je bil seznaniti starše, kako naj dobijo informacije o kakovostnih slikanicah in drugi otroški literaturi. Knjižničarka je predstavila otroški oddelek knjižnice, povedala, na katerih policah so leposlovne knjige, na katerih policah poučne, kaj pomeni oznaka zlata hruška, po kakšnem kriteriju so knjige razvrščene po policah, itd. Nato je bil v igralnici knjižnice izveden kviz, v katerem so starši in otroci iz dveh skupin tekmovali v iskanju informacij. Odgovore na vprašanja so iskali v knjigah s seznama, ki ga je pripravila mag. Tilka Jamnik. V knjižnico so bili včlanjeni vsi otroci.

Tema 3. SREČANJA *V objemu besed* je bilo naravoslovje. V začetku srečanja je bila predstavljena dramatizacija pravljice *Babica Zima*, ob kateri so otroci spoznali, da tudi živali pozimi dobijo debelejšo dlako in da v snegu puščajo sledi. Sledilo je oponašanje živali z gibanjem in opisovanje naših sledi (ker ni bilo snega, so bile pripomoček barve). S prsti in dlanmi so otroci tiskali matematične vzorce.

Ob koncu srečanja so otroci še sami zaigrali *Babico zimo*, prav za zaključek pa so prejeli darilno knjigo in voščilo ob prihajajočem novem letu.

4. SREČANJE je bilo namenjeno spoznavanju kakovostnih leposlovnih slikanic. Za uvod so otroci in starši spoznali nekaj bibarij iz knjige *Biba buba baja* (Mira Voglar), nato pa jim je bila predstavljena knjiga *Maček Muri* (Kajetan Kovič). Otroci so ob pomoči odraslih z gibi ponazarjali posamezne prizore iz knjige in ob pesmi *Maček Muri* še zaplesali. V nadaljevanju je vsak otrok izžrebal eno številko, poiskal knjigo s to številko, skupaj s staršem sta pregledala oz. prebrala knjigo, nakar je sledila predstavitev prizorov iz knjig. Prizor so nekateri opisali, nekateri pa ob uporabi ustreznih rekvizitov (lutke, dežnik ipd.) celo odigrali. Vzgojiteljici sta ugotavljali, da vsako srečanje poteka v bolj pozitivnem vzdušju. Med seboj so se udeleženci namreč vedno bolj poznali in bili drug ob drugem bolj sproščeni, kljub temu pa so bili otroci iz prvega starostnega obdobja še zelo zadržani pri vključevanju v dejavnosti.

Na 5. SREČANJU je bila na vrsti obravnava medsebojnih odnosov in problemov otrok v času odraščanja. Poseben poudarek je bil na čustvih, saj je čustvena inteligenca bistvena na vseh področjih otrokovega razvoja. Za uvod so bili pripravljene kartončki z obrazi v različnih razpoloženjih (strah, jeza, žalost, veselje). Otroci so prepoznavali izraze in jih opisovali. Sledila je predstavitev zgodbe *Piščanček Pik*. Deklica prvega starostnega obdobja je zgodbo dobro poznala in je sodelovala v pripovedovanju. Nato so si otroci izbrali knjige iz zbirke *Tvoj občutek: Jeza, Ljubosumje, Strah, Žalost* (Brian Moses). S starši so knjige prebirali in se o njih pogovarjali (o čustvovanju, o tem, kdaj smo veseli, žalostni ipd.). Zbranost otrok na tem srečanju je bila slabša, zato smo predvidene dejavnosti končali hitreje, kot je bilo načrtovano. Otroke je bilo treba zaposliti z risanjem čustev, starši pa so si še ogledali nekaj informativnih in leposlovnih slikanic o obravnavani temi.

Namen 6. SREČANJA je bil, da otrok na zabaven način spoznava rime in besedne igre, hkrati pa razvija zvočnost in ritem. Izhodišče je bila lirična slikanica *Rastem, rasteš, rastemo*. Otroci so se zelo zabavali in sami iskali rime na posamezne besede s pomočjo kart (npr. miška – hiška). V nadaljevanju so spoznavali števila 1–9 in preštevali lesene kroglice. Ob kitarški spremljavi so prepevali pesmi, in ker se je približeval materinski dan, so zapeli tudi mamam. Sledile so ustvarjalne delavnice v različnih kotičkih, navezujoče se na prebrano poezijo. Tako so npr. otroci razvijali fino motoriko, nizali bisere na vrstico in izdelali svoje ogrlice oz. zapestnice. Na srečanju so se starši seznanili s poezijo za otroke v različnih otroških knjigah. To srečanje je bilo eno izmed najprijetnejših, starši in otroci so bili zelo sproščeni in pripravljeni sodelovati.

7. SREČANJE je potekalo v zelo sproščnem ozračju. Začelo se je s pripovedjo zgodbe *Mali modri in mali rumeni*. Otroci so jo nato obnovili in povedali, kar se jim je v njej zdelo pomembno. Na osnovi prebrane zgodbe je bila pripravljena ustvarjalna delavnica, kjer so otroci spoznali, kako se barve med

seboj mešajo in tvorijo popolnoma drugo barvo. Naslikana sta bila mali modri in mali rumeni, ki sta, ko sta se objela, postala zelena. Otroci so raziskovali barve, jih mešali in se ob tem zelo zabavali. Sledilo je ustvarjanje trganke, kjer je vsak otrok izdelal svojega junaka. Neka mamica je povedala, da je njen sin, ki ima sicer težave z jecljanjem, na srečanjih izredno sproščen in ne jeclja, kar je bila velika spodbuda za vse sodelujoče, predvsem pa za otroke. Starši so si na tem srečanju lahko ogledali tudi izbor otroških knjig s poskusi.

8. SREČANJE projekta *V objemu besed* je potekalo v salonu Dolik na Jesenicah. Staršem so bile predstavljene literarne nagrade in *Priročnik za branje kakovostnih mladinskih knjig*, s poudarkom na otroških slikanicah. Ker ima jeseniška knjižnica svojo maskoto Brihto, so se otroci seznanili tudi s knjigami, ki so prejele Brihtino priznanje. Otroci in odrasli so si ogledali razstavo likovnih del. Nad razstavo so bili otroci zelo navdušeni, tako da so si posamezne slike ogledali večkrat. Otroci so nato svoja čustvena doživetja izrazili v risbi. Predstavljena jim je bila tudi slikanica *Gal v galeriji*.

9. SREČANJE projekta *V objemu besed* je imelo poseben čar, saj je otroke obiskala pisateljica Barbara Hanuš. S svojo sproščenostjo je hitro pridobila pozornost otrok, in čeprav njenih del niso poznali, jih je znala motivirati za sodelovanje. Predstavila jim je svoje knjige, posebej pa se je posvetila slikanici *Različna sva, rada se imava*. Ob njej je potekal pogovor o drugačnosti, v katerem so sodelovali tudi otroci. Pisateljica je predstavila tudi nekaj zanimivih didaktičnih sredstev, starši in strokovni delavki pa so tako dobili tudi nekaj novih idej za delo z otroki.

Na 10. SREČANJU je bila izvedena ustvarjalna delavnica z naslovom *Potujemo v deželo Balalaj*, kjer so se starši in otroci lahko izkazali v izdelovanju kostumov za različne vloge v glasbeni pravljici (zajčki, sove, medvedi, lisice) ter izdelovanju glasbil (ropotulje). Pesem *Dežela Balalaj* so otroci najprej zapeli ob ogledovanju slikanice, nato pa še ob klavirski spremljavi. Večinoma so delali samostojno, potrebovali so le malo pomoči. Otroci so se izredno vživeli v izdelovanje svojih kostumov. Pred izdelovanjem smo se pogovorili o tem, kako bi si razdelili vloge, in takoj so vedeli, kaj želijo biti. Tudi nekateri starši so si izdelali svoj kostum, kar je otrokom na obraz privabilo dodaten nasmeh. Kostumirani otroci so ob spremljavi klavirja še nekajkrat zapeli pesmico, nato pa so pred vrtcem izvedli predstavo – glasbeno pravljico.

Starši, otroci in multiplikatorke so bili z izvedbo projekta *V objemu besed* zelo zadovoljni. Starši so se iskreno zahvalili za ves vložen trud in pohvalili raznolikost delavnic. Na koncu so bila otrokom in staršem razdeljena še darila, diplome in priznanja.

3 Vrtec Sežana

Multiplikatorka: Katarina Černigoj
Vrtec: Vrtec Sežana, enota Štanjel
Skupina: Medvedki
Starost otrok: 1–3 let

V četrtek, 10. 11. 2016, smo izvedli 1. SREČANJE. Najprej sem staršem na kratko predstavila projekt *V objemu besed*. Na srečanju smo govorili o bibarijah. (Bibarije Mire Voglar spadajo med leposlovne slikanice.) Otroci ob njihovi pomoči razvijajo glasovno zavedanje, zvočnost in ritem. Razgibajo se, spoznavajo dele telesa in z njimi premagujejo različne stresne situacije. Predvsem so primerne za otroke prvega starostnega obdobja.

Na koncu smo se skupaj naučili nekaj bibarij, otroci pa so staršem predstavili tiste, ki so jih že spoznali v tem šolskem letu.

V sredo, 16. 11. 2016, je imela naša skupina 2. SREČANJE.

Obiskala nas je mag. Tilka Jamnik, prisotna pa je bila tudi evalvatorka Katja Košir. V uvodu je evalvatorka staršem na kratko predstavila projekt in evalvacijski vprašalnik, ki ga je treba izpolniti na začetku in na koncu projekta.

Sledila je delavnica z mag. Tilko Jamnik. Ker je bilo srečanje precej pozno, smo se dogovorili, da starši pridejo brez otrok. Starši so se seznanili s pomenom branja in vrstami slikanic (leposlovnimi, poučnimi). Mag. Tilka Jamnik se je z njimi pogovarjala (zakaj se jim zdi kakšna knjiga zanimiva, kaj menijo, da bi se lahko otrok iz nje naučil ...) in jim predstavila branje z novih, zanimivih vidikov. Bili so navdušeni.

3. SREČANJE je potekalo 14. 12. 2016, v pravem prazničnem vzdušju.

Starši so se zbrali v igralnici, od tam pa odšli v 'pravljичno sobo'. Tokrat je otroke pod smrečico čakala novejša leposlovna slikanica tujega izvora *Nasmejani sneženi mož*. Starše sem seznanila z avtoricama. V uvodu sem otrokom povedala, da bo snežak skupaj z nami poslušal pravljico. Zgodbo sem otrokom pripovedovala in med tem z njimi ves čas ohranjala očesni stik. Starši so otroke med pripovedovanjem držali v naročju. Po prebranem je sledil krajši premor za razmislek, nato pa vprašanja odprtega tipa. Ker večina otrok iz skupine še ne govori, so na vprašanja odgovarjali starejši bratci in sestrice.

Na koncu so bili k razmisleku povabljeni še starši: kakšno je po njihovem mnenju sporočilo zgodbe oziroma o čem bi se z otroki pogovarjali v zvezi s knjigo. Strinjali smo se, da niso pomembne materialne stvari, ampak da si je treba vzeti čas za pozornosti, kot so objemi, poljubi; za to, da nekomu povemo, kako ga imamo radi. Pri tem ne smemo pozabiti, kako pomembno je branje za predšolskega otroka in da je čas, preživet ob knjigi, neprecenljivega pomena.

Na 4. SREČANJU, 12. 1. 2017, smo se seznanili z informativnimi slikanicami, poudarek je bil na naravoslovnih knjigah s poskusi. V uvodu sem jih staršem nekaj tudi predstavila, otroci pa so si jih z zanimanjem ogledali. Tudi mi smo izvedli tri poskuse. V prvem smo opazovali 'bežeči poper', v drugem pa smo naredili led iz vode. Nato smo narisali malega modrega in malega rumenega. Ugotovili smo, kaj se zgodi, če se mali rumeni in mali modri združita: dobili smo malega zelenega. Otroci so se pri mešanju barv zelo zabavali. Zgodbo *Mali modri in mali rumeni* sem jim potem še prebrala, otroci pa so si njeno projekcijo ogledali na računalniku. Starše sem seznanila s tem, kako lahko to zgodbo uporabijo in kaj vse se lahko otroci iz nje naučijo. Na koncu smo tudi mi iz barvnih papirčkov sestavili naše družine. Zanimivo je bilo opazovati otroke, ko so trgali, lepili in na koncu sestavili svojo družino. Po velikosti si lahko hitro opazil, kdo je v družini za otroka najpomembnejši.

Tudi to srečanje je minilo v zelo sproščenem in prijetnem vzdušju.

Na 5. SREČANJU smo obravnavali lutke. Starši in otroci so si v uvodnem delu ogledali knjige o izdelavi lutk. Na voljo so imeli več različnih knjig, v katerih je postopek izdelave zelo natančno opisan. Sledila je zgodba *Ovčka Mili*. Ker jo otroci dobro poznajo, sem jih vključila v pripovedovanje. Še enkrat smo obnovili zgodbo in našli vse glavne like. Vsak otrok si je nato izbral, katero žival bo izdelal. Že prej sem jim iz filca sešila 'rokavičke' v različnih barvah (sive, bele in rjave), na katere so otroci dodajali ušesa, oči, trebušček itd. Nastale so prekrasne lutke, s katerimi so otroci uprizorili zgodbo še po svoje. Skupaj smo tako preživeli prijetno in ustvarjalno popoldne.

Dan pred kulturnim praznikom smo izpeljali že 6. SREČANJE. Staršem sem predstavila knjige, s katerimi lahko otroke spodbudimo h gibanju. Najprej smo se temeljito razgibali ob glasbi, nato pa smo si ogledali slikanico *Od glave do pete* (avtor Eric Carle). Pokazala sem jim različne kartonke z živalmi in vozili in jih vprašala, kako bi z njimi otroke pripravili do gibanja. Sklenili smo, da bi bilo najboljšo, če bi otroci posnemali gibanje in premikanje živali in vozil. Sledil je poligon na hodniku, na katerem so uživali predvsem otroci.

Zgodbo *Lov na medveda* smo najprej sede poslušali, potem pa smo se ob njej še gibali. Starši so nato s svojimi otroki izvedli še masažo 'žanjemo pšenico'. Pri vsem pa nismo pozabili na Franceta Prešerna, poslušali smo slovensko himno in si ogledali slovensko zastavo.

Skupaj smo preživeli zelo aktivno in sproščeno popoldne.

Na 7. SREČANJU smo se posvetili matematiki v slikanici. Ker nisem pričakovala toliko staršev in otrok, nisem imela dovolj slikanic, zato so si jih skupaj ogledovali po trije otroci s starši. Ponudila sem jim slikanice *Prodajamo za gube*, *Zelo lačna gosenica*, *Repa velikanka* ter *Mali modri in mali rumeni*. Skupine so nato poročale, kaj so prebrale in katere stvari s področja matematike je mogoče spoznati v posameznih slikanicah.

Sledila je predstavitev slikanice *Zelo lačna gosenica*. Zgodba je zelo preprosta in primerna za otroke prvega starostnega obdobja. V njej je malo besedila, fotografije so velike, knjiga pa ima tudi zavihke, ki otroke še bolj pritegnejo. Bila sem presenečena nad zanimanjem otrok, saj so tudi najmlajši zgodbi pozorno prisluhnili. Mogoče bi po prebranem lahko še nekaj časa posvetili slikanici in jo skupaj še enkrat obnovili ob slikah, da bi videla, koliko mojega pripovedovanja so si otroci zapomnili.

Na koncu smo iz pripravljenih kartonastih škatel izdelovali gosenico. Skupaj smo preživeli še eno prijetno popoldne.

8. SREČANJE smo izvedli v sredo, 5. 4. 2017. Tokrat ni potekalo v naši igralnici, ampak smo se dobili v knjižnici v Komnu. Knjižnica v Komnu je podružnica knjižnice Srečka Kosovela iz Sežane. Na vhodu nas je pričakala knjižničarka Marija Umek, ki je za nas imela pripravljeno presenečenje. Že prej sva se dogovorili, da otrokom pove kakšno pravljico Anje Štefan, ki nam je obljubila obisk ob koncu projekta. Pripravila nam je pravo predstavo o *Bobku in barčici*, ta pa se je nadaljevala v zgodbo o *Bobku in zlatih kokoših*. Nato smo 'iskali gosenice' in si tako ogledali vse prostore v knjižnici.

Odšli smo tudi na mladinski oddelek, kjer smo si ogledali slikanice, zlasti pa kartonke, primerne za mlajše otroke. Sledila je še ustvarjalna delavnica, na kateri so otroci ustvarjali s škrobnimi valjčki.

Skupaj smo preživeli zelo zabavno popoldne in zagotovo se bomo v knjižnico še vrnili, saj nas tam čaka veliko zabavnih knjig in najprijaznejša knjižničarka.

Na 9. SREČANJU, 17. 5. 2017, smo obravnavali naravoslovne vsebine, hkrati pa smo se seznanjali s pismenostjo v vsakdanjem življenju.

Tokrat smo se odpravili na pohod okrog vasi Kobjeglava in Tupelče (po poti devetih kalov). Najprej smo si ogledali tablo, na kateri je bil zapisan potek poti. Ves čas so nas spremljali piktogrami, ki so nam kazali pot. Vsak otrok, udeleženec projekta *V objemu besed*, pa je imel še eno posebno nalogo. S pomočjo ključa za iskanje rastlin je skupaj s staršem ob poti poiskal rastlino, za katero smo se prej dogovorili. Na koncu pohoda smo si ogledali, ali so nalogo vsi uspešno opravili, in prisluhnili zgodbi o žabичah z naslovom *Ljubo doma*.

V ponedeljek, 5. 6. 2017, smo imeli še zadnje, 10. SREČANJE v okviru projekta *V objemu besed*. Potekalo je v vrtcu v Sežani in je bilo namenjeno otrokom iz Štanjela in Senožč.

Bilo pa je to prav posebno srečanje, saj nas je obiskala pravljíčarka in pisateljica Anja Štefan. S svojim ušesa božajočim glasom nam je povedala kar nekaj zanimivih zgodbic, ugank in pesmic. Skupaj z otroki pa je zaigrala prstno igro o rdečem in zelenem škratku. Na koncu je vsem otrokom podelila priznanja za opravljeno predšolsko bralno značko.

Vrtec Sežana, enota Senožeče
Multiplikatorica: Maja Anderlič Može

Poročilo s 1. SREČANJA s starši 16. 11. 2016

Srečanje smo začeli ob 16. uri. V uvodu sem pozdravila starše in se jim zahvalila za udeležbo v tako velikem številu. Naslednji pozdrav je bil namenjen gostjama, mag. Tilki Jamnik, ki sem jo na kratko predstavila in opisala njeno delo, in evalvatoriki dr. Katji Košir. Prisotne so bile tudi Radica Slavkovič, ravnateljica Vrta Sežana, in njena pomočnica Melita Švagelj ter kolegice iz vrta Senožeče.

V uvodu je dr. Koširjeva staršem predstavila projekt V objemu besed in jih prosila, da izpolnijo anketni vprašalnik. Nato smo prisluhnili predavanju mag. Tilke Jamnik. Predstavila je pomen branja in časa, preživetega z otrokom ob branju knjig in pogovoru o njih. Starši se morajo zavedati, da z branjem raznolike otroške literature spodbujajo v otroku pozitiven odnos do branja, knjig in jezika, hkrati pa je skupno branje prvi korak k trajnostnemu razvoju in oblikovanju otrokovega življenjskega sloga. V nadaljevanju so starši skupaj z otroki v prijetnem ozračju prebirali knjige, odgovarjali na njihova vprašanja in prisluhnili njihovim predstavam in spoznanjem. Srečanje smo končali ob 17.50.

Poročilo z 2. SREČANJA 22. 11. 2016

V prvem delu srečanja je tekla beseda o funkcionalni pismenosti in o tem, kako ta pripomore k lažjemu obvladovanju vsakdanjih situacij in izvajanju vseh potrebnih dejavnosti in zakaj so poleg običajne (branje in pisanje) pomembne tudi druge oblike pismenosti (informacijska, digitalna, medijska, finančna, kulturna idr.)

V nadaljevanju smo se skupaj z otroki podali na 'literarni sprehod' po kraju in odkrivali znake (pisne in slikovne), ki so nas usmerjali na različne točke, si ogledali kamnita korita (fontano) s pitno vodo in spomenike ob njej, stari grad, mitnico, staro trgovino, vaško tehtnico, poslopje, kjer je bila včasih ambulanta, itd.

Poročilo s 3. SREČANJA 14. 12. 2016

V prvem delu srečanja sem staršem predstavila nekaj knjig z naravoslovno vsebino. Poudarila sem, kako so te knjige še posebej zanimive za otroke. Po njih lahko brskajo sami ali v družbi družinskih članov. Pri tem je pomembno, da se starši oz. odrasli vedno vsaj potrudijo otrokom odgovoriti na vprašanja, ki se jim zastavljajo, se pa seveda zgodi, da pravega odgovora preprosto ne poznajo. V večini poučnih naravoslovnih knjig so dodana posebna polja ali okvirčki z natančnejšo ali dodatno

razlago, ki so pravzaprav namenjeni odraslim. Knjige z naravoslovno vsebino vabijo male in velike k sodelovanju in eksperimentiranju.

Ker pri svojem delu v vrtcu vedno povezujem področja dejavnosti (npr. narava, umetnost), sem se tudi tokrat odločila za tak način dela. Otrokom in staršem sem prebrala slikanico *Čarobna smrečica* (Melita Osojnik) in jih nato povabila k ustvarjanju smrečice iz različnih materialov. Rezultat so bile smrečice iz papirja, kartona, blaga, plastičnih in lesenih paličic, gumbov itd. Otroci in starši so bili zelo ustvarjalni. Nastali so čudoviti izdelki, ki so jih otroci odnesli domov.

Poročilo s 4. SREČANJA 11. 1. 2017

V uvodu sem otrokom in staršem pokazala nekaj knjig z naravoslovno vsebino, predvsem s poskusi. Pripravila sem nekaj enostavnih poskusov, in jih z otroki tudi izvedla. Otroci so z veseljem sodelovali. Med poskusi sem staršem predstavila še nekaj podrobnosti v knjigah (kako in kje poiščejo informacije, kje dobijo dodatna navodila in strokovno razlago poskusov itd.). Zadnji poskus sem povezala s področjem umetnosti. Slikala sem z modro in rumeno tempero ter ju mešala, kar je bila motivacija in uvod v poslušanje pravljice Mali modri in mali rumeni. Otroke in starše sem povabila na blazino, jim na platno projicirala slike in prebrala pravljico. Srečanje smo zaključili z ustvarjanjem svoje pravljice.

Poročilo s 5. SREČANJA 31. 1. 2017

Srečanja se je udeležilo manj otrok in staršev, saj je veliko otrok zbolelo. V igralnici sem staršem predstavila nekaj knjig z različno vsebino (o gibanju, o človeškem telesu, o zdravi prehrani itd.). Skupaj z otroki so si jih ogledovali in se ob njih pogovarjali. Otroci so bili dokaj nemirni, saj sem na vabilu zapisala, da bo srečanje gibalno obarvano in naj prinesejo s seboj športno opremo, zato so komaj čakali obljubljeni.

V telovadnici sem jim pripravila nekaj gibalnih tem: izlet v živalski vrt (z obroči), obisk gradu in njegovih prebivalcev (s penastimi črvi), potop v morje in obisk frizerskega salona (s padalom). Otroci in starši so z veseljem sodelovali, ob odhodu pa z zanimanjem vpraševali, kdaj se zopet vidimo na delavnicah. Povabila sem jih, da se srečamo že čez teden dni, dan pred kulturnim praznikom.

Poročilo s 6. SREČANJA 7. 2. 2017

Na srečanju smo se posvetili poeziji. Pred vrati je bil Prešernov dan, zato sem predstavila nagrajeno slikanico *Zdravljica*, ki jo je ilustriral Damijan Stepančič. Ker je Stepančič Senožečan, je bilo zanimanje še večje. Slikanica je pritegnila otroke, še bolj pa odrasle, saj posamezne kitice spremljajo nekateri pomembni možje in žene iz slovenske zgodovine, od barona Žige Herbersteina, Janeza Vajkarda Valvazorja, Ite Rina, Kristine Brenkove, Primoža Trubarja, Rudolfa Cvetka (tudi Senožečan), Srečka Kosovela do Jožeta Plečnika.

Ob koncu srečanja so starši pripravili kviz *Kdo je kdo?*, v katerem je bilo treba poznati različne elemente iz slovenske zgodovine (denimo vaško situlo) ter znane osebe in njihov vpliv na slovensko kulturo. Pri tem so si pomagali z legendo upodobljenec na koncu knjige.

Poročilo s 7. SREČANJA 24. 3. 2017

V dvorani Rudolfa Cvetka v Senožečah je potekala tradicionalna prireditev Vrtec se predstavi, ki jo pripravljamo strokovne delavke vrtca Senožeče v sodelovanju s KUD Pepca Čehovin - Tatjana iz Senožeč in s katero obeležimo tudi dva lepa pomladanska praznika, dan žena in materinski dan.

Ker se je bližal mednarodni dan knjige za otroke, smo si prireditve zamislile kot Pravljično deželo. Pripravljena je bila gledališka predstava po knjižni predlogi Brigitte Weninger z naslovom *Bavbav*. Pred polno dvorano so se predstavili vsi otroci iz vrtca, najstarejši otroci iz skupine Dinosaurji z izštevankami, petjem in plesom, mlajši otroci iz skupine Zajčki s plesom z dežniki in najmlajši otroci iz skupine Polžki pa s kratkim filmom. Kot gostje na prireditvi so sodelovali otroci iz OŠ Senožeče in plesna skupina *Srebrna*.

Poročilo z 8. SREČANJA 24. 4. 2017

Tokratno srečanje je bilo posvečeno matematiki. V uvodnem delu so starši prisluhnili temu, kako se igramo matematiko v vrtcu ter kje in kako v slikanicah najdemo matematiko (štetje, barve, odnosi itd.).

V drugem delu so si starši in otroci ogledali projekcijo pravljice Zelo lačna gosenica. Na to temo so otroci kasneje v drevesni diagram razvrščali, kaj je gosenica pojedla in česa ni, in tako pokazali staršem, da obstaja matematika tudi v vrtcu.

Otroci in starši skupaj so iz nogavic, volne, gumbov in žice ustvarili gosenice, ki so jih otroci odnesli domov.

Poročilo z 9. SREČANJA 15. 4. 2017

V prvem delu so starši prisluhnili krajšemu predavanju o čarobni moči lutke:

- Lutka ima izjemen didaktičen pomen, vzgojno funkcijo, psihološko in sociološko moč.
- Otroci verjamejo, da je najbolj prav tisto, kar lutka pove. Domišljijским likom velikokrat verjamejo bolj kot realnim osebam v vsakdanjem življenju.
- Lutke pomagajo pri razreševanju najrazličnejših težav.
- Lutka pripomore k medsebojnemu sodelovanju in odpravljanju konfliktov.
- Lutka pomaga razumeti tabuje.

V drugem delu so starši in otroci spoznali vrste lutk (vsaka je imela svoj nastop) in si ogledali lutkovno igrico *Ježek išče prijatelja*. Pravljična je bila pripravljena kot digitalna zgodba. Za konec so ustvarjali lutke iz papirja, usnja, blaga, nogavic itd. Nastali so čudoviti izdelki, ki smo jih razstavili v garderobi vrtca.

Poročilo z 10. SREČANJA 5. 6. 2017

V ponedeljek, 5. 6. 2017, smo imeli še zadnje srečanje *V objemu besed*. Potekalo je v vrtcu v Sežani in je bilo namenjeno otrokom iz Štanjela in Senožeč.

To je bilo prav posebno srečanje, saj nas je obiskala pravljíčarka in pisateljica Anja Štefan. Povedala nam je nekaj zanimivih zgodbic, ugank in pesmic. Skupaj z otroki je zaigrala prstno igro o rdečem in zelenem škratku. Na koncu je vsem otrokom podelila priznanja za opravljeno predšolsko bralno značko.

4 Vrtec Krojaček Hlaček Prevalje (vrtec pri Osnovni šoli Franja Goloba Prevalje)

Multiplikatorki: Jelka Može in Eva Podovšovnik

1. SREČANJE je potekalo v Vrtcu Krojaček Hlaček Prevalje v sredo, 9. 11. 2016. Obiskala nas je mag. Tilka Jamnik in staršem pojasnila pomen družinske pismenosti. Predstavila je kakovostne slikanice za prvo in drugo starostno obdobje. Predavanje je bilo zanimivo, saj je staršem na nevsiljiv način predstavila pomen branja v predšolskem obdobju. V drugem delu so se jim pridružili otroci. Skupaj s starši so si po željah otrok ogledovali, prebirali in brali slikanice, ki jih je s seboj prinesla gostja.

Starši in otroci so bili s predavanjem in druženjem izredno zadovoljni. O tem so naslednji dan z navdušenjem poročali tistim staršem, ki jih ni bilo na srečanju, in štiri izmed njih prepričali, da so se oglasili pri vzgojiteljicah in prosili za vključitev v projekt.

2. SREČANJE v vrtcu Krojaček Hlaček Prevalje v projektu *V objemu besed* je potekalo v dveh skupinah. Multiplikatorki sta se odločili za delavnico s pravljico *Muco Copatarica*.

V prvem starostnem obdobju je pravljico otrokom in staršem ob ilustracijah prebrala vzgojiteljica, v drugem starostnem obdobju pa se je za branje pravljice javil kar eden izmed staršev.

Po končanem branju sta multiplikatorki udeležencem dali navodila in predstavili potek dela in model izdelovanja. Starši so skupaj z otroki narisali kroj za copato, vsak otrok si je izbral barvo filca. Skupaj s staršem sta izrezala posamezne dele copate in jih nato z volno sešila v celoto.

Med ustvarjanjem so otroci in starši prizadevno sodelovali in skupaj preživeli prijetno popoldne. Otroci so bili zelo veseli svojih izdelkov, te so potem tudi odnesli domov.

3. SREČANJE v vrtcu Krojaček Hlaček Prevalje v projektu *V objemu besed* je potekalo v dveh skupinah.

Skupaj s starši so se otroci odpravili v Koroško osrednjo knjižnico dr. Franca Sušnika na Ravnah na Koroškem – pionirski oddelek, kjer jih je pričakala knjižničarka Jelka Kos. V prvem in drugem starostnem obdobju je najprej otrokom in staršem prebrala pravljico ob ilustracijah.

Knjižničarka je nato staršem predstavila pionirsko knjižnico, kakovostne knjige za predšolske otroke za ustrezno starostno obdobje, pomen branja predšolskemu otroku in informacije ob vpisu v knjižnico. Nekaj staršev nečlanov knjižnice je nato vanjo vpisalo svoje otroke.

Po končani predstavitvi so otroci skupaj s starši prelistali in prebrali nekaj slikanic ter si sposodili knjige, ki so jim bile všeč.

Otroci in starši so bili zadovoljni in so se veselili novega srečanja.

4. SREČANJE v vrtcu Krojaček Hlaček Prevalje v projektu *V objemu besed* je potekalo v dveh skupinah. Multiplikatorki sta se odločili, da za delo pripravita kopico najrazličnejših receptov. Starši so skupaj z otroki prebrali recepte, si nato izbrali enega, se oskrbeli s potrebnimi sestavinami zanj, jih stehali, po postopku zgnetli in nato oblikovali v ježke in kroglice.

Otroci in starši so pri ustvarjanju spet zgleđno sodelovali in preživeli še eno prijetno popoldne, po končanem delu pa so se vsi zasluženó posladkali s pecivom.

5. SREČANJE je potekalo v Vrtcu Krojaček Hlaček Prevalje v četrtek, 2. 2. 2017. Obiskala nas je Aleksandra Kocmut, pisateljica otroških pravljič, ki je staršem predstavila svoja dela, otrokom prebrala pravljič, jim zastavila nekaj ugank in jih z odprtimi vprašanji spodbujala k sodelovanju.

Pisateljica je s seboj pripeljala tudi svoja otroka, ki sta z lutkami in igranjem kitare še popestrila njeno predavanje, tako da je bilo navdušenje obiskovalcev popolno. Pisateljica je za konec s toplimi besedami staršem položila na srce, naj otrokom čim več berejo!

6. SREČANJE je potekalo v Vrtcu Krojaček Hlaček Prevalje v četrtek, 9. 3. 2017. Obiskal jih je kar krojaček Hlaček sam – Aljoša Hancman, pisatelj otroških pravljič, ki je otrokom in staršem pripovedoval pravljič o razbojniku Cincinu.

Otroci so se s starši razdelili v dve skupini in likovno ustvarjali po pripovedovani vsebini, svoje izdelke pa so odnesli domov. Oboji so bili z druženjem izredno zadovoljni.

7. SREČANJE projekta *V objemu besed* je potekalo v Vrtcu Krojaček Hlaček Prevalje v četrtek, 30. 3. 2017. Tokrat je bilo srečanje namenjeno samo staršem, povabljenka pa je bila zbirateljica in zapisovalka ljudskih izročil Marta Repanšek. Predstavila je svoje knjige in razložila, kako je sploh začela zbirati bajže (povedke) na Koroškem. Predstavila je zanimive zgodbe, ki jih je slišala od pripovedovalcev, nato pa je povabila še starše, naj ji razkrijejo kakšno zanimivo prigodo iz svojega življenja ali življenja svojih bližnjih. Skupaj so preživeli izredno zanimivo popoldne ter z velikim navdušenjem in zadovoljstvom odšli domov.

8. SREČANJE je potekalo v Vrtcu Krojaček Hlaček Prevalje v četrtek, 13. 4. 2017.

Srečanje je bilo razdeljeno na dva dela. Otroci druge starostne skupine so spoznali planete, zvezde in naše osončje. Na maketi so si ogledali, kako si planeti sledijo v osončju. Staršem so zdeklamirali pesmi *Zvezdica* in *Luna*, nato pa so si skupaj z njimi in z društvom *Polaris* s teleskopom ogledali zvezde in luno.

Otroci prvega starostnega obdobja so skupaj z vzgojiteljico prebrali pravljico *Pingvin Osbert*, se nato razdelili v skupine ter ustvarjali pingvinja očala in lutko na palici. Na koncu sta jih obiskala še pingvina in skupaj z otroki in starši ob glasbi zaplesala pingvinji ples.

Starši in otroci so bili s druženjem izredno zadovoljni.

9. SREČANJE projekta *V objemu besed* je potekalo v Vrtcu Krojaček Hlaček Prevalje v dveh starostnih skupinah v četrtek, 20. 4. 2017.

Tokrat je bil gost slikar znanih Prežihovih likov Leander Fužir. Otrokom in staršem je predstavil sebe in svoj način dela. Pred njimi je z ogljem narisal dva motiva iz Prežihovih del – *Solzice* in *Čez goro k očetu*. Nato je povabil še starše in otroke, da so se sami preizkusili v risanju z ogljem. Starejši otroci so sledili risanju slikarja in so se osredotočili na izbrano pripovedko, medtem ko so najmlajši risali po svojih sposobnostih in trenutnem navdihu. Slikar je na koncu vsem udeležencem podaril svoje delo *Solzice*.

Otroci so navdušeni odšli domov.

10. SREČANJE projekta *V objemu besed* je potekalo v Vrtcu Krojaček Hlaček Prevalje v četrtek, 4. 5. 2017.

Tokrat nas je v vrtcu obiskala pisateljica Vesna Radovanović. Otrokom se je predstavila in povedala, kako piše knjige. Prebrala jim je nekaj svojih knjig, za zaključek pa podelila diplome in igralne kocke.

Skupaj smo preživeli prijetno ter zanimivo popoldne.

Starši so se ob zaključku projekta z velikim navdušenjem zahvalili vzgojiteljicama za zanimive in dobro pripravljene delavnice.

5 Vrtec Litija

Multiplikatorja: Luka Sterle in Tanja Hauptman

Vzgojitelj Luka Sterle:

Na začetku šolskega leta 2016/2017 je imela Modra skupina 21 otroki (v sedmih družinah niso govorili slovenskega jezika), zato se je ravnateljica odločila, da vodjo oddelka Luko Sterleta (z njegovo privolitvijo) vključi v pilotni projekt *V objemu besed*. Vzgojitelj je imel prvo srečanje z vodstvom projekta na predavanju na Pedagoški fakulteti v Mariboru, kjer je opravil 30-urno izobraževanje.

V Modri skupini je vzgojitelj prilagodil predhodno načrtovano delo temu projektu. Začetek delavnic, ki so bile v osnovi načrtovane za starše in otroke iz družin, ki so dvojezične, socialno šibkejše itd., je odprla mag. Tilka Jamnik s predavanjem za starše, usmeritvami pri branju z otroki in na koncu še s konkretnim branjem z malčkom v naročju. Luka Sterle je nato delavnice izvajal vsakih 14 dni, ob

torkih ali sredah. Tematike so bile raznolike, saj so delavnice potekale v strnjem, a vseeno daljšem obdobju, kar je omogočilo dokaj dobro udeležbo družin. Srečanj je bilo 10:

- Obisk mag. Tilke Jamnik (kako in kaj brati otroku)
- Promet v naši okolici in širše (ob pomoči zgodbe *Mihec gre prvič okoli sveta* Andreja Rozmana Roze)
- Zima in dobri možje (ob pomoči zgodbe *Hlodko* Julie Donaldson)
- Obisk knjižnice (ob pomoči zgodbe *O miški, ki je zbirala pogum* Nine Mav Hrovat)
- Moja družina (ob pomoči zgodbe *Moja Družina* Andree Petrlik Huseinović)
- Izmišljeni recepti za peko palčk (literatura, stare kuharice)
- Slovenija, značilnosti (didaktični material za igro *spomin in kam me moraš umestiti*)
- Izdelovanje lutk na ekološko temo (ob pomoči zgodbe *Hej, kaj tako smrdi?* Julie Jarman)
- Gregorjevo, izdelovanje splavov (branje zgodb na temo ptičkov, zaljubljenecv in starih običajev)
- Obisk pisateljice Barbare Hanuš (predstavitev njenih del, igre z besedami)

Otroci, ki so obiskovali delavnice, so prejeli knjižno gradivo (pet slikanic), revijo, plakat *Abeceda* in igralne kocke ter zgoščenko s pravljičami.

V Modri skupini je bilo opaziti, da so otroci veliko bolje sodelovali pri bralni znački, saj so tisti, ki so se udeležili delavnic, prinašali v vrtec knjige, ki so jih dobili v trajno last v sklopu projekta *V objemu besed*, in jih predstavljali drugim otrokom. Delavnic so se poleg staršev otrok udeleževali celo stari starši in z nami delili modrost in zgodbe iz svojih otroških let.

Tudi po koncu delavnic bo vzgojitelj nadaljeval aktivnosti, ki širijo besedni zaklad otrok, krepijo njihovo samozavest in jih osrečujejo, starše pa bo spodbujal, naj jim čim več berejo.

Vzgojiteljica Tanja Hauptman:

Od oktobra do marca je bilo 10 srečanj v okviru projekta *V objemu besed*. Iz prvega starostnega obdobja se je v Vrtcu Litija projekta udeleževalo 13 otrok. Starši, ki so se vključili v projekt, so otroke redno vozili na bralne ure. Srečanja je vzgojiteljica zasnovala po načelu bralne urice in delavnice. Na vseh 10 srečanjih se je trudila obravnavati tematiko z vseh področij učnega načrta skozi besedo in pravljičice. Veliko pozornosti in skrbi je namenila govoru ter spodbujanju govornega izražanja pri otrocih. Prvo srečanje je bilo namenjeno predstavitvi in seznanjanju staršev s projektom, njegovim namenom in predvidenimi pozitivnimi učinki. Tema drugega srečanja je bila likovna (mešanje barv). Na tretjem srečanju smo obravnavali družbo in medsebojno sodelovanje. Na četrtem srečanju so otroci spoznavali knjižnico in poklic knjižničarja, na petem in šestem pa so skupaj s starši pripravili dramsko predstavo. Na sedmem in osmem srečanju so se otroci seznanili s kuharskimi recepti in kuhanjem ter s prometnimi znaki in drugimi piktogrami, na devetem so obravnavali sence, na desetem pa jih je obiskala pisateljica. Na teh delavnicah so otroci spoznavali in počeli veliko tega, kar v rednem vrtčevskem času težje izvedemo. Otroci so na koncu vsake delavnice dobili nagrado – knjigo (razdeljenih je bilo šest slikanic), igralne karte, plakat, igralne kocke in zgoščenko. Po slikanicah so pogosto posegali tudi dopoldne v vrtcu (v kotičku 'igram se z besedami'). Izvajali smo tudi bralno značko: otroci so morali čez leto skupaj s starši prebrati dve slikanici in v vrtcu deklamirati krajšo pesem. Starši in otroci so v projektu *V objemu besed* uživali in delavnice z veseljem in redno obiskovali. V vrtcu Litija smo delavnice izvajali enkrat na 14 dni od oktobra do marca.

Vzgojitelja Luka Sterle in Tanja Hauptman: 1. SREČANJE z mag. Tilko Jamnik, 3. 11. 2016, z začetkom ob 17. uri

Predavateljica mag. Tilka Jamnik je v uvodu predstavila pomen branja in družinske pismenosti. Starše je seznanila o splošnem pomenu komunikacije med otrokom in staršem ter o pomembnosti

vsakdanjega pogovora med otrokom in odraslim. Predstavila je različne vrste knjig, svetovala, kje poiskati dobro knjigo in na kaj je treba biti pozoren pri tem. Poudarila je, da je knjiga tudi odlična spodbuda za krepitev otrokove vedoželjnosti. Nato je namenila nekaj besed projektu *V objemu besed*. Starše je povabila, naj skupaj z otroki prelistajo knjige, ki jih je v ta namen izbrala. Opazovala je, kako se otroci odzivajo na knjigo in v kakšnem odnosu so s starši, ki jim knjigo berejo.

Vzgojitelj Luka Sterle: 2. SREČANJE s starši. Tema: Promet v naši okolici in širše. Zgodba: *Mihec gre prvič okoli sveta* (Andrej Rozman Roza). Datum: 9. 11. 2016

Drugo srečanje je bilo prometno obarvano. S prometom so se seznanjali v Modri skupini že ves teden pred tem. Vzgojitelj je otroke med sprehodi seznanjal s prometnimi znaki in napisi. Otroci so hitro ugotovili, da imajo različne oblike in različne barve prometnih znakov svoj pomen. Da kvadratna oblika pomeni obvestilo, trikotna oblika v rdeči in beli barvi nevarnost, okrogla z modro in belo pa obveznost. Otroci so v času pogovora o prometu zelo pozorni na vse znake. Tudi starši opažajo, da jih med vožnjo vprašujejo o znakih, ki jih vidijo na cesti, ali opozarjajo nanje. Druga delavnica je bila izvedena v enoti Ribica, kjer so otroci uvodoma dobili knjige o prevoznih sredstvih in prometnih znakih. Zanimanje za knjige je bilo veliko, saj so otroci dolgo časa posegali po njih in jih skupaj s starši ogledovali.

V glavnem delu je vzgojitelj povabil otroke in starše k poslušanju zgodbe *Mihec gre prvič okrog sveta* Andreja Rozmana Roze. Z zgodbo jim je pokazal, kako lahko prideš okrog sveta ob upoštevanju prometnih znakov. Po prebranem je vprašal otroke o prometnih znakih in prevoznih sredstvih, ki jih je Mihec videl na poti. Otroci so pozorno poslušali zgodbo in opazovali ilustracije, saj so našteali vsa prevozna sredstva in opisali večino prometnih znakov v zgodbi. Nato so skupaj odšli iz vrtca in poiskali nekaj prometnih znakov, se pogovorili o njih in se vrnili v igralnico. Tam so iz kartona izrezali like prometnih znakov in jih pobarvali s temperami.

Dejavnost se nadaljuje tako, da bodo otroci naredili prevozna sredstva iz velikih kartonastih škatel. Z njimi se bodo po prostorih vrtca igrali tako, da bodo upoštevali prometno signalizacijo. Matematični liki (kvadrat, krog in trikotnik) bodo služili tudi kot didaktična gibalna igra, ki je še v nastajanju. Starši in otroci so bili s srečanjem zelo zadovoljni in so se veselili naslednjega srečanja.

Vzgojiteljica Tanja Hauptman: 2. SREČANJE s starši. Slikanica: *Mali modri in mali rumeni* (Leo Lionni). Tema: Barve. Datum: 15. 11. 2016

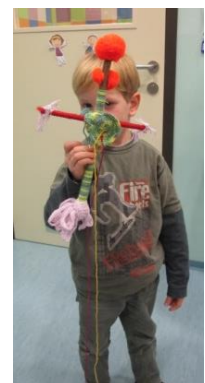
Na drugem srečanju je vzgojiteljica otroke in starše povabila k poslušanju zgodbe *Mali modri in mali rumeni* Lea Lionnija. Ob pomoči zgodbe so se seznanili s pomenom prijateljstva, pa tudi z barvami. O zgodbi so se pogovorili, nato pa skupaj z vzgojiteljico mešali barve in ugotavljali, kaj z mešanjem nastane. Pri delu so se jim pridružili starši in skupaj so naslikali portret svojega prijatelja, sorodnika ipd. Otroke je nato vzgojiteljica prosila, naj pospravijo barvo in umijejo čopiče ter lončke (navajanje na samostojnost in odgovornost). Povabila jih je še v krog, kjer so odgovarjali na zastavljena vprašanja in se razvrščali glede na barvo hlač, copat, nogavic ipd. Iz škatle so zatem izvlekli vsak svojo barvno sličico in jo razvrstili po barvi v naprej pripravljene shemi. Ob koncu so se vidno zadovoljni otroci, starši in vzgojiteljica dogovorili za naslednje srečanje.

Vzgojitelj Luka Sterle: 3. SREČANJE s starši. Zgodba: *Hlodko* (Julia Donaldson). Tema: Zima in dobri možje. Datum: 30. 11. 2016

Tretje srečanje je bilo zimsko obarvano, saj so otroci v dneh pred srečanjem s starši že okrasili igralnico. V prvem delu delavnice so prebirali knjige o treh decembrskih dobrih možeh. Večina otrok je te v slikanicah prepoznala, jih je pa tudi nekaj iz drugih kultur, ki teh mož ne poznajo. Zato so otroci

že dopoldne v vrtcu govorili o naših običajih in decembrskem obdarovanju, ki se začne že s sv. Miklavžem. Vzgojitelj je nato prebral zgodbo *Hlodko*. Med branjem je bilo slišati komentarje otrok, ki jih je zgodba in slika očarala, toda po končanem branju, ko jih je vzgojitelj vprašal, kdo so dobri moške, so zaradi treme kar obnemeli. Po manjši spodbudi so vendarle našteali vse tri. A to vzgojitelju ni bilo dovolj, zato jih je vprašal, kako jih ločimo med seboj in kdaj nas obiščejo. Tudi na ta vprašanja je čez nekaj časa dobil pravilne odgovore, nato pa jih napeljal na glavnega junaka zgodbe, Hlodka. Rekel je, da je zunaj že mrzlo in da je treba Hlodka obleči. Ponudil jim je veje različnih velikosti in oblik in veliko pisane volne. Otroci in starši so se takoj lotili dela, izbrali svojega Hlodka, volno in škarje. Nekateri so prijeli celo za ponujeno kvačko in začeli kvačkati klobučke za svojo lutko. V trenutku je postala igralnica delavnica, kjer se je v živahnem sodelovanju na veliko lepilo, rezalo in striglo. Pisani cofki so postali oči, popek ali pokrivalo, Hlodki pa prelepe deklice v sijočih oblekah ali pa letéči bojvniki z dolgimi krili. Nekateri otroci so svoje lutke tudi poimenovali. Po končani izdelavi Hlodkov so se z njimi igrali v kotičkih igralnice. Še naslednji dan so jih prinesli v vrtec in se igrali z njimi.

Vzgojiteljica Tanja Hauptman: 3. SREČANJE s starši. Slikanica: *Oliver hoče objem* (David Melling).
Tema: Barve. Datum: 29. 11. 2016

Za tretje srečanje so otroci skupaj z vzgojiteljico prebrali slikanico *Oliver hoče objem*. Pogovarjali so se o počutju in čustvih ter o njihovem izražanju, nato pa je vzgojiteljica otroke in starše povabila za mize k izdelovanju 'prazničnih objemčkov' iz filca. Na pol zašitim lutkam je bilo treba dokončati še obraz. Na koncu so otroci v znak prijateljstva izdelane 'objemčke' med seboj zamenjali in skupaj s starši pokazali še objeme iz slikanice. Otroci in starši so iz vrtca odhajali zadovoljni in sproščeni.

Vzgojitelj Luka Sterle: 4. SREČANJE s starši. Zgodba: *O miški, ki je zbirala pogum* (Nina Mav Hrovat)
Tema: Obisk knjižnice. Datum: 14. 12. 2016

Četrto srečanje se je začelo ob 17. uri s kratkim sprehodom od vrtca Ribica do Knjižnice Litija. Tam je otroke pričakala pravljíčarka Tatjana Renčelj, višja bibliotekarka, jih popeljala skozi knjižnico in jim predstavila nekaj oddelkov (mladinski, odrasli, oddelek z igračami, videovsebine). Poudarila je, naj obiskovalci po potrebi poiščejo pomoč pri knjižničarju, naj jim ne bo nerodno vprašati za nasvet in da je na knjige treba paziti, kajti izposojene gredo skozi veliko rok. Na mladinskem oddelku nam je pokazala nekaj primerov uničenih knjig (polite, popisane, strgane, obgrizene ipd.) in povedala, kako naj ravnamo s knjigami. Opozorila je tudi na to, da je treba biti v knjižnici tiho in da je v njej prepovedano tehati. Otroci in starši so jo pozorno poslušali in jo tudi kaj vprašali. Za konec jim je povedala zgodbo *O miški, ki je zbirala pogum*. 'Miška' je nato otrokom razdelila bonbone, knjižničarka pa jim je postavila nekaj vprašanj. Otroci so pravilno odgovorili na vsa vprašanja, kar je pokazalo, da

so si zgodbo dobro zapomnili, potem pa so si sami izbirali knjige in si jih skupaj s starši ogledali. Pravljičarka je otroke in starše zelo pohvalila, rekoč da že dolgo ni imela tako poslušne in umirjene skupine.

Vzgojiteljica Tanja Hauptman: 4. SREČANJE s starši. Slikanica: *Pravljica o knjigi* (Miro Erzin). Tema: Obisk knjižnice. Datum: 23. 12. 2016

Skupaj z vzgojiteljico so otroci in starši obiskali knjižnico Litija. Knjižničarka je zbranim pojasnila pravila vedenja v knjižnici ter jih poučila o vpisu v knjižnico in o tem, kje lahko najdejo slikanice, primerne starosti otrok. Otrokom je ob pomoči lutke in skrinje z uničenimi knjigami slikovito pokazala, na kaj morajo biti pozorni pri ravnanju s knjigami. Na koncu so se vsi otroci vpisali v knjižnico, dobili svoje izkaznice in skupaj odšli po poti do vrtca.

Vzgojitelj Luka Sterle: 5. SREČANJE s starši. Zgodba: *Moja družina* (Andrea Petrlik Huseinović). Tema: Moja družina. Datum: 10. 1. 2017

Družinska tema je v vrtcu ena najbolj priljubljenih, saj se otroci o svojih družinah radi razgovorijo. Na petem srečanju smo si pomagali s knjigo *Moja družina* pisateljice Andree Petrlik Huseinović. Pred branjem so starši skupaj z otroki pogledali knjige o družini v vrtčevski knjižnici. Otroci so staršem pokazali svoje najljubše slikanice in jim podrobno obnovili njihovo vsebino. Nato je vzgojitelj prebral slikanico *Moja družina* in vprašal otroke, ali vedo, kakšno delo opravljajo njihovi starši. Na vprašanje jih je odgovorilo le nekaj, nekateri pa so si celo izmislili poklice staršev in s tem nasmejali vse udeležence. Po končanem pogovoru so otroci prejeli list A3 s praznim družinskim drevesom za štiri generacije, starši pa so ga izpolnili z ustreznimi podatki. Otroci so med tem polepili drevo z listki in nastala je trganka. Zanimivo je, da so imeli nekateri starši podatke o svojih prednikih celo izpred 300 let.

Vzgojiteljica Tanja Hauptman: 5. SREČANJE s starši. Slikanica: *Mišek Tip noče jesti* (Anna Casalis). Tema: Kuhanje (branje receptov, matematika). Datum: 10. 1. 2017

Otroci so na srečanje po dogovoru z vzgojiteljico prinesli kos jušne zelenjave. Po prebrani zgodbi *Mišek Tip noče jesti* so se s starši razdelili v skupine glede na prineseno zelenjavo (razvrščanje). Za mizami so ob pomoči staršev olupili in narezali zelenjavo za juho. Medtem ko se je juha kuhala, so otroci zapisali recept na plakat in ga izobesili v garderobi. Recept so ob pomoči staršev opremili s fotografijami in besedilom. Z vzgojiteljico so nato pripravili pogrinjke in uredili igralnico. Skupaj so juho tudi pojedli in se posladkali še s palačinkami, ki so jih med kuhanjem juhe pripravili starši.

Vzgojitelj Luka Sterle: 6. SREČANJE s starši. Knjižno gradivo: različne kuharske knjige (kuharice). Tema: Izmišljeni recepti za peko palčk. Datum: 1. 2. 2017

V Modri skupini so izmišljeni recepti zelo priljubljeni, saj si otroci v jutranjem krogu velikokrat izmišljajo recepte, na podlagi katerih kasneje malo za šalo in malo za res kaj pričramo oz. skuhamo. Na mizi smo imeli nekaj kuharic z recepti o različnih jedeh, ki so bili opremljeni še s slikami. Otroke in starše so knjige takoj privabile k listanju. Kasneje je vzgojitelj predstavil nekaj receptov za peko kruha, a je zaradi časovne stiske nato predlagal peko palčk, s čimer so se starši in otroci strinjali. Otroci so se odločili za pripravo sezamovih palčk, s starši so zamesili testo in ga dali počivat. Med tem časom so vsi napisali svoj izmišljeni recept. Ideje so bile zelo zanimive, saj so otroci v testo dodajali zemljo, straniščno ščetko, velikega kita, razbito steklo itd.

Po 30 minutah je testo vzšlo. Otroci so naredili palčke, vzgojitelj pa jih je dal v pečico. Med peko so otroci svoje recepte pobarvali. Ko so bile palčke spečene, so jih s starši z velikim apetitom pojedli in jih poplanknili s toplim sadnim čajem. Otroci so bili polni pohval o kakovosti spečenih dobrot.

Vzgojiteljica Tanja Hauptman: 6. SREČANJE s starši. Slikanica: *Mihec gre prvič okoli sveta* (Andrej Rozman Roza). Tema: Promet. Datum: 24. 1. 2017

Srečanje je bilo prometno obarvano, saj je v zgodbi Mihec obkrožil svet z različnimi vozili in prevoznimi sredstvi. Nekateri znaki so otrokom znani in razumljivi, nekateri pa še ne. Otroci so hitro ugotovili, da imajo različne oblike in različne barve prometnih znakov svoj pomen. Na sprehodu so bili zelo pozorni na vse znake. V glavnem delu je vzgojiteljica povabila otroke in starše k poslušanju zgodbe *Mihec gre prvič okrog sveta* Andreja Rozmana Roze. Vzgojiteljica je nato povprašala otroke o prometnih znakih in prevoznih sredstvih, ki jih je Mihec videl na poti. Otroci so pozorno poslušali zgodbo in opazovali ilustracije, saj so našteali vsa prevozna sredstva in opisali večino prometnih znakov v zgodbi. S starši so nato izdelali prometni znak in cesto na tleh igralnice. S svojim prometnim znakom so z vzgojiteljico odšli na krajši sprehod okoli vrtca in poiskali nekaj prometnih znakov. O njih so se pogovorili ob poti.

Vzgojitelj Luka Sterle: 7. SREČANJE s starši. Knjižno gradivo: Različne knjige o slovenskih značilnostih. Tema: Slovenija (značilnosti). Datum: 15. 2. 2017

Na Prešernov praznik so se v jutranjem krogu pogovarjali o Sloveniji. Vzgojitelj je otrokom naštel najbolj znane slovenske kraje in njihove posebnosti, za delavnico s starši pa z vzgojiteljico pripravil knjižno gradivo z opisi slovenskih značilnosti in slikovno gradivo, velik obris Slovenije z magneti, ki služi kot pomoč za didaktično igro *Slovenija*. Na začetku delavnice so otroci staršem povedali, kaj vse vedo o Sloveniji. Vzgojitelj je pozval starše, naj tudi oni povedo nekaj dejstev in posebnosti o naši državi, pri čemer se je razvil živahen pogovor. Nato je pred vse prisotne nastavil slike o značilnostih Slovenije za igro spomin. Starši in otroci so morali poiskati ustrezen par in ga poimenovati. Pravilni par je vsakdo obdržal zase. Po končani igri je imel vsak udeleženec igre vsaj en par, ki ga je moral umestiti na velik plakat z obrisom Slovenije. Pri tem jim je bil v pomoč plakat Slovenije s slikami naših posebnosti. Otroci so bili zelo pozorni, da so pravilno nastavili slike in po potrebi drug drugega opozarjali na nepravilnosti.

Po tej delavnici je nastal tudi zbirnik slovenskih posebnosti, ki ga lahko starši in otroci pred igralnico Modre sobe prelistajo in tudi odigrajo igro spomin.

Vzgojiteljica Tanja Hauptman: 7. SREČANJE s starši. Slikanica: *Povodni mož* (France Prešeren). Tema: Moja Slovenija. Datum: 7. 2. 2017

Otroci so v vrtcu skupaj s starši poslušali pesem *Povodni mož*. Otroci so bili z pesmijo že seznanjeni, saj so že ves teden spoznavali državne simbole in življenje Franceta Prešerna. Po pogovoru o slovenski državi, pesmi in simbolih Slovenije so izdelali slikopis slovenske himne in jo ob pomoči tega in staršev zapeli. Skupaj so izdelali tudi vstopnice za predstavo *Rime tako in drugače, pa še Prešeren ti po glavi skače*. Otroci so vstopnice kupili ob koncu delavnice pri izhodu. Vzgojiteljica je tedaj otrokom razdelila grb občine Litija, grb Slovenije in slovensko zastavo. Skupaj so odšli na sprehod po Litiji in poiskali ter fotografirali državne simbole v mestu. Po prihodu v vrtec so otroci v igralnih kotičkih v igralnici uprizorili predstavo *Rime tako in drugače, pa še Prešeren ti po glavi skače* na osnovi *Povodnega moža*. Starši so bili nad predstavo otrok navdušeni.

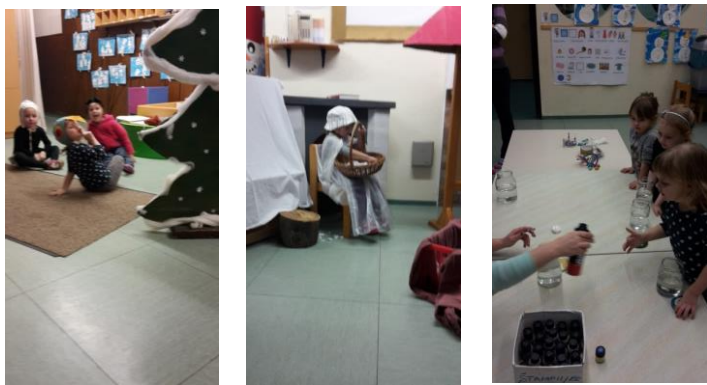
Vzgojitelj Luka Sterle: 8. SEČANJE s starši. Knjižno gradivo: *Hej, kaj tako smrdi?* Julia Jarman. Tema: Izdelovanje lutk – ekovsebine. Datum: 22. 2. 2017

V času prebujanja narave več časa preživimo zunaj. Večkrat odidemo v gozd ali na sprehod in opazimo stvari, ki jih v drugih letnih časih ne. Vzgojitelj je otrokom prebral zgodbo *Hej, kaj tako smrdi?* in jih vprašal, kaj oni počno, da je naš planet čistejši in bolj urejen. Otroci so imeli veliko zamisli in rešitev, ubesediti pa so jim jih pomagali tudi starši (med ščetkanjem zob naj voda ne teče, smeti je treba ločevati, podnevi ne prižigamo luči, če je dovolj svetlo, itd.). Po končanem pogovoru je vzgojitelj s pomočnico odigral nekaj lutkovnih prizorov z ekološko vsebino ter povabil otroke, da naj še sami izdelajo lutko in odigrajo kakšen prizor iz knjige *Hej, kaj tako smrdi?*.

Otroci so z veliko vnemo izdelali različne pošasti, ki pojedjo ostanke hrane, sesalnike, ki posedajo oblake, ali pa vozila, ki spravijo vase goro smeti, nato pa so svoje zgodbe še odigrali. Starši so bili nad duhovitostjo svojih malih improvizatorjev navdušeni. V skupini bodo nadaljevali z obravnavo teme, saj bodo otroci z vzgojiteljema pripravili lutkovno predstavo in jo predstavili drugim otrokom enote, upokojenecem in starim staršem ob zaključku leta.

Vzgojiteljica Tanja Hauptman: 8. SREČANJE s starši. Glasbena pravljica: *Živali pri babici zimi* (Mira Voglar). Tema: Gledališče (zima). Datum: 21. 2. 2017

Na začetku srečanja so starši z otroki prisluhnili zgodbi *Živali pri babici zimi*, nato pa so se razdelili v skupine. Na mizah so imeli na pol izdelano sceno in kostume. Iz lepenke, kartona in blaga so izdelali hišo babice zime, sneg in kostume živali. V garderobi so uredili tudi prostor za gledalce in improvizirani oder za nastopajoče. Najprej so ob pomoči vzgojiteljice igro odigrali otroci. Otroci so nato svoje vloge predali staršem, ti pa so svoje malčke tako navdušili, da so morali igro ponoviti kar trikrat. Na koncu so starši z vzgojiteljjično pomočjo izdelali snežno kroglo in snežni vihar v kozarcu.

Vzgojitelj Luka Sterle: 9. SREČANJE s starši. Knjižno gradivo: različne knjige v povezavi s ptički in Gregorjevim. Tema: Gregorjevo – spuščanje splavov po reki Savi. Datum: 13. 3. 2017

Tema Gregorjevo je v vrtčevski enoti zelo dobro sprejeta, saj je v bližini veliko gozdov, kjer se lahko opazuje prebujanje narave in petje ptičev, za vrtcem pa teče reka Sava. V uvodnem delu so starši z otroki prelistali slikanice o Gregorjevem, ptičkih in izdelovanju splavov. Vzgojitelj jim je prebral kratek odlomek, kjer so opisani praznik zaljubljenih in običaji na ta dan. Otroci in starši so izdelali različne splave iz naravnih materialov (les, lubje, mah, listi, storži itd.). Ker je enota Ribica v zgradbi skupaj z domom upokoјencev, so bili ob tej priložnosti na srečanje povabljeni tudi oni. Zapeli so nekaj starih pomladnih pesmi, nam povedali nekaj zanimivih zgodb in celo pomagali pri izdelavi splavov. Na koncu je vsak dobil svečko in tulec za na splav (tulec je nujno potreben, ker drugače plamen ugasne zaradi vetra tik nad vodo).

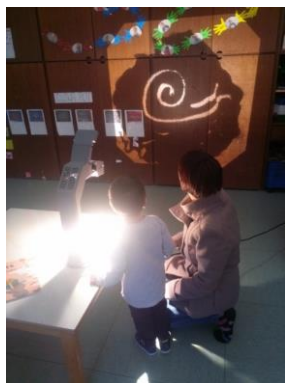
Zaradi močnega toka na reki so nam na pomoč priskočili člani društva Vidra, ki zelo dobro poznajo ta del Save, in so otrokom pomagali s čolni prepeljati splave na sredino reke. Od tam so jih spustili po toku, starši pa so se odpravili do sredine mostu čez Savo, od koder so si ogledali splavitev 'gregorčkov'. Zunaj se je tedaj že stemnilo, zato je bilo vzdušje še čarobnejše.

Vzgojiteljica Tanja Hauptman: 9. SREČANJE s starši. Slikanica: *Deček in njegova senca* (Vicki Morrison). Tema: Sence. Datum: 7. 3. 2017

Otrokom in staršem je vzgojiteljica za predzadnje srečanje predstavila nenavadno tematiko. Otroke in starše je najprej povprašala, kaj je senca. Ob prebiranju slikanice so skupaj prišli do jasnega odgovora na postavljeno vprašanje. Po pogovoru so se z žrebom razdelili v skupine, kjer so izdelovali senčne lutke, risali s kredo in lepili pšenični zdrob na črn plakat. S prstom so nato risali na grafoskop (prav tako v pšenični zdrob), kjer se je projicirala senca risbe na steni. Na koncu so otroci delali sence na stene s pomočjo svetilk.

Vzgojitelj Luka Sterle: 10. SREČANJE s starši. Tema: Zgodbe pisateljice Barbare Hanuš. Datum: 21. 3. 2017

Zadnje srečanje *V objemu besed* je potekalo malo drugače, saj je bil predviden obisk pisateljice Barbare Hanuš. Obe skupini, ki sta sodelovali v tem projektu, sta bili združeni, tako da je bilo v igralnici Modre skupine preko 30 obiskovalcev (starši, otroci in strokovni delavci). Nagovoril jih je vzgojitelj Luka Sterle, se jim zahvalil za množičen obisk in jim zaželel prijetno druženje z gostjo. Besedo je nato prevzela pisateljica in predstavila nekaj svojih del, svoje vrednote in pogled na svet. Domišljijo poslušalcev je preizkusila z ugankami za vse starosti, na koncu pa je še malo čarala s črkami. Za čarovnije je bil kriv škrat, in sicer tisti, ki iz besede *trava* naredi *krava* ali pa iz *kis ris* ... Otroci so bili nad pisateljico navdušeni, sodelovali so z njo in odgovarjali na njena vprašanja ter jo seveda popravili, če česa ni pravilno povedala. Gotovo jim je zdaj slikanica še bližje, saj so spoznali, kakšne zaklade jim ponuja, pa tudi starši se zdaj najbrž še bolj zavedajo, kako pomembna je za razvijanje pismenosti in oblikovanje temeljnih človeških vrednot pri otroku.

Vzgojiteljica Tanja Hauptman: 10. SREČANJE s starši. Tema: Srečanje s pisateljico Barbaro Hanuš.
Datum: 21. 3. 2017

Na zadnjem srečanju so se starši in otroci zbrali v enoti Ribica. Otroci so se usedli v polkrog in prisluhnili pisateljici Barbari Hanuš, ki je povedala nekaj besed o sebi in svojem delu. Pripovedovala jim je različne zgodbe, oni pa so jo z zanimanjem poslušali in odgovarjali na njena vprašanja. Predstavila je svoje slikanice in dela v reviji *Cicido*. Zastavljala jim je tudi uganke in v pogovor spretno vključila prav vse. Otrokom je srečanje ostalo v nadvse lepem spominu in v prihodnjih dneh so ob listanju revije *Cicido* še velikokrat omenili srečanje s pisateljico.

6 Vrtec Jurček pri OŠ Gornji Petrovci

Multiplikatoriki: Vanja Kajzer Novak in Mateja Meško

1. SREČANJE, 17. 10. 2016, 15.00

Vanja Kajzer Novak in Mateja Meško sta se udeležili izobraževalnega seminarja, ki ga je na naši šoli pripravila mag. Tilka Jamnik.

Vabilu se je odzvalo tudi nekaj staršev. Ker je bila udeležba pod pričakovanji, sta se multiplikatoriki odločili, da nadaljnjo udeležbo v projektu starši tudi pisno potrdijo. Predstavljena je bila uporaba knjižnega gradiva v vsakodnevne namene. Predavateljica je starše spodbudila, naj izbirajo takšno gradivo, ki bo všeč tako njim kot tudi otrokom. Pokazala jim je, kako iščemo informacije s pomočjo kazal. Starši so sodelovali v delavnici.

Seminar je opozoril na pomen bralne pismenosti v vsakodnevnikih situacijah in na vlogo tradicionalne knjige v dobi informacijske tehnologije.

2. SREČANJE, 17. 11. 2016

Prvo in drugo starostno obdobje

TEMA: Iskanje in uporaba informacij

Mateja Meško je na začetku predstavila, kakšen je pomen družinskega branja in kako ga lahko vključimo v vsakodnevne dejavnosti. Tema: kuhanje – prebiranje in pisanje receptov.

Naše izhodišče je bila pesem Anje Štefan *Lonček na pike*. Mateja Meško je prebrala tudi pravljico Vide Brest *Prodajamo za gumbe*.

Starši so skupaj z otroki nato prelistavali kuharske knjige, iskali ideje in nato pripravljali različne jedi. Na koncu so recepte zapisali. Skupaj so naredili načrt, da bodo izdelali kuharsko knjigo, ki jo bodo podarili pesnici Anji Štefan ob njenem obisku v vrtcu. Otroci so prejeli tudi svojo prvo darilo – knjigo pisateljice Lile Prap.

3. SREČANJE, 20. 12. 2016

TEMA: Podajanje leposlovnih slikanic preko drugih medijev

Cilj:

- doživljanje in spoznavanje temeljnih literarnih del,
- spodbujanje jezikovnih zmožnosti

Uvod: ogled dramatizacije pripovedke Mojca Pokrajculja

Glavni del: reševanje delovnih listov, zapisovanje odgovorov otrok, jezikovno ustvarjanje

Zaključek: igra s kostumi in lutkami

Pozorno poslušanje in opazovanje je pomemben člen v razvijanju pismenosti. Preko projekcije so si prisotni ogledali dramatizacijo Mojca Pokrajculja, ki so jo že pred leti zaigrali otroci iz vrtca Jurček.

Po ogledu so starši skupaj z otroki izpolnili delovni list, ki je vseboval različne naloge. Odgovarjali so na vsebinska vprašanja, iskali so poklice, rime na besede, za konec pa so razmislili tudi o tem, koga bi oni sprejeli v piskrček, če bi bili Mojca Pokrajculja.

Sledil je zabavnejši del, v katerem so si otroci oblekli kostume, se igrali z lutkami, poustvarjali pravljico in izražali svoja videnja, doživetja in občutja. V delavnici so starši doživeli različne načine spoznavanja, obravnavanja in poustvarjanja leposlovnih slikanic.

Na koncu so udeleženci prejeli še darilo – plakat.

4. SREČANJE, 12. 1. 2017

TEMA: Informativne slikanice (naravoslovje, matematika)

Cilj:

- doživljanje in spoznavanje temeljnih literarnih del,
- spoznavanje knjige kot vira informacij

Uvod: branje zgodbic *Vilma in zima* ter *Mali modri in mali rumeni*

Glavni del: Zaradi lažjega izvajanja multiplikatorke že vnaprej izbrali pet poizkusov. Na pladnje sta dali vse potrebne pripomočke zanje in navodila za njihovo izvedbo, starši pa so jih skupaj z otroki izvedli.

Zaključek: Na koncu so otroci dobili knjižno darilo. Starejša skupina je prejela knjigo Lea Lionnija *Mali modri in mali rumeni*, mlajša skupina pa knjigo Erica Hilla *Piki obišče kmetijo*.

Starši in otroci so uživali, pridobili nove izkušnje, morda se bodo tudi doma lotili podobnega eksperimentiranja.

5. SREČANJE, 26. 1. 2017

TEMA: Z igro do pravilnega govora

Cilj:

- spodbujanje jezikovne zmožnosti,
- spoznavanje knjige kot vira informacij

Uvod: igrice v krogu – razgibajmo jeziček

Glavni del: vaje za razvijanje motorike ust, vaje za razvijanje gibljivosti jezika, pihalne vaje, pripovedovanje zgodbic ob sličicah, poimenovanje predmetov, oseb, opisovanje dogajanja ...

Zaključek: Otroci so dobili darilo – kartice ABC.

Multiplikatorki sta staršem predstavili različne vaje, ki pripomorejo k razvoju govora. Izdelali sta tudi zloženko, ki bo staršem v pomoč, če bodo želeli vaje delati tudi doma. Otroci so bili zelo dejavni, vaje so jih zanimale, starši pa so prav tako radi posegli po knjigah, ki so jih imeli na razpolago v knjižnem kotičku za starše (denimo Ivica Bučar Jejčič: *Izštevanke za palčke skakalčke*, Levč Simona: *Liba, laca, lak ...*).

6. SREČANJE, 16. 3. 2017

To pot so si otroci in starši ogledali dramatizacijo, ki so jo zaigrali otroci dramskega krožka iz OŠ Gornji Petrovci.

Namen je bil spodbuditi tako otroke kot tudi starše k obisku kulturnih in dogodkov na šoli in v občini. Morda se bodo otroci ob vstopu v šolo prav zaradi podobnih izkušenj tudi sami včlanili v dramski krožek.

Otroci in starši so ob ogledu uživali.

Na koncu so otroci za darilo prejeli slikanico.

7. SREČANJE, 29. 3. 2017

Ob tem, ko je v telovadnici multiplikatorka otrokom brala slikanico, jih je povabila k posnemanju gibanja glavnih junakov.

Po prebrani zgodbici sta izvajalki otroke in starše prosili, naj izpolnijo 'medvedji kartonček'. Otroci so s pomočjo staršev naloge rešili in zapisali.

Otroci so pri gibanju spoznavali nasprotno dvojico, denimo daljši : krajši, globoko : visoko itd. S koraki so merili dolžino, plezali v višino in skakali v globino. Na tak način so pridobili nove izkušnje pri poimenovanju in gibanju. Staršem pa je delavnica približala način učenja novih izrazov in način povezovanja branja z gibalno dejavnostjo.

Na koncu so otroci za darilo prejeli slikanico.

8. SREČANJE, 11. 4. 2017

Otroci so s starši obiskali knjižnico v Murski Soboti. Srečanje se je odvijalo v čitalnici. Ob prebiranju zgodbic so bili otroci aktivni. Knjižničarka jih je animirala, da so z veseljem poslušali zgodbe. Spoznali

so, kaj je knjižnica, otroci pa so se tudi vpisali v knjižnico, da bodo lahko postali njeni stalni obiskovalci.

Na koncu so otroci za darilo prejeli slikanico.

9. SREČANJE, 18. 4. 2017

Srečanje je potekalo v vrtcu ob prebiranju slikanice *Žiga Špaget gre v širni svet* Aksinje Kermauner. Tako so se vsi skupaj pripravili na načrtovani obisk avtorice na zadnjem skupnem srečanju.

Ta slikanica (tipanka) je nekaj posebnega, mogoče jo je brati in tipati (tiskana je v povečanih črkah in v brajci). Namenjena je namreč tudi slepim in slabovidnim.

Otroci in starši so na tem srečanju spoznali težave, s katerimi se srečujejo slepi in slabovidni. Otroci so nato ustvarjali na temo tipank in izdelali risbice, ki so jim dodali različne materiale.

Ob koncu srečanja so otroci za darilo prejeli reviji *Ciciban* in *Cicido*.

10. SREČANJE, 15. 5. 2017

Starši in otroci spoznali pesnico in pisateljico Aksinjo Kermauner. Predstavila je posebnosti svojega dela s slepimi in slabovidnimi otroki. S seboj je imela lutke iz svoje uspešnice *Žiga Špaget gre v širni svet*. Z njeno pomočjo in uporabo lutk so otroci poustvarili zgodbo. Snidenje s pisateljico je njihovo radovednost in vedoželjnost še spodbudilo.

Multiplikatoriki sta na koncu podelili staršem pohvale za sodelovanje, otrokom pa še zadnjo nagrado – jezikovne kocke.

7 Osnovna šola Šalovci (vrtec pri OŠ)

Multiplikatorke: Suzana Balek in Sandra Tibola

1. SREČANJE v okviru projekta *V objemu besed* so izvedli 17. 10. 2016.

Usposabljanje je vodila mag. Tilka Jamnik, ki je staršem predstavila pomen branja in družinske pismenosti. Predstavila je nekaj kakovostnih slikanic za obe starostni obdobji. S sabo je imela tudi informativne slikanice. Vsak od staršev si je izbral temo, ki mu je blizu. Knjigo so prebrali in poročali drugim staršem, zakaj je poučna in kaj novega so izvedeli. Sodeč po odzivu je bil cilj dosežen. Starši so dobili dodatne informacije o družinski pismenosti, kaj otrok s tem pridobi in zakaj je to pomembno.

Mag. Tilka Jamnik je opazila, da v vrtcu že spodbujajo družinsko branje. Multiplikatorka Suzana Balek ji je povedala, da že vrsto izvaja *pravljичne ure s starši*. Starši skupaj z otroki preberejo slikanico in jo potem na pravljичni uri predstavijo (preberejo, obnovijo, poustvarijo z lutkami itd.).

2. SREČANJE projekta *V objemu besed*, 21. 11. 2016

Multiplikatorka je starše seznanila s pomenom družinske pismenosti in pismenosti v vsakdanjem življenju. Starši so dobili žepno knjižico, v katero naj bi z besedo ali s simbolom zapisali svoje občutke na vsakem srečanju. Na zadnjem srečanju naj bi na kratko predstavili, kar so zapisali v žepno knjižico.

Multiplikatorke sta izbrali slikanico *Vesel božič, mišek Matiček* (Nancy E. Walker-Guye). Pripravili sta kuliso, poslikano na temo pravljice, in slikanico ob njej prebrali. Z otroki sta na kratko zgodbo obnovili in ugotovili so, da je v slikanici tudi recept za peko piškotov. Otroci so se priključili staršem. Po skupinah so v tandemu (starš-otrok) brali recept, tehtali, mesili, valjali, izrezovali in pekli piškote. Na koncu so jih še vsi skupaj poskusili. Bili so zelo slastni.

3. SREČANJE projekta *V objemu besed*, 15. 12. 2016

Srečanje je potekalo v Pokrajinski in študijski knjižnici v Murski Soboti, kjer je udeležence pričakala knjižničarka in pravljičarka Vesna Radovanovič. V pravljični sobi je otroke seznanila z obnašanjem v knjižnici, potem pa jim je povedala dve pravljici. Prva, *O petelinu cekinu*, je prekmurska ljudska pravljica. Pripovedovalka si je pomagala z ročno lutko, petelinom, kar se je otrokom zelo nadvse zanimivo. Najbolj pa jim je bilo všeč, da so lahko sodelovali (na znak pripovedovalke so 'kikirikali!'). Druga pravljica je bila *Božič tečnega jazbeca* (Paul Bright).

Nato je pravljičarka razkazala še knjižnico, razložila, kje so kakšne knjige, kaj vse počnejo ljudje v knjižnici, kam gremo, ko potrebujemo pomoč, itd.

Po končanem obisku v knjižnici so si otroci, starši in multiplikatorke v parku ogledali *Pravljično deželo*. Otroci so uživali ob pogledih na junake iz pravljic, z veseljem so se tudi postavili prednje in pred objektiv.

4. SREČANJE projekta *V objemu besed*, 17. 1. 2017

Za srečanje sta multiplikatorke izbrali slikanico Svetlane Makarovič *Pekarna Mišmaš*. Za pravljico sta se odločili, da bi staršem približali področje matematike v slikanici. Predstavili sta jo ob diaprojektorju. Staršem sta razdelili besedila iz knjige z nalogo, da najdejo čim več matematičnih pojmov. Medtem so z otroki z liki iz knjige zgodbo obnovili. Po ugotovitvah staršev so se razdelili v skupine po starosti otrok. Otroci iz mlajše skupine so razvrščali pekovske izdelke na sličicah, otroci iz starejše skupine pa so dobili delovni list. Pekovske izdelke na sličicah so preštevali in jih lepili na ustrezne poličke. Starši so bili otrokom v oporo.

Ob pogovoru s starši sta multiplikatorke ugotovili, da se nekateri ob branju pravljic osredotočajo le na jezik. Tako sta jim dali nekaj idej in možnosti za delo otrokom doma ob branju knjig.

5. SREČANJE projekta *V objemu besed*, 26. 1. 2017

Multiplikatorke sta srečanje namenili področju umetnosti. Izbrali sta slikanico *Mali modri in mali rumeni*.

Ena multiplikatorka je pravljico brala, druga pa je ob tem slikala na pripravljene podlage na panoju. Tako sta otrokom podali zgodbo na drugačen način. Z otroki sta se nato pogovorili, zakaj starša nista sprejela malega modrega in malega rumenega. Sledilo je eksperimentalno mešanje barv. Otroci so se razdelili v dve skupini. Multiplikatorke sta predstavili poskuse 'izbruh vulkana', 'mavrično nebo' in 'nevihta', skupini pa sta se pri eksperimentiranju menjavali.

Na koncu so otroci dobili slamice ter rumeno in modro barvo. Na list papirja so si nakapali kapljice. Skozi slamico so pihali v barvne kapljice, ki so potovale po listu papirja. Tam, kjer sta se barvi prekrivali, so ugotovili, da je barva zelena. Multiplikatorke sta na ta način otrokom približali mešanje barv.

6. SREČANJE projekta *V objemu besed*, 13. 2. 2017

Srečanje je potekalo v Gledališču Park v Murski Soboti. Starši in otroci so si ogledali otroški lutkovni kabaret *Čuk na palici*. Otroški kabaret predstavlja oživiljene protagoniste v lutkovni podobi in uprizarja zbirko uglasbenih pesmi **Svetlane Makarovič**.

V gledališče se je bilo treba odpeljati v 26 kilometrov oddaljeno Mursko Soboto. Nekateri otroci in tudi starši so bili v gledališču prvič. Predstava se je zdela zanimiva vsem, saj je bila malo drugačna, vsebovala je namreč veliko glasbe. Otroci so v predstavi spoznali tudi igranje na različna glasbila: violino, kitaro, ukulelo, klarinet, bobne, ksilofon, dežno palico, lončeni bas, oprekelj, činele, glinene ptičke in dromljo.

7. SREČANJE projekta *V objemu besed*, 27. 2. 2017

Srečanje je bilo namenjeno umetnosti – glasbi in gibanju. Multiplikatorke sta otrokom in staršem predstavili knjige, v katerih so deklamacije in pesmi. Najprej so ugotavljali, kako lahko pesem zapojemo in kaj nekatere knjige vsebujejo zraven besedila (note). Da pa dobimo glasbo, potrebujemo

še glasbila. Multiplikatorka je prebrala dve pesmi iz zbirke Ferija Lainščka *Na dvorišču*, nato pa so ju poslušali še na zgoščenci, saj so uglasbene. Nato sta multiplikatorki staršem dali na izbiro pesniške zbirke. Imeli so nalogo, da si skupaj z otrokom izberejo eno pesem in jo po želji zapojejo ali recitirajo.

Ko so knjige odložili, pa se je zabava šele začela. Multiplikatorka je starše povabila na sredino igralnice in jim naročila, naj si najdejo pare za ples. Glasba je zaigrala in starši so zaplesali 'kavbojsko polko', otroci pa so jih opazovali. Nato so vloge zamenjali in zaplesali so otroci.

8. SREČANJE projekta *V objemu besed*, 16. 3. 2017

Srečanje je bilo namenjeno vajam oz. igricam za pravilen razvoj govora.

Multiplikatorki sta otrokom in staršem prebrali slikanico *Punčka in velikan* in nekaj besed je bilo namenjenih tudi tabu temam. Multiplikatorka je starše opozorila na to, kako lahko stvari, še posebej slabe, vplivajo na otroka, ko odraste.

Multiplikatorki sta nato organizirali več iger. Staršem sta razdelili vato in slamice za tekmo. Na slamici so morali prenašati vato tako, da jim ni padla na tla, otroci pa so bili njihovi vneti navijači.

Otroci so se potem razdelili v skupine po starosti. Mlajši so s slamico na vodi delali valove, pihali v vodo in pihali kokice z ene strani na drugo, starejši pa so po narejeni stezi s slamico pihali oz. kotalili kroglice. Nato so se tudi oni poskusili v pihanju s slamico.

Na koncu pa so vsi dobili balone, ki so jih poskušali napihniti. To je uspelo le enemu, preostali so potrebovali pomoč staršev.

9. SREČANJE projekta *V objemu besed*, 20. 4. 2017

Multiplikatorki sta za to srečanje izbrali slikanico *Žiga špaget gre v širni svet* in ob njej želeli opozoriti otroke, da obstajajo tudi ljudje, ki ne vidijo dobro ali so celo slepi, ter jim približati občutek slepote in slabovidnosti. Knjigo je napisala Aksinja Kermauner, gostja zaključnega srečanja v okviru projekta. Otroci in tudi nekateri starši so spoznali, da obstajajo tudi knjige tipanke s pisavo za slepe in slabovidne (brajico). Multiplikatorki sta otroke spodbudili k tipanju knjige, pri čemer so ti ugotovili, da so na straneh knjige »pikice«. Tipne slikanice so izjemnega pomena tudi za polnočutne otroke, saj ob tem začno razmišljati o vrstnikih s posebnimi potrebami.

Multiplikatorki sta pripravili igro *Kaj se skriva v vreči?*. Otroci in starši so imeli zavezane oči. Iz vreče so potegnili en predmet in s tipanjem ugotavljali, za kakšen predmet gre in iz česa je narejen. Sledilo je branje slikanice. Skupaj z otroki sta multiplikatorki obnovili zgodbo. Ves čas so otroci imeli na razpolago slikanico, ki so jo lahko tipali, in občudovali zelo močne in kontrastne barve.

Za zaključek je bila na sporedu še igra *Jakec, kje si?*. Najprej so jo odigrali otroci, potem pa še starši.

10. SREČANJE projekta *V objemu besed*, 15. 5. 2017

Na zaključno srečanje sta multiplikatorki povabili pisateljico, pesnico in učiteljico Aksinjo Kermauner.

Na otrokom zanimiv način je predstavila knjigi *Snežna roža* in *Žiga špaget gre v širni svet*. Dotaknila pa se je tudi slabovidnih in gluhonemih otrok. Otroci so tako vsaj malo dobili občutek, kako je otrokom in starejšim, ki živijo v temi in v svetu brez zvokov.

Sledilo je podeljevanje priznanj otrokom in diplom staršem. To nalogo sta opravili naša ravnateljica Darja Farič Klemenčič in evalvatorica Simona Pulko. Multiplikatorki sta staršem podarili še publikacijo, v kateri so zbrane fotografije z vseh srečanj, vtisi staršev iz žepne knjižice in vtisi otrok. Na začetku je

ravnateljica zapisala svoja razmišljanja, na koncu pa sta se multiplikatorki zahvalili staršem za vestno sodelovanje in vso podporo.

Kot se za vsak dober zaključek spodobi, smo si vzeli čas še za klepet ob kavi in posladkih.

8 Vrtec Velenje

Multiplikatorki: Mateja Marolt in Urška Rihtar

1. SREČANJE (Mateja Marolt, Urška Rihtar), 24. 10. 2016

Prvo srečanje je bilo skupno za vse, namenjeno staršem in strokovnim delavcem ob začetku projekta *V objemu besed*.

Dnevni red:

1. Prispevek staršev k bralni pismenosti otrok od prenatalnega obdobja do vstopa v šolo
2. Debata
3. Delavnica – poučne knjige za otroke in mladino (dvig bralne pismenosti)

Mag. Tilka Jamnik je pozdravila prisotne starše in strokovne delavce. Spregovorila je o pomenu branja, pogovarjanja in časa, ki ga namenimo otrokom ob knjigah in slikanicah. Dejala je: »Branje je dejanje in dajanje ljubezni.« Osredotočila se je predvsem na večkrat spregledano informativno literaturo (poljudne knjige, enciklopedije, kuharske knjige itd.), na branje na vsakem koraku, branje simbolov, števil ipd. S tem otroke navajamo na branje in smo jim vzgled. Ko iščemo odgovor na otrokovo vprašanje skupaj z njim, mu pokažemo, kako se išče informacije, da bo to znal nekoč tudi sam. Starši so gostjo spraševali predvsem to, kako izbrati kakovostno literaturo in kakšen je seznam priporočene informativne literature za branje z otrokom.

Multiplikatorki sta predlagali, da bi za starše pripravili seznam knjig, ki jih je imela s seboj mag. Tilka Jamnik. Starši pa so predlagali, da bi naslednjič skupaj obiskali mestno knjižnico, kjer bi se seznanili z informativno literaturo, predvsem pa bi jo radi znali tam poiskati, saj so tega dokaj nevedči. Skupni obisk knjižnice bi bil zato zelo dobrodošel, sprehod do tam pa bi lahko izkoristili za branje na vsakem koraku.

Prisotnih je bilo 21 staršev.

1. STAROSTNO OBDOBJE

2. SREČANJE (Mateja Marolt), 1. 12. 2017

Na prvem skupnem srečanju so si otroci in starši skupaj najprej ogledali izložbo Mladinske knjige in v njej razstavljene praznično okrašene knjige. Potem so odšli v knjižnico. Staršem je multiplikatorica skupaj s knjižničarko na kratko razložila pomen branja v zgodnjem otroštvu in jim predstavila kartonke, igroknjige in tipanke, primerne za najmlajše. Starši in otroci so poleg knjig spoznavali in raziskovali tudi didaktična sredstva v pravljčni sobi. Predstavljena jim je bila tudi možnost izposoje igrač v igroteki, izvedbe pravljčnih uric, pravljčne joge itd. Vse sodelujoče družine že zahajajo v knjižnico in vsaj en družinski član je že včlanjen v knjižnico. Starši so na koncu izpolnili vprašalnik za evalvacijo programa *V objemu besed*.

3. SREČANJE (Mateja Marolt), 11. 1. 2017

Drugo skupno srečanje otrok in staršev je potekalo v vrtčevski igralnici. Mateja Marolt je v njej pripravila igralne koticke. V prvem so udeleženci listali slikanice in kartonke z zavihki, opazovali, kaj se skriva pod njimi, starši so jih otrokom prebirali in z njimi ugotavljali, kaj je na ilustracijah. V drugem koticu so se otroci gibali v pajkovi mreži, spleteni z elastiko. V sredini mreže so bili predmeti, zaviti v papir. Predmete so otroci ob pomoči staršev odvili, skupaj so jih poimenovali, nato pa so se z njimi igrali. V tretjem koticu so se otroci gibali skozi tunel in pod mizami, prekritimi s tkaninami, in odkrivali predmete, ki so se skrivali pod njimi. Na koncu smo se skrili pod igralno padalo, starši pa so otroke v njem tudi zavrteli.

4. SREČANJE (Mateja Marolt), 25. 1. 2017

Vse dejavnosti, ki so jih izvajali v igralnici, je tokrat povezovala osrednja tema – žoge. Udeleženci so v slikanicah in kartonkah iskali žoge in pri tem poimenovali barve. Otroci so se v gibalnem koticu z žogami igrali na blazinah, ki so bile zložene na kup. V enem izmed koticov so skupaj s starši raziskovali možnosti, ki jih ponujajo tulci različnih dimenzij, različne žogice in škatle z odprtini. Tulci z ilustracijami so bili dodatna spodbuda k pogovoru (otroci so jih opazovali in ob pripovedovanju odraslih poslušali, kdo je na ilustraciji, kaj počne itd.). Srečanje je bilo popestreno s prepevanjem pesmi o žogah.

5. SREČANJE (Mateja Marolt), 15. 2. 2017

Srečanje je potekalo v igralnici vrtca, poudarek pa je bil na seznanjanju s tipnimi slikanicami (tipanke). Tipno zaznavanje so udeleženci pospremili tudi z besednimi opisi. Pri drugih dejavnostih je bil poudarek na spoznavanju in uporabi odpadnih materialov ter spoznavanju različnih snovi. Otroci so imeli priložnost tiskati z odpadnimi materiali, v enem od koticov pa so raziskovali različne tulce, nanizane na elastiki, in iskali možnosti, ki so jim jih ponujali za igro. Različne snovi so spoznali s tipanjem, nato pa so z njimi s pomočjo staršev napolnili balone in jih odnesli domov.

6. SREČANJE (Mateja Marolt, Vrtec Velenje), 1. 3. 2017

Tema tega srečanja je bila poezija. Udeležencem so bile predstavljene slikanice s poezijo. Vse dejavnosti so bile vsebinsko povezane z izbrano pesmijo iz otroškega izročila ali z bibarijo. Odrasli so otrokom recitali pesmi ali bibarije. V koticu s škatlami so bile te spremenjene v prevozna sredstva, potniki so bili otroci, prevažali pa so se na starševski pogon ob pesniški spremljavi: »Mi se z vlakom peljemo, dobro voljo meljemo ...«. V gibalnem koticu s plezalnimi lestvami sta bila aktualna

naslednja verza: »Metoda neroda po lojtri je šla, se lojtra zlomila, je padla na tla.« Metanje in dajanje žogic v pokončno obrnjene stožce je bilo popestrjeno z izštevanko »Sladoleđ, turški med ...« Pri izdelovanju »bib« (gosenic) iz odpadnih materialov je bila otrokom in staršem bila predstavljena slikanica *Biba buba baja* Mire Voglar.

7. SREČANJE (Mateja Marolt, Urška Rihtar), 16. 3. 2017

Delavnica s tematskim naslovom: *Bibi in Gusti v povezavi z lutkovno in glasbeno umetnostjo*

Vrtec Velenje, diplomirana vzgojiteljica Urška Rihtar, skupina 5–6 let, in diplomirana vzgojiteljica Mateja Marolt, skupina 1–2 leti

Tokrat so v Velenju za spoznavanje literarnih junakov mladinske pisateljice Ide Mlakar pripravili skupno delavnico za obe starostni skupini.

Po uvodnem pozdravu sta multiplikatoriki odigrali lutkovno igro, v kateri sta nastopili lutki Bibi in Gusti. Sledil je pogovor z otroki. Nato so se otroci s svojimi starši vključili v tri različne delavnice in lutkovni kotiček.

Prva delavnica: *Izdelava improviziranih glasbil*

Namen te delavnice je bila izdelava improvizirane trobente, ki so jo otroci poljubno okrasili in nanjo narisali barvne vzorčke. Izdelali so si lahko tudi improvizirano ropotuljo iz odpadne embalaže z različnim polnilom. Otroci so preizkušali narejena glasbila, iz njih izvabljali različne zvoke, se igrali in zabavali.

Druga delavnica: *Ritmični kotiček z glasbenimi cevmi (boomwackers) in fotografijami različnih živali*

Namen te delavnice je bil preizkušanje prej izdelanih glasbil in ritmična izgovarjava zlogov živali, ki so bile na fotografijah. Otroci so lahko izbirali vrstni red in poljubno število ponovitev ritmične spremljave. Vadili so zlogovanje in ritem.

Tretja delavnica: *Pevski kotiček s kitaro in improviziranimi trobentami*

V tej delavnici so otroci prepevali pesmico *Lepi pujsek* (Mira Voglar) ob spremljavi vzgojiteljčine kitare in prej izdelanih trobent. Uporabili so glasbeno kocko in zapeli pesmico na več načinov (hitro, počasi, veselo itd.). Ker so si otroci želeli še več prepevanja, so si poljubno izbirali pesmice, jih peli in spremljali s prej izdelanimi glasbili. Ob koncu delavnic so otroci prejeli slikanico *Čarobni svinčnik* in zgoščenko z otroško glasbo.

8. SREČANJE (Mateja Marolt), 20. 4. 2017

Tokratno srečanje je potekalo v Mestni knjižnici Velenje. Starši in otroci so se zbrali v pravljčni sobi, kjer jim je knjižničarka predstavila dve slikanici. Otroci so imeli možnost samostojno listati slikanice in raziskovati igralna sredstva v pravljčni sobi. Udeleženci so bili nato povabljeni k odprtju razstave *Vija vaja ven*, ki so jo v knjižnici pripravili v sodelovanju z Vrtcem Velenje. V otroških likovnih delih se prepletajo igrivost, radovednost in navdušenje ob spoznavanju novega. Ob odprtju je nastopil tudi otroški pevski zbor Vrtca Velenje iz enote Vrtiljak, katerega člani so tudi najstarejši predšolski otroci, prav tako vključeni v projekt *V objemu besed*.

9. SREČANJE (Mateja Marolt), 11. 5. 2017

Srečanje sta pripravili Mateja Marolt in Urška Rihtar. Obe skupini otrok, vključeni v projekt, sta se skupaj s starši zbrali v enoti Vrtiljak. Strokovne delavke enote Vrtiljak so se predstavile z dramatisacijo slikanice *O kravi, ki je lajala v luno*. Otroci so se tako imeli priložnost seznaniti še z enim delom avtorice Ide Mlakar, ki so jo povabili na zaključno srečanje. Po predstavi so otroci imeli priložnost svoja doživetja izraziti z različnimi likovnimi tehnikami. Najmlajši udeleženci, otroci skupine 1–2 leti, so spoznavali različna likovna izrazna sredstva. Preizkušali so se v risanju na velik format na tleh, in v risanju na papir na mizi. Predvsem aktivni so bili otroci pri risanju na tleh, saj jim je to omogočalo veliko gibanja. Otroci so prehajali med različnimi delavnicami, navezovali stike, komunicirali s starši, z vrstniki in drugimi udeleženci.

10. SREČANJE (Mateja Marolt, Urška Rihtar), 31. 5. 2017

Namen zadnje delavnice je bil nagraditi otroke in starše za uspešno delo v projektu in jih spodbuditi k nadaljnjemu družinskemu branju. Najprej je vse navzoče pozdravila ravnateljica Vrtca Velenje Nataša Doler. Čestitala je vsem prisotnim za uspešno izveden projekt in predstavila mladinsko pisateljico Ido Mlakar. Ta je otroke in starše popeljala na krilih domišljije v pravljичni svet svojih literarnih junakov Bibi in Gustija. Predstavila jim je zbirke svojih slikanic in otroke vključevala v pogovor. S svojim namiznim gledališčem je nato odigrala lutkovno igrice *Kako sta Bibi in Gusti pregnjala žalost*.

Po predstavi so otroci dokončno pregnali žalost najprej z jagodno gostijo, nato pa s telovadbo in pesmicami. Na voljo je bila gibalna delavnica, kjer so premagovali različne ovire in si krepili koordinacijo in ravnotežje. V glasbeni delavnici so ob spremljavi kitare in ritmičnih glasbil prepevali znane otroške pesmice. Po delavnicah sta multiplikatorki povabili otroke in starše v skupni prostor, kjer jim je Ida Mlakar podelila priznanja za sodelovanje v projektu. Sledila je še zahvala multiplikatork.

2. STAROSTNO OBDOBJE

Starost otrok: 2. starostno obdobje (5–6 let)

Multiplikatorka: Urška Rihtar, dipl. vzg. predšolskih otrok

1. SREČANJE (Mateja Marolt, Urška Rihtar), 24. 10. 2016

Dejavnost je bila organizirala skupno za obe starostni obdobji (več glej: 1. starostno obdobje)

2. SREČANJE: DELAVNICA S TEMATSKIM NASLOVOM »BRANJE NA VSAKEM KORAKU«, ISKANJE IN UPORABA INFORMACIJ, 22. 11. 2016

Urška Rihtar je spregovorila o pomembnosti branja na vsakem koraku in v vsakdanjih situacijah. Staršem je razložila, kako naj z otroki opazujejo različne napise na stavbah, logotipe, piktograme na vhodih v trgovine, veleplakate (*jumbo*), prometne znake ipd. in kako naj se o njih z otroki pogovarjajo. Tako jim poleg spodbujanja vidnega razločevanja, asociativnega razmišljanja in predopismenjevalnih spretnosti razvijajo tudi kritično mišljenje.

Sledila je ustvarjalna delavnica, v kateri so si otroci s pomočjo staršev izdelali didaktično igro Tombola. V različnih reklamnih letakih so poiskali znane artikle, jih izrezali in nalepili na karton. Izdelali so dva kartona z enakimi artikli. Eden je ostal cel, drugega so razrezali. Razrezane koščke so spravili v vrečko, iz katere je otrok vlekel kartončke in jih izkliceval, npr.: kartonček z Arielom (otrok izkličče: »pralni prašek!«), kartonček z znakom Pampers (otrok izkličče: »pleničke!«) ipd. Izklicane kartončke so nato polagali na nerazrezan karton, na tiste artikle, ki so jih izklicali. Igra se je končala,

ko so z ujemajočimi kartončki prekrili ves karton – tombola! Izdelali so si tri kartone z različnimi logotipi in artikli z ujemajočimi kartončki za igro doma.

Po delavnici so vsi skupaj odšli v Mestno knjižnico Velenje. Med potjo so bili pozorni na prometne znake, na piktograme na vseh v trgovine in na igrišča, na zastave in grbe, na veleplakate, logotipe avtomobilskih znamk itd.

V knjižnici jih je sprejela bibliotekarka Bernarda Lukanc in na željo staršev razkazala in opisala ponudbo informativne literature. To so si nato otroci ogledali s starši in si veliko poljudne, informativne in tematske literature tudi izposodili. Z obiskom knjižnice se je današnja delavnica zaključila.

3. SREČANJE: DELAVNICA S TEMATSKIM NASLOVOM »ČARMEĻADA«, ISKANJE IN UPORABA INFORMACIJ V POVEZAVI Z NARAVOSLOVJEM IN LUTKAMI, 7. 12. 2016

Urška Rihtar je spregovorila o pomembnosti družinskega branja in vključevanju otrok v različna vsakodnevna opravila, kot je pisanje nakupovalnega seznama, iskanje artiklov v trgovini, branje in sledenje receptom itd.

Po uvodnem delu je sledila kratka lutkovna predstava, v kateri sta ročni lutki Kuštra in Štumfa iskali izgubljeno prijateljstvo in ga našli v 'čarmeladi'. Pricoprali sta recept za izdelavo čarmelade in knjigo *Čarmelada* (Ida Mlakar, Ana R. Donati) in povabili otroke in starše k branju slikanice in kuhanju čarmelade.

Multiplikatorica je v pravljичnem koticu najprej otrokom prebrala slikanico *Čarmelada* in jih povabila k preprostejšemu zapisu recepta ob koncu slikanice. Tega so z otroki narisali v obliki piktograma na tablo. Nato se je začela izdelava čarmelade. Otroci so ob pomoči svojih staršev sledili receptu, tehtali in dodajali sestavine, jih pasirali s paličnim mešalnikom in dobljeno snov spravljali v manjše steklene kozarčke s pokrovom.

V predopisemenjevalnem kotičku so kozarčke opremili z napisom (nalepko) in jih okrasili še s platneno krpico in vrvjo. Nato so si »prepisali« ali prerisali še recept in dobili navodilo, da ponudijo čarmelado vsakomur, za katerega želijo, da ostane njihov prijatelj za vedno.

4. SREČANJE: DELAVNICA S TEMATSKIM NASLOVOM »ROKAVIČKA«, RAZMERJE MED KNJIGO IN DRAMSKO PREDSTAVO, 25. 1. 2017

Urška Rihtar je odigrala kamišibajsko predstavo (slikovedko) za otroke in starše (priredba ruske pravljice *Rokavička*) in tako pokazala, da se pravljice in slikanice lahko predstavijo tudi drugače kot z branjem.

Sledilo je kratko seznanjanje s potekom delavnice. Spregovorili so o pomenu dramske ustvarjalne igre v predšolskem obdobju otroka tako z vidika čustveno-socialnega razvoja kot tudi razvoja govora. Poudarili so pomen igre, možnosti uživanja v literarne junake, prevzemanja vlog, podoživljanja odnosov in prizorov iz literarnih del ter možnosti izražanja na otrokov lastni način.

Multiplikatorka je nato povabila starše v skupni prostor, kjer so že bili pripravljene otroci, da uprizorijo *Rokavičko*. Odigrali so jo dvakrat, da so vsi dobili priložnost za sodelovanje, nato pa so bili na vrsti še starši, ki so se prav tako izkazali kot igralci. Otroci so bili zares navdušeni in ponosni nanje.

5. SREČANJE: DELAVNICA S TEMATSKIM NASLOVOM PESNIŠKE ČRKARIJE – POEZIJA V POVEZAVI S ČRKARIJAMI IN GLASOVNIMI IGRAMI, 15. 2. 2017

Urška Rihtar je spregovorila o pomenu razvijanja glasovnega razčlenjevanja s pomočjo konkretnih glasovnih igrin in črkarij, ki z drugimi igrami in nadgradnjami spodbujajo razvoj otrokovega glasovnega zavedanja. Za razvoj slušnega razčlenjevanja so otroci tokrat dobili igralne karte, s katerimi lahko iščejo besede, ki se rimajo.

Z interpretativnim branjem Prešernove balade *Povodni mož* je multiplikatorka motivirala starše in otroke za delo v delavnicah. Kot pravi pesniki so se začeli ukvarjati s črkami, tako da so iskali prve glasove besed, glasove v besedah in posamezne črke in številke v reklamnih letakih.

Prva delavnica: *Požrešne kače*

Namen te igre je prepoznati začetni glas v besedi. Na večjem formatu so bile narisane kače. Na njih je bilo zapisano, kako se oglašajo (prva je pojedla sonce, slona in sladoled in se je oglašala s ssssss, kača, ki je pojedla čmrlja, čebulo in čarovnico, se je oglašala s čččččč itd.). Otroci so izrezovali slike stvari, predmetov iz revij, katalogov in reklamnih letakov in jih lepili v ustrezne kače. Kače so lahko dopolnjevali tudi z risanjem ali pisanjem.

Druga delavnica: *Čudežno drevo*

Namen te igre je prepoznavati zahtevani glas v besedah in nato besede razvrščati v dve narisani krošnji drevesa (množici). Iz revij, katalogov in reklamnih letakov so izrezovali slike predmetov in drugih stvari, ki so jih lepili v ustrezno množico (krošnjo drevesa). V eno krošnjo so nalepili tiste, katerih poimenovanja so imela zahtevani glas, v drugo tiste, katerih poimenovanja tega glasu niso imela.

Tretja delavnica: *Knjižna kazala*

V tej delavnici so otroci izdelovali »pesniško« kazalo za knjige in slikanice, nanj so lepili na eno stran črke, na drugo pa številke. Kazalo so okrasili še z vrvicami, ki so jih lahko poljubno prepletali ali spletli v kito in tako urili še finomotoriko.

Srečanje se je zaključilo, ko so se otroci razvrstili v vseh treh delavnicah.

6. SREČANJE: DELAVNICA S TEMATSKIM NASLOVOM MALI MODRI IN MALI RUMENI V POVEZAVI Z NARAVOSLOVJEM IN LIKOVNO UMETNOSTJO, 1. 3. 2017

Urška Rihtar je predstavila slikanico *Mali modri in mali rumeni* in jo prebrala vsem prisotnim. Sledil je krajši pogovor o vsebini slikanice na več ravneh literarnega dožemanja. Po pogovoru je vse prisotne povabila v pripravljene delavnice.

Prva delavnica: *Trganka/lepljenka moja družina*

Namen te delavnice je bilo likovno poustvarjanje zgodbe iz slikanice. Otroci so s pomočjo staršev izrazili svoje doživljanje in izkušnje. Vse kolaže so razstavili v skupnem prostoru (garderobi), tako da si jo lahko ogleda vsakdo ob prihodu v vrtec.

Druga delavnica: *Barvni eksperimenti s tušem in mlekom*

Namen te delavnice je bil preizkušanje mešanja različnih barv. Vsakdo je dobil svojo petrijevko, kamor so v mleko kapnili nekaj kapljic dveh ali več različnih barv, opazovali njihovo mešanje, predvidevali, kaj se bo zgodilo, in komentirali rezultate. Na koncu so dodali še kapljico detergenta za pomivanje posode in opazovali kemijsko reakcijo.

Tretja delavnica: *Barvni opazovalniki z liki in barvami*

Otroci so na mrežno tabelo polagali like različnih oblik in barv. Lahko so izbrali tudi predloge, na katere so zložili like v naprej določeni vzorec. Nato so z opazovalniki različnih barv prekrivali like in opazovali, kako so se barve ob tem spreminjale.

Četrta delavnica: *Barvni milni mehurčki*

Tokrat so imeli otroci na voljo štiri posode z barvno milnico (vsaka druge barve). S pihanjem skozi slamice so ustvarjali milne mehurčke. Ko so mehurčki dosegli rob posode, so jih odtisnili na risalni list. To so lahko počeli poljubnokrat. Sami so izbirali število ponovitev odtisa in barvo mehurčkov. Nastajali so povsem nepričakovani barvni vzorci, otroci pa so izbrali sebi najljubšega.

Srečanje se je zaključilo, ko so se otroci zvrstili v vseh štirih delavnicah. Ob slovesu so prejeli še slikanico *Mali modri in mali rumeni*.

7. SREČANJE (Mateja Marolt, Urška Rihtar), 16. 3. 2017

Dejavnost je bila organizirala skupno za obe starostni obdobji (poročilo glej: 1. starostno obdobje)

8. SREČANJE: DELAVNICA S TEMATSKIM NASLOVOM »VIJA, VAJA, VEN!«, POVEZOVANJE Z BRALNIMI SPODBUDAMI IZ OKOLJA, KNJIŽNICA VELENJE, 20. 4. 2017

Namen tokratne delavnice je bil popeljati otroke in starše na odprtje razstave z naslovom *Vija, vaja, ven!*, ki je nastala v okviru projekta *V objemu besed* in ob mednarodnem dnevu knjig za otroke. Na prireditvi so sodelovali vsi otroci Vrtca Velenje, oba oddelka, ki sta vključena v projekt, Mestna knjižnica Velenje in Psihološka ambulanta Velenje.

Po uvodnem pozdravu je knjižničarka Bernarda Lukanc spregovorila staršem nekaj besed o mednarodnem dnevu knjig za otroke in pomenu družinskega branja. Otroški pevski zbor *Kamenčki* tri je nato pod vodstvom zborovodje in multiplikatorke Urške Rihtar in ob spremljavi pianistke Katje Prijevič zapel tri pesmice. Po nastopu so bili otroci povabljeni v pravljico sobo knjižnice, kjer so kot nagrado za svoj nastop dobili pravljico. Staršem so med tem v predverju knjižnice predstavili zgibanko *Slikanice, ki so staršem in otrokom v pomoč*. Ogledali so si tudi izbor slikanic z izbrano tematiko (strah, odvajanje od pleničk, spolnost itd.), ki si jih je mogoče izposoditi.

Starši in otroci so bili povabljeni še k ogledu razstave jezikovno-likovnih del, ki so jih ustvarjali vsi otroci Vrtca Velenje v okviru predpismenjevanja v vseh oddelkih vrtca. Srečanje se je zaključilo s sladko pogostitvijo.

9. SREČANJE: DELAVNICA S TEMATSKIM NASLOVOM »O KRAVI, KI JE LAJALA V LUNO«, SEZNANITEV Z DELOM IN JUNAKI MLADINSKE PISATELJICE IDE MLAKAR V POVEZAVI Z LIKOVNIM POUSTVARJANJEM, 11. 5. 2017

Delavnica je bila pripravljena za obe starostni skupini. Udeleženci projekta naj bi se seznanili s slikanico Ide Mlakar in njeno knjižno junakinjo Mrvico, saj so se dogovorili, da jih bo obiskala na zadnjem srečanju. Kljub temu da je slikanica vsebinsko zahtevnejša in precej obsežna, so strokovne delavke Vrtca Velenje s primerno priredbo pripravile gledališko predstavo za predšolske otroke in njihove starše. Slikanica *O kravi, ki je lajala v luno* je bila v letu 2016 nagrajena z nagrado Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico. Pod tančico humorja skriva temo, ki je zelo resnična in nič kaj smešna – staranje. Dojemanje igre je bilo seveda pri občinstvu različno. Otroci so uživali v humorju in čudnem obnašanju krave in konja, starši pa so iz slikanice razbirali še druga sporočila – spoprijemanje s staranjem in prizadevanje starejših junakov k uveljavitvi plemenitih vrednot in medsebojnega spoštovanja.

Po predstavi so otroci in starši zgodbo likovno poustvarjali v različnih tehnikah. Na voljo so imeli suho tehniko in risbo z ogljem in voščenkami na različnih formatih. Lahko so preizkusili tudi tehniko »batik«, kjer so po risanju z voščenkami premazali celotno površino z vodenimi barvami. V skupnem prostoru (v garderobi) so imeli razpeta slikarska stojala in palete z akrilnimi barvami, kjer so se lahko preizkusili v tehniki slikanja.

10. SREČANJE (Mateja Marolt, Urška Rihtar), 31. 5. 2017

Dejavnost je bila organizirala skupno za obe starostni obdobji (za poročilo glej: 1. starostno obdobje)

9 Vrtec Petra Klepca Cerknjo (Zavod Osnovna šola Cerknjo)

Multiplikatorke: Adrijana Mavri in Bernarda Tušar

1. SREČANJE, 5. 11. 2016. Poročata multiplikatorke Adrijana Mavri in Bernarda Tušar iz Cerknja.

Prvo srečanje s starši je potekalo v Bevkovi knjižnici v Cerknju, 5. 11. 2016, z začetkom ob 18. uri. Predavateljica je bila mag. Tilka Jamnik. Srečanje je trajalo dve uri.

Starše sta vzg. Adrijana Mavri in pom. vzg. Bernarda Tušar na srečanje povabili:

- na lokalnem radiu (Radio Odmev) v petminutni predstavitveni oddaji *Kulturni utrinki*, ki je bila na sporedu 1. 11. 2016 ob 17.00;
- s plakati, ki sta jih izdelali s pomočjo otrok iz vrtca in jih sami razobesili po več lokacijah v mestnem središču;
- z objavo spletne novice na strani Vrtca Cerknjo (http://www.os-cerkno.si/vrtec/novica_vrtec.php?id=2715);
- z letakom, ki sta ga dobili na izobraževanju v Mariboru in na katerem so bili podatki o projektu *V objemu besed*.

Vabilu se je odzvalo 12 staršev (mater), vseh otrok, vključenih v vrtec, je približno 150. V cerkljanski knjižnici je knjižničar pripravil prostor za prvo srečanje v okviru projekta *V objemu besed*. Srečanja sta se udeležila tudi ravnatelj in vodja vrtca. Ravnatelj Milan Koželj je uvodoma pozdravil gostjo in vse udeležence. Temu je sledila kratka predstavitev dela mag. Tilke Jamnik, ki sta ga pripravili multiplikatorke. Mag. Tilka Jamnik je nato obiskovalce opozorila na pomen branja v družini ter jim predstavila vrsto za otroke ustreznih poučnih slikanic, leksikonov in priročnikov.

Multiplikatorke sta na koncu udeležence seznanili z organizacijskimi podrobnostmi v zvezi s projektom, skupaj s starši pa sta se dogovorili za pogostost srečanj (v torek ob 17.30 vsakih 14 dni v novembru, decembru, januarju in februarju). Na zadnjem srečanju naj bi bil gost književnik Andrej Rozman Roza.

2. SREČANJE, 15. 11. 2016.

Multiplikatorke: Adrijana Mavri in Bernarda Tušar

Drugo srečanje s starši je potekalo v telovadnici vrtca Cerknjo, 15. 11. 2016, z začetkom ob 17.30. Srečanja se je udeležilo 16 odraslih in 18 otrok (enemu otroku se je poleg matere pridružila še babica).

Srečanje je bilo razdeljeno na dva dela:

UVODNI DEL: 45 minut (delo je potekalo v dveh skupinah; z otroki in s starši) in

DRUGI DEL: 45 minut (delo je potekalo v dveh skupinah; prvo starostno obdobje in drugo starostno obdobje).

UVODNI DEL, s starši, pod naslovom *Iskanje in uporaba informacij*, je pripravila in izvedla Bernarda Tušar.

Najprej se je predstavila, nato pa pozvala starše, da se predstavijo tudi oni, ob tem pa povedo še, kje so za projekt slišali, zakaj so se mu pridružili in kaj od njega pričakujejo. Na interaktivni tabli je staršem predstavila spletno stran Društva Bralna značka Slovenije – ZPMS in projekt *V objemu besed*. Pogovarjali so se tudi o tem, ali in kje imajo možnost dostopa do interneta (če ne drugje, v knjižnici).

Za boljše razumevanje življenja v informacijski družbi sta bili obiskovalcem predstavljene tudi knjigi *Plitvine* (Nicholas Carr) in *Vzgoja v digitalni dobi* (Joni Gold). Starši so prejeli seznam gradiva, ki ga je na prejšnjem srečanju predstavila mag. Tilka Jamnik, prejeli so seznam datumov in teme prihodnjih srečanj. V tem času so se v sosednji igralnici pod mentorstvom Adrijane Mavri in še dveh strokovnih delavk iz vrtca (Ane Mikolič in Aleksandre Tušar) otroci pripravljali na skupno druženje s starši. Skupina je bila res pisana, saj so bili vzgojiteljicam zaupani otroci, ki bodo kmalu prvošolci, in tudi malčki, ki še ne hodijo in v vrtec sploh še niso vpisani.

DRUGI DEL

Prvo starostno obdobje

V skupini prvega starostnega obdobja je bilo osem staršev in babica ter devet otrok. V tej skupini je bila tudi mati z otrokom, ki ne obiskuje vrtca.

Dejavnosti, ki jih je multiplikatorica Bernarda Tušar izvedla v skupini prvega starostnega obdobja:

- Ob knjigah iščemo in razvrščamo predmete po barvah
Staršem je bila predstavljena možnost, kako ob pomoči predmetov iz knjig poiščejo predmete v okolju in jih skupaj z otrokom razvrstijo (npr. po barvi) na barvno podlago.
- Igrajmo se »Ti si zeleni krokodil«
Primer: »Jaz sem Bernarda. Jaz nisem zeleni krokodil. Ti si zeleni krokodil.« Spoznavanje in srečevanje z neznanim je povezano s strahom. Ob igri otroku pomagamo pri premagovanju strahu (V. Sterle (1984) govori o petih najznačilnejših strahovih, med njimi tudi o strahu pred divjimi živalmi, ki ga otrok rešuje z igrami za premagovanje strahu).
- Izdelava didaktične igrače »Mlinček za zgodbo«
V plastenko sta otrok in starš nasula riž, ajdovo kašo ali koruzni zдроб, dodala nekaj predmetov, ki so skozi ustje plastenke zdrsnili v notranjost, npr. barvne papirje, figurice iz jajčk Kinder, lešnike, nato sta plastenko zamašila. Ob vrtenju plastenke lahko otroci pripovedujejo zgodbo, iščejo skrite predmete, jih poimenujejo. Starši pa dobijo priložnost, da ob nežnem škrebljanju vsebine »slišijo« zgodbo ali pravljiico in jo pripovedujejo otroku.

Srečanje se je zaključilo ob 19.00.

DRUGI DEL

Drugo starostno obdobje

Pripravila in izvedla: multiplikatorica Adrijana Mavri

V skupini drugega starostnega obdobja je bilo osem staršev in devet otrok. Eden se je priključil drugi skupini, saj je bil v skupino prvega starostnega obdobja vključen njegov brat.

V začetku je vsak otrok v vreči otipal en predmet in poskušal ugotoviti, za kaj gre. Izvlekel ga je iz vreče, ga pokazal skupini in ga poimenoval. Ob pomoči staršev so otroci poskušali poiskati čim več informacij o najdenem predmetu v literaturi, ki jim je bila ponujena na mizah v igralnici. Vsak otrok je nato predstavil vsaj eno informacijo o predmetu, ki jo je našel v knjigi.

Ob koncu so otroke spodbudili, naj si tudi doma izberejo predmet in o njem poiščejo čim več informacij v knjigah, ki jih imajo doma. Srečanje se je zaključilo ob 19. uri.

3. SREČANJE, 13. 12. 2016

Multiplikatorica: Bernarda Tušar.

Zaradi bolezni Adrijane Mavri je bilo srečanje, predvideno za 7. 12. 2016, prestavljeno na 13. 12. 2016. Žal je bila tudi tedaj Mavrijeva še na bolniškem dopustu. Srečanje za obe skupini otrok s starši je izvedla multiplikatorica Bernarda Tušar ob pomoči sodelavke Ane Mikolič.

Tretje srečanje z naslovom *Informativne slikanice* (naravoslovje, matematika) je potekalo v igralnici »ribice« v Vrtcu Cerkno, 13. 12. 2016, od 17.30 do 19.00. Srečanja se je udeležilo enajst staršev in

dvanajst otrok ter babica, ki se je pridružila vnuku in njegovi materi. Tokrat je bil prisoten oče enega od otrok. Multiplikatorka je poudarila pomen udeležbe očetov, ker je ob drugih pozitivnih učinkih tudi dober govorni model vsem udeleženiim dečkom v skupini.

Srečanje je bilo razdeljeno na tri dele:

PRVI DEL: 30 min

Knjige in pogovor ob njih (15 min) – knjige je multiplikatorka prinesla iz Mestne knjižnice in čitalnice Idrija.

Otroci so skupaj s starši izbrali poljubno knjigo (ali več knjig), jo prelistali, iz nje kaj prebrali in se o vsebini pogovarjali (15 min). Po ogledu so knjigo predstavili še drugim udeležencem.

DRUGI DEL: 45 min

Poskusi:

- Kam je šla voda iz mokre papirne brisače?
- Pokovka
- Pena

TRETJI DEL: 15 min.

Seznanjanje s plakatom in pogovor o možnostih, ki jih nudi. Plakat je prejel vsak otrok. Ob razdeljevanju plakatov so pomagali otroci in starši.

PRVI DEL: Opis izvedbe

Multiplikatorka Bernarda Tušar je povabila otroke in starše, da predstavijo izbrano knjigo. Z odprtimi vprašanji (koliko, kaj, ali itd.) je spodbujala njihovo poglobljeno poročanje. Otroci prvega in drugega starostnega obdobja so aktivno sodelovali (listali, vpraševali, poročali itd.).

DRUGI DEL: Opis izvedbe

V eksperimentalnem delu srečanja je multiplikatorka Bernarda Tušar pripravila sredstva, pripomočke in materiale za izvedbo eksperimentov (dve stekleni bučki, papirne brisače, sušilnik, bele risalne liste, svinčnike, surovo pokovko, posodo za segrevanje pokovke s stekleno pokrovko, olje, kuhalnik, kis, sodo bikarbono, prozorne plastične lončke, jedilno barvo itd.)

- Kam je šla voda iz mokre papirne brisače?

Dve bučki z vodo. V eno so otroci dodali še nekaj jedilne barve. Opazovali so, kam gresta voda in barva iz mokre brisače. V bučkah z vodo so otroci namakali suhe papirnate brisače. Potrdile so se napovedi otrok pred poskusom: »brisača bo mokra«, »voda bo šla na brisačo«, »brisača bo zelena« itd. Na vprašanje multiplikatorke, kaj storimo, če ne želimo, da bi bila brisača mokra, so otroci odgovorili, da jo posušimo.

Po opravljenem poskusu, v katerem smo s sušilnikom posušili brisačo, je nekaj otrok narisalo, kam je po njihovem mnenju šla voda (npr. v sušilnik, v bučko, v zrak).

- Pokovka

Ob poskusu s pokovko so otroci razmišljali o merjenju in količinah, uporabljali so izraze več, manj, polno, prazno ... Vsak je dobil dva prazna prozorna plastična lončka. V enega so nasuli za debelino prsta surovih zrn pokovke. S črnim flomastrom so zabeležili višino nasute pokovke. Pokovko so iz lončka vsuli v vročo ponev in skozi steklen pokrov opazovali, kaj se dogaja z zrnji. Ko so razpočena presuli nazaj v lonček, so z njimi napolnili dva lončka in ugotavljali, kaj se je zgodilo z njimi.

- Pena

Sestavine: kis, soda bikarbona, jedilna barva

Za poskus, ki ga otroci in starši poznajo kot 'vulkan', se je multiplikatorka odločila iz dveh razlogov:

1. Otroci ta poskus mnogokrat vidijo, vendar ga običajno le opazujejo, izvajajo pa odrasli (vzgojitelji, učitelji itd.). Otrok naj sam uporabi sestavine in sproži reakcijo.
2. Z otroki in s starši razmišljati o ustreznosti poimenovanja reakcije – vulkan. Izbruhe vulkanov povzročajo drugačne naravne zakonitosti kot tiste, ki sprožijo reakcijo kisa in sode bikarbone.

Otroci so opazili peno in videli, kako se je ta obarvala, če so dodali jedilno barvo.

Natrijev hidrogenkarbonat (NaHCO_3) tudi natrijev bikarbonat, soda bikarbona ali bikarbona, je sol, tvorjena iz natrija in hidrogenkarbonata. Če ji dodamo kuhinjski kis, se sproži burna reakcija. Kis vsebuje očetno kislino, ki je hitro reagirala z alkalno sodo bikarbono. Pri tem se je v obliki drobnih mehurčkov sproščal plin ogljikov dioksid, kar je ustvarilo vtis, da je kis zavrel. Gre pravzaprav za šolski primer reakcije nevtralizacije kisline z bazo.

V vseh treh primerih so otroci aktivno sodelovali (postavljali vprašanja, odgovarjali nanje, merili, opazovali, beležili itd.).

TRETJI DEL: Opis izvedbe

Udeleženci srečanja so ugotovili, da raziskovalcu za beleženje razmišljanj in ugotovitev pomagajo tudi slike in črke. Ob črkah abecede so otroci ugotavljali, kaj bi še lahko narisali pri izbrani črki.

Plakat, ki so ga prejeli otroci, je bil darilo, ki bo gotovo pripomoglo pri odkrivanju novih polj znanosti. Srečanje je potekalo v veselem in sproščenem vzdušju.

4. SREČANJE, 20. 12. 2016

Poročata multiplikatorke Adrijana Mavri in Bernarda Tušar.

Srečanje je potekalo v šolski knjižnici OŠ Cerkno od 17.30 do 19.00.

Udeležilo se ga je petnajst staršev in sedemnajst otrok ter ena babica, ki se je pridružila vnuku in njegovi materi. Tokrat sta bila na srečanju prisotna dva očeta.

Srečanje je bilo razdeljeno na dva dela:

PRVI DEL (45 min: delo je potekalo v dveh skupinah; z otroki in s starši)

DRUGI DEL (45 min: delo je potekalo v dveh skupinah; prvo starostno obdobje in drugo starostno obdobje)

PRVI DEL (s starši, z naslovom *Leposlovne slikanice*) je pripravila in izvedla Adrijana Mavri.

Najprej je Bernarda Tušar s pomočjo lutke prisotne pozdravila, otroke pa nato povabila v drug prostor, kjer so poslušali pravljico Ide Mlakar *Kako sta Bibi in Gusti sipala srečo*. Po prebrani pravljici so otroci skupaj z Bernardo ob spremljavi blokflavte prepevali otroške pesmi o zimi, se igrali rajalne igre in oživljali lutke, ki jim jih je prinesla multiplikatorka.

Multiplikatorka je povedala, da je bil namen pri otrocih (17) v razponu od 1 do 8 let starosti v učilnici brez igrac spodbuditi ustvarjalno domišljijo in razigranost ter v varnem in prijetnem ozračju preživeti eno uro. S potrpežljivostjo in vzajemno prilagodljivostjo je bil namen tovrstnega druženja dosežen.

DRUGI DEL: prvo starostno obdobje

Multiplikatorka Bernarda Tušar je otroke in starše povabila k poslušanju pravljice Lea Lionnija *Mali modri in mali rumeni*. Po prebrani pravljici jim je razdelila barvne papirje in jih spodbudila, naj ustvarijo svojo zgodbo. Otroci in starši so z veseljem pričeli z mečkanjem in trganjem papirja. Nastajale so zanimive zgodbe, ki so si jih izmišljali otroci in starši. Ker je pri otrocih prvega starostnega obdobja gibanje osnova vsem drugim dejavnostim, so v nekaterih svojih zgodbah tudi z

metanjem papirjev ponazorili, kako so šli na sprehod, s poskakovanjem po papirjih denimo neki deček prikazal, kako je obiskal malega vijoličnega in malega zelenega.

Po razgibanem in živahnem ustvarjanju je multiplikatorica povabila starše, da skupaj z otroki ustvarijo območje miru, potrebno za poslušanje pravljice z naslovom *Trije dobri možje in ljubezen* (Helena Kraljič).

Ob koncu je vsak otrok prejel kartonko, knjigo Barbare Hanuš in Petra Škerla *Različna sva, rada se imava*. Knjigo so pred tem otroci z Bernardo že prelistali in se o njej pogovarjali.

DRUGI DEL: drugo starostno obdobje

V začetku drugega dela je multiplikatorica Adrijana Mavri otrokom in staršem razdelila slikanico *Mali modri in mali rumeni* in jim dejala, naj si jo ogledajo. Po 10 minutah so jo odložili in prisluhnili Adrijani pri branju zgodbe, ki so jo nato ob pomoči vprašanj in ilustracij obnovili. Multiplikatorica je nato povabila otroke, naj ustvarijo svojo zgodbo. Razdelila jim papir različnih barv in jim dala navodila. Otroci so skupaj s starši iz papirja s trganjem oblikovali podobo svojih najbližjih sorodnikov. Nastale so zelo zanimive zgodbe, ki so jih otroci pripovedovali drugim otrokom in staršem. Multiplikatorica jih je pri tem še spodbujala z dodatnimi vprašanji. Nekega otroka je tako ganilo, ker sta mali modri in mali rumeni jokala, da je v svoji zgodbi tudi sam točil solze. Na vprašanje multiplikatorke, zakaj v zgodbi joče on, mu je bilo sprva nerodno, nato pa sta skupaj z mamo povedala, da zato ker ni vse po njegovem. S pripovedovanjem zgodb, ki so jih otroci ustvarili s starši, se je srečanje tudi zaključilo.

5. SREČANJE, 3. 1. 2017

Poročata multiplikatoriki Adrijana Mavri in Bernarda Tušar.

Srečanje je potekalo v prostorih Vrtca Cerčno od 17.30 do 19.00. Udeležilo se ga je devet staršev in deset otrok.

Srečanje je bilo razdeljeno na dva dela:

PRVI DEL (45 min: delo je potekalo v dveh skupinah; z otroki in s starši)

DRUGI DEL (45 min: delo je potekalo v dveh skupinah; prvo starostno obdobje in drugo starostno obdobje)

Prvi del s starši, z naslovom *Informativne in leposlovne slikanice (družba, okolje, odnosi)* je pripravila in izvedla Adrijana Mavri. Starše je spodbudila k razmišljanju o tem, kako lahko oni pomagajo oz. spodbujajo otrokov govorni razvoj, nato pa jih seznanila s pomembnostjo razvoja glasovnega zavedanja in slušne zaznave pri otroku, dobro razvitih govornih organov in dihalnih vaj pri razvoju govora. Z didaktično igro »Veseli klovn« je predstavila nekaj preprostih vaj za razvoj govornih organov (jezik, usta) in pravilno dihanje.

Multiplikatorica je nato predstavila knjige oz. slikanice, ki se lotevajo pomembnih tem (medosebni odnosi, tabuji, smrt bližnje osebe, problemi v času otrokovega odraščanja, denimo odprava dude, pleničk itd.) Vprašala je starše, kako rešujejo svoje zadrege in ali s pri tem pomagajo tudi s knjigami, ter poudarila pomen uporabe strokovnih knjig pri razreševanju vzgojnih dilem. Nekateri starši so se takšnimi knjigami srečali prvič, drugi pa za otrokovo lažjo predstavo ali razlago kakšne teme te že uporabljajo.

Otroci so bili v sosednji igralnici. Z njimi sta bili Ana Mikolič in Bernarda Tušar.

DRUGI DEL: prvo starostno obdobje

V uvodu je Bernarda Tušar prisotnim predstavila teme srečanja:

1. Karte (družabne igre).
2. Druženje in pogovor ob knjigah.
3. Gibalna, družabna igra Mali mucek, črni mucek žogico ima ...
4. Veseli klovn.

Otroci so izbrane karte prejeli v trajno last. Z njimi so se skupaj s starši igrali, si jih temeljito ogledovali in ugotavljali, kaj je na njih.

Po končani igri s kartami jim je multiplikatorica predstavila zvrhan kup knjig, ki jih je prinesla iz Mestne knjižnice in čitalnice Idrija. Otroci in starši so jih prelistavali in se ob njih pogovarjali. Knjižna dejavnost se je končala z igro *Mali mucek, črni mucek ...* Bernarda je predstavila pravila in besedilo igre. »Mali mucek, črni mucek žogico ima, ker je noče samo zase, (ime otroka v dajalniku) jo poda.« Otroci, starši in multiplikatorica so si v tej igri podajali žogo in ugotovili, da je to še zabavnejše kot imeti žogo sam.

Na koncu je Bernarda predstavila še pomočnika pri logopedskih vajah, ki pripomorejo h krepitvi mišic govornega aparata, *veselega klovna*. Otroci in starši so sledili navodilom za razgibavanje mišic govornega aparata (iztegovanje jezika, oblizovanje, tleskanje z jezikom itd.). Navihano spakovanje klovna je privabilo nasmeh na obraze vseh prisotnih. Ob koncu so otroci s starši izdelali vsak svojega veselega klovna in ga za navodili za uporabo odnesli domov.

Za fotoutrinke na tokratnem srečanju je poskrbela Ana Mikolič.

Ob 19.00 so zaključili srečanje.

DRUGI DEL: drugo starostno obdobje

V začetku je multiplikatorica Adrijana Mavri otrokom in njihovim staršem dala 15 minut časa, da si skupaj ogledajo in preberejo kakšno izmed slikanic, ki jim jih je pripravila. Nato je otrokom prebrala slikanico *Matevž, očka je rekel ne! O zajčku, ki je nehal trmoglaviti* ([Aline de Pétigny](#)). Po končanem branju so zgodbo skupaj obnovili in se pogovorili o tem, ali tudi oni trmarijo in zakaj.

Otrokom je potem predstavila klovna Matevža, dejala jim je, da je njihov prijatelj in da se bodo z njim igrali različne igre. Tako je otroke motivirala, da je vsak naredil svojega klovna, kar je pomemben del didaktične igre za razvoj govornih organov (jezik, usta). Staršem je razdelila navodila in priporočila za to didaktično igro. En otrok je kazal vajo, drugi pa so ga posnemali. Ob koncu so dobili otroci v dar igralne karte. Skupaj so jih pogledali in predstavili navodila.

6. SREČANJE, 17. 1. 2016

Poročata multiplikatorici Adrijana Mavri in Bernarda Tušar.

Šesto srečanje z otroki in starši je potekalo v Bevkovi knjižnici v Cerknem, od 17.30 do 19.00. Srečanja se je udeležilo dvanajst staršev in trinajst otrok.

Srečanje je bilo razdeljeno na dva dela:

PRVI DEL (45 min: delo je potekalo v dveh skupinah; z otroki in s starši)

DRUGI DEL (45 min: delo je potekalo v dveh skupinah; prvo starostno obdobje in drugo starostno obdobje)

PRVI DEL s starši z naslovom *Poezija in prstne igre* je pripravila in izvedla Bernarda Tušar. Prisotna je bila tudi pomočnica Ana Mikolič, ki je nekaj utrinkov s srečanja ujela v fotoaparatus.

Multiplikatorka je pozdravila prisotne in jim prebrala povabilo na srečanje v Maribor, ki ga je prek elektronske pošte poslala profesorica dr. Dragica Haramija.

Sledila sta predstavitev teme in pogovor o njej. »Jezik poezije besednemu zakladu s predmetne ravni dodaja novo razsežnost, saj spodbuja razvoj spoznavnih procesov, kot so razmišljanje, občudovanje, predstavljanje, sanjarjenje ... Poezija ima namreč, poleg igrivo upovedanega o stvarnem in domišljijem svetu, neprecenljivo moč tudi v tem, da s kratkimi in jedrnatimi liričnimi nizi spodbuja ljubezen do jezika.«

Pomembna prvina poezije, ritem, je pravzaprav osnovna prvina vsega življenja (dihanje, bitje srca, hoja, letni časi, prazniki itd.). Ritem pomirja, daje občutek varnosti, uglasenosti ... V obdobju odraščanja denimo mnogi s pesnjenjem umirjajo notranje burne viharje. Udeleženci so razpravljali o tem, ali je poezija za otroke privlačna, ali se z otrokom kdaj lotijo branja pesmi in kdo jih izbere, ali poznajo tudi poezijo za odrasle itd. Pogovarjali so se o pomenu branja poezije klasičnih (npr. Srečko Kosovel in Oton Župančič) in sodobnih avtorjev (Andrej Rozman Roza, Feri Lainšček, Zvezdana Majhen itd.). Multiplikatorka je staršem prebrala pesem Anje Štefan *Iščemo hišico* kot iztočnico za pogovor z otrokom (v tem primeru o medsosedskih odnosih), kot povezave poezijo za odrasle in za otroke pa navedla pesem *Urška* Andreja Rozmana Roze.

Prstne igre

Multiplikatorka Bernarda je predstavila tudi prstne igre, ob čemer so se starši spomnili nekaterih tovrstnih iger iz svojega otroštva. Dejali so, da ne poznajo nobene literature, kjer bi bile prstne igre zapisane, zato je multiplikatorka predlagala, naj vsak od njih na naslednjem srečanju zapiše vsaj eno prstno igro, ki bi jih nato zbrali v priročno zbirko. Ob tem jih je seznanila s knjigo iz leta 1996, izdano pri založbi Didakta v Radovljici, avtorjev Igorja Cvetka, Jelene Sitar in Zlatka Bastašiča *Slovenske otroške prstne igre* in knjigo iste založbe iz leta 2010 *Veliko malo prstno gledališče* (Igor Cvetko). O prstnih igrah sta denimo Sitarjeva in Cvetko zapisala tole:

»To so preproste igre, ki jih odrasli zaigrajo na otrokove prste. Prstna igra je igra ljubkovanja z dotikanjem, igra komuniciranja, je tudi prvo srečanje univerzalnega z individualnim, prvo otrokovo občutje ali zavedanje širšega kozmosa, v katerega se je rodil in iz katerega mu na srečo še nekaj časa ne bo treba izstopiti.« (Sitar, 1996).

»Igra s prsti in rimami sodi v same začetke osebne in teatarske izkušnje človeka ter pripada tistim igram, ki povezujejo simbolične in senzomotorične igre zgodnjega otroštva. V njih se izmenjujejo čustva, ustvarja se prstni kontakt z bližnjim bitjem, spodbuja se socialni in kognitivni razvoj govora. V prstnih igrah se povezuje vizualno in slušno, gib in dotik. Bistveno vplivajo na razvoj jaza in na pomembno rahljanje simbiotične vezi med otrokom in mamo.« (Cvetko, 1996)

Bibarije

»Otrok je med izvajanjem bibarij vsestransko aktiven. Bibarije so za otroka celostna doživetja. V njih so združene glasbena, gibalna in govorna vzgoja. Otrok posluša glas, opazuje mimiko in gibanje odraslega, gibanje posameznih delov svojega telesa (prstov, dlani, nog) in čuti dotikanje na koži. Med igro se lahko tudi sam giblje z vrstnikom ali odraslim. Bibarije lahko izvaja tudi sam.

Ob izvajanju bibarij otrok sprejme in doživlja različne ritme in dinamiko poslušanja po taktilni (preko dotika), kinestetični (preko čutil za gibanje v mišicah in sklepih) in vizualni poti ter tako razvija občutek za ritem in muzikalnost. Ritem prežema vse človekove funkcije: vpliva na govor, slušno in vidno doživljanje, spomin. Z bibarijami doživi ritmično enakomernost besedila, razlike v hitrosti, različno glasnost izvedbe ...

Bibarije otroka čustveno pritegnejo, saj jih želi kar naprej ponavljati. Ob nenehnem pričakovanju, kaj se bo še zgodilo, otroku razvijamo sposobnost koncentracije. Z njimi otroku bogatimo in krepimo domišljijo.« (Kroflič in Godec, 1995; Voglar, 1998)

Bibarije so imenitno odkritje, ki otroku daje občutek varnosti in zaupanja, še posebno, če je prisoten telesni stik s prsti, dlanjo ali zibanje in poskakovanje otroka v naročju. Bibarije so priljubljene in pripomorejo k razvoju kasnejših socialnih odnosov in sposobnosti komunikacije. (*Bibarije v prvem starostnem obdobju, diplomsko delo, Martina Erzar, Maribor, 2013*)

Nekaj staršev je že poznalo bibarije M. Voglar. Skupaj so se naučili tisto o miški in krtu (Pojdimo na vrt, gledat kaj delata miška in krt ...).

Multiplikatorka je poudarila, da so tako prstne igre, kot bibarije izpostavljene nenehnemu spreminjanju in da ni ene in edine prave izvedbe.

DRUGI DEL:

Prvo starostno obdobje

Multiplikatorka Bernarda Tušar je otroke in starše povabila k poslušanju in igranju različnih prstnih iger in bibarij. V skupini staršev in otrok prvega starostnega so spoznali nekaj knjig Marije Voglar (*Palček pomaga, Biba buba baja ...*), spoznali in se igrali bibarije (*Bibica živa se rada umiva, Nagajive hlače, Miška in krt*), različne prstne igre in bibarije, ki povezujejo ritem in gib (*Odpri, zapri, Gosenica je lezla, Ta je reku pijmo, Ta je v vodu padu ...*).

Prstne igre in bibarije so dejavnost, ki ima zelo intimen značaj (en otrok in eden od staršev v tesni telesni povezanosti). Kljub angažiranemu, tvornemu sodelovanju je bilo zaslediti utrujenost otrok (in staršev).

DRUGI DEL:

Drugo starostno obdobje

Multiplikatorka Adrijana Mavri je povabila otroke in starše, naj si na mizi ogledajo knjige, nato pa je predstavila navodila za nadaljnje dejavnosti. Otrokom je prebrala uganko, rešitev uganke pa je bila iztočnica za delo. Skupaj s starši so v knjigah iskali pesmice, ki se navezujejo na besedo - rešitev prejšnje uganke - ali to besedo vsebujejo. Pesmice, ki so jih tako našli, so skupaj večkrat prebrali in povzeli vsebino, tako da so vsi otroci razumeli prebrano. Ob zaključku srečanja pa je multiplikatorka povabila otroke k spoznavanju nove, njim nepoznane deklamacije, ki jo lahko prikazuješ z rokami. Predstavila jim je pesem *Deset prstov* avtorice Nataše Hrastnik. Nekajkrat so jo ponovili, nato pa razdelili liste z deklamacijo. Otroci so na tem srečanju dobili še revijo *Cicido* in zgoščenko *Za dva groša fantazije*.

Knjižničarka Tina, pomočnica Ana Mikolič in obe multiplikatorki so ob koncu izmenjale vtise s srečanja.

7. SREČANJE, 31. 1. 2017

Poročata multiplikatorke Adrijana Mavri in Bernarda Tušar.

Sedmo srečanje s starši je potekalo v prostorih Vrtca Cerkno s pričetkom ob 17.30. Srečanja se je udeležilo deset staršev in dvanajst otrok ter ena babica, ki se je pridružila vnuku in njegovi materi. Na srečanju je bila tudi pomočnica Ana Mikolič.

Srečanje je bilo razdeljeno na dva dela:

PRVI DEL (45 min: delo je potekalo v dveh skupinah; z otroki in s starši)

DRUGI DEL (45 min: delo je potekalo v dveh skupinah; prvo starostno obdobje in drugo starostno obdobje)

PRVI DEL z naslovom *Informativne in leposlovne slikanice – matematika* je pripravila in izvedla Adrijana Mavri. Na začetku je multiplikatorka staršem predstavila temo in jih povabila k razmisleku o tem, kaj vse je matematika v predšolskem obdobju. Po pogovoru so si starši izbrali po eno slikanico, jo prebrali in v njej poiskali čim več matematičnih pojmov, nato je vsak svojo slikanico predstavil drugim. Skupaj so ugotovili, da se matematika skriva prav v vsaki slikanici, vendar morajo biti bralci dovolj pozorni, da jo prepoznajo.

Multiplikatorka je starše seznanila, da bodo na zadnjem skupnem srečanju gostili pisateljico Vesno Radovanovič, zato jim je na kratko predstavila avtorico in nekaj njenih del ter jim predlagala, naj do zadnjega srečanja skupaj z otrokom doma preberejo kakšno njeno pravljico. Ob koncu je starše še enkrat povabila na strokovno srečanje v Maribor.

DRUGI DEL

Prvo starostno obdobje

Multiplikatorka Bernarda Tušar je zbranim otrokom in staršem predstavila program srečanja:

- izdelava igre spomin
- iskanje vsega matematičnega v slikanicah
- spoznavanje ali obnavljanje dveh rajalnih iger, ki vključujeta štetje («En mali slonček se je pozibal na pajčevini tam pod drevesom» in »10 majhnih račk šlo je na potep daleč čez devet gora, mama kliče ga ga ga, 9 majhnih račk je doma«)
- prstne igre, ki vključujejo štetje (en kovač konja kuje; ena žaba/račka je umrla ...)
- podaritev knjige Lile Prap *Zakaj*

Za izdelavo *spomina* je multiplikatorka prinesla različne ovojne papirje in karton. Starše je opozorila, naj dovolijo otrokom čim več samostojnosti pri trganju in lepljenju. *Spomin* so tudi preizkusili v igri. Enega od otrok je zlasti zanimal lesen koledar, ki ga je prinesla na srečanje multiplikatorka. Z njim so otroci drugega starostnega obdobja beležili dan v tednu. Izdelan je kot štiri lestve, na katere so dnevno polagali lesene barvne ploščice z imeni dni. Otrok, ki ga je ta koledar zanimal, pa je preizkušal, koliko lesenih ploščic lahko položi drugo na drugo v enem razdelku med klinoma lestve. Tako se je potrdila teza ruskega razvojnega psihologa Leva Vigotskega, da otrok, ki ima možnost, da v območju bližnjega razvoja manipulira s sredstvi, ki mu to omogočajo, izkoristi to priložnost. Zelo koristno je, če ima otrok ob sebi odraslega, ki otrokove potrebe prepozna in se nanje tudi angažirano odzove.

V nadaljevanju so se otroci in starši živahno pogovarjali ob listanju slikanic, pri čemer je bilo slišati veliko matematičnih izrazov (manjši, večji, dve ušesi, dolg rep, kratek rep ipd.).

Nato je multiplikatorka povabila otroke in starše, ki so pospravili knjige, da se ji pridružijo ob predvidenih rajalnih igrah (»En mali slonček ...« in »10 majhnih račk ...«). Starši so povedali, da obe igri poznajo, vendar se jih s tako majhnim otrokom še niso igrali. Ugotovili so tudi, da sta obe primerni denimo za rojstnodnevne zabave. Pokazalo se je, da so v igrah z veseljem sodelovali vsi udeleženci.

Sledila je igra razvrščanja. Otroci so v igralnici poiskali različne igrače ter jih razvrščali: npr. zamaške po barvi, posode po velikosti; kasneje so igrače tudi urejali od najmanjšega do največjega.

Za konec so otroci uživali v prosti igri, multiplikatorka pa se je s starši pogovarjala še o prstnih igrah, ki vsebujejo ritem in štetje (ko se denimo na vsak zlog dotikamo prstov ali pesti, dobiva otrok občutek za štetje). Ugotavljali so, kako je naš vsakdanjik prežet z matematiko (starši so povedali, da z otroki štejejo stopnice, bele črte na prehodu za pešce itd.).

Srečanje so zaključili z obdarovanjem otrok s slikanico *Zakaj*, Lile Prap.

DRUGI DEL

Drugo starostno obdobje

Otroke in njihove starše je multiplikatorka Adrijana Mavri povabila k ogledovanju knjig in iskanju matematičnih pojmov (števil) v njih, pri čemer so bili otroci zelo dejavni. Nato je otrokom prebrala slikanico *Rožnati avtobus* pisateljice Vesne Radovanovič. Pogovorili so se o vsebini knjige (o prevoznih sredstvih), na kratko pa jim je predstavila tudi pisateljico. Po pogovoru jim je razdelila dolge vrvice in jim dala navodila za igro. Skupaj s starši so vrvice oblikovali najprej v ravno cesto, nato pa v ovinkasto. Kasneje so naredili še več različno dolgih cest in jih razvrstili po dolžini.

Multiplikatorka je na koncu otrokom pokazala veliko škatlo in jih vprašala, kaj bi iz nje lahko nastalo. Hitro so prišli na idejo, da bi jo lahko oblikovali v rožnati avtobus in ga pisateljici Vesni Radovanovič pokazali ob snidenju. Ob slovesu so otroci prejeli v dar slikanice *Mačji zakaji* pisateljice Lile Prap.

8. SREČANJE, 21. 2. 2017

Poročata multiplikatorke Adrijana Mavri in Bernarda Tušar.

Osmo srečanje s starši je potekalo v prostorih Cerkljanskega muzeja (prvi del) in Vrtca Cerkno (drugi del), začelo pa se je ob 17.30. Srečanja se je udeležila poleg multiplikatork in šestnajstih otrok s starši tudi sodelavka Ana Mikolič.

Srečanje je bilo razdeljeno na dva dela:

PRVI DEL

Multiplikatorka Bernarda Tušar je pozdravila prisotne, predstavila dnevni red, nato pa še tri knjige za otroke z muzejsko vsebino. Besedo je nato predala muzejski svetovalki, prof. zgodovine in sociologije ter vodji dislocirane enote Mestnega muzeja Idrija, Oddelek Cerkno, Milojki Magajne, ki je povedala, da žal knjige o 'cerkljanskih laufarjih' za otroke še nimajo. Nato je prisotne popeljala po stalni razstavi z naslovom *Pust je kriv!*. V pogovoru je ugotovila, da otroci že dobro poznajo like cerkljanske laufarije

in se ni bati, da bi tradicija, ki sega v 14. stoletje, izginila. Po ogledu stalne razstave so se podali še na ogled razstave *Cerkljanski laufarji v klekljanih podobah* (na ogled do 28. 2. 2017). Na koncu se je multiplikatorica zahvalila za gostoljubje Cerkljanskega muzeja in izrazila željo, da bi dobro sodelovali tudi v prihodnje.

DRUGI DEL

Po vrnitvi v vrtec je multiplikatorica Bernarda otroke vprašala, ali poznajo še kakšen muzej. Povedali so, da poznajo vojaški muzej v Pivki, ona pa jih je spomnila še na Hermanov muzej v Celju, Prirodoslovni muzej v Ljubljani, Pokrajinski muzej v Kopru, Planinski muzej v Mojstrani in Narodno galerijo v Ljubljani ... Predlagala je, da otroci s starši za rojstnodnevno darilo obiščejo kakšen muzej. Nato so si ogledali tri kratke risanke z zgoščenke *Minuta v muzeju*:

- Sandro Botticelli: Venera in Gracije ponujajo darove mlademu dekletu, 15. stoletje. Louvre, Pariz.
- Leonardo da Vinci: Mona Liza, 1503–1506. Louvre, Pariz.
- Francisco Goya: Čas, 1808–1812. Palača lepih umetnosti, Lille.

Po ogledu sta multiplikatorici razdelili še plakate, na katerih so pod vsako črko abecede predstavljeni poklici. Otroci so hitro poiskali poklic pod črko S – slikarka. Srečanje so sklenili z vabilom na prihodnje snidenje.

9. SREČANJE, 1. 3. 2017

Poročata multiplikatorke Adrijana Mavri in Bernarda Tušar.

Srečanje je potekalo v prostorih vrtca Cerčno s pričetkom ob 17.30, udeležilo se ga je deset 10 staršev in deset otrok, pa tudi pomočnica Ana Mikolič.

Razdeljeno je bilo na dva dela:

PRVI DEL (delo je potekalo v dveh skupinah; z otroki in s starši)

DRUGI DEL (delo je potekalo v eni skupini, združeno prvo in drugo starostno obdobje)

PRVI DEL

Pod naslovom *Informativne slikanice – gibanje, umetnost* ga je pripravila in izvedla Adrijana Mavri. Staršem je predstavila več knjig na temo gibanja in umetnosti, ti pa so imeli nekaj minut, da so si jih ogledali in strnili misli o videnem. Nato jim je razložila pojem glasbeno pravljico in jim povedala, da lahko vsako pravljico z otroki preoblikujejo v glasbeno. Predstavila jim je glasbeno pravljico *Kje je mavrica?* avtorice Maje Ocepek, dala navodila za izdelavo glasbenih vložkov in povabila starše, naj glasbeno pravljico pripravijo za otroke doma. V drugem delu srečanja se je dotaknila še tistih razvojnih mejnikov jezikovnih zmožnosti in socialno-emocionalnega področja, za katere je menila, da so pomembni za starše. Pripravila je tudi izvlečke iz gradiva za multiplikatorje avtorice dr. Marte Licardo. Skupaj so se sprehodili po področjih in spoznali, kako lahko starši z ustreznimi strategijami in metodami spodbujajo otrokov jezikovni in socialno-emocionalni razvoj. Po kratkem pogovoru so zaključili prvi del srečanja.

DRUGI DEL

V drugem delu so se otroci obeh starostnih skupin pridružili staršem. Z vodenimi barvami so poslikali veliko škatlo, starši pa so izstrigli različne oblike cvetov za naš pisani avtobus po pravljici Vesne Radovanovič *Rožnati avtobus*. Sklenili so, da se bodo, ko jih bo obiskala pisateljica, z avtobusom popeljali v deželo pravljic. Srečanje so zaključili z branjem knjige *Violinist* (Kathy Stinson, Dušan Petričić) z glasbeno spremljavo Joshue Bella, glavnega junaka knjige. Za slikovno spremljavo glasbe (Robert Schuman, Traumerei) so se na interaktivni tabli pojavljale slike različnih slikarjev impresionistov itd.).

Multiplikatoriki sta na tem srečanju otrokom razdelili tudi vse knjige, ki sta jih prejeli na srečanju multiplikatorjev v Mariboru. Knjige sta predali kot darilni paket, povezan s pentljo. Otroci in starši so bili navdušeni.

Srečanje je potekalo v Bevkovi knjižnici v Cerknem in svečano zaključilo projekt *V objemu besed*, ki je bil izveden v **10 srečanjih na različnih lokacijah (Bevkova knjižnica, vrtec, Cerkljanski muzej in šolska knjižnica)**. Na vsakem srečanju so starši skupaj z otroki ter multiplikatorkama ob raznovrstnih temah spoznavali različno leposlovno in informativno literaturo ter ozaveščali pomen pismenosti v vsakdanjem življenju ter branja v predšolskem obdobju (kakovostne slikanice, naravoslovne, umetnostne, matematične informativne in leposlovne knjige, poezijo itd.). Vsako srečanje je bilo obogateno z dejavnostmi za otroke, povezanimi s temo posameznega srečanja. Ob koncu vsakega srečanja so otroci prejeli različne slikanice, pripomočke in igrače za spodbudo branja v domačem okolju.

Zaključek projekta je bil pripravljen v Bevkovi knjižnici ob druženju z dvema gostjama – pisateljico **Vesno Radovanovič** iz Prekmurja in predstavnico Filozofske fakultete v Mariboru, dr. **Simono Pulko**. Pisateljica je zbranim ob vedrem vzdušju prekmurskih ravníc predstavila zgodbico o petelinčku, ki so ji otroci pozorno prisluhnili in jo spremljali z zvočnimi vzkliki petelinje družine. Nato so se zbrani drug drugemu iz srca zahvalili za učenje in sodelovanje in si obljubili, da bodo tudi prihodnje ostali v objemu besed.

10 Vrtec Pod gradom Ljubljana

Multiplikatorke: Kaja Ajdnik, Zala Kadunc, Maja Žižek in Mojca Kalan

1. SREČANJE JE POTEKALO 7. 11. 2016

Kaja Ajdnik, Zala Kadunc, Maja Žižek in Mojca Kalan, delavke Vrtca Pod Gradom Ljubljana, so se udeležile izobraževanja za multiplikatorje. Od oktobra do 25. 11. 2016 so pripravile gradivo za izobraževanje staršev.

Na prvem srečanju za starše 7. 11. 2016 v Pedagoški sobi vrtca so staršem predstavile projekt *V objemu besed*, način dela in cilje. Gostja in vodja prvega srečanja je bila mag. Tilka Jamnik, začetnica Predšolske bralne značke in velika promotorka branja v Sloveniji. Starše je popeljala v svet branja ob pomoči knjig, ki jih je prinesla s seboj, predstavila je najrazličnejše teme in s tem naredila konkreten uvod v družinsko branje. Nekaj besed je namenila tudi izbiri kakovostne slikanice in pomenu branja. Sledilo je branje z otroki, pri čemer si je vsak od njih med ponujenimi knjigami izbral tisto, ki mu je bila všeč, jo odnesel k staršu, ta pa ga je vzel v naročje in mu bral ter si z njim ogledoval izbrano knjigo. Otroci so seveda želeli pogledati in slišati čim več zgodb, zato se je popoldne hitro prevesilo v večer in se je prijetno druženje v Vrtcu Pod Gradom še prehitro končalo.

2. SREČANJE JE POTEKALO 29. 11. 2016

V novembru je bil v popoldanskem času načrtovan obisk Knjižnice Rudnik, ki sodi v okrilje Mestne knjižnice Ljubljana. Knjižničarji so pripravili ogledali knjižnice, otroci in starši so se sprehodili skozi različne oddelke in seveda ustavili na otroškem oz. mladinskem oddelku. Ogledovali so si različne knjige, se pogovarjali ob slikah, listali slikanice, enciklopedije.

Staršem so v knjižnici spregovorili o brezplačnem vpisu predšolskega otroka ter izposoji otroške in mladinske literature. Po tem so knjižničarji pripravili pravljíčno urico s svojim izborom slikanice, primerne za starost otrok.

3. SREČANJE, 12. 12. 2016

Že ime Vrtca Pod Gradom pove, da je v njegovi neposredni bližini grad – Ljubljanski grad. V vrtcu z otroki veliko berejo in listajo knjige, ena pa jim je še posebej všeč, saj se navezuje na bližnje okolje, in sicer *Zmaj Lakotaj z Ljubljanskega gradu*. Da bi jo otroci lažje razumeli, so jo nekoliko priredili in se nad njo neznansko navdušili. Otroci so jo povedali še staršem, zato je postala zanimiva tudi zanje. Poleg tega pa v vrtcu vsako leto s starši pripravijo pohod na Ljubljanski grad z lučkami.

Tretje srečanje projekta je tako potekalo v skladu z vrtčevsko tradicijo: starše, vključene v projekt, so povabili v vrtec, kjer so tudi njim prebrali zgodbo, vsi skupaj pa so naredili tudi lučke za pohod. Ko se je zunaj stemnilo, so se z lučkami odpravili na Ljubljanski grad, pri čemer je vse najbolj zanimalo, ali bodo kje srečali zmaja Lakotaja in male zmajčke. Zmaja žal niso našli, saj je pobegnil, ker so na gradu postavili top. Obhodili so ves grad in se strinjali, da je top verjetno postavljen na vrh stolpa, vendar nanj niso mogli splezati, da bi preverili, ali to drži.

4. SREČANJE, 22. 12. 2016

Prva decembrska delavnica je potekala v dveh delih. Staršem in otrokom smo predstavili slikanice, priročnike, revije z likovno vsebino, in sicer o izdelovanju, idejah in malih čarovnijah ustvarjanja čestitk z novoletno tematiko. Multiplikatorke so izbrale najkvalitetnejše iz velike množice gradiv, ki so dosegljiva v knjižnicah. Starši in otroci so si jih ogledovali, prebirali in se skupaj odločali, kaj bodo uporabili v drugem delu delavnice.

V drugem delu delavnice so multiplikatorke pripravile material in pripomočke za skupno delo staršev in otrok. Njihova naloga je bila, da ob pomoči slikanic, priročnikov in revij izdelajo družinsko vizitko in napišejo novoletne želje za skupino, v kateri je njihov otrok. Skupaj so nato izdelali še čestitke, opremljene z lepimi željami.

5. SREČANJE, 31. 1. 2017

Srečanje se je pričelo s predstavitvijo knjižnega nahrbtnika, ki ga bo imela en teden doma vsaka družina.

Slikanice za knjižni nahrbtnik:

- Lonček na pike (Anja Štefan),
- Moj očka (Lila Prap),
- Zelo lačna gosonca (Eric Carle),
- Ko bom velik/a bom... (Damjan Stepančič),
- Pritisni tukaj (Hervé Tullet) in
- Pikijev sprehod skozi gozd (Eric Hill).

Srečanje so vsi skupaj nadaljevali s predstavitvijo slikopisov, seveda pa so multiplikatorke najprej razložile, kaj slikopisi sploh so in čemu so namenjeni. Za boljšo predstavo so staršem pokazale nekaj v vrtcu izdelanih slikopisov. Nato so se starši lotili izdelave vsak svojega slikopisa, medtem ko so otroci listali in prebirali knjige v ločenem prostoru. Starši so se v delo tako poglobili, da je bilo treba čas ustvarjanja celo podaljšati. Ko so bili slikopisi končani, so multiplikatorke k staršem povabile otroke.

Vsak od njih je svojega otroka vzel v naročje in z njim prebral slikopis. Po odzivih otrok je bilo videti, da so jim bili slikopisi všeč.

Ob zaključku so se dogovorili, da starši z otroki do naslednjega tedna doma prebirajo vsak svoj slikopis, nato pa jih na določen dan prinesejo v vrtec, da jih bodo prebrali in prelistali še skupaj.

6. SREČANJE, 7. 3. 2017

Srečanje se je začelo s pogovorom o knjižnem nahrbtniku. Starši so se v en glas strinjali, da so bili sprva malce skeptični glede knjižnega nahrbtnika, saj so otroci še zelo mladi. Ko pa ga je vsaka družina imela en teden v uporabi, se je njihovo mnenje spremenilo in so se nad njim navdušili. Starejši otroci, ki že govorijo, so najljubšo knjigo iz knjižnega nahrbtnika tudi predstavili, kar se je strokovnim delavkam in staršem zdelo izjemno pomembno za otrokovo samozavest, izražanje in nastopanje.

Nadaljevali so z obravnavo poskusov in povedali, kaj poskusi sploh so in čemu so namenjeni. Udeležencem je bilo na voljo precej knjig in pripomočkov za izvedbo poskusov. Tako so si lahko otroci skupaj s starši v knjigi izbrali poskus, poiskali potrebne pripomočke zanj in ga tudi izvedli. Otroci so od silnega navdušenja nad zabavnim delom kar vriskali. Vsem je uspela izvedba vsaj enega poskusa, pri čemer je bilo včasih seveda treba več ponovitev. Otroci so še naslednje dni v vrtcu pripovedovali, kaj vse so raziskali in počeli s starši na tem srečanju.

Poskusi so bazirali na raziskovanju vode, zraka, zvoka in svetlobe. Za otroke so bili najzanimivejši in najzabavnejši tisti z vodo, zaradi škropljenja.

7. SREČANJE, 27. 3. 2017

Srečanje je bilo v celoti organizirano v okviru materinskega dneva. Posebej so bile povabljene mame, če pa te na srečanje niso mogle, so vskočili očetje.

Otroci so deklamirali krajše preproste pesmi o mamah. Starejši so nastopili zelo pogumno in želeli zapeti kar vse pesmi, ki jih poznajo, mlajši, od katerih jih nekaj sploh še ne govori, pa so sodelovali po svojih močeh, s spremljajočim zibanjem in preprostim gibanjem.

Starši so v pripravljenih pesmaricah poiskali obravnavani tematiki ustrezajoče pesmi. Kar nekaj se jih je odločilo izbrano pesem prepisati na improvizirane voščilnice tudi za svoje matere, en očka pa je celo napisal svojo.

Otroci so staršem podarili že prej izdelana darilca, in sicer so pobarvali glinene lončke in vanje sami posadili rože.

Mame so bile vidno ganjene, saj je bil za nekatere to prvi materinski dan.

8. SREČANJE, 17. 5. 2017

Srečanje se je pričelo pri vodnjaku ob cerkvi sv. Florjana. Starši in otroci so dobili vsak svojo knjižico s priložnostnim zemljevidom. Na njem so bile različne fotografije objektov, ki so jih morali poiskati po Ljubljani. Otroci so se navdušeni podali v iskalno akcijo. Pri vsaki od fotografij je bilo tudi nekaj podatkov o objektu na njej, kar so starši prebrali otrokom, ko so objekt našli. Ob iskanju so se vsi zelo zabavali. Končna točka in zbirališče je bilo otroško igrišče ob Knjižnici Otona Župančiča, kjer so se otroci igrali, dokler niso vsi končali svoje raziskovalne poti. Pogovorili smo se, kaj jim je bilo všeč in kaj vse so spoznali.

9. SREČANJE, 17. 5. 2017

Udeleženci projekta so se zbrali v Knjižnici Otona Župančiča, kjer so skupinici pripravili pravljlično urico. Začelo se je s spoznavanjem pravil v knjižnici, ki so si jih zbrani lahko ogledali tudi na posebnem plakatu pravil. Srečanje se je nadaljevalo s pravljičami, a tokrat ni bil glavni pravljičar, saj so bile v ospredje postavljene knjige brez besedila. Otroci so tako sami sestavili svoje zgodbe in jih pripovedovali drugim otrokom in staršem, ko se je zataknilo, pa so jim s svojo domišljijo priskočili na pomoč starši. Tako so vsi skupaj spoznali prav posebno zvrst pravljič, ki so vsakič drugačne in nikoli dokončne, če le malo spodbudimo svojo domišljijo. Hkrati so se otroci urili tudi v nastopanju pred množico ljudi.

Druženje so udeleženci zaključili s pregledom del Anje Štefan, gostje zaključnega srečanja. Kar nekaj staršev se je odločilo za izposojanje njenih knjig, saj so si želeli njeno delo do srečanja še bolje spoznati.

10. SREČANJE, 22. 5. 2017

Gostja desetega srečanja je bila Anja Štefan, katere knjige so otroci med potekom projekta že dobro spoznali, saj so jih umestili v knjižni nahrbtnik, ki je potoval od otroka do otroka, prav tako so jih tudi v vrtcu redno prebirali. Književnica je otroke in tudi starše s svojim čarobnim glasom popeljala skozi nekaj svojih del. Tudi najmlajši so se pridružili pri prepevanju pesmi, saj so nekatere znali že na pamet. Možgančke so napenjali z reševanjem ugank, odgovorili pa so tudi na marsikatero zanimivo vprašanje, npr. zakaj petelinček kikirika. Mlajšim otrokom je koncentracija nato že malo popustila, starejši pa so z veseljem sodelovali pri pripovedovanju zgodbe, ob kateri se je bilo treba kar pošteno razmigati.

Ob koncu srečanja so si starši z otroki lahko ogledali in prelistali knjige Anje Štefan, po celotnem prostoru so bila namreč razstavljena njena dela.

11 Vrtec Ormož

Multiplikatoke za Vrtec Ormož, enota Velika Nedelja in enota Podgorci: Andreja Žnidarič, Davorina Vajd, Vesna Podplatnik in Blanka Pavlovič

1. SREČANJE

Srečanje je potekalo je v petek, 14. 10. 2016, z začetkom ob 16. uri v vrtcu Velika Nedelja, in sicer za obe sodelujoči enoti Vrtca Ormož (Velika Nedelja in Podgorci). Udeležilo se ga je osem družin.

Srečanje je trajalo dve uri. V prvi uri je mag. Tilka Jamnik predavala staršem, kako se v vsakodnevem družinskem življenju srečujejo z različnimi vsebinami bralnega gradiva in z različnimi oblikami branja (funkcionalnim, informativnim in leposlovnim). Starše je seznanila s tem, kaj lahko berejo otrokom (informativno gradivo, leposlovje), in jim predstavila možnosti branja otrokom na vsakem koraku (v knjigah in drugem tiskanem gradivu, ob gledanju televizije, obisku gledališča, muzejev, galerij itd.).

V času predavanja staršem so si otroci v igralnici ogledovali reviji *Ciciban* in *Cicido*. Po predavanju so vsak s svojo revijo prišli k staršem in jim jo razkazali. V drugi uri srečanja so si otroci in starši izbirali knjige, v katerih so bila priložena vprašanja, ki so jih motivirala za ogled in branje knjig.

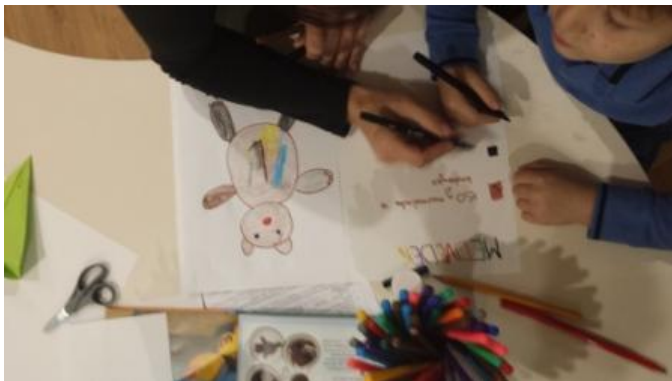
Srečanje je bilo za starše in otroke zelo zanimivo.

2. SREČANJE (ISKANJE IN UPORABA INFORMACIJ)

Druga delavnica je potekala v vrtcu Velika Nedelja, 8. 11. 2016, z začetkom ob 16. uri. Srečanja se je udeležilo pet družin, druge prijavljene družine so se opravičile za izostanek.

V prvi uri srečanja je potekalo usposabljanje za starše na temo iskanja in uporabe informacij. Staršem so multiplikatorke predstavile razvojne mejnike in pomembnost poznavanja razvojnih mejnikov na področju jezikovnih zmožnosti. Staršem so razdelili gradivo o razvojnih mejnikih na področju komunikacije za prvo in drugo starostno obdobje za lažje spremljanje otrok, njihovega napredka in zmožnosti. Nato so se dotaknili še pomena pismenosti v vsakdanjem življenju in predstavili načine vplivanja družine na otrokov razvoj pismenosti (kako lahko z vsakdanjimi dejavnostmi spodbujajo funkcionalno pismenost otrok).

V drugem delu so pripravili dve delavnici na temo pismenosti v vsakdanjem življenju. V prvi so si starši in otroci izbrali kuharsko knjigo in v njej poiskali recept. Skupaj z otrokom so recept prepisali, otrok pa je jed tudi ilustriral.

Druga delavnica je potekala tako, da so si starši in otroci v knjigah poiskali origami in ga po natančnem načrtu poskušali izdelati. Origami je japonska umetnost izdelovanja skulptur iz papirja.

Knjige in delavnice so se zdele staršem in otrokom zelo zanimive, kar so pokazali z aktivnim sodelovanjem. Pri delu so si pomagali z različnimi knjigami in ustvarili več različnih izdelkov.

3. SREČANJE (LEPOSLOVNE SLIKANICE – LUTKOVNA PREDSTAVA)

Tretja delavnica je potekala v vrtcu Velika Nedelja, 8. 12. 2016 z začetkom ob 16. uri. Delavnice se je udeležilo osem družin, preostale so se opravičile zaradi bolezni otrok.

Na začetku srečanja je potekalo usposabljanje za starše, ki so jih strokovni delavci seznanili z zgodovino lutk, vrstami lutk, z vlogo lutke pri razvoju otroka in z najbolj znanimi lutkovnimi predstavami. S starši so se pogovarjali o tem, katere lutkovne predstave poznajo in kje se lahko njihovi otroci srečajo z lutkami. Otroci so si med tem časom v igralnici skupaj z eno od udeleženk ogledali nekaj knjig (*Sapramiška, Zvezdica Zaspanka, Mojca Pokrajculja, Žogica Marogica, Bobek in barčica, Gugalnica za vse, Kdo je napravil Vidku srajčico*). Ogledali so si tudi knjige o lutkah in njihovi izdelavi.

V drugem delu so povabili še otroke, da so si skupaj s starši ogledali lutkovno predstavo *Ne moreš zaspati, mali medo?*. Otrokom je bila predstava zelo všeč, zlasti pa so jih pritegnili rekviziti in lutke ter pripovedovalka zgodbe.

Po predstavi so si otroci od blizu ogledali lutke in rekvizite, nato pa so s pomočjo staršev izdelali vsak svojega medvedka. Ob koncu so vsi skupaj ob glasbeni spremljavi medvedkom zapeli nekaj pesmic.

4. SREČANJE (INFORMATIVNE SLIKANICE)

Četrta delavnica je potekala v vrtcu Velika Nedelja, 19. 1. 2016, z začetkom ob 16. uri.

V prvi uri je potekalo usposabljanje za starše na temo informativnih slikanic. Staršem so multiplikatorke predstavile naravoslovne teme in poudarile, da je za učenje naravoslovja najboljši trenutek takrat, ko so otroci najradovednejši – v predšolskem obdobju. Temu obdobju lahko rečemo tudi obdobje 'zakajčkov'. Velik pomen pri spoznavanju naravoslovnih tem ima aktivno učenje. Starše so strokovne delavke seznanile z različnimi informativnimi slikanicami in drugimi knjigami, ki so v veliko pomoč pri odkrivanju naravoslovnih tem. Pomembno je, da skupaj z otrokom pregledamo celotno knjigo in preberemo navodila za posamezne poskuse.

V drugem delu so potekale različne delavnice, kjer so otroci in starši odkrivali naravoslovne vsebine s pomočjo različnih knjig. Skupaj so si ogledali informativne slikanice in knjige ter se odločili, kakšen poskus bodo izvedli. Na mizah so bili pripravljene različni pripomočki za opravljanje naravoslovnih poskusov. S pomočjo knjige so si poiskali pripomočke in izvedli poskus. Starši in otroci so se dela lotili tako zavzeto, da je delavnica trajala več kot dve uri. Z izpeljavo 4. delavnice so bile zadovoljne tudi izvajalke.

Napihovanje balona s pomočjo kisa in sode bikarbone.

Mavrično črnilo.

Stolp iz ledenih kock in soli.

Barvni poskus.

Mešanje snovi.

5. SREČANJE (POEZIJA, BIBARIJE, PRSTNE IGRE)

Peta delavnica je potekala v vrtcu Velika Nedelja, 6. 2. 2017, z začetkom ob 16. uri.

Na začetku so multiplikatorke staršem razložile, kaj so bibarije (igre med odraslim in otrokom). Izvor bibarij je v ljudskih prstnih in gibalnih igrah, ki so se jih igrali odrasli skupaj z otroki ob različnih priložnostih. Pojem je zasnovala, poimenovala in opredelila Mira Voglar (1980). Z otrokom se bibarije igramo tako, da se ob besedilu dotikamo po dlaneh, prsih, rokah in nogah. Prav tako je pomembno, da z njimi spodbujamo razvoj čutil (vid, sluh, tip, vonj, okus) in čutne zaznave ter pozornost. Besedilo bibarije uvrščamo v poezijo. Sestavine besedila so zvok, ritem, rima in ponavljanje. Z bibarijami naučimo otroka pozdravljati, navajamo ga na rutino in samostojno opravljanje osnovnih opravil, kot so umivanje, obuvanje, pozdravljanje ipd.

Po razlagi so multiplikatorke skupaj s starši in otroki izvedle nekaj bibarij: *Boža, boža, Miš iz luknje je pritekla, Biba torto meša, Muha Primaruha* in *Kako biba pozdravi*. Sledile so pesmice ob glasbeni spremljavi: *Mi se imamo radi, Prstna igrlica, Moj očka ima konjička dva, Kuža Pazi, Žogica* in *Moj rdeči avto*.

Ob pesmi so nato gibalno predstavili pesniškega junaka Mačka Murija (avtorja Kajetana Koviča) ter ob glasbi gibalno ponazorili pesmici *Maček Muri* in *Sprehod*.

Na koncu so multiplikatorke starše povabile, da so si skupaj z otroki ogledali slikanice, ki so jih pripravile. Z otroki so izbirali med različnimi slikanicami, si jih ogledovali, otrokom brali poezijo in se z njimi igrali bibarije.

6. SREČANJE

Šesto srečanje je potekalo 2. 3. 2017. Zbrali smo se ob 16. uri pred knjižnico Franca Ksavra Meška v Ormožu. V notranjosti je udeležence pričakala knjižničarka Simona Sakelšek z lutko Srečko.

Srečka je otroke in starše prijazno pozdravila in jim razkazala vse oddelke knjižnice. Otroci so lahko v rokah držali tudi najtežjo knjigo. Najbolj je vse očaral otroški oddelek, njegova razgibanost, oprema, igrače ...

Vsi so takoj posegli po knjigah, ki so vabile s knjižnih polic in miz. Knjižničarka je predstavila zelo zanimive knjige: med njimi tudi najmanjšo knjigo v knjižnici, knjigo o velikanu, slovenske slikanice itd.

Knjižničarka je prebrala slikanico Herveja Tullea *Pritisni tukaj*. Otroke je povabila k sodelovanju: pritiskali so na pike, jih drgnili, stresali knjigo, jo nagibali itd. Otrokom je bila knjiga tako všeč, da jo je morala knjižničarka prebrati še enkrat.

Kasneje so se skupaj poigrali z različnimi didaktičnimi igrami, ki spodbujajo bralno predopismenjevanje. Otroci, ki še niso bili vpisani v knjižnico, so imeli možnost vpisa.

Udeleženci projekta so skupaj preživeli lep popoldan v knjižnici Ormož. V knjižnici potekajo tudi pravljичne ure, ki se jih bodo zagotovo kdaj udeležili tudi otroci in starši, ki sodelujejo v projektu *V objemu besed*.

7. SREČANJE

Sedmo srečanje je potekalo 29. 3. 2017. Začelo se je s predavanjem o pomembnosti in vplivu družinskega branja v predšolskem obdobju. Predavala je profesorica razrednega pouka Maja Cizerl, staršem pa je predstavila svojo diplomsko nalogo z naslovom *Zgodnje izkušnje z literaturo in otrokova uspešnost pri materinščini*. Predstavila jim je ugotovitve diplomske naloge:

- Pogoste in kakovostne dejavnosti v domačem okolju, povezane s pismenostjo, močno vplivajo na otrokovo uspešnost pri opismenjevanju.
- Več ko se bodo otroci srečevali z literaturo v ranem otroštvu, boljši bodo na področju jezika, hitreje se bodo začeli opismenjevati in znali se bodo vživeti v pravljico ali poistovetiti s pravljичnim junakom (to so literarnoreceptijske sposobnosti).
- Boljši bodo tudi pri uporabi raznih veščin, ki so povezane s pismenostjo, veščin, ki so vsakodnevno prisotne (družben stik, medijska pismenost, uporaba navodil ...).
- Uspešnost na področju pismenosti izvira iz stimulativenega družinskega okolja.
- Če otrok rad bere, se tudi lažje uči, in če rad bere, se iz dneva v dan širi tudi njegov besednjak, kar pripomore k njegovi govorni kompetenci.
- Dobra govorna kompetenca je pomembna za sporazumevanje in samopodobo otroka, kar mu koristi na vseh življenjskih področjih.

Namen predavanja je bil pokazati staršem, kako pomembno je za branje stimulativeno okolje v družini (in branje že od najzgodnejšega otroštva), kako to vpliva na otroke in kako se bo izrazilo v procesu opismenjevanja in drugih dejavnostih, ki so povezane s pismenostjo.

V nadaljevanju je Marjanca Korotaj iz Knjižnice Ormož predstavila bralni nahrbtnik ter starše povabila v knjižnico in k sodelovanju pri dejavnostih, ki potekajo v knjižnici.

Otroci in starši so lahko izbirali med različnimi dejavnostmi, ki spodbujajo bralno predpismenjevanje. Pripravili smo jim bralne kocke, karte ABC, knjige, po katerih so lahko izdelali svoj slikopis, in različne družabne igre (Aktiviti za otroke, karte s pomočjo katerih sestavimo zgodbo).

Starši in otroci so si izbirali različne dejavnosti. Najraje so posegli po pripovedovalnih kockah, s pomočjo katerih so nastale zelo zanimive zgodbe.

8. SREČANJE

Srečanje je potekalo 20. 4. 2017 z začetkom ob 16. uri.

Vrtca Podgorci in Velika Nedelja sta delavnico pripravila tako, da so otroke in starše povabili v igralnico, kjer so jim pripravili različne slikanice v povezavi z matematiko. Pri izbiri slikanic so jim prijazno pomagale knjižničarke v Knjižnici Ormož. Za uvod so se multiplikatorke z otroki pogovarjale, kaj sploh je matematika. Odgovori so bili različni: da je to štetje, da so to števila ipd. Otroci so nato izvedeli, da je matematika tudi to, da v vrtcu kaj razvrščajo, da sestavljajo dele v celoto, da povedo, kje predmeti stojijo, da poimenujejo like, da merijo, da si izberejo simbole za svoje predmete ali svoj prostor v garderobi itd.

Otrokom in staršem so multiplikatorji prebrali slikanico Lile Prap *Radi štejemo*.

Že takoj na začetku so jih k poslušanju in sodelovanju pritegnili z različnimi vprašanji. Kaj mislijo o čem govori slikanica *Radi štejemo*? Kaj nam prikazuje naslovnica slikanice? ... Tako so postopoma prelistali vso slikanico. Otrokom se je zdela zelo zanimiva, saj jih je spodbujala k veliko dodatnim dejavnostim. Med ogledom slikanice so denimo povsem spontano šteli do številke 15 itd. Sledilo je druženje z različnimi slikanicami z vsebino matematike, otrokom in staršem pa so strokovni delavci pripravili tudi nekaj knjig z zgodbami, ki so se prav tako vsaj delno navezovala na matematiko.

Otroci so skupaj s starši tako na prijeten in igriv način spoznavali matematiko.

9. SREČANJE

Srečanje je potekalo 9. 5. 2017 z začetkom ob 16.00 v vrtcu Velika Nedelja.

Na tokratnem srečanju so si starši in otroci ogledali lutkovno predstavo *Lunino jezero*. Pripravili sta jo knjižničarka knjižnice Ormož Leonida Šumenjak in upokojena vzgojiteljica iz vrtca Marija Kranjc.

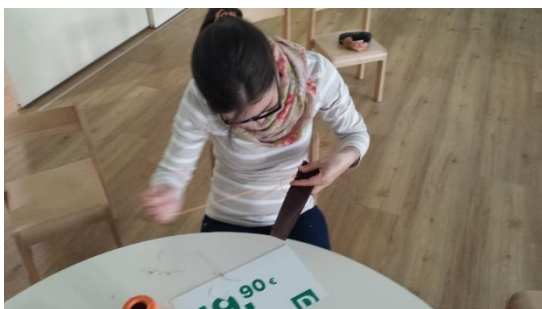
Otrokom je bila lutkovna igrica zelo všeč.

Po končani predstavi so si lutko pogledali tudi od blizu, nato pa nadaljevali z ustvarjalnimi delavnicami.

Otroci so slikali lunino jezero z vodenimi barvami in površino posuli s soljo, da se je jezero lesketalo. V drugi delavnici so slikali z voščenko in lunino jezero okrasili z bleščicami, v tretji pa so starši skupaj z otroki izdelovali knjižna kazala iz filca.

Vsi otroci sodelovali v vseh treh delavnicah.

10. SREČANJE

Srečanje je potekalo 23. 5. 2017 z začetkom ob 16.00 v vrtcu Velika Nedelja.

Starši so bili pred srečanjem seznanjeni, da bo prišla gostja Vesna Radovanovič. V vrtcu so pripravili bralni kotiček, kjer so si starši in otroci lahko za nekaj dni izposodili slikanice, ki jih je napisala, v vrtcu pa so otroci spoznali njene slikanice *Mavrični balon*, *Dedkovo kolo*, *Petelinček in sraka* in *Zvezdica*. Ob tem so tudi likovno ustvarjali.

Na dan srečanja z gostjo so prostor pripravili tako, da so bili razstavljeni likovni izdelki otrok in slikanice Vesne Radovanovič. Pisateljica je otrokom in staršem najprej povedala nekaj o sebi, nato pa jim je predstavila prekmursko ljudsko pravljico o petelinčku. Pripovedovala je tako zavzeto in doživeto, da so ji otroci in starši z veseljem prisluhnili. Predstavila je tudi svojo slikanico *Petelinček*, otroci in starši pa so ji pomagali s posnemanjem petelinčkovega kikirikanja. Sledil je ogled njenih slikanic in klepet. Otroci so si skupaj s starši še enkrat z zanimanjem ogledali njene slikanice.

Na koncu je avtorica staršem in otrokom razdelila priznanja za sodelovanje v projektu V objemu besed in jim zaželela veliko skupnih prijetnih trenutkov ob branju doma.

12 Otroški vrtec Metlika

Multiplikatorke: Mateja Vidmar in Tanja Janžekovič

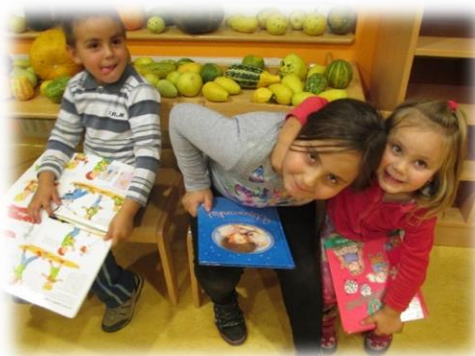
1. SREČANJE

V okviru projekta *V objemu besed* (program za spodbujanje družinske pismenosti v predšolskem obdobju) sta se Mateja Vidmar in Tanja Janžekovič udeležili izobraževanja za multiplikatorje. Izobraževanja so potekala v oktobru 2016 (21. 10. in 22. 10. na Pedagoški fakulteti v Mariboru, 28. 10. pa na Filozofski fakulteti v Ljubljani). Projekt sta nato do 25. 11. 2016 predstavili zaposlenim v Otroškem vrtcu Metlika (vsakemu vzgojitelju posebej sta predstavili projekt in vsem predali list za oglasno desko pred vsako igralnico, ki je tudi starše informiral o projektu) in staršem. Prav tako sta izdelali vabilo za prvo srečanje, ki ga je vodila mag. Tilka Jamnik.

Na prvem srečanju je mag. Tilka Jamnik predstavila ravnateljica vrtca Marijanca Kolar. Srečanja se je udeležilo 15 staršev z otroki in šest strokovnih delavk vrtca. Tilka Jamnik je odraslim in otrokom najprej prebrala knjigo *Zelo lačna gosenica* (Eric Carle), nato pa staršem pojasnila pomen družinske pismenosti. Predstavila jim je tudi slikanice za prvo in drugo starostno obdobje in jih seznanila s kakovostnim bralnim gradivom. Po predavanju, ki so ga poslušali le odrasli (otroci so bili v drugem prostoru, kjer je bilo poskrbljeno za njihovo varstvo), so se jim pridružili otroci, skupaj pa so nato pregledali različne vrste knjig. Starši so bili navdušeni nad srečanjem, otroci prav tako. Multiplikatorke sta na koncu staršem predstavili način dela v projektu in cilje ter jih povabili na naslednje srečanje v decembru.

Multiplikatorke sta določili termine, pripravili teme ter poiskali primerno gradivo in ideje za delavnice z otroki za vseh 10 srečanj v okviru projekta. Dogovorili so se, da bo na vsakem srečanju poskrbljeno za varstvo otrok med predavanjem za starše in da bodo starše o terminih za srečanja obvestile vzgojiteljice oz. bodo dobili vabila.

Evalvatorka za Otroški vrtec Metlika je bila Nika Vizjak.

2. SREČANJE

Srečanje je potekalo v petek, 16. 12. 2016, z začetkom ob 17. uri. Tema srečanja je bila božič. Za starše je bilo pripravljeno predavanje z naslovom *Iskanje in uporaba informacij; pismenost v vsakdanjem življenju; družinska pismenost*. Vsebino predavanja sta multiplikatorke prilagodili predznanju in stopnji razumevanju poslušalcev. Na mizi sta pripravili slikanice na temo zime, božično-

novoletnih praznikov, različna informativna gradiva (npr. kuharske knjige, za izdelavo novoletnih okraskov). Starši in otroci so lahko prelistavali slikanice pred predavanjem in po njem.

Starši in otroci so se udeležili štirih delavnic. Pred začetkom vsake so starši oz. multiplikatorke otrokom prebrali navodila. Na prvi so otroci s pomočjo nakupovalnega seznama v trgovini izbrali sestavine za izdelavo piškotov, na drugi so po receptu, ki so jim ga prebrali starši/multiplikatorke, oblikovali kokosove kroglice. Tretja dejavnost je od otrok zahtevala pozorno poslušanje/izvajanje navodil: najprej so rešili uganke, poiskali skriti predmet in izdelali svoj knjižni zaznamek. Četrta delavnica je bila namenjena ustvarjanju prazničnih voščilnic: na kuverto so starši napisali naslov, otroci so prilepili znamko in kuverto odvrgli v poštni nabiralnik. Multiplikatorke sta nato poskrbeli, da so bila pisma oddana v pravi poštni nabiralnik.

Multiplikatorke sta izvedbo delavnic ocenili kot uspešno. Starši so uvideli, da jih branje spremlja na vsakem koraku, otroci pa so se dela zavzeto lotili in se pri tem zabavali. Videti je bilo, da so uživali pri vseh dejavnostih, morda še najbolj pri izdelavi kokosovih kroglic. Veliko časa so preživeli tudi ob listanju slikanic s starši in multiplikatorkami (komentiranje slik, prebiranje slikanic, iskanje odgovorov na vprašanja itd.).

3. SREČANJE

V četrtek, 19. 1. 2017, se je ob 16.30 začelo tretje srečanje. Tema je bila *Informativne slikanice – škatle za opismenjevanje*. Na srečanju so bile staršem predstavljene škatle za opismenjevanje, ki so nastale v vrtcu z namenom, da bi strokovni delavci predstavili otrokom slikanice z različnih področij.

Na srečanju so bile staršem in otrokom ob prihodu ponujene na ogled slikanice, ki so dobile priznanje zlata hruška, ki je znak kakovosti otroških in mladinskih knjig, nato pa predstavljeni še dve škatli iz zbirke. *Piki* je bila namenjena otrokom prvega starostnega obdobja (1–3 let), *Pod medvedovim dežnikom* pa otrokom drugega starostnega obdobja (3–6 let). V vrtcu so namreč zaposleni izdelali pet škatel za predstavitev različnih didaktičnih vsebin otrokom. Izbrali so si pet slikanic in jih podrobno analizirali: *Piki* (Eric Hill), *Zrcalce* (Grigor Vitez), *Pod medvedovim dežnikom* (S. Makarovič), *Zbirka Žabec* (Max Velthuijs) in *Muca Copatarica* (Ela Peroci). Nekatere so primerne za mlajše, druge za starejše starostne skupine. Vsebino vsake škatle strokovni delavec prilagodi možnostim svoje skupine, starosti otrok, zanimanju itd. Škatle vsebujejo pester in raznolik nabor didaktičnih sredstev (slikanice, didaktične igre, rajalne igre, pesmi in deklamacije, uganke, miselne igre, križanke, matematične naloge, pobarvanke, različne vrste lutk, živalske kostumov za igro, plišaste živali, različne igre za fino in grobo motoriko itd.). Škatle nam omogočajo, da otrokom z različnih vidikov z igro približamo izbrane vsebine.

Starši so skupaj z otroki prelistavali slikanice, nagrajene z zlato hruško, ter iz škatel izbirali za otroke zanimive didaktične pripomočke in jih uporabljali pri igri.

4. SREČANJE

V torek, 7. 2. 2017, se je ob 16.30 je začelo četrto srečanje. Tema srečanja je bila *Informativne slikanice – naravoslovje, matematika*. Ob pomoči slikanic so bile staršem in otrokom predstavljene naravoslovne in matematične vsebine.

Ob prihodu so starši skupaj z otroki prelistavali slikanice, ki so bile vezane na temo srečanja (knjige o poskusih, raziskovanju, ustvarjanju itd.). Srečanje se je začelo s predstavitvijo slikanice *Mali modri in mali rumeni* (Leo Lionni). Seznanili so se z mešanjem barv, spoznali so simbolično vsebino slikanice in tudi dejstvo, da slikanice lahko razumemo na več načinov.

Sledile so delavnice, ki so se jih udeležili starši skupaj z otroki. Na voljo je bilo več različnih in vsi so se razvrstili po vseh. Na eni mizi so lahko v vrečki zmešali poljubni barvi in opažali novonastalo. Tudi s čopičem so si lahko zmešali barve po želji in ustvarjali na plastičnem krožniku. Na drugi mizi so s kapalko kapljali po papirnati brisački in tako ustvarjali različne vzorce. Opazovali so prelivanje barv iz lončka po papirnati brisački (eksperiment). Na tretji mizi so se poigrali s frnikolami in z njimi ter barvo ustvarili zanimive likovne izdelke. Na četrti mizi so izvajali poskus 'magično mleko'. V krožnik so nalili mleko, vanj nakapljali različne barve in se nato z vatirano palčko, ki so jo prej pomočili v detergent za pomivanje posode, dotaknili površine, da se je barva odbila v vse smeri.

Otroci so bili navdušeni nad eksperimentiranjem, najbolj pa so jim bili vseč poskus z magičnim mlekom, ustvarjanje s frnikolami in mešanje barv v vrečki. Na koncu je vsak otrok prejel v dar slikanico, svoje izdelke z delavnic pa so prav tako odnesli domov.

5. SREČANJE

V četrtek, 9. 3. 2017, se je ob 16.30 začelo peto srečanje. Tema je bila *Leposlovne slikanice – poezija, bibarije za otroke*. Namen je bil poudariti pomen bibarij in poezije za razvoj otrokovega glasovnega zavedanja s prstnimi igrami in poigrankami.

Multiplikatorki sta staršem in otrokom predstavili leposlovne slikanice, pripravili pa sta tudi zgibanko izbranih bibarij. Osredotočili sta se na poezijo s poudarkom na bibarijah. Multiplikatorka je s pomočjo pripravljenih drsnic pojasnila njihov pomen (razvijanje predbralnih sposobnosti, razvijanje občutka za rime in zvočnost jezika, razvijanje fonološkega zavedanja itd.). Udeležence je pozvala, naj sodelujejo pri njihovem izvajanju. Vsako bibarijo so vsi starši z otroki ponovili dvakrat.

Sledile so delavnice. Multiplikatorki sta pripravili dejavnosti, s katerimi sta želeli otroke spodbuditi k ustvarjalni igri in besednemu izražanju (izdelava prstnih lutk, igra s ponujenimi prstnimi lutkami). Drugi sklop dejavnosti se je navezoval na razvijanje fonološkega zavedanja (slušni spomin, spodbujanje slušnega razlikovanja, pozornosti; dolge/kratke besede). Otroci in starši so imeli seveda možnost brskanja po knjigah, ki so bile na ogled.

Srečanje je potekalo v sproščenem vzdušju. Otroci in starši so se ob izvajanju bibarij zabavali in aktivno sodelovali. Največ pozornosti so namenili izdelavi unikatnih prstnih lutk. Preizkusili so se v obeh sklopih delavnic. Za najmlajše je bilo najzanimivejše ugotavljanje in poimenovanje živali s pomočjo njihovega oglašanja. Na koncu je vsak otrok domov odnesel še igralne karte, revijo *Cicido* in zgoščenko s pravljicami. Naslednje srečanje je predvideno v aprilu.

6. SREČANJE

V četrtek, 6. 4. 2017, se je ob 16.30 začelo šesto. Tema je bila *Knjiga je lahko v pomoč*. Na srečanju so starši z otroki spoznali slikanice za otroke s posebnimi potrebami, tipanke, vaje za razvijanje čutil in dobili vpogled v drugačno dožemanje okolja okrog nas. Ogljedali so si tudi senzorno sobo v vrtcu in čarobni hodnik.

Staršem in otrokom so bile ves čas na ogled kakovostne slikanice. Multiplikatorki sta bili staršem na voljo za vsa vprašanja v zvezi z literaturo. Sledila je predstavitev slikanice *Žiga špaget gre v širni svet* (Aksinja Kermauner). Najprej sta multiplikatorki izvedli humoristično uvodno točko, v kateri so morali otroci s tipom ugotavljati vsebino v loncu. Skupaj so ugotovili, da so v loncu surovi in skuhani špageti ter jabolko. Nato so se pogovarjali o tem, kako se skuha špageti, kar naenkrat pa je iz lonca skočil Žiga špaget (ročno narejena prstna lutka). Otroke je zanimalo, kaj se je zgodilo z njim. Multiplikatorka jim je nato prebrala slikanico in skupaj njimi še obnovila zgodbo. Razložila jim je, komu je slikanica namenjena, kakšna pisava je brajica, kako se jo naučimo itd. Otroci in starši so pretipali slikanico, si ogledali barve itd.

Sledile so različne delavnice. Starši in otroci so imeli na razpolago več različnih dejavnosti. Po čarobnem hodniku so lahko otroci hodili po čutnih ploščah in se sproščali v senzorni sobi (dejavnosti, povezane s tipom in vidom). Iz plastelina so nato oblikovali svojega Žiga špageta. Prav tako so ga lahko po svoji domišljiji narisali na list z brajico. Z meglenimi očali (različne stopnje vidnosti) so hodili po prostoru in se tako vživljali v položaj slepih in slabovidnih otrok. Z zavezanimi očmi so lahko s tipanjem iskali gumbе v kinetičnem pesku, prav tako z zavezanimi očmi so vtikali zvite 'kosmate špagete Žige' v luknjo ter z rokami in nogami ugotavljali enake tipne plošče.

Vsi otroci so se preizkusili v vseh dejavnostih, zlasti so jih pritegnile senzorna soba in čutne ploščice, nad špagetom Žigom (prstno lutko) pa so bili prav navdušeni. Stalno so pogledovali v lonec in pohrustali vse kuhane špagete, pa tudi jabolko. Zaradi velikega interesa otrok in staršev se je srečanje celo zavleklo čez predvideno uro.

7. SREČANJE

V ponedeljek, 24. 4. 2017, se je ob 16.30 začelo sedmo srečanje. Predvidena sta bila obisk Ljudske knjižnice Metlika in predstavitev slikanice pisateljice Ide Mlakar *Kako sta Bibi in Gusti udomačila kolo*. V Ljudski knjižnici Metlika so starše z otroki sprejele multiplikatorke in knjižničarka Lidija, ki jim je za začetek na ogled ponudila razne slikanice. Otroci so si jih ogledovali skupaj s starši. Nekateri so se tudi včlanili v knjižnico.

Tokratno srečanje je v celoti vodila knjižničarka Lidija. Najprej je otroke animirala z zabavno slikanico, nato pa jim je prebrala slikanico *Kako sta Bibi in Gusti udomačila kolo*. Otroci so jo navdušeno poslušali, si ogledovali slike in se pogovarjali o zgodbi. Sledilo je povabilo otrokom in staršem na srečanje s pisateljico Ido Mlakar, v dar pa so otroci prejeli njeno slikanico. Naslednje srečanje je predvideno v maju.

8. SREČANJE

V četrtek, 4. 5. 2017, ob 17. uri se je začelo osmo srečanje. Tokratna gostja je bila pravljíčarka in mladinska pisateljica Ida Mlakar. Predšolski otroci se najbolj navdušujejo nad njeno zbirko slikanic o pujski Bibi in pujsku Gustiju, ki uganjata najrazličnejše norčije in bralce z norimi idejami pošteno nasmejita.

Na srečanju je pisateljica predstavila svojo novo pripoved *Kako sta Bibi in Gusti zalivala hiško*. Ker knjiga še ni izšla, je njeno vsebino predstavila s pomočjo lutk. Na koncu so si starši z otroki ogledali še njene druge (že izdane) slikanice. Otrokom je bila predstava všeč, prav tako pa so bili navdušeni nad slikanicami.

9. SREČANJE

V četrtek, 25. 5. 2017, ob 16.30 se je začelo deveto srečanje. Tema je bila lutkovna predstava *Trije metulji* (češka ljudska pravljica). Multiplikatoriki sta zaigrali predstavo, polno glasbenih vložkov. Predstavo sta nato obnovili z otroki, ki so sodelovali pri igranju in pri petju pesmi, saj so besedilo hitro usvojili. Multiplikatoriki je presenetilo zanimanje za lutke in pozorno spremljanje predstave.

Na delavnicah so otroci iz pripravljenih materialov naredili metuljčke, s katerimi so se igrali in si jih odnesli domov. Lahko so si jih izdelali iz papirnatih brisačk in ščipalk, lahko so jih pobarvali ali izdelali iz papirja in raznih dodatkov. Srečanje se je zaključilo s petjem pesmice *Metuljček cekinček*. Srečanje je bilo zelo obiskano in je potekalo v prijetnem, sproščenem vzdušju. Otroci so ob koncu prejeli tudi slikanice.

10. SREČANJE

V četrtek, 1. 6.2017 ob 16.30 se je začelo deseto, zadnje srečanje. Tema je bila *Razgibajmo se in ustvarjajmo*. Multiplikatoriki sta otrokom ponudili različne gibalne dejavnosti. Najprej so se otroci in starši ob glasbi prijetno razgibali, nato pa so bile na vrsti delavnice. Na likovni delavnici so si otroci izdelali gusarske kape, s katerimi so se odpravili na razburkano morje (pajkova mreža) in iskali skrite zaklade (žoge), prav tako so si lahko izdelali svoje ribice. Na terasi sta multiplikatoriki otrokom pripravili zanimiv gibalni poligon, ki je vseboval naslednje elemente: obroče, tunel in pajkovo mrežo. Otroci so se morali najprej splaziti skozi obroče in tunel, nato pa v pajkovi mreži poiskati žoge različnih barv in jih pospraviti v zaboj. Naloga je bila zapletena, saj so se morali spretno gibati med napeljanimi elastikami. Multiplikatoriki sta za udeležence pripravili slikanice z morsko vsebino, poljudne knjige o morju in knjige o preživetju prostega časa.

Ob koncu srečanja sta multiplikatoriki otrokom podelili priznanja za sodelovanje in jim poklonili knjige. Staršem in otrokom sta se zahvalili za sodelovanje v okviru projekta.

13 Osnovna šola Krmelj (vrtec pri OŠ)

Multiplikatoriki: Mateja Ručman in Anja Luzar

1. SREČANJE

Vzgojiteljici Mateja Ručman in Anja Luzar, zaposleni v OŠ Krmelj, sta se udeležili izobraževanja za multiplikatorja v oktobru 2016.

V začetku novembra sta izpeljali prvo delavnico in roditeljski sestanek za obe skupini vrtca (Rumena igralnica, 5–6 let; Oranžna igralnica, 2–3 let). Starše obeh skupin sta seznanili z namenom, cilji in potekom projekta, pripravili pa sta tudi kratko predavanje o družinski pismenosti. Na koncu sta predstavili še nekaj kakovostnih otroških slikanic, ki so jih udeleženci lahko prelistali.

V višji starostni skupini so uvedli bralni vlak. Pri bralnem vlaku starši otrokom preberejo slikanico, nato na lokomotivo napišejo naslov in avtorja, otrok pa jo prinese v vrtec in jo pritrdi na steno. V začetku decembra bodo v garderobi pred igralnico uredili knjižni kotiček, v katerega bodo otroci od doma prinašali knjige. Knjige bodo prebirali otroci dopoldne, pa tudi ob prihodu v vrtec in odhodu iz njega.

2. SREČANJE

V ponedeljek, 14. 11. 2016, je bila izpeljana delavnica za starše in otroke obeh skupin, na kateri je predavala mag. Tilka Jamnik, promotorka branja. Staršem je povedala, kako otroke navajati na branje, jim predstavila pomen branja in možnosti izbora kakovostnega gradiva v sodelovanju z najbližjo splošno knjižnico. V drugem delu je izvedla delavnico, kjer so starši z otroki prebirali izbrane otroške slikanice.

3. SREČANJE

Vzgojiteljci Mateja Ručman in Anja Luzar sta prvo delavnico za starše in otroke izvedli v četrtek, 24. 11. 2016. V obeh skupinah so obravnavali slikanico *Mali modri in mali rumeni* Lea Lionnija. Po prebrani knjigi in obnovi vsebine so se otroci in starši Rumene igralnice preizkusili v kvizu (vprašanja o vsebini knjige, poimenovanje barv, poimenovanje družinskih članov, zlogovanje besed), razvrščali magnete po barvi in iz barvnega papirja izdelali (trganka) člane svoje družine. V skupini prvega starostnega obdobja, v Oranžni igralnici, so otroci in starši mešali barve v lončkih in slikali s prsti poljubno temo, izpolnjevali delovne liste ter razvrščali slike po dveh barvah (modra in rumena), ki so ju poiskali na že pripravljenih listih, jih izrezali in prilepili k barvi slike.

2. starostno obdobje

1. starostno obdobje

4. SREČANJE

Vzgojiteljci Mateja Ručman in Anja Luzar sta četrto delavnico s starši vrtčevskih otrok izvedli v torek, 13. 12. 2016, za začetkom ob 16.30. Za otroke Rumene igralnice (5–6 let) in njihove starše je potekala delavnica v večnamenskem prostoru vrtca, otroci Oranžne igralnice (2–3 let) pa so imeli delavnico v matični igralnici.

Otroci Rumene igralnice in njihovi starši so si ogledali lutkovno igrice *Dobri snežak* (Franziska Stich), ki sta jo uprizorili vzgojiteljci Mateja Ručman in Marija Štojs. Vsebino igrice so otroci obnovili z odgovarjanjem na zastavljena vprašanja. Po igrici sta vzgojiteljci otroke in njihove starše razdelili v štiri skupine s pomočjo srečk (narisane štiri različne vrste snežink). Vsak otrok je s pomočjo starša izdelal snežaka (lepljenka – rezanka). Nato so se otroci preizkusili v iskanju rešitev ugank o zimi ter odgovorov na vprašanja o vsebini slikanice. Naposled je otrok, ki je sedel na 'čarobnem' stolu (na spodnji strani je bil prilepljen snežak z darilom), poiskal darilo dobrega snežaka s pomočjo igrice Hladno-toplo, vsak otrok pa je dobil v dar slikanico *Mali modri in mali rumeni*.

V Oranžni igralnici je vzgojiteljica za začetek zastavila nekaj vprašanj o zimi in decembru, otroci in starši pa so skupaj odgovarjali. Ob zvokih praznične glasbe so se nato lotili krašenja. Izdelali so okraske iz vate in palčk za čiščenje ušes in z njimi okrasili smreko. Ob njej je vzgojiteljica prebrala slikanico *Bor in Bina na snegu* (Marijke ten Cate). S pomočjo vprašanj so obnovili zgodbo in se ustavili pri zaključku, ko so se junaki iz zgodbe pogreli s kakavom. Vzgojiteljica jih je vprašala, kaj vse potrebujejo za pripravo kakava, in skupaj so se odpravili iz igralnice poiskat skrite sestavine. Hitro so jih našli, ko pa so vrnili v igralnico, so jih pod okrašeno smreko že čakala darila (zavite knjige *Zakaj? Lile Prap*). Otroci so darila odvili, posedli za mize in knjigo s starši prelistali. Za zaključek so si sami pripravili kakav in se posladkali s piškoti, ki so jih naredili že dopoldne. Delavnica se je zaključila ob 18. uri. Srečanja se je udeležila tudi evalvatorica Melita Zemljak Jontes.

Delavnica – Rumena igralnica

Delavnica – Oranžna igralnica

5. SREČANJE

Vzgojiteljici, Mateja Ručman in Anja Luzar sta se za peto delavnico dogovorili za obisk v krajevni knjižnici v Krmelju. Otroci Rumene igralnice (5–6 let) so jo obiskali v torek, 17. 1., otroci Oranžne igralnice pa v četrtek, 19. 1. 2017, ob 16.45.

Otroci Rumene igralnice in njihovi starši so se zbrali pred vrtcem Krmelj ob 16.30. Vzgojiteljica Mateja Ručman jih je pozdravila in seznanila s potekom pete delavnice, pa tudi z vmesnim srečanjem multiplikatorjev in staršev v Mariboru (10. 2. 2017) ter predvidenim datumom naslednje delavnice.

Delavnico so začeli s tremi ugankami o zimi, potem so otroci ob ploskanju zlogovali besedo knjižnica, določili prvi in zadnji glas v zlogovani besedi ter našli nekaj besed, ki se začnejo na k, nato pa so se s starši in z vzgojiteljicama peš odpravili proti knjižnici. Ti sta starše prosili, naj med potjo otrokom berejo napise na stavbah, besede zlogujejo ter določijo njihov prvi in zadnji glas.

V knjižnici je knjižničarka v bralnem kotičku otrokom pripravila knjige slovenskega književnika Andreja Rozmana Roze. Seznanila jih je s knjižnico, z bontonom v knjižnici in z ravnanjem s knjigami, nato pa jim je predstavila Rozo in jim zastavila nekaj njegovih ugank. Prebrala jim je njegovo pesem *Marela* in jim jo predvajala tudi uglasbeno na zgoščenki. Razdelila jim je še kazalke (pobarvanke) in vsakemu ponudila knjigo z otroško poezijo, da jo je odnesel staršu, ta pa mu je prebral izbrano pesem. Vzgojiteljici sta se knjižničarki zahvalili lep sprejem in uspešno izvedeno delavnico, nato pa sta se z otroki in njihovimi starši vrnili v vrtec.

Otroci, starši in vzgojiteljci Oranžne igralnice so se prav tako zbrali pred vrtcem, od tam pa so se peš odpravili proti krajevni knjižnici. Med potjo so bili pozorni na prometne znake in prehode za pešce, kjer so prečkali cesto. Pogledali so na levo in desno stran ter z dvignjeno roko odšli na drugo stran ceste. Varno so prišli do knjižnice, kjer jih je prijazno sprejela knjižničarka. Posedli so se v krog, knjižničarka pa jim je predstavila poklic knjižničarja in ob slikah, ki jim jih je razdelila, povedala, kako se ravna s knjigami. Predstavila jim je knjigo *Biba buba baja* Mire Voglar ter jih naučila novo bibarijo *Biba leze*, pri čemer so otroci sedeli knjižničarki in svojim staršem na kolenih. Na koncu jim je knjižničarka podarila knjižna kazala, na katerih je bila na eni strani pobarvanka, na drugi pa zapis v slikah, kako ravnati s knjigo. Ena izmed deklic se je knjižničarki zahvalila in ji podala roko, nato pa so se s knjižničarko rokovali še drugi otroci. Knjižničarka je otroke in starše povabila k vpisu v knjižnico. Vsi veseli in polni novih informacij so se vrnili v vrtec.

Rumena igralnica – obisk krajevne knjižnice

Oranžna igralnica – obisk krajevne knjižnice

6. SREČANJE

V četrtek, 16. 2. 2017, je z začetkom ob 16.30 v večnamenskem prostoru potekala šesta delavnica. V uvodnem delu je vzgojiteljica Mateja Ručman pozdravila starše in otroke ter starše povabila k ogledu igre *Dobri snežak* Franziske Stich (v izvedbi vseh otrok, vključenih v projekt). Po igri je sledil pogovor z otroki o čustvih in počutju likov iz zgodbe. Nato sta vzgojiteljici, Mateja in Marija, čustvovanje (veselje, jeza, strah, žalost) uprizorili. Otroci so prepoznali, poimenovali in opisali vsa prikazana čustvena stanja. Svoje trenutno čustveno stanje so nato izrazili tako, da so ščipalko za perilo pripeli na ustrezno sliko (slike z različnimi čustvenimi stanji so bile na tabli).

Pri igri *Kocka čustev* so sodelovali vsi otroci, tudi bratje ali sestre, ter nekaj staršev. Otroci in starši so sedeli na stolih v krogu. 'Izšteti' je zakotalil kocko z različnimi čustvenimi stanji, poimenoval prikazano stanje in povedal, kdaj se je tako počutil. Če se je kocka ustavila na 'džoliju', je izšteti predal kocko naslednjemu, če je vrgel rumeno piko, pa je moral izpolniti gibalno nalogo (sam ali vsi prisotni: npr. trikrat poskoči, naredi pet počepov, pobožaj vse svoje prijatelje itd.). Za razdelitev otrok in staršev v tri skupine je vzgojiteljica izvedla igro *Poiščite tiste, ki jim pripadate*. Otroci so zaprli oči, vzgojiteljici pa sta jim na čelo prilepili barvni krogec v rdeči, modri ali zeleni barvi. Na znak zvončka so otroci odprli oči in brez govorjenja poiskali tiste, ki so imeli na čelu krogec enake barve. Tisti otroci, ki so imeli na čelu rdeč krogec, so odšli v Rdečo igralnico, otroci z modrim krogcem v Modro in otroci z zeleno barvo krogca v Zeleno igralnico. V vseh treh so se starši dogovorili, kdo izmed njih bo vsem prebral zgodbo z naslovom *Jeza, Strah ali Ljubosumje* (Brian Moses: zbirka *Tvoj občutek*). Po prebranem (slišnem) so vsi otroci v večnamenskem prostoru na list narisali eno izmed obravnavanih čustvenih stanj. Starši so se v igralnicah pripravljali na prikaz čustvenega stanja, napisanega na listku (starši v Rdeči igralnici *žalost*, v Modri igralnici *jezo* in v Zeleni igralnici *strah*). Po 10 minutah so po vrstnem redu v večnamenskem prostoru zaigrali prizor otrokom, otroci pa so poimenovali čustveno stanje. Ko so vse tri skupine staršev zaigrale otrokom, so tudi otroci prikazali čustveno stanje (veselje) staršem, starši pa so ugibali, za kaj gre.

Na koncu smo si vzeli še čas za umiritev. Otroci in starši so sede na stolih v krogu zaprli oči in roke položili na kolena, med tem je vzgojiteljica pripovedovala zgodbo *Potovanje z balonom*, v ozadju pa se je predvajala umirjena glasba. Sledila je le še pogostitev (piškoti, sok). Ta delavnica je bila ena izmed najbolj obiskanih, saj je bilo prisotnih 18 otrok Rumene igralnice, vseh pa 26 (mlajši ali starejši bratje in sestre; razlog: otroci so staršem zaigrali igrico).

Delavnica otrok in staršev Oranžne igralnice je potekala v Oranžni in Vijolični igralnici. Za začetek so se otroci z vzgojiteljicama zbrali v Oranžni igralnici, starši otrok pa so se v Oranžni igralnici pripravili na predstavo (pripravili so sceno, se oblekli v kostume itd.). Eden od staršev je otroke ter vzgojiteljici nato povabil v Vijolično igralnico na predstavu z naslovom *Babica Zima* v izvedbi staršev. Po predstavi so otroci skupaj s starši izdelali ušesa živali, ki so nastopale v predstavi. Nadeli so si jih na glavo in skupaj odšli v Oranžno igralnico. Tam pa so predstavu *Babica Zima* odigrali otroci staršem. Na koncu so se skupaj še posladkali. V zahvalo so otroci staršem razdelili rože, ki so jih izdelali sami, otroci pa so v dar dobili knjigo *Čarmelada* pisateljice Ide Mlakar in ilustratorke Ane Razpotnik Donati.

Rumena igralnica (5–6 let)

Fotografije iz Oranžne igralnice

7. SREČANJE

V torek, 7. 3. 2017, se je ob 16.30 v večnamenskem prostoru začela sedma delavnica.

V Rumeni igralnici je v uvodnem delu vzgojiteljica Mateja Ručman pozdravila starše in otroke. Ker je bil naslednji dan dan žena, so otroci materam predstavili pesem *Želja* (Zvonko Grobovšek). Tema delavnice so bili naravoslovni poskusi, zato jih je vzgojiteljica Mateja Ručman otrokom in staršem predstavila nekaj (Ko se lasje postavijo pokonci, Gorenje sveče, Gasilni aparat (kako ugasniti plamen sveče), Balonček, ki mu ogenj ne more do živega). Starši so iz napisanih črk D O A V sestavili besedo voda in povedali njene osnovne značilnosti. Starši in otroci so bili potem razdeljeni v tri skupine za naslednje delavnice:

- **KAJ PLAVA IN KAJ POTONE?** Otroci so preverjali, kateri predmeti plavajo in kateri potonejo. Ugotovitve so zabeležili na delovni list, kjer so tudi označili oz. pobarvali predmete, ki po njihovem mnenju potonejo.
- **POSKUS Z RDEČIM ZELJEM.** Otroci in starši so imeli na mizi navodila za izvedbo poskusa in potrebne pripomočke (juho rdečega zelja, plastične lončke, žlico, citronko, limonin sok, pralni prašek, čistilo za čiščenje oken, tekoče milo, trdo milo, detergent za pomivanje posode, flomastre itd.). Po končanem delu so na eno stran mize postavili kozarce z bazami, na drugo pa kozarce s kislinami.
- **MAGNETI.** Vsak otrok je z magnetom (magnetno palčko) poskušal, katere predmete magnet privlači in katere odbija, nato pa s pomočjo starša izdelal igro *lovljenje ribic*. Na penasto gumo ('moos gumi') je obrisal šest ribic, jih izrezal in opremil z razcepno sponko. Starši so poskrbeli za izdelavo paličice z magnetom, s katero so otroci lovili ribice. Ribice so položili na plastični krožnik, ki je predstavljal morje. Igro (oz. sestavine zanjo) so otroci odnesli domov.

Sledila je le še pogostitev (piškoti, sok) ter razdelitev knjig. Srečanja se je udeležilo 15 otrok Rumene igralnice in šest njihovih starejših bratov ali sester.

V Oranžni igralnici je vzgojiteljica Anja Luzar otrokom in staršem pripravila gibalno delavnico. Za začetek so se vsi postavili v krog in vsakdo je pokazal eno vajo. Nato sta vzgojiteljici postavili na eno mizo različne knjige o gibanju, na drugo mizo pa kartone s slikami knjig in nalogami. Po vsej igralnici so imeli otroci pripravljene plakate s svojimi imeni in znaki. S starši so si izbrali knjigo ter poiskali karton s sliko izbrane knjige. Prebrali so, kaj piše na kartonu, in v knjigi poiskali gibalno nalogo. Pripomočki za gibanje so bili pripravljene v igralnici. Izvedli so nalogo, v škatli poiskali sliko knjige, ob kateri so izvedli gibalno nalogo, ter jo prilepili na svoj plakat. Vsak otrok je na svojem plakatu zbral najmanj šest različnih slik knjig. Po končanih nalogah so pospravili pripomočke za gibanje, knjige ter

kartone in legli na tla. Najprej so starši zmasirali otroke, nato pa so si vloge zamenjali. Za konec smo se še posladkali s piškoti in sokom. Otroci so na koncu v dar prejeli ilustriran plakat z abecedo.

Rumena igralnica (5–6 let)

Oranžna igralnica

8. SREČANJE

Otroci in starši Rumene igralnice (5–6 let) so imeli v četrtek, 30. 3. 2017, z začetkom ob 16.30 osmo delavnico. Skupaj (na stolih v krogu) so izvedli igro Tropski deževni gozd (igra z lastnimi glasbili, dlanmi, rokami). Sledila je predstavitev malih glasbil in demonstracija izdelave dveh, in sicer ropotulje ter zvonečih žebeljev, zatem pa so otroci in starši z glasbili spremljali pesmi *Mali zvonček* (Marija Voglar) in *Trobentica in zvonček* (Janez Bitenc). Sledile so gibalno-rajalne igre *Oddajamo sobe*, *Glasbeni stoli*, *Šlik, šlak, šlok*, *Pingvini*, *Medvedek*, *Račji ples (Račke)*, *Diradi čindara* ter srečanje zaključili z igro *Abraham 'ma sedem sinov*. Otroci in starši so bili z delavnico zelo zadovoljni, kar se je izkazalo tudi v poslušnosti in aktivnosti otrok. Sledila je še pogostitev otrok in staršev.

Delavnica otrok in staršev Oranžne igralnice je potekala v Oranžni igralnici. Za začetek so se otroci, starši in vzgojiteljice posedli v krog. Vzgojiteljico je zanimalo, ali imajo s seboj glasbila. Ker je bil odgovor *ne*, jih je vprašala, ali lahko kot glasbilo uporabijo kakšen del telesa. Ugotovili so, da je mogoče uporabiti roke in noge, ploskati in topotati, ob takšni spremljavi pa so potem prepevali otroške pesmi po svojih željah. Naslednja naloga je bila izdelava ropotulje. Otroci in starši so imeli na voljo različne plastenke, lončke, kamenje in riž ter različni material za okrasitev ropotulj. Vsak otrok je nato predstavil izdelano ropotuljo in nanjo zaigral. Nazadnje so si morali otroci izbrati pesmarico, poiskati v njej že znano pesem in jo zapeti ob spremljavi ropotulje. Vsaka družina se je predstavila s svojo pesmijo, ker pa to otrokom ni bilo dovolj, so jih vsi skupaj zapeli še nekaj. Na koncu je bilo na vrsti še sladkanje s piškoti in sokom.

Fotografije Oranžne igralnice

Rumena igralnica

9. SREČANJE

V torek, 25. 4. 2017, se je ob 16.30 v večnamenskem prostoru začela deveta delavnica v sklopu projekta *V objemu besed*. Delavnico sta pripravili vzgojiteljici Mateja Ručman in Anja Luzar za otroke in starše Rumene in Oranžne igralnice. Pozdravili sta jih in jim predstavili potek kuharske delavnice. Otroci so izbrali kuharico in jo najprej prelistali sami, nato pa še s starši. Starši so izpolnili tudi anketni vprašalnik. Oboji so bili nato razdeljeni v skupine, od katerih je vsaka pripravila eno vrsto hrane ali pijače. Vsaka skupina je dobila kartonček, na katerem je bila slika hrane ali pijače, na hrbtni strani pa recept za pripravo. Prva skupina je poskrbela za hladno predjed (tunov in bananin namaz z mandlji, francoske štručke, jajčka, rdeče redkvice in solata za dekoracijo), druga za glavno jed (narezala je hrenovke (hobotnice), paradižnik, čebulo in kruh, v skodelice pa pripravila gorčico in ajvar; hrenovke in čevapčiče je sicer spekel kuhar Danijel), tretja je pripravila sladico (kokosove kroglice), četrta pa pijačo – naravni pomarančni sok z limono. Vse skupine so nato pripravile mizo in pogrinjke, druga drugi predstavile svoje delo, na koncu pa so jedi in pijačo še postregle.

Otroci in starši so bili za delo zelo motivirani, na rezultate dela pa upravičeno ponosni. Starši so povedali, da si želijo še več podobnih delavnic, kot so jih spoznali v projektu.

Rumena in Oranžna igralnica

10. SREČANJE

V torek, 6. 6. 2017, se je ob 16.30 v večnamenskem prostoru vrtca začela deseta delavnica. To je bila zadnja delavnica, gostja je bila pravljíčarka Vesna Radovanovič, udeležili pa so se je otroci Rumene in Oranžne igralnice s svojimi starši. Vzgojiteljica Mateja Ručman je pozdravila starše in gostjo. Ta je otrokom s pomočjo knjig in ročne lutke (petelinčka) predstavila tri svoje slikanice. Na koncu sta Vesna Radovanovič in ravnateljica šole/vrtca Krmelj Gusta Mirt otrokom podelili priznanja, staršem pa potrdila o udeležbi v projektu *V objemu besed*. Temu je sledila še zahvala evalvatorke Melite Zemljak Jontes.

Srečanja se je udeležilo 21 otrok (aktivno vključenih v projekt 19) Rumene igralnice in 6 otrok Oranžne igralnice, prav tako pa nekateri njihovi starejši sorojenci in starši.

Otroci Rumene in Oranžne igralnice

14 Vrtec Pivka (vrtec pri Osnovni šoli Pivka)

Multiplikatorke: Marija Štavar, Marta Šabec, Marjanca Grubiša in Martina Lenarčič

1. SREČANJE

Na prvem roditeljskem sestanku v šolskem letu so v vrtcu staršem predstavili projekt *V objemu besed*. Starši so ga načeloma podprli, nekoliko pomislekov so imeli le glede števila srečanj in tega, da bi vsebine poslušali ločeno od otrok.

Za prvo srečanje v okviru projekta smo skupaj z otroki pripravili lično oblikovano vabilo v obliki knjige. Vsak otrok je na prvo stran narisal risbico in vabilo staršu izročil ob prihodu v vrtec. Starše iz skupin, ki sodelujeta v projektu, smo strokovne delavke povabile tudi osebno, starše iz drugih skupin pa z obvestilom na oglasni deski posamezne skupine.

Prvič smo se zbrali v četrtek, 27. 10. 2016, v enoti Vetrnica. V vrtcu nas je obiskala mag. Tilka Jamnik, ki je v uvodnem nagovoru starše seznanila s potekom srečanja, to pa razdelila na dva dela. V prvem je staršem predstavila različne pristope do pisane besede in načine, kako otroka vplesti v svet besed, ki nas obkroža na vsakem koraku. Vsebina se je udeležencem zdela zanimiva, saj je bila podkrepjena s primeri iz prakse. Medtem ko so starši poslušali predavanje, so otroci v igralnici prelistavali otroške knjige, slikanice, revije (*Cicido*, *Ciciban*) ali se igrali v koticčkih.

V drugem delu srečanja so se staršem pridružili otroci. Skupaj so spoznavali otroško literaturo, ki jo je s seboj prinesla predavateljica. Otroci so sami izbirali knjige, ki so bile razstavljene na knjižnem koticu, jih prinašali staršem in si jih ogledovali v njihovem varnem naročju.

Počutje otrok je bilo dobro, kar so potrdili tudi starši v individualnih pogovorih s strokovnimi delavkami, preden smo se odpravili domov. Z nami se je ta dan družilo 19 staršev in 21 otrok. Srečanja so se udeležile tudi nekatere strokovne delavke vrtca, ki niso neposredno sodelovale v projektu. Multiplikatorke so bile njihove podpore vesele.

Na srečanju so bile predstavljene vse teme projekta in povezave na spletne strani, povezane z njim: Seznam odličnih mladinskih knjig je na povezavi <http://www.mklj.si/zlata-hruška>, podrobna predstavitev projekta *V objemu besed* pa na tej: www.bralnaznacka.si.

2. SREČANJE

V sredo, 9. 11. 2016, smo imeli v mestni knjižnici v Krpanovem domu v Pivki drugo srečanje. Udeležilo se ga je 26 otrok iz obeh starostnih skupin.

Cilj srečanja:

- otrok ob knjigi doživlja ugodje, veselje, zabavo, povezuje estetsko in fizično ugodje ter pridobiva odnos do literature

Po uvodnem pozdravu je knjižničarka Dartaniela Stegel otrokom in staršem predstavila knjižnico in povabila starše k brezplačnemu vpisu (knjižnica je tako pridobila šest novih članov).

Zgodbica tega dne je bila *Mali modri in mali rumeni* Lea Lionnija. Za začetno motiviranje otrok smo zmešale modro in rumeno barvo, da je nastala zelena.

Knjižničarka nam je ob ilustracijah zgodbico doživeto prebrala. Otroci so jo pozorno poslušali v naročju staršev.

Sledili sta dve delavnici. V prvi so otroci sami mešali modro in rumeno barvo ter ugotavljali, kaj se ob tem dogaja.

V drugi delavnici so otroci iz barvnega papirja s trganjem ustvarjali figure, ki so predstavljale člane njihove družine. Ob izdelkih so spontano pripovedovali o svoji družini.

Po končanih delavnicah so otroci in starši prosto listali po knjigah, revijah itd.

Izjave otrok in staršev po srečanju:

- »Bilo je zelo lepo.«
- »Veselimo se naslednjega srečanja.«
- »To je bilo čisto drugačno popoldne.«
- »Dobili smo idejo za ustvarjanje doma.«
- »Ali jutri pridemo spet?«

Po našem mnenju je bilo srečanje uspešno izpeljano, zastavljen cilj smo dosegle.

Poročilo pripravile: Klara Gardelin, Marija Štavar, Marta Šabec, Marjanca Grubiša in Martina Lenarčič

3. SREČANJE

'Čarobni' december se je začel s tretjim srečanjem. Sestali smo se 1. decembra 2016 ob 16.30 v enoti Mavrica.

Cilj srečanja:

- otrok ob knjigi doživlja ugodje, veselje, zabavo, povezuje estetsko in fizično ugodje ter pridobiva odnos do literature

Izdelali so laterne iz odpadnega materiala (stekleni kozarci, žica). Pobarvali so jih z akrilnimi barvami in z vatiranimi paličicami narisali različne vzorce. Otroci so vneto ustvarjali, vsak pa je izdelal svojo laterno.

Po končanem ustvarjanju so odšli v Pravljično sobo, kjer je vse udeležence pričakala babica Valerija. Prebrala jim je pravljico *Lahko noč, čarobna luna* Janet Bingham. Otroci so pravljico pozorno poslušali.

Nato so udeleženci poiskali vsak svojo laterno, prižgali svečko in odšli na sprehod po mestu. Med potjo so opazovali nebo, zvezde, luno in svetleče napise po mestu.

Izjave otrok in staršev po srečanju:

- »To je bila zelo dobra ideja.«
- »Lučko bomo še velikokrat uporabili.«
- »Kakšna motivacija za sprehod!«

4. SREČANJE

Cilj srečanja:

- ustvariti prijetno vzdušje, poskušati pričarati nekaj lepega in prijetnega, kar nas združuje in povezuje v prijateljstvu in sodelovanju

Strokovne delavke vrtca Pivka so v prednovoletnem prazničnem času pripravile presenečenje za otroke in starše. Presenečenje v obliki zgodbe, ki se dogaja med živalmi globoko v gozdu. Srečanje je potekalo v četrtek, 15. 12. 2016, z začetkom ob 17. uri v Krpanovem domu.

V projekt *V objemu besed* so multiplikatorke vključile dramatizacijo zgodbe *Čarobna noč* (avtorice srednje vzgojiteljske šole iz Ajdovščine, leto 2006) in tako otrokom in staršem predstavile pisano besedo v drugačni obliki. Zaradi preproste vsebine so otroci hitro doumeli bistvo zgodbe: da si prijatelji med seboj pomagajo in se imajo radi. Predstavi je sledilo rajanje s pravljličnimi junaki in glasbeno skupino *Melodicum*.

5. SREČANJE

Cilja srečanja:

- ustvariti prijetno vzdušje, poskušati pričarati nekaj lepega, prijetnega, kar nas med seboj združuje in povezuje v prijateljstvu in medsebojnem sodelovanju
- razvijanje umetniške predstavljenosti in domišljije z zamišljanjem in ustvarjanjem

Ker ima ilustracija v knjigi pomembno vlogo, so se za 5. srečanje multiplikatorke odločile obiskati galerijo v Hiši kulture. Ob 16.30 so se udeleženci projekta zbrali pred vrtcem Mavrica in se odpravili do Hiše kulture, kjer jih je pričakala Tanja Milharčič. Otrokom in staršem je slikovito predstavila galerijo, pravila obnašanja v njej in jih seznanila s prihajajočimi dogodki in delavnicami za otroke. Ogledali so si umetniška dela in se ob njih pogovorili. Starejši otroci so se zelo aktivno vključevali v pogovor.

Udeleženci so bili povabljeni, da se usedejo v krog na blazine in prisluhnejo pravljici *Sovica Oka* (Svetlana Makarovič). Otroci so pripoved pozorno poslušali, nato pa so svoje vtise o njej likovno izrazili s suhimi barvicami na papirju večjega formata. Nastala so prava umetniška dela, ki so jih ob koncu odnesli domov. Pozornost otrok in njihova pripravljenost za delo sta bila pri otrocih zelo različna.

Izjave otrok in staršev po srečanju:

- »To je bila res zanimiva izkušnja.«
- »Redko se ponudi priložnost za obisk galerije.«
- »Kako pozorno so otroci poslušali pravljico, čeprav ni imela ilustracij!«

6. SREČANJE

Cilja srečanja:

- otrok doživlja in spozna verbalno komunikacijo, kot vir ugodja, zabave in reševanja problemov
- otrok razvija umetniško predstavljalnost in domišljijo z zamišljanjem in ustvarjanjem

V torek, 7. 2. 2017, so se otroci in starši zbrali v vrtcu Vetrnica. Srečanje so pričeli s pravljico *Mojca Pokrajculja* (koroška pripovedka). S programom Powerpoint so multiplikatorke ilustracije iz pravljice prikazale na platnu, besedilo pa brale, s čimer so staršem pokazale, da lahko za spodbujanje pismenosti brez zadržkov uporabljamo tudi računalniško tehnologijo.

V praktičnem delu so otroci skupaj s starši ustvarjali lutke iz različnih materialov. Imeli so proste roke pri ustvarjalnem izražanju.

Nastale so raznovrstne lutke, s katerimi so otroci spontano poustvarjali po pravljici v pripravljenem lutkovnem kotičku in pravljичni hišici. Na tem srečanju se je skupini pridružilo tudi nekaj novih otrok s starši, kar dokazuje, da so družjenja *V objemu* pozitivno sprejeta in zanimiva. To pomeni dodatno spodbudo za bodoče delo multiplikatoric.

Izjave otrok in staršev po srečanju:

»Hvala za prijetno druženje!«

»Tudi mi bomo doma poskusili brati pravljice na tak način.«

»Zakaj bi vse kupili, če pa lahko na tako enostaven način naredimo igračo sami in se pri tem še zabavamo!«

7. SREČANJE

Cilja srečanja:

- otrok spozna besedo, knjigo kot vir informacij
- otrok odkriva in spozna, kako se snovi mešajo in kako se pri tem spreminjajo lastnosti

V torek, 7. 3. 2017, so se udeleženci ob 15.15 dobili v avli OŠ Pivka, kjer je bila v gosteh *Hiška eksperimentov*.

Otroci in starši so si ogledali poskuse in se v dveh učilnicah tudi sami lotili eksperimentiranja. O svojih ugotovitvah so se pogovarjali, izmenjevali mnenja in izkušnje. Predstavitev *Hiške eksperimentov* je bila pestra in zanimiva, vendar za otroke iz prvega starostnega obdobja še nekoliko preveč zahtevna.

Srečanje se je nadaljevalo v učilnici, kjer so multiplikatorke tudi same pripravile različno naravoslovno literaturo za starše in otroke.

V praktičnem delu so pripravile štiri različne eksperimente (*vulkan*, *lavina lučka*, *skrivnostni dvig vode* in *napihni balonček s čarobnim praškom*). Starši so otrokom prebrali navodila za delo, pripravili ustrezen material, nato pa so se vsi lotili poskusa. Otroke so poskusi zelo zanimali, zato se je večina od odločila, da izvedejo vse poskuse, nekatere celo večkrat.

Izjave otrok in staršev po srečanju:

- »Tudi starši smo spoznali nekaj novega.«
- »Poučno je in lahko bi trajalo še dlje časa.«
- »Tudi doma bomo poskusili narediti kakšen eksperiment.«

8. SREČANJE

Cilji srečanja:

- otrok spoznava značilnosti okolja, ki so pomembne za lokalno skupnost (pokrajinski muzej, presihajoče jezero, lik Martina Krpana) in se seznanja s širšim okoljem
- otrok prepozna, uživa in se zabava v besednih igrah – ugankah
- otrok posluša različne literarne zvrsti – umetna pripovedka in uganke

Osmič so se udeleženci srečali v četrtek, 30. 3. 2017, v Slovenski vasi, kjer so se ob 16.30 zbrali pred Ekomuzejem presihajočih jezer.

Rdeča nit srečanja so bile tokrat uganke, ki so otroke motivirale na poti proti Petelinjskemu jezeru.

Napisane so bile na gozdnih živalih iz lepenke, otroci pa so jih reševali z veliko vnemo. Želeli so jih prebrati tudi sami, kar so jim strokovne delavke seveda omogočile. Pri Petelinjskem jezeru je pot pohodnikom prekrizal Martin Krpan, doma iz Svete Trojice, sicer pa literarni junak Frana Levstika. Martin Krpan je otrokom povedal svojo zgodbo, povezano z zgodovino kraja. Predstavil jim je kija in mesarico, s katerima je premagal Brdavsca na Dunaju, otroci pa so njegovi razlagi pozorno in spoštljivo prisluhnili.

V drugem delu srečanja so si otroci in starši lahko ogledali Ekomuzej presihajočih jezer. V muzeju so predstavljene značilnosti okoliškega področja: presihajoča jezera, različne živalske vrste, stari predmeti itd.

Izjave otrok in staršev po srečanju:

»Dobra motivacija in užitek v hoji!«

»To je pa res dobro izkoriščen popoldan!«

»Na teh srečanjih šele spoznavam naše kraje.«

9. SREČANJE

Cilji:

- otrok razvija predbralne in predpisalne sposobnosti in spretnosti

Devetič so se udeleženci projekta zbrali v vrtcu Vetrnica. Srečanje so multiplikatorke prvotno načrtovale na prostem, ker pa vreme ni bilo lepo, so se sestali v prostorih vrtca. Presenečenje srečanja je bila 'bralna vila', ki je izgubila črke. Črke so vzgojiteljice otrokom skrile na hodniku, skupaj s starši so jih morali poiskati.

Najdene črke so pripeljale do plakata, na katerem je bil naslov pravljice (z obrisom črk). Vsak otrok je najdeno črko postavil na ustrezno mesto. Nastal je lep mavrični napis *Pika Pikapolonica*. Otroke so strokovne delavke spodbudile, da so naslov črkovali (poimenovali posamezne črke) in ga prebrali.

»Kdo nam bo pa danes prebral pravljico?« so vzgojiteljice vprašale otroke, in ker na vprašanje ni bilo odgovora, so začeli iskati rešitev – in jo našli. *Cvetlična pot* je otroke vodila do igralnice, kjer jih je pričakala bralna vila. S svojo čarobno obleko jih je pritegnila k poslušanju in jim prebrala pravljico. Ob ilustracijah so pravljico tudi obnovili. Otroke je pohvalila in jim podarila obesek pikapolonice.

10. SREČANJE

Cilj:

- otrok se sreča s pisateljem in uživa v pripovedovanju njegovih literarnih del, spoznava verbalno komunikacijo kot vir ugodja, zabave in pridobiva pozitiven odnos do literature

Na zaključnem srečanju je otroke in starše obiskala pravljíčarka in pesnica Anja Štefan.

Na ta dogodek so multiplikatorke povabile tudi druge otroke iz vrtca in njihove starše. Odziv je bil velik. Pozornost otrok je gostja pritegnila z doživetim pripovedovanjem svojih avtorskih in ljudskih pravljič, ugank in pesmi. Otroci poznajo veliko njenih del, zato so aktivno sodelovali in jo celo

dopolnjevali ob njenem pripovedovanju. Tudi pri najmlajših otrocih je vzbudila velik interes za poslušanje, pomagala si je z manjšimi rekviziti, ti pa so jih dodatno motivirali.

Otroci so imeli možnost, da so pisateljici njene knjige, ki jih imajo doma, dali v podpis.